ΙΛΙΣΟΣ

Ο ΤΕΚΤΟΝΙΣΜΟΣ ΕΙΝΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ;

ΔΙΑΛΟΓΟΣ

μεταξὺ τοῦ Μητροπολίτου 'Αττικῆς καὶ τοῦ Τεκτονικοῦ 'Ιδρύματος

★

Τὸ «ζήτημα» τῆς Βασιλομήτορος Φρειδερίκης. - Ἡ ἀκρεωφαγία τῆς πριγκηπίσσης Εἰρήνης. - Ἀποκόμματα; Ε. Π. ΠΑΠΑΝΟΥΤΣΟΥ, ΔΗΜ. ΨΑΘΑ, ΓΙΑΝΝΗ ΣΚΑΡΙΜΠΑ. - Ἡ 43η Ἐπέτειος τοῦ Ἀρχαιοφίλου Ὁμίλου Ἐκδρομῶν. - Ὁ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ περὶ Τεκτονισμοῦ.

★

ΚΡΙΣΝΑΜΟΥΡΤΙ : Τί νὰ κάνωμε ;

★

ΣΕΛΙΔΕΣ ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΔΗ

"Ετος 16ον ● ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1971 ● Τεῦχος 85

ΤΙΜΟΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΠΩΛΟΥΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ ΙΛΙΣΟΥ (Δραγατσανίου 6)

(Δευτέρα καὶ Παρασκευὴ 10 — 12)

		Δρχ.
H. P. Blavatsky	Τὸ Κλειδὶ τῆς Θεοσοφίας ἄδ. 60 δεμ.	80
»	Στη χώρα τῶν Γαλάζιων Βουνῶν	20
Annie Besant	Μελέτη ἐπὶ τῆς Συνειδήσεως ἄδ. 50 δεμ.	70
»	Πρὸς τὴν Μύησιν	20
»	Μετενσάρκωση	10
»	Κάρμα	10
C. Leadbeater	Σ' ἐκείνους πού πενθοῦν	10
Besant-Leadbeater	Ὁ Ἀστρικὸς Κόσμος	10
Ed. Arnold	Τὸ Φῶς τῆς Ἀσίας	30
Th. Pascal	Ἡ Θεοσοφία εἰς ὀλίγα κεφάλαια	10
J. van der Leeuw	Θεοὶ ἐν ἐξορία	10
C. Jinarajadasa:	Ἀπόκρυφος ἐξέλιξις Ἀνθρωπότητος	100
N. Sri Ram	Προσέγγισις πρὸς τὴν Πραγματικότητα	30
»	Αἱ βαθύτεραι ὄψεις τῆς Ζωῆς	30
∴ ∴	Φῶς στὴν Ἀτραπὸ	15
Krishnamurti	Στὰ πόδια τοῦ Διδασκάλου (ἔκδ. 1966)	15
»	Τὸ Βασίλειον τῆς Εὐδαιμονίας	20
»	Ἡ Πηγὴ τῆς Σοφίας	20
»	«Δελτίον Ἀστέρος» Τόμ. 1931 - 34 ἕκαστ.	30
»	10 Ὁμιλίαι εἰς Ὀχάϊ 1944	30
»	Ἐλευθερία, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος δεμ.	90
»	Στοχασμοὶ πάνω στὴ ζωὴ (Β΄ σειρά)	70
»	Ἐκπαίδευσι καὶ σημασία ζωῆς ἄδ. 45 δεμ.	65
Ἰω. Βασιλῆς:	Τὸ σημειωματάριο ἑνὸς Μύστου	50
Κ. Κιτρινιάρης	Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεὺς	40
Γεώργ. Μαλτέζος	Τὰ Ἐλευσίνια Μυστήρια	50
Κ. Μελισσαρόπουλος	Ἀποκρυφισμὸς καὶ Μυστικισμὸς ἄδ. 25 δ.	40
»	Μελετήματα ἄδ. 50 δεμ.	70
»	Εἰσαγωγὴ στὴ Θεοσοφία ἄδ. 60 δεμ.	80
»	Τὰ βήματα τῆς Φιλοσοφίας ἄδ. 50 δεμ.	70
»	ΜΗΤΙΣ (Τὸ βιβλίον τῆς σοφίας) δεμ.	70
»	Ὁ Κομήτης (Θέατρο ἰδεῶν)	30
»	«Ἀγνώστῳ Θεῷ»	10

ΠΕΡΙΟΔ. «ΙΛΙΣΟΣ», Τόμοι 1960, 64, 65, 66, 69 χαρτόδ. δρχ. 60
«ΙΛΙΣΟΣ» Ἐπιλογὴ ἐτῶν 1956 - 58 & 1959 - 61 ἑκάστη χρυσόδ. 90
Διὰ τοὺς συνδρομητὰς ἐσωτερικοῦ τοῦ «ΙΛΙΣΟΥ» 70

Ἀποστείλατε τὸ ἀντίτιμον, διὰ νὰ τὰ λάβετε ταχυδρομικῶς.

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ ΙΛΙΣΟΥ ΔΡΑΧ. 10

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΧΕΙΜΑΡΑΣ

ΙΛΙΣΟΣ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΣΚΕΨΕΩΣ

*

1971

ΔΕΚΑΤΟΝ ΕΚΤΟΝ ΕΤΟΣ

*

ΕΝ ΤΟ ΠΑΝ * ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΟΣ ΑΝΕΥ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ ΦΥΛΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ ΤΑΞΕΩΣ ΓΕΝΟΥΣ ΧΡΩΜΑΤΟΣ * ΟΥΔΕΜΙΑ ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΥΠΕΡΤΕΡΑ ΤΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ * ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΣΚΕΨΕΩΣ ΑΝΤΙ ΦΑΝΑΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΒΙΑΣ

ΟΥΔΕΜΙΑ ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΥΠΕΡΤΕΡΑ ΤΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ

*

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ ΥΛΗΣ
ΧΡΙΣΤΟΣ ΡΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΧΕΙΜΑΡΑΣ

ΙΛΙΣΟΣ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΣΚΕΨΕΩΣ
Δραγατσανίου 6 (Πλ. Κλαυθμῶνος), ΑΘΗΝΑΙ - 122

Διευθυντὴς ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ
Ἐπιμελητὴς ὕλης ΧΡΙΣΤΟΣ ΡΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΤΟΣ 16ον ✱ Ἰανουάριος — Φεβρουάριος 1971 • ΤΕΥΧΟΣ 85

Ἔτος 16ον

ΕΙΣΕΡΧΟΜΕΘΑ διὰ τοῦ ἀνὰ χεῖρας τεύχους εἰς τὸ ΔΕΚΑΤΟΝ ΕΚΤΟΝ ἔτος τῆς ἐκδόσεως τοῦ «ΙΛΙΣΟΥ».

ΑΠΕΥΘΥΝΟΜΕΝ πρὸς ὅλους τοὺς φίλους τοῦ περιοδικοῦ ἐγκαρδίους εὐχὰς δι' ἕνα ἔτος ὑγείας, γαλήνης καὶ προόδου ἀτομικῆς καὶ οἰκογενειακῆς.

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝ μεγαλυτέραν δραστηριότητα: α) πρὸς ἔγκαιρον καταβολὴν τῆς συνδρομῆς διὰ τὸ τρέχον ἔτος καὶ β) πρὸς διεύρυνσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν συνδρομητῶν.

•

ΤΟ ΑΝΑ ΧΕΙΡΑΣ ΤΕΥΧΟΣ κυκλοφορεῖ, κατ' ἐξαίρεσιν, καὶ διὰ τῶν ὑποπρακτορείων ἐφημερίδων εἰς τὰς ἐπαρχίας, μὲ τὴν ἐλπίδα ΓΝΩΡΙΜΙΑΣ μὲ τοὺς πνευματικοὺς ἀνθρώπους. Δὲν ἐγγυώμεθα, ὅμως, ὅτι τὸ σύστημα τοῦτο κυκλοφορίας θὰ συνεχισθῇ, καθόσον συνεπάγεται βαρυτάτας δαπάνας. Συνιστῶμεν, διὰ τοῦτο, εἰς τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ ἐνταχθοῦν εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ «ΙΛΙΣΟΥ», διὰ νὰ ἀπολαμβάνουν ἕνα περιοδικόν, ποὺ ΔΕΝ ΜΟΙΑΖΕΙ ΜΕ ΚΑΝΕΝΑ ΑΛΛΟ, νὰ ἐγγραφοῦν συνδρομηταί. Διὰ τοὺς ἔχοντας ἀγοράσει τὸ παρὸν τεῦχος, ἡ συνδρομὴ περιορίζεται εἰς 50 δραχμάς.

ΙΛΙΣΟΣ - ΕΠΙΛΟΓΗ

Δεύτερος τόμος: 1959 - 1960 - 1961

*

Κυκλοφορεῖ ὁ εἰδικὸς τόμος «ΕΠΙΛΟΓΗΣ» ὕλης τοῦ ΙΛΙΣΟΥ τῆς τριετίας 1959—1960—1961.

Χρυσο-πανόδετος, σελίδες 416. Δραχμαὶ 90 (γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ Δολλ. 4).

ΕΙΔΙΚΗ ΤΙΜΗ γιὰ τοὺς συνδρομητὰς τοῦ «ΙΛΙΣΟΥ» Δρχ. 70 γιὰ τὸ ἐσωτερικὸ καὶ Δολλ. 3 γιὰ τὸ ἐξωτερικό. Χωρὶς ἐπιβάρυνσι ταχ. τελῶν.

ΕΠΙΣΗΣ ὁ «ΙΛΙΣΟΣ» ἀναλαμβάνει νὰ ταχυδρομήση ἀπ' εὐθείας τόμους ὡς δῶρον διὰ λογαριασμὸν συνδρομητῶν του, μὲ τὴν κάρτα τους ἢ εἰδικὴ εὐχετήρια κάρτα τοῦ «Ἰλισοῦ», στὶς ἴδιες τιμές.

Η ΙΔΙΑ ΕΚΠΤΩΣΙΣ ἰσχύει καὶ γιὰ τὴν «ΕΠΙΛΟΓΗ» τῆς πρώτης τριετίας 1956—1957—1958.

ΕΝΑ ΩΡΑΙΟ ΔΩΡΟΝ γιὰ τὸν ἑαυτό σας καὶ τοὺς φίλους σας εἶναι ἡ προσφορὰ τόμων τῆς «ΕΠΙΛΟΓΗΣ», ποὺ περιέχουν ὅ,τι καλύτερο καὶ διαρκέστερο ἀπὸ τὰ γενικῶς ἐκλεκτὰ δημοσιεύματα τοῦ περιοδικοῦ.

ΘΕΡΜΗ ΣΥΣΤΑΣΙΣ: Δῶστε τὴν παραγγελία σας ὅσο τὸ δυνατὸν ἐνωρίτερα. Ἐμβάσματα μὲ ταχυδρ. ἐπιταγή: Κωστῆν Μελισσαρόπουλον, Δραγατσανίου 6, Ἀθήνας (122).

Μὴ λησμονήσετε

καὶ τὸν πρῶτο τόμο: 1956-1957-1958

Πλησιάζει νὰ ἐξαντληθῆ.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

Εἰς μνήμην τοῦ Διδασκάλου ἀφιερώνει

ὁ ΙΛΙΣΟΣ

Ὁ ἀγαθὸς Διδάσκαλος

Ἀπόσπασμα Ἐγκυκλίου τοῦ ἐν Ἑλλάδι Ὑπάτου Συμβουλίου τοῦ Φιλοσοφικοῦ Τεκτονισμοῦ

Ὁ μεταστὰς ἐγεννήθη ἐν Πάτραις κατὰ τὸ ἔτος 1896. Ἠκολούθησεν ἐγκύκλια μαθήματα ἐν Πάτραις καὶ Ἀθήναις. Ἀπεφοίτησεν ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν, ἔνθα ἐσπούδασε φυσικὰς καὶ μαθηματικὰς ἐπιστήμας. Ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἐπηγγέλθη τὸν

χημικὸν καὶ ἀπεχώρησε τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας ὡς Διευθυντὴς τοῦ Γενικοῦ Χημείου τοῦ Κράτους.

Κανονικῶς ὑπηρέτησεν εἰς τὸν στρατόν, εἰς πολλὰ δὲ κοινωνικὰ σωματεῖα τῆς κοινωνίας ἀπετέλεσε μέλος.

Εἰς τὸ τεκτονικὸν τάγμα εἰσῆλθε τὴν 15 Μαΐου 1924 ἀποτελέσας μέλος τῆς Στοᾶς «Προμηθεὺς» ἐν Ἀθήναις, τῆς ὁποίας τὰς συνεδριάσεις παρηκολούθησε μέχρι τῆς τελευταίας αὐτοῦ πνοῆς.

Εἰς τὸν φιλοσοφικὸν Τεκτονισμὸν εἰσῆλθε τὴν 16 Ἀπριλίου 1927. Καὶ ἀνελθὼν διαδοχικῶς ἔλαβε τὸν 33ον καὶ τελευταῖον βαθμὸν τὴν 23 Ἰανουαρίου 1954.

Κατέστη ἐνεργὸν μέλος τοῦ Ὑπάτου Συμβουλίου τὴν 16 Ἰανουαρίου 1957, Ἀνθύπατος αὐτοῦ τὴν 14 Δεκεμβρίου 1964 καὶ Ὕπατος Μέγας Ταξιάρχης ἐξελέγη τὴν 15 Φεβρουαρίου 1966. Τὴν ἄσκησιν τοῦ ὑπερτάτου τούτου τεκτονικοῦ λειτουργήματος, διέκοψε διὰ τοῦ θανάτου ἡ ἀδήριτος Μοῖρα, τὴν 17ην Δεκεμβρίου 1970, κατόπιν βραχυτάτης ἀσθενείας.

Ἀδόκητος καὶ αἰφνίδιος ὑπῆρξεν ὁ θάνατος, προξενήσας ψυχικὸν ἄλγος εἰς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ καταλιπὼν κενὸν δυσαναπλήρωτον.

•

Πρὸ χρονικοῦ διαστήματος δεκαετηρίδων πρὸ τοῦ θανάτου του συνεδέθη καὶ στενῶς συνειργάσθη μετὰ τῆς ὁμάδος τῶν σεβαστῶν ἡμῶν διδασκάλων Σπυρίδωνος Νάγου, Ἀντωνίου Ἀδριανοπούλου καὶ τῶν ἄλλων ἱδρυτῶν τῆς Συμβολικῆς Στοᾶς «Προμηθεὺς» καὶ ἀπὸ αὐτοὺς ἐμποτισθεὶς ἠρύσθη τὰς βάσεις τῆς μυστηριακῆς τοῦ Τεκτονισμοῦ διδαχῆς, μετουσίωσε καὶ μετὰ ζέσεως δαψιλῶς μετέδωσεν εἰς τὰς Στοὰς τοῦ Τεκτονισμοῦ.

Παρὼν πάντοτε ἦτο εἰς τὰ Γραφεῖα τοῦ Ὑπάτου Συμβουλίου ἀνελλιπῶς κατὰ τὰς συνεδριάσεις τῶν φιλοσοφικῶν ἐργαστηρίων παρίστατο, οὐ μὴν καὶ τῶν Συμβολικῶν Στοῶν. Μετὰ σθένους ἐδίδασκε καὶ ἀνέπτυσσε τὰ τεκτονικὰ θέματα.

Ἀκούραστος, βαθέως ὑπεισήρχετο εἰς τὰ νάματα τῶν τεκτονικῶν ἰδεωδῶν, τὰ ὁποῖα μετέδιδε μὲ τὸ μειλίχιον αὐτοῦ ὕφος εἰς τοὺς ἀκροατάς. Εὔληπτος καὶ πάντοτε σαφής, κατέλιπε κατὰ τὸ τέλος τῶν ὁμιλιῶν του εἰς τὸ βάθος τῆς ψυχῆς τῶν ἀκροατῶν του οὐσιώδεις γνώσεις, ὡς κτῆμα ἐσαεὶ αὐτῶν. Ὅταν ἐπρόκειτο νὰ ὁμιλήσῃ, ἡ αἴθουσα ἦτο κατάμεστος.

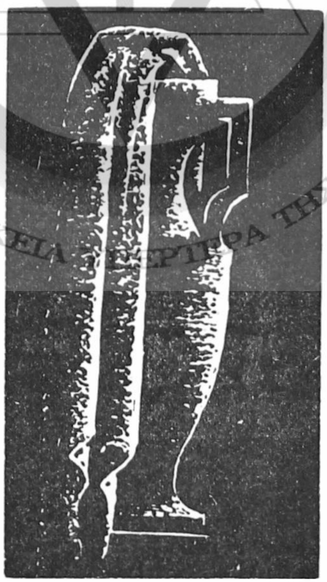
Ὁ Δημήτριος Ἰωαννίδης διεκρίνετο διὰ ΑΓΑΘΟΤΗΤΑ, ΦΡΟΝΗΣΙΝ καὶ ΣΟΦΙΑΝ.

Θὰ διατηρήσωμεν ἐσαεὶ ζωηρὰν τὴν μνήμην τοῦ σεβαστοῦ

ἡμῶν ἀδελφοῦ Δημητρίου Ἰωαννίδου. Εὐχόμεθα δὲ ἀπὸ καρδίας ἐκεῖ ὅπου μετέβη ἡ ψυχή του, νὰ τύχῃ τῆς ἀγαθῆς μοίρας.

●

Ἀκολουθῶν ὁ πεφιλημένος ἡμῶν ἀδελφὸς τὸ παράδειγμα παλαιοτέρων ἐν τῷ Τεκτονισμῷ ἀδελφῶν ἠθέλησε νὰ ποδηγετήσῃ τοὺς συνανθρώπους του καὶ εἰς ἕτερον Ὀργανισμόν, οὐχὶ Τεκτονικόν, τὴν Θεοσοφικὴν Ἑταιρίαν. Ἀνέλαβεν ἐν Ἀθήναις τὴν διοίκησιν μιᾶς Θεοσοφικῆς Στοᾶς, τῆς «Ἀθηνᾶς» καὶ ἐμβριθέστατα ἑκάστοτε καὶ ἀνελλιπῶς ἀνέπτυσσεν ἐν αὐτῇ τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν Φιλοσοφίαν, μεταδίδων τὰ νάματα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Σοφίας. Ἡ διέλευσίς του ἐκεῖθεν ὑπῆρξεν ἐπίσης φωτεινή.

Ἀποχαιρετισμὸς

Ὑπὸ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΤΖΑΒΑΡΑ

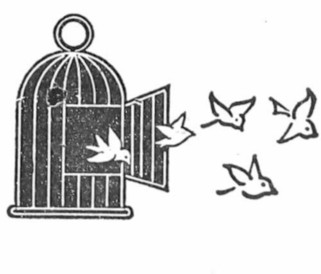
Θὰ περάση πολὺς καιρὸς νὰ συνέλθωμε ἀπὸ τὴν θλῖψι ποὺ αἰσθανθήκαμε μὲ τὸν ἀπρόοπτο ἀποχωρισμό. Μᾶς ἐγκατέλειψε εἰς περίοδον ποὺ ἡ σύνεσις καὶ ἡ πραότης του θὰ μᾶς ὁδηγοῦσε στὴν δικαίωσιν τῆς προσπαθείας μας.

Ἐπεδίωξε ἐν ζωῇ τὴν κατάκτησι καὶ τὴν μετάδοσι τῆς Ἀληθείας καὶ τῆς Ἀρετῆς, μὲ Ἀγάπη πρὸς τὸν Ἄνθρωπο, τὴν ὁποίαν ἐν ζωῇ μὲ τόσην αὐστηρότητα ἐτήρησε, μεριμνῶν διὰ τὸν ἄνθρωπον ἀδιακρίτως, μὲ γνώμονα τὴν θρησκευτικότητα τῆς μόνης ἀληθοῦς θρησκείας, τὴν ὁποίαν διὰ τῆς θυσίας Του ἑδραίωσε ὁ Υἱὸς τοῦ Δημιουργοῦ τοῦ σύμπαντος Ἰησοῦς.

Ἐγνώρισε τὴν ἀλήθεια τὴν ὁποία μετέδωσε εἰς τοὺς φίλους καὶ συνεργάτας του. Καὶ ἀπῆλθε εἰς ἄλλους κόσμους, ἐγκαταλείπων τὴν πρόσκαιρη ζωὴ ἐξαγνισμένος χωρὶς νὰ ἐπηρεασθῆ ἀπὸ τὶς νέες κοσμοθεωρίες. Ἡ ψυχή του θὰ εἶναι εὐτυχής, διότι δὲν ἔκαμψαν τὴν πίστιν του πρὸς τὸν Θεὸν ὡς δημιουργὸν καὶ ρυθμιστὴν τοῦ σύμπαντος καὶ τῆς ζωῆς καὶ πηγὴν τοῦ φωτὸς καὶ παντὸς καλοῦ, ἐνῶ εἰς ἡμᾶς καὶ τοὺς δικούς του κατέλειπε τὴν θλῖψι, διότι θὰ στερηθῶμεν τῶν φωτεινῶν του διδασκαλιῶν καὶ ὑποδείξεων.

Ἦτο ἡ ἔκφρασις τῆς καλωσύνης, τῆς ἀγαθότητος, τῆς αὐταπαρνήσεως. Φεύγει ἀπὸ τὸν ὑλικὸ κόσμο εὐτυχής, διότι ἐξετέλεσε τὸ καθῆκον του.

Ἡ γῆ θὰ κρατήση τὸ ὑλικόν του σῶμα. Ἡ ψυχή του ἐλευθέρα καὶ ἐξαγνισθεῖσα θὰ ἀνεύρη τὴν θέσι της εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἢ εἰς ἄλλους ζῶντας κόσμους μεταξὺ τῶν τελείων καὶ τετελειωμένων. Μὲ αὐτὴ τὴν σκέψι, ἀπευθύναμε πρὸς τὸν ἀπελθόντα Διδάσκαλό μας τὸ ὕστατον «χαῖρε»!

’Ανεζήτησεν - εὗρε καὶ διέδιδε τὸ ΦΩΣ

Σύντομος σκιαγραφία ὑπὸ ΚΩΣΤΗ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ
εἰς ἀνώτερον Φιλοσοφικὸν ’Εργαστήριον

Η ΕΝΣΑΡΚΩΣΙΣ τοῦ Δημητρίου ’Ιωαννίδη εἰς τὸν γήϊνον βίον ὑπῆρξεν ἐξόχως ἀποδοτική. ’Ανεζήτησε καὶ ἀνεῦρε τὸ φῶς. Καὶ δὲν περιωρίσθη νὰ τὸ κρατήση διὰ τὸν ἑαυτόν του, ἀλλὰ κατέβαλεν ἐργώδη προσπάθειαν διὰ νὰ τὸ μεταδώση καὶ εἰς τοὺς συνανθρώπους του. ‘Ημεῖς ἐδῶ εἴμεθα οἱ μᾶλλον εὐεργετηθέντες, διότι, εἰς τὸ ἀνώτατον τοῦτο φιλοσοφικὸν ἐργαστήριον, τοῦ ὁποίου τὸ σκῆπτρον ἐκράτησεν ἐπαξίως ἐπὶ ἕξ συναπτὰ ἔτη, ἔδωσε τὸ πλέον ἄπλετον φῶς.

’Εξ ἄλλου, δὲν παρέλειψεν εὐκαιρίαν ὁ ἴδιος νὰ διδάξη προφορικῶς εἰς ὅλα τὰ φιλοσοφικὰ ἐργαστήρια, εἰς ὅλους τοὺς βαθμούς, τοὺς ὁποίους ἀριστοτεχνικῶς ἀνέλυε.

’Εχθρὸς πάσης ἐπιδείξεως καὶ στόμφου, ἦτο πρὸς ὅλους προσηνὴς καὶ φίλος. ‘Η ἁπλότης καὶ ἡ ταπεινότης ὑπῆρξαν τὸ κύριον χαρακτηριστικόν του.

Τὰ ἄρθρα του εἰς τὸν ΙΛΙΣΟΝ, τόσον περιληπτικά, ἀλλὰ καὶ τόσον περιεκτικά, ἀποτελοῦν πνευματικὴν τροφὴν ὑψηλῆς στάθμης, ἀφειδῶς χορηγουμένην πρὸς ὅλους ἀδιακρίτως. ῎Ας μὴ λησμονῶμεν καὶ τὰ παλαιότερα ἄρθρα του εἰς τὸν «Πυθαγόρα - Γνώμονα».

Αἱ διδασκαλίαι του εἰς τὴν Θεοσοφικὴν ‘Εταιρίαν, περὶ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς φιλοσοφίας καὶ τοῦ ἐσωτερισμοῦ ἐν γένει, ὑπῆρξαν ἔξοχοι.

‘Η ἀγάπη του πρὸς τὸ ὕπαιθρον καὶ τὰ ἀρχαῖα μνημεῖα τὸν κατέστησεν προσφιλῆ καὶ ὠφέλιμον εἰς τὰ Μέλη καὶ τοὺς φίλους τοῦ ’Αρχαιοφίλου ‘Ομίλου ’Εκδρομῶν.

Δὲν ὑπῆρχεν εἰς αὐτὸν διάστασις μεταξὺ λόγων καὶ ἔργων. ‘Η ἀρετή του ἦτο ἀνάλογος πρὸς τὴν σοφίαν του. ῎Αλλωστε αὐτὴ ἦτο ἡ προσφιλὴς διδασκαλία του: ’Αρετὴ καὶ Σοφία. Κάθαρσις καὶ Φωτισμός. ‘Αγνότης καὶ Γνῶσις. ῎Αρτεμις καὶ ’Απόλλων.

Τὴν ἀμυδρὰν ταύτην σκιαγραφίαν τοῦ ’Ανδρὸς θέλω νὰ τελειώσω μὲ μερικὰς σκέψεις τοῦ ἰδίου, σχετικῶς μὲ τὸν θάνατον, τὸ με-

γάλο ἄλυτο πρόβλημα. Εἶναι μία ἐπιστολή, τὴν ὁποίαν ἔγραψε πρὸ 5ετίας, ἀπευθυνομένη πρὸς Κυρίαν, τῆς ὁποίας ἀπεβίωσεν ὁ υἱός, νεαρὸς φοιτητὴς θετικῶν ἐπιστημῶν.

Ἀγαπητή μας Ἀδελφή,

Τὰ Μέλη τῆς Θεοσοφικῆς Στοᾶς «Ἀθηνᾶ» μοῦ ἀνέθεσαν νὰ σᾶς ἐκφράσω ὅλην των τὴν συμπάθειαν κατὰ τὶς δύσκολες αὐτὲς στιγμές.

Ἀπὸ ὅ,τι γνωρίζομε, τὰ περιστατικὰ τῆς ζωῆς μας δὲν ὁρίζομε ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι. Εἴμεθα ἀνίσχυροι πρὸς τοῦτο. Καθορίζονται ἐξ ἄλλης πηγῆς. Ἡμεῖς δὲν κατέχομε τὰ στοιχεῖα κρίσεως τῆς πηγῆς ποὺ καθορίζει αὐτά. Αἱ γνώσεις μας καὶ ἡ κρίσις μας ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων εἶναι περιωρισμένες.

Ἐκεῖνο μόνον ποὺ ἠμποροῦμε σὰν ἄνθρωποι φιλοσοφημένοι νὰ γνωρίζωμε εἶναι ὅτι τὰ περιστατικὰ τῆς ζωῆς μας, τὰ σημαντικὰ βέβαια, προσδιορίζουν συνειδήσεις, οἱ μᾶλλον σοφές.

Ὅ,τι ἀπομένει εἰς ἡμᾶς εἶναι ἡ συνειδητὴ πίστις μας στὰς ἀρχὰς ποὺ γνωρίζομε. Ἀπὸ αὐτὰς ἠμποροῦμε, ἴσως, νὰ πάρωμε μία πνοή, ποὺ σὲ ὡρισμένες ὧρες μᾶς εἶναι τόσο πολὺ χρήσιμη.

Διατελοῦμε μὲ ὅλη μας τὴν ἀδελφικὴ ἐκτίμησι καὶ κατανόησι.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Στοᾶς

ΔΗΜ. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

Ἂς προσθέσωμε ἀκόμη ἐλάχιστες περικοπὲς ἀπὸ ἄρθρα του στὸν «ΙΛΙΣΟ», ποὺ μᾶς φωτίζουν τὸν πνευματικὸ κόσμο τοῦ Διδασκάλου μας:

★ Ἡ ἔρευνα πρέπει νὰ γίνεται μὲ τὸ νοῦ ἐλεύθερο ἀπὸ προλήψεις. Ἡ ἀλήθεια θὰ πρέπει νὰ ἀναζητῆται παντοῦ, χωρὶς νὰ μπαίνουνε στὴν ἔρευνα ὅρια.

★ Ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα, ἰδίως τοὺς τελευταίους αἰῶνας, ἔδωσε πολλὲς ἀλήθειες στὸν ἄνθρωπο, ἀλλὰ περιωρισμένες μόνον στὰ ὑλικὰ πράγματα.

★ Ἡ φιλοσοφία δὲν εἶναι μόνο μερικὲς γνώσεις, ἔστω καὶ ὑψηλές, ἀλλὰ εἶναι ἔργα. Ἐφαρμογὴ τῶν ἀρχῶν στὸ βίο.

★ Ἡ ἀποδοχὴ τοῦ νόμου τῆς Μετενσαρκώσεως ἔχει ὡς συνέπειαν τὴν συνειδητὴν ἀναγνώρισιν καὶ ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου τῆς ἀδελφότητος τῶν ἀνθρώπων.

★ Πρῶτα γεννιέται ἡ ἀγνότης στὴν ψυχὴ καὶ ὕστερα ἡ ψυχὴ φωτίζεται. Ἡ ἀγνότης εἶναι ἐκείνη ποὺ ἐκμαιεύει τὸ φῶς. Τὴν μεγάλη αὐτὴ ἀλήθεια τὴν βλέπομε νὰ τονίζεται στὶς ἀρχαῖες παραδόσεις.

★ Τὸ πνεῦμα, σὰν ὡριμάση καὶ φωτισθῆ, εἶναι δυνατὸν νὰ ξεφύγη ὁριστικὰ ἀπὸ τὸ σφικτὸ ἀγκάλιασμα τῆς ὕλης καὶ νὰ πετάξη γιὰ πάντα σὲ ἐπίπεδα θεϊκά, σὲ ὕψη οὐράνια.

Χαῖρε!...

«...μάρτυράς μου νᾶναι ὁ στίχος,
ὁ ἁπλὸς κι' ἀληθινὸς ἐτοῦτος στίχος..».
ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΣ
(Συλλογὴ «Ἀντίδωρο».
«Στ' Ὁσίου Λουκᾶ τὸ Μοναστήρι»).

Ὑπῆρξε μέγα τὸ πάθος διὰ τὴν φιλίαν τοῦ Ναζωραίου Θεανθρώπου. Τὸ κατέδειξεν ἔτι περισσότερον, καὶ κατὰ τρόπον συγκλονιστικόν, ὅταν ἔστη πρὸ τοῦ νωποῦ τάφου τοῦ φίλου Αὐτοῦ Λαζάρου καὶ μὲ συνείδησιν Θεϊκῆς δυνάμεως ἀνεφώνει τὸ «Λάζαρε, δεῦρο ἔξω». Πρᾶξις ἀτέρμονος διδαχῆς εἰς αἰῶνας αἰώνων. Ἔκτοτε, καὶ πολλάκις, ἡ ἀνθρώπινος καρδία θὰ ἐπεθύμει, τουλάχιστον εἰς ὡρισμένας περιπτώσεις, νὰ ἔβλεπεν ἐπαναλαμβανόμενον τὸ ἀνεπανάληπτον· εἶναι ὅμως διὰ τὸν ἄνθρωπον σκληρὸς καὶ ἀδυσώπητος τοῦ θανάτου ὁ νόμος. Ἐκ τούτου πάντες θλῖψιν ἔχομεν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Δυνάμεθα ὅμως νὰ νικήσωμεν ἐν τῷ κόσμῳ, ἐὰν ἐγκλείσωμεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν τὴν ἀνάμνησιν πνευμάτων δικαίων τετελειωμένων, οἷον ὑπῆρξεν ὁ Δημήτριος Ἰωαννίδης.

Χαῖρε εἰς τὴν αἰωνίαν Ἀνατολήν, εἰς ἣν μετέστης, ἀείμνηστε διδάσκαλε καὶ ἀγαπημένε φίλε.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΕΡΓΙΟΥ
Καθηγητὴς Μαθηματικῶν

★

Θὰ ἐμπνεώμεθα...

Ἀπόσπασμα νεκρολογίας ὑπὸ ΠΑΝ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ
Προέδρου τοῦ «Προμηθέως»

Ἡ εὐγενής του ψυχή, ἀποβάλοῦσα τὸ γήϊνον αὐτῆς ἔνδυμα, περιεβλήθη τῆς ἀθανασίας τὴν ἀμφίεσιν καὶ ὁδεύει... Ὁδεύει, φέρουσα στέφανον, οὐχὶ ματαιοδοξίας, ἀλλὰ δόξης πνευματικῆς. Ὁδεύει ἐπὶ τοῦ αἰθερικοῦ ἅρματός της καὶ ὁδηγεῖται ὑπὸ τοῦ Ὑπάτου πνευματικοῦ κόσμου, πρὸς τὰ κατάλληλα δι' αὐτὴν πνευματικὰ ἐπίπεδα, ἅτινα κατὰ τὰς ἐπιγείους μυήσεις του ἡτοί-

μασε καὶ τὰ ὁποῖα φωτίζονται ὑπὸ τοῦ θείου φωτὸς τῆς Ἀληθείας.

Ἡμεῖς οἱ ἀδελφοί του εὐχόμεθα γαλήνην ψυχικήν. Ἀναμιμνησκόμεθα εὐλαβῶς τῆς φωτεινῆς του μορφῆς, ἡ ὁποία ἀπουσιάζει τῶν σημερινῶν ἐργασιῶν μας καὶ ἀκούομεν εἰσέτι τὸν ἀντίλαλον τῶν φωτεινῶν διδασκαλιῶν τοῦ μύστου, διὰ τῶν ὁποίων μὲ σοφίαν καὶ σύνεσιν καθωδηγοῦσε τοὺς μαθητάς του.

Αἰσθανόμεθα τὸ πνεῦμα του νὰ φωτίζη τὸ ἐργαστήριόν μας καὶ νὰ συμμετέχη τῶν ἐργασιῶν μας.

Αἱ τελευταῖαι του σκέψεις καὶ λέξεις ἦσαν: «Ὁ "ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ"»! Αἱ φιλοσοφικαὶ — ἰδεολογικαὶ πεποιθήσεις του μὲ τὰς ὁποίας ἐφωτίσθη, ἐφώτιζαν καὶ κατέστησαν βίωμά του θὰ μᾶς ὁδηγοῦν.

Ἡ σεβαστή, εἰλικρινὴς καὶ μειλιχία φωνή του, δὲν θ' ἀντηχήση πλέον ὑπὸ τοὺς θόλους τῶν ἐργαστηρίων μας. Θὰ μᾶς ἐμπνέη ὅμως καὶ θὰ μᾶς φωτίζη πρὸς ἄσκησιν τῆς Βασιλικῆς Τέχνης, ἔργου εὐαρέστου τῷ Θείῳ Δημιουργῷ.

★

Ἂς ἐξακολουθήσωμε τὴν πορεία του...

Ὑπὸ ΘΑΛΗ ΓΡΗΓΟΡΟΠΟΥΛΟΥ

Γεμάτη ἀγάπη πρὸς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ἦτο ἡ ψυχικὴ ἀτομικότης τοῦ σεμνοῦ μας Διδασκάλου.

Ἡ γήϊνη μορφή του, γεμάτη ἀγαθότητα καὶ καλωσύνη, πάντοτε γελαστὴ ἐναπετέθη εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Ὑμηττοῦ, τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ βουνοῦ, ποὺ ἐκεῖνος εἶχεν ἐπίγνωσιν τῆς μυστηριακῆς σημασίας του.

Μία νέα ζωὴ ἤρχισε πλέον δι' αὐτήν, εἰς τὸν πνευματικὸν κόσμον, ἡ ὁποία θὰ εἶναι ἀσφαλῶς ἀνάλογος τοῦ ὕψους ἐκείνης, τὴν ὁποίαν ἐδῶ κάτω διήνυσε. Συνεχίζει τὴν πορείαν της εἰς τὴν ἀτέρμονα ὁδὸν τῆς ἐξελίξεως. Μαζί της φέρει καὶ τὰς πλουσίας κατακτήσεις τῆς τελευταίας ἐνσαρκώσεως, ὅσα μὲ ἡρωϊσμοὺς κατέκτησε. Καὶ αὐτοδύναμη φτερουγίζει μακρὰν τοῦ γηΐνου κόσμου ποὺ τὸν κατακλύζουν αἱ κακίαι.

Εἰς ἡμᾶς κατέλιπε τὸ πλούσιον φιλοσοφικὸν ἔργον του, τὰ ὑψηλὰ διδάγματα τῆς Ἐσωτερι-

κῆς Φιλοσοφίας καὶ ἰδιαιτέρως τῶν Ἐσωτερικῶν Σχολῶν τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος, ποὺ μὲ θαυμαστὴν σαφήνειαν μᾶς μετελαμπάδευε. Κατέλιπεν, ἐπίσης, τὸ μεγάλο παράδειγμά του, τὸ ὁποῖον ὅταν ἔζουσε μᾶς ἐδίδασκε ἀλλὰ καὶ τώρα θὰ συνεχίζῃ νὰ μᾶς διδάσκῃ.

Τὴν εὐγνωμοσύνη δι᾿ ὅσα πνευματικὰ δῶρα μᾶς προσέφερε καὶ τὴν ὑπόσχεσιν ὅτι θὰ προσπαθήσωμεν νὰ συνεχίσωμεν, ὅσον εἶναι δυνατόν, τὸ ἔργον του, δὲν ἐκφράζομεν κοντὰ εἰς τὸ μνῆμα του. Ἐκεῖ ἔμεινε τὸ φθαρτὸν μέρος, ἡ ὕλη. Ἀλλά, εἰς τὸν Ὑμηττόν. Ἀπὸ ἐκεῖ, ἀπὸ ἕνα λόφο ποὺ τόσο ἀγαποῦσε, ἀπευθυνόμεθα πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ πραγματικοῦ Μύστου, πραγματικοῦ πνευματικοῦ ἀνθρώπου, ὅπως ἐκεῖνος εἶχε καθορίσει τὴν σημασίαν τοῦ ὅρου αὐτοῦ. Πνευματικὸς ἄνθρωπος, ἔλεγεν, εἶναι ὁ ἐξαγνιζόμενος καὶ ἐπιζητῶν τὴν θείαν γνῶσιν. Τοῦτο εἶχεν ὡς σκοπὸ τῆς ζωῆς του, προσφέρων ταυτοχρόνως ἀμέριστον τὴν συμπαράστασί του πρὸς πάντας τοὺς ἀνθρώπους, ἀναλισκόμενος δι᾿ ἡμᾶς. Ἠγωνίσθη, ὅπως ὅλα τὰ «ὥριμα παιδιὰ τῆς γῆς», νὰ βοηθήσῃ τοὺς ἀνθρώπους, νὰ ἀποφύγουν πολλὰς ἀπὸ τὰς δοκιμασίας, ποὺ ὁ ἀντιφυσικὸς τρόπος ζωῆς προκαλεῖ. Προσεπάθησε νὰ μᾶς καθοδηγήσῃ εἰς τὴν ὁδὸν ποὺ τὴν φωτίζει ἡ Γνῶσις καὶ φέρει τὴν λύτρωσιν.

Ἦτο ὁ σεμνός μας διδάσκαλος, ποὺ τώρα μόνον τολμοῦμε νὰ τὸν ἀποκαλέσωμε ἔτσι. Δὲν τοῦ ἦτο προσφιλὴς αὐτὸς ὁ τίτλος, θεωρῶν ὅτι ὅλοι εἴμεθα ἐξ ἴσου μελετηταὶ τοῦ μεγάλου βιβλίου τῆς Φύσεως, τῶν φυσικῶν, ἠθικῶν καὶ πνευματικῶν νόμων Αὐτῆς.

Ὅσοι τὸν ἀκούσαμε καὶ ἐδιδάχθημεν παρ᾿ αὐτοῦ, ἂς προσπαθήσωμε νὰ μιμηθοῦμε τὸ παράδειγμά του καὶ ἂς ἐμβαθύνωμε εἰς τὰς διδασκαλίας του. Τοῦτο θ᾿ ἀποτελέσῃ καὶ ἀναγνώρισιν τῆς προσφορᾶς ἐκείνου, ὁ ὁποῖος ἀφιέρωσε μιὰ ὁλόκληρη ζωὴ εἰς τὴν προσπάθεια νὰ διαφωτίσῃ τοὺς ἀδελφούς του, ὅπως πράγματι τοὺς ἠσθάνετο, καὶ κατώρθωσε νὰ καταστήσῃ πραγματικότητα, δι᾿ αὐτόν, τὸ λεγόμενον ὑπὸ μεγάλου φιλοσόφου: «Δὲν δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ καταστῇ Μύστης, ἐὰν δὲν συνηθίσῃ νὰ βλέπῃ εἰς πάντα ἄνθρωπον ἐπαναλαμβανόμενον τὸν ἑαυτόν του».

Καὶ ἂς μὴ λησμονοῦμε τὸ τεθὲν ὡς προμετωπίδα εἰς περιλήψεις ὁμιλιῶν του: «Τὸ φῶς τότε φωτίζει τὰς ψυχάς, ὁπόταν αὗται διακαῶς τοῦτο ἐπιθυμῶσι καὶ ἐφ᾿ ὅσον αὗται δύνανται νὰ ἀγαπῶσι καὶ νὰ εἶναι δίκαιοι».

Τὸ πάθος τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχαιότητος

Ὑπὸ ΑΙΜΙΛΙΑΣ ΙΒΟΥ

Σωκράτης: «...Νῦν δὲ εὖ ἴστε ὅτι παρ' ἄνδρας τε ἐλπίζω ἀφίξεσθαι ἀγαθούς, ὅτι μέντοι παρὰ θεοὺς δεσπότας πάνυ ἀγαθοὺς ἥξω».
(ΦΑΙΔΩΝ)

Εἶχε ἕνα πάθος μοναδικὸ ὁ διδάσκαλος ποὺ μᾶς ἔφυγε· Ἕνα πάθος ἀσίγαστο, κυρίαρχο καὶ μεγάλο: Τὸ πάθος τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχαιότητος. Ἕνας ἔρωτας ἦταν βαθὺς καὶ σταθερὸς καὶ ἁγνὸς ποὺ δονοῦσε τὴν ὕπαρξή του, φώτιζε τὴ μορφή του. Ποὺ μὲ τὸ πέρασμα τῆς ἡλικίας τὸν κατακτοῦσε, τὸν διαπότιζε ὁλοένα καὶ περισσότερο, προσανατολίζοντάς τον, ὁριστικὰ σὰν ἕνα ἡλιοτρόπιο, πρὸς τὴ φωτεινή του πηγή: Πρὸς τὸ ἀρχαῖο ἑλληνικὸ πνεῦμα.

Αὐτὸς ὁ θετικὸς ἐπιστήμων, ὁ ἄριστος χημικός, ποὺ ζητοῦσε νὰ ἀποσπάση τὰ μυστικὰ τῆς ὕλης καὶ τοῦ κόσμου σκυμμένος στὰ ἐπιστημονικά του ὄργανα, σήκωσε τὰ μάτια ἀπὸ τὴ στειρότητα τῶν ἐπιστημονικῶν του ὀργάνων καὶ βρῆκε τὴν ἀπάντηση ποὺ ζητοῦσε σὲ μιὰν ἄλλη ἐπιστήμη, ἐκ διαμέτρου ἀντίθετη: Στὴ φιλοσοφία.

Πόσο παράπονο στὴν ψυχή του ποὺ τὸ φῶς αὐτὸ δὲν τοῦ εἶχε ἔλθει ἀπὸ τὰ πρῶτα νεανικά του χρόνια, ἀλλὰ μόνον στὰ μέσα τῆς ζωῆς του, στὴν ἡλικία τῆς ὡριμότητος. Πόση πικρία γιὰ

Διδασκαλία τοῦ Δημ. Ἰωαννίδη στὸ ἀρχαῖον θεατρον τῆς Ἐρετρείας
μὲ τὸν «Ἀρχαιόφιλο» (Ὀκτώβριος 1967)

τὰ «χαμένα» ἐκεῖνα νεανικά του χρόνια, χωρὶς τὸν προσανατολισμὸ τῆς σοφίας. Ἴσως αὐτὸς νὰ ἤτανε καὶ ὁ λόγος ποὺ μὲ τόση στοργὴ καὶ ἐνθουσιασμὸ φρόντιζε πάντα νὰ ἀγκαλιάζῃ τὰ φιλοσοφικὰ ἐνδιαφέροντα τῶν νέων, νὰ συντηρῇ τὸν πνευματικό τους σπινθῆρα.

Ἡ πρώτη ἀφορμὴ γιὰ τὴ μύησή του στὴ σπουδὴ τοῦ ἀρχαίου Πνεύματος εἶχε σταθῆ ἡ γνωριμία του μὲ κεῖνον τὸν πολυαγαπημένο του διδάσκαλο, τὸν φωτισμένο μύστη Σπυρίδωνα Νάγο. Δὲν περνοῦσε, στ' ἀλήθεια, εὐκαιρία, νὰ μὴ μᾶς τὸν ἀναφέρῃ μὲ ἀγάπη, μὲ ἐνθουσιασμὸ ἀσυγκράτητο, μὲ ἀποσπάσματα ἀπὸ τὰ λόγια, τὰ ἔργα του. Αἱ ἀναμνήσεις του ἀπὸ τὴ σύντομη γνωριμία μαζί του φώτιζαν τὴν ψυχή του, μὲ νοσταλγία, φώτιζαν τὴ μορφή του. Μποροῦμε νὰ ποῦμε ὅτι διὰ μέσου του γνωρίσαμε καὶ μεῖς οἱ νεώτεροι κάπως τὸ θαῦμα ἐκεῖνο ποὺ λεγόταν Σπυρίδων Νάγος. Ἕναν παράξενο, θεόπνευστον Σαμπολλιόν, ποὺ χωρὶς πανεπιστημιακὲς μελέτες καὶ διπλώματα, χωρὶς καμμιὰ βοήθεια, μόνος του, κατώρθωσε νὰ εἰσδύσῃ στὰ πιὸ ἀπόρρητα τῆς ἑλληνικῆς θρησκείας, νὰ ξεσφραγίσῃ καὶ νὰ ἀποκρυπτογραφήσῃ τὴ μυθολογία, παρουσιάζοντάς μας ὅλον τὸν κρυμμένο, τὸν θαμμένο πνευματικὸ θησαυρό της.

Διὰ μέσου του ἐπίσης γνωρίσαμε καὶ τὸν ἄλλον ἐκεῖνον ἐξ ἴσου φωτισμένον καὶ ἀγαπημένο του διδάσκαλο, ἀντάξιο συνεχιστὴ τῆς παραδόσεως Νάγου, τὸν Ἀντώνιο Ἀδριανόπουλο.

Ἀπ' αὐτοὺς τοὺς δύο παρέλαβε τὴν βαρύτατη παρακαταθήκη, τὴν πολύτιμη κληρονομία ποὺ ἀφήσανε φεύγοντας: τὴν ἐσωτερικὴ σπουδὴ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς παραδόσεως. Τὴν ἐπωμίσθηκε μὲ σεβασμό, μὲ δέος ἱερό, θἄλεγε κανείς. Τὴν κράτησε μὲ τὸ συναίσθημα τῆς βαρύτατης εὐθύνης καὶ τοῦ προορισμοῦ του, νὰ τὴν διοχετεύσῃ, νὰ τὴν μεταλαμπαδεύσῃ στοὺς ἐρχόμενους, μὲ σύνεση, μὲ ἀγάπη, μὲ ἐνθουσιασμό, ξαναζωντανεύοντάς την καὶ φωτίζοντάς την μὲ τὴ θέρμη του, πλουτίζοντάς την ὁλοένα μὲ προσωπικές του ἀναζητήσεις, μελέτες καὶ ἔρευνες.

Πάθος του τὸ νὰ τὴν διαφυλάξῃ σ' ὅλη της τὴν πρώτη καθαρότητα μακρυὰ ἀπὸ παρανοήσεις, διαστρεβλώσεις καὶ πλάνες. Πάθος του ἡ σχολαστικὴ ἐπιλογὴ τῶν πηγῶν, ἡ ἀποφυγὴ τῶν ἀνεύθυνων συμπληρώσεων, τῶν βαυκαλισμῶν καὶ φαντασιώσεων, τῶν ἀπατηλῶν ἐπικοινωνιῶν (μὲ τὸν Ἅδη καὶ τὴν ἄρνηση, κατὰ τὴν ἔκφασή του). Ἐπιστήμων, ὀρθολογιστὴς καὶ ρεαλιστὴς στὴ σκέψη, τονίζοντας καὶ ξανατονίζοντας ἀκούραστα τὸν δύσκολο δρόμο καὶ τοὺς κινδύνους τοῦ μαθητῆ. Ἐπιμένοντας σταθερά, αὐστηρά, στὸ πρῶτο, ἀπαραίτητο καὶ ὀδυνηρότερο σκαλοπάτι πρὸς τὴν γνώση καὶ τὴ σοφία: Στὸν ἠθικὸ καθαρμό, τὴν αὐτογνωσία καὶ τὴν αὐτοκυριαρχία, στὸ Δελφικὸ «Γνῶθι σαυτόν».

Ὢ αὐτὸ τὸ καθαρὸ σὰν διαμάντι ἑλληνικὸ πνεῦμα πόσο τὸν

εἶχε γοητεύσει καὶ συναρπάσει!...

Αὐτὴ ἡ ἀσύλληπτη στὸ μεγαλεῖο της, ἡ ἀπροσπέλαστη στὴν πνευματοδοξία της θρησκεία, μὲ τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὶς Μοῦσες καὶ τὴν θεὰ τῶν Μυστηρίων, τὴν Δήμητρα... Μὲ τὴν σοφὴν Εἱμαρμένη, τὴν ἀδυσώπητη Ἀνάγκη καὶ Νέμεση. Ἦταν ἡ ἀδυναμία του, ὁ μοναδικὸς ἔρωτάς του. Πληρωμένος ἀπὸ τὸν πλοῦτο της, θαμπωμένος ἀπὸ τὸ φῶς της, μποροῦσε δικαιολογημένα νὰ παραβλέψη, νὰ ἀγνοήση τὰ ἄλλα.

Βαθειὰ καὶ λεπτὴ καὶ διεισδυτικὴ ἡ φιλοσοφικὴ ἰνδικὴ σκέψη, πολύτιμη ἡ σοφία τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Αἰγύπτου. Ἀλλὰ ἐκεῖνο εἶναι ἕνα ἄλλο πρᾶγμα. Εἶναι ἡ συνισταμένη ὅλων καὶ κάτι ἀκόμη. Εἶναι τὸ τέλειο κάλλος τοῦ Πλάτωνα, εἶναι ἡ πολύχορδη συμφωνικὴ ἁρμονία τοῦ Ἡλιακοῦ Λόγου. Δὲν εἶναι ἡ θρησκεία τῆς ψυχῆς. Εἶναι ἡ θρησκεία τοῦ πνεύματος. Ἡ θρησκεία τοῦ ὕψευς τῶν πνευματικῶν ἀετῶν, τῶν ἐκλεκτῶν, τῶν ἡρώων καὶ τῶν θεῶν. Τί νὰ σοῦ δείξουν τ' ἀστέρια καὶ τὸ φεγγάρι, ὅταν λάμπει καὶ καταυγάζει καὶ διαλύει τὶς ἀμφιβολίες τοῦ σκότους τὸ μάτι τοῦ ἥλιου;

Καὶ πόση ἀγανάκτηση μέσα του, τί πόνος καὶ πίκρα ψυχῆς γιὰ τὴ σκληρή της μοῖρα, γιὰ τὶς σκοτεινὲς ἐποχὲς τῆς παρακμῆς της, τὴ διαστρέβλωσή της, τὸν στιγματισμὸ καὶ τὸν ἀφανισμό της κάτω ἀπὸ τὸ πέλμα τῆς ἄγνοιας καὶ τῆς μισαλλοδοξίας, τῆς ἐμπάθειας καὶ τοῦ συμφέροντος!

Ἔτσι ἦταν αὐτός. Ἕνας λάτρης ἁγνός. Ὁλοκληρωτικός, ἀφωσιωμένος, δοσμένος, ἕνα ὁλοκαύτωμα στὸ φωτεινὸ ἑλληνικὸ πνεῦμα· Τὸν εἶχε ἀπορροφήσει. Τὸ εἶχε κάνει βίωμά του, τρόπο ζωῆς του καὶ σκέψης. Ἀγαπημένοι του περίπατοι τὰ περίγυρα τῆς Ἀκροπόλεως, ὁ Λομπαρδιάρης, τὸ Θησεῖον, ὁ Διόνυσος... Ἐκεῖ κοντὰ στὰ ἱερὰ χώματα, ν' ἀναθυμᾶται, ν' ἀναπολῆ, νὰ βλέπη ὅ,τι βλέπαν ἐκεῖνοι, τὴ σιλουέττα τοῦ Ἱεροῦ Βράχου τοῦ Παρθενώνα, τὸν μυστηριακὸ Ὑμηττό του στὸ βάθος.

Ἀπὸ τὸ 1962, ἐπὶ 9 ὁλόκληρα χρόνια, μὲ τὶς σειρὲς τῶν ὁμιλιῶν του ἀπὸ τὴν ἕδρα τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας, μὲ τὰ ἀμέτρητα ἀπὸ τὸ 1956 ἄρθρα του στὸν «ΙΛΙΣΟ», μᾶς μετέφερε σ' ὅλη τὴν πολύπτυχη ἑλληνική μας δόξα.

Παρακολουθήσαμε μαζύ του τὴ γένεση τοῦ κόσμου μέσα ἀπὸ τὸ ἀνοργάνωτο χάος, μέσα ἀπὸ τὸ Ὀρφικὸν Ὠόν. Τὴ γένεση τῶν Θεῶν καὶ τῶν Ἡρώων ἀπὸ τὶς ἁγνὲς Νύμφες καὶ τὸν ἔρωτα τοῦ Διός, κι ἐκείνη τὴν πεντακάθαρη σὰν μαθηματικὴ ἀπόδειξη γένεση τοῦ ψυχικοῦ ἀτόμου ἀπὸ τὴ σύζευξη τῆς Μονάδος καὶ τῆς Δυάδος, ἀπὸ τὸν φωτεινὸ γάμο τοῦ Πνεύματος καὶ τῆς Ὕλης, τέκνο ἀθάνατο ἀθανάτων γονέων.

Ζήσαμε μαζύ του στοὺς ἱεροὺς θιάσους τῶν Ὀρφικῶν, στὸ θαυμαστὸ ἐκεῖνο Ὁμακοεῖον τῶν Πυθαγορικῶν, ὅπου τὰ πάντα ἤτανε ἁρμονία καὶ τάξη καὶ ἀριθμὸς κι' ὅπου ἡ δύναμη τοῦ θρυλικοῦ διδασκάλου εἶχε κατεβάσει ἕνα κομμάτι οὐρανοῦ πάνω στὴ Γῆ. Ἀκούσαμε μαζί του τὸν βα-

θυσκότεινο λόγο τῶν Ἰώνων καὶ τῆς Ἐλέας, τὸ φωτεινὸ λόγο τῶν θείων Ἀρχετύπων τοῦ Πλάτωνα. Μᾶς ἔδειξε τὸ ἑρμητικὸ κλειδὶ τῆς θύρας τῶν μύθων κι' ἀπὸ μιὰ μικρὴ χαραμάδα ποὺ μᾶς ἄνοιξε, ρίξαμε φευγαλέα ματιὰ στὰ ἄδυτα τῶν Μυστηρίων, τὰ Ἐλευσίνια, τὰ Μινωϊκά, τὰ Καβείρια. Παντοῦ μᾶς ταξίδεψε, σ' ὅλα τὰ ἱερά, τὰ μαντεῖα, τὰ ἀσκληπιεῖα τῆς μεγάλης ἀκμῆς, καθὼς καὶ σὲ κεῖνες τὶς ἁγνὲς παρθενικὲς γιορτές, συνυφασμένες μὲ τὶς ἀλλαγὲς τοῦ ἡλιακοῦ φωτός, τὶς ἰσημερίες καὶ τὶς τροπές, μὲ τοὺς ἀντίστοιχους συμβολισμούς τους στὸ Πνεῦμα.

Ὅλα μᾶς τἄπε, ὅλα μᾶς τἄδειξε, παντοῦ μᾶς ξενάγησε, ὁ καλός, ὁ ἀξέχαστος φίλος μας.

Μὲ φροντίδα, μὲ ἀγάπη, μὲ σύνεση, μὲ προσοχὴ καὶ μὲ δέος μήπως οἱ μαργαρίτες περιπέσουν στοὺς κύνες. Μιὰ ἐργασία σκληρή, σοβαρὴ καὶ ἐπίπονη καὶ τολμηρή, γεμάτη κλασσικὴ λιτότητα καὶ λακωνικὴ αὐστηρότητα.

Ἀπὸ τὴ γνώση του, ἀπὸ τὶς προσωπικές του ἐμπειρίες, ἀντλοῦσε πίστη στὴν ὕπαρξη τοῦ πνευματικοῦ κόσμου, στὴ σοφὴ διακυβέρνηση τῶν ἀνθρωπίνων ἀπὸ τὸ ἐλεύθερο πνεῦμα. Ἀπὸ τὴν πίστη του ἀντλοῦσε θάρρος καὶ δύναμη καὶ πνευματικότητα, πραότητα, χαρούμενη διάθεση καὶ καλωσύνη καὶ ταπεινότητα καὶ χιοῦμορ.

Τὸν εἶχα ρωτήσει μιὰ μέρα:

— Προσωπικά, ἐσεῖς, φοβᾶστε τὸν θάνατο;

— Ἀλοίμονο! Τί νὰ φοβηθῶ; Τὸ γνωστόν;

Στὴ σταθερὰ ἀρνητικὴ ἀπάντησή του, στὸ θαρρετὸ τόνο τῆς φωνῆς του, στράφηκα νὰ ἐρευνήσω τὸ βλέμμα του γιὰ τὴν διαπίστωση τῆς ἀπόλυτης εἰλικρίνειας τῶν λόγων του.

Ναί! Ἔλεγε πράγματι τὴν ἀλήθεια. Δὲν τὸν φοβόταν! Ἦταν ἐλεύθερος, ἀπαλλαγμένος ἀπὸ κάθε φόβο καὶ δισταγμό. Στὴ διάθεση τοῦ πνευματικοῦ κόσμου, τῆς σοφῆς του Εἱμαρμένης.

Ἂν μποροῦσε νὰ μιλήση τὶς τελευταῖες ὧρες, τὴν τελευταία στιγμή, θὰ εἶχε νὰ ἐπαναλάβη τὰ λόγια ἐκεῖνα τοῦ μεγάλου σοφοῦ, στὸ δεσμωτήριο τὶς τελευταῖες του ὧρες: «Μὰ γιατί ἀγανακτεῖτε... τί κλαῖτε σὰ νἆστε γυναῖκες... Δὲν ξεύρετε ὅτι πρὸς ἄνδρες ἀγαθοὺς ἐλπίζω τώρα νὰ φθάσω;»

Τοῦ χρωστᾶμε πολλά. Ἂς ἀναπολήσωμε μ' εὐγνωμοσύνη τὴ μορφή του γιὰ τὰ ὅσα ὡραῖα καὶ καλὰ καὶ σοφὰ μόχθησε νὰ μᾶς μεταδώση. Εἶχε πολλὰ ἀκόμη νὰ δώση. Ἕνας θησαυρὸς ἀνεξάντλητος αὐτὴ ἡ ἀρχαία σοφία κι' ἡ ζωή μας τόσο μικρή. Ἀλλ' ἀφοῦ ἡ σοφὴ Εἱμαρμένη τοῦ μίλησε, τί μποροῦμε νὰ ποῦμε οἱ ἄσοφοι ἐμεῖς;

Μόνον νὰ πάρωμε τὴ λαμπάδα ἀπὸ τὰ χέρια του, νὰ συντηρήσωμε τὸ φῶς της, καθάριο, πηγαῖο, αὐστηρό, ὅπως τὸ ἤθελε ἐκεῖνος. Γιὰ μᾶς τοὺς ἴδιους καὶ γιὰ τοὺς νέους. Στὴν ὑλικὴ μας μορφὴ εἴμαστε ὅλοι θνητοί. Ἡ σοφία ὅμως εἶναι ἀθάνατη.

ΕΙΣΦΟΡΑΙ ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ ΔΗΜ. ΙΩΑΝΝΙΔΗ

Ο «Ἰλισος» κατεθεσε 500 δρχ. ὑπερ τῶν Σχολῶν τοῦ συλλογου «Δελφοι».

Ο κ. Κ. Μελισσαροπουλος 500 δρχ. ὑπερ τῶν Σχολῶν τοῦ συλλόγου «Μελης».

Η Θεοσοφικη Ἑταιρια εν Ἑλλαδι 500 δρχ. ὑπερ τῶν Σχολῶν τοῦ συλλογου «Ἡσιοδος»

Ανωνυμος 1.000 δρχ. ὑπερ τοῦ «Ἰλισοῦ».

Ὑπερ τῆς Θ.Ε. ἐν Ἑλλαδι ὁ «Ἰλισος» 500 δρχ., Ἰω. Χαριτος 300 δρχ., Θ. Κιουστελίδης δρχ. 200.

Ὁ «ΙΛΙΣΟΣ»

θὰ διατηρήσῃ ζωντανὴ τὴν ἀνάμνησι

τοῦ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΔΗ

Ἡ πνευματικὴ προσφορὰ τοῦ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΔΗ

Στὴν ΕΠΙΛΟΓΗ 1956 - 1957 - 1958 τοῦ «ΙΛΙΣΟΥ»:

Ἡ Πυθαγόρειος Φιλοσοφία. Οἱ φιλόσοφοι Ἀλχημισταί. Μορφαί - Ἰδιότητες - Νόμοι. Ἡ Ἰνδικὴ φιλοσοφία. Οἱ Κάβειροι. Οἱ Ἐλευσίνιοι. Οἱ Ὀρφικοί.

Στὴν ΕΠΙΛΟΓΗ 1959 - 1960 - 1961 τοῦ «ΙΛΙΣΟΥ»:

Ἡ μετενσάρκωσις καὶ ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ φιλοσοφία Ἐμπεδοκλῆς ὁ Ἀκραγαντῖνος. Οἱ ἀτομικοὶ φιλόσοφοι. Παρμενίδης ὁ Ἐλεάτης. Ἰσημερίαι καὶ Ἡλιοστάσια. Οἱ «ἐπικοινωνίες» μὲ τὸ «ὑπερπέραν». Οἱ Δελφοί.

ΕΙΔΙΚΗ ΤΙΜΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ ΤΟΥ «ΙΛΙΣΟΥ»

Ἕκαστος χρυσοπανόδετος τόμος «ΕΠΙΛΟΓΗΣ»

Δραχ. 70 χωρὶς ἐπιβάρυνσι ταχυδρομικῶν τελῶν

Τιμὴ ἐμπορίου δρχ. 90 Ἐξωτερικοῦ Δολλ. 4

ΕΙΝΑΙ Ο ΤΕΚΤΟΝΙΣΜΟΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑ;

ΔΙΑΛΟΓΟΣ

Μητροπολίτου ΑΤΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΡΙΔΟΣ ΣΕΒ. κ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ καὶ ΤΕΚΤ. Ἱδρύματος διὰ τοῦ κ. Πολ. Στεφανοπούλου

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος Σεβασμιώτατος κ. Νικόδημος ἀπηύθυνεν, ὑπὸ χρονολογίαν 5 Νοεμβρίου 1970, πρὸς τὸ Τεκτονικὸν Ἵδρυμα Ἑλλάδος, ἀπάντησιν εἰς τὸ ὑπόμνημα τουτου πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας (δημοσιευθὲν εἰς τὸ τεῦχος 83, Σεπτεμβρίου - Ὀκτωβρίου 1970 τοῦ «ΙΛΙΣΟΥ»). Τὸ δὲ Τεκτονικὸν Ἵδρυμα, διὰ τοῦ ἀναπληρωτοῦ Γενικοῦ Γραμματέως κ. Πολυβίου Στεφανοπούλου, ἀπηύθυνε, τὴν 8ην Δεκεμβρίου, ἀνταπάντησιν πρὸς τὸν Μητροπολίτην, κοινοποιηθεῖσαν καὶ πρὸς τὰ μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

ΕΠΕΙΔΗ τὰ δύο αὐτὰ κείμενα εἶναι μακροσκελῆ, ὁ «ΙΛΙΣΟΣ» τὰ προσφέρει εἰς τοὺς ἀναγνώστας του, ναὶ μὲν ἀκέραια καὶ μὲ ἀπόλυτον πιστότητα περιεχομένου, ἀλλὰ ὑπὸ μορφὴν διαλόγου, χάριν περισσοτέρας ἐναργείας. Ἡ μόνη ἐπέμβασις τοῦ «ΙΛΙΣΟΥ» ἀφορᾷ τὴν ἀποσπασματικὴν παρουσίασιν τῆς ἀπαντήσεως τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου μετὰ τῆς ἀντιστοίχου ἀνταπαντήσεως τοῦ Τεκτονικοῦ Ἱδρύματος, ἄνευ τῆς ἐλαχίστης τροποποιήσεως τοῦ περιεχομένου ἑκατέρου τῶν κειμένων.

Ο ΔΙΑΛΟΓΟΣ τοῦ Μητροπολίτου καὶ τοῦ Τεκτονικοῦ Ἱδρύματος, εἰς τὴν οὐσίαν, ἔχει ὡς ἀκολούθως:

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ: Εἴχετε, κύριοι, τὴν καλωσύνην νὰ κοινοποιήσητε καὶ πρὸς ἐμὲ ἀναφοράν σας, ἀπευθυνθεῖσαν τὴν 27ην παρελθόντος Ἰουλίου πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ νὰ μοὶ ἀποστείλητε ἀριθμόν τινα φυλλαδίων ὑπὸ μελῶν τοῦ ὑμετέρου Ἱδρύματος συγγραφέντων. Ὁ σκοπὸς τῆς ἀποστολῆς τοῦ ὡς ἄνω ὑλικοῦ εἶναι προφανής. Ἀποσκοπεῖ εἰς τὸ νὰ πείσῃ ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς δὲν ἔχει τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς θρησκείας, ὅτι εἰς οὐδεμίαν ἀντίφασιν ἔρχεται πρὸς τὴν Χριστια-

νικὴν θρησκείαν καὶ ὅτι οἱ Τέκτονες ἀποτελοῦν τὰ γνησιώτερα καὶ πιστότερα τέκνα τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Λυποῦμαι διότι, ὅπως πάντοτε, καὶ εἰς τὴν φάσιν αὐτὴν τοῦ ἀγῶνος σας, δυστυχῶς, δὲν ὑπήρξατε πειστικοί. Ἀντιθέτως, δημιουργεῖτε τόσον θολὴν ἀτμόσφαιραν καὶ τὰ ἐπιχειρήματά σας εἶναι τόσον ἀντιφατικά, ὥστε καὶ μαθητὴς τοῦ δημοτικοῦ σχολείου ἀκόμη ἐὰν τὰ διαβάσῃ θὰ σχηματίσῃ τὴν θλιβερωτέραν τῶν ἐντυπώσεων διὰ τοὺς συγγραφεῖς των καὶ διὰ τὸ Ἵδρυμά σας.

ΤΟ ΤΕΚΤΟΝΙΚΟΝ ΙΔΡΥΜΑ: Τὸ Τεκτονικὸν Ἵδρυμα Ἑλλάδος ἐκφράζει εἰλικρινεῖς εὐχαριστίας πρὸς τὴν Σεβασμιότητα Ὑμῶν, διὰ τὴν ἀπάντησίν της εἰς τὸ πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὑπόμνημα τούτου, ὅπερ εἶχε κοινοποιηθῆ παραλλήλως πρὸς ἅπαντας τοὺς Ἱεράρχας. Βεβαίως, λυπούμεθα διὰ τὸ γεγονὸς ὅτι οὐ μόνον τὸ πνεῦμα, ἀλλὰ καὶ τὸ ὕφος τῆς ἀπαντήσεως δὲν συνάδουν πρὸς τὸ κλῖμα ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον εὐνοεῖ ἕνα διάλογον καλῆς θελήσεως καὶ τὸ ὁποῖον τόσον ὀρθῶς, κατὰ τὴν γνώμην μας, καθώρισεν ἡ Αὐτοῦ Ἁγιότης ὁ Πάπας Παῦλος ΣΤ΄ ἐν τῇ βαρυσημάντῳ ποιμαντορικῇ Του ἐγκυκλίῳ «ECCLESIAM SUAM», εἰπὼν ὅτι ὁ διάλογος δέον ὅπως ἀ π ο κ λ ε ί ῃ «τὴν ἐκ τῶν προτέρων καταδίκην, τὴν εἰθισμένην προσβλητικὴν πολεμικὴν καὶ τὴν ματαιότητα τῆς περιττῆς συζητήσεως» καί, ἐξ ἄλλου, δέον ὅπως διακρίνηται διὰ σαφήνειαν καὶ πρᾳότητα.

Ἐν τοσούτῳ, τὸ Τεκτονικὸν Ἵδρυμα τῆς Ἑλλάδος, διακαῶς ἐπιθυμοῦν τὸν πρὸς ἀναζήτησιν καὶ προβολὴν τῆς ἀληθείας διάλογον, χάριν τούτου παραμερίζει πᾶν ἐν τῇ ἀπαντήσει τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος ἀπρόσφορον στοιχεῖον καὶ σᾶς εὐχαριστεῖ διὰ μ ό ν ο ν τὸ γεγονὸς τῆς ἀπαντήσεως, ὅπερ ἐπιτρέπει ἡμῖν τὴν συνέχισιν τῆς προσπαθείας πρὸς ἀντιμετώπισιν συσσωρευμένων πλανῶν καὶ προλήψεων εἰς βάρος ἑνὸς θεσμοῦ τοσαύτης ὑψηλῆς πνευματικῆς, ἠθικῆς καὶ κοινωνικῆς στάθμης ἐν παγκοσμίῳ κλίμακι, ὡς ὁ Ἐλεύθερος Τεκτονισμός.

Παρερχόμεθα ἐκ σεβασμοῦ τὰ ὅσα προτάσσετε εἰς τὸ ὑπόμνημά σας περὶ «θολῆς ἀτμοσφαίρας» καὶ τῆς «θλιβερᾶς ἐντυπώσεως τοῦ μαθητοῦ τοῦ Δημοτικοῦ σχολείου», τὴν ὁποίαν θὰ σχηματίσῃ οὗτος, ἂν διαβάσῃ τὰ ἐπιχειρήματά μας, τόσον διὰ τοὺς συγγραφεῖς, ὅσον καὶ διὰ τὸν Τεκτονισμόν. Σημειοῦμεν, ἁπλῶς, ὅτι τὰ ἐπιχειρήματα ἡμῶν οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ τὰ ἐπιστημονικὰ πορίσματα, εἰς τὰ ὁποῖα, κ α τ ό π ι ν ἐ π ι σ τ α μ έ ν η ς μ ε λ έ τ η ς τ ῶ ν ε ἰ ς χ ε ῖ ρ α ς τ η ς ἐ π ι σ ή μ ω ν σ τ ο ι χ ε ί ω ν τ ο ῦ Σ υ ν τ ά γ μ α τ ο ς κ α ὶ τ ο ῦ Γ ε ν. Κ α ν ο ν ι σ μ ο ῦ κ α ὶ τ ῶ ν Τ υ π ι κ ῶ ν, κατέληξεν ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (πλὴν ἑνός), ἀπαρτιζομένη δέ, ἐν ἔτει 1933, ἐκ τῶν ἐπιφανεστέρων Θεολόγων τῆς ἐποχῆς μας. Ἐὰν τὰ ἐπιχειρήματα τῶν

Καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου δὲν ἀντέχουσιν εἰς τὴν κριτικὴν τῶν... μαθητῶν τοῦ Δημοτικοῦ σχολείου, ἀφήνομεν εἰς τὴν κρίσιν παντὸς «μέσου ἀνθρώπου», διαθέτοντος κοινὸν νοῦν, ὅπως ἀποφανθῇ.

«Ποῦ εἶναι αἱ πηγαί σας ;»

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ: Ἐξηγοῦμαι: Ἀγωνίζεσθε νὰ πείσετε καὶ τὴν Ὀρθόδοξον ἑλληνικὴν Ἱεραρχίαν καὶ ὁλόκληρον τὸν ἑλληνικὸν λαόν, ὅτι ὁ Μασωνισμὸς ὄχι μόνον δὲν ἔχει τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς θρησκείας, ἀλλ' ἀντιθέτως σέβεται τὰς θρησκευτικὰς πεποιθήσεις τῶν μελῶν του καὶ ἀφίνει εἰς αὐτὰ ἐντελῶς ἐλεύθερον τὸν χῶρον διὰ τὴν ἄσκησιν τῶν θρησκευτικῶν των καθηκόντων. Καὶ διὰ νὰ μᾶς ἐπιβάλετε τὴν ἄποψίν σας αὐτήν, μᾶς στέλλετε μερικὰ φυλλάδια, εἰς τὰ ὁποῖα διατυπώνετε μετ' ἐπιμονῆς τὴν ἄποψιν αὐτήν. Ἀλλ' αὐτό, τὸ ὁποῖον γράφετε εἰς τὰ φυλλάδιά σας, εἶναι τὸ ζητούμενον. Καὶ διὰ νὰ φθάσῃ κανεὶς εἰς τὴν διατύπωσιν αὐτοῦ εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ ἐρευνήσῃ τὰς πηγὰς καὶ τὴν πρᾶξιν. Διατί δὲν ἀπεστείλατε τὰς πηγάς σας; Καὶ διατί δὲν μᾶς δίδετε τὴν δυνατότητα νὰ παρακολουθήσωμεν καὶ νὰ ἐλέγξωμεν καὶ ἡμεῖς καὶ ὁλόκληρος ὁ ἑλληνικὸς λαὸς τὴν πρᾶξιν σας; Ἀπευθύνεσθε πρὸς τοὺς Ἱεράρχας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Πρὸς ἓν ἐπίσημον Σῶμα, τὸ ὁποῖον καὶ μέμφεσθε ὅτι εἰς τὸ παρελθὸν σᾶς ἠδίκησε καὶ μέχρι σήμερον ἐξακολουθεῖ νὰ σᾶς ἀδικῇ. Ποῦ εἶναι οἱ κανονισμοί σας; Ποῦ εἶναι τὰ τυπικά σας; Ποῦ εἶναι αἱ τελεταί σας; Ποῦ εἶναι αἱ φωτογραφίαι σας; Ποῦ εἶναι ὅλον ἐκεῖνο τὸ ὑλικόν, τὸ ὁποῖον θὰ ἠδύνατο νὰ στηρίξῃ τοὺς ἰσχυρισμούς σας καὶ νὰ ἀποδείξῃ ἡλίου φαεινότερον τὴν πλάνην τῆς Ἱεραρχίας; Ἐξακολουθεῖτε νὰ τὰ φυλάσσετε μυστικά. Πλήρης συσκοτισμός. Ἄρνησις παραδόσεώς των εἰς τὴν δημοσιότητα. Διατί τοῦτο; Μήπως θεωρεῖτε καὶ ἡμᾶς καὶ τὸν ἑλληνικὸν λαὸν βεβήλους, ἀναξίους νὰ κρατήσωμεν εἰς τὰς χεῖρας τὰ βαρύτιμα μασωνικὰ μυστικά; Ἢ μήπως τὰ ἴδια τὰ μυστικά σας δὲν ἀντέχουν εἰς τὴν δημοσιότητα καὶ δὲν ἔχουν τὴν στοιχειώδη ἀντοχὴν νὰ ὑποθεμελιώσουν τοὺς ἰσχυρισμούς σας;

Ἐὰν μᾶς ἐστέλλατε τὰ κείμενα-πηγὰς τοῦ Τεκτονισμοῦ θὰ τὰ ἐμελετούσαμε καὶ θὰ ἐκάναμεν συζήτησιν ἐπ' αὐτῶν. Τώρα, εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ περιορισθῶμεν εἰς τὰ φυλλάδια, τὰ ὁποῖα, δυστυχῶς, ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους βρίθουν ἀσαφειῶν καὶ ἀντιφάσεων. Καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν ἀσαφειῶν καὶ ἀντιφάσεων σᾶς ἐρωτῶμεν. Σᾶς προτείνομεν μίαν μόνην λύσιν: Ἀφήσατε εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τὴν πρωτοβουλίαν νὰ συγκροτήσῃ ἐπιτροπὴν ἐξ ἐπιλέκτων ἱεραρχῶν, ἐκ καθηγητῶν τῶν δύο Θεολογικῶν μας Σχολῶν, ἐξ ἄλλων ἐπιστημόνων καὶ πνευματικῶν ἀνθρώπων. Καὶ ὑμεῖς, ἀνοίξατε διάπλατα τὰς πύλας τῶν στοῶν σας. Ἀφήσατε τὴν ἐπι-

τροπὴν νὰ ἐρευνήσῃ τὰ πάντα. Καὶ τὰ σύμβολά σας καὶ τὰ ξίφη σας καὶ τὰς νεκροκεφαλάς σας. Παραδώσατε εἰς αὐτὴν καὶ ὅλον τὸ ἔντυπον ὑλικόν σας, ἐμπιστευθῆτε τοὺς κανονισμοὺς τῆς λειτουργίας τῶν στοῶν σας καὶ τὰ τυπικὰ τῶν τελετῶν σας. Καὶ ἀκόμη, ἐν τῷ φωτὶ καὶ ὑπὸ τὰ ὄμματα τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς καὶ ἄλλων ἐκπροσώπων τοῦ λαοῦ, πραγματοποιήσατε τὰς μυήσεις σας καὶ τὰς τελετουργικὰς πράξεις σας.

Δὲν σᾶς ζητοῦμεν κάτι τὸ ὑπερβολικόν. Φῶς ζητοῦμεν καὶ δημοσιότητα.

«Τὰς γνωρίζετε ὅλας»

ΤΟ ΤΕΚΤΟΝΙΚΟΝ ΙΔΡΥΜΑ: Ἂς πιστεύσῃ ἡ ὑμετέρα Σεβασμιότης, ὅτι ἀδυνατοῦμεν νὰ ἐκφράσωμεν τὴν ἔκπληξίν μας, διὰ τὴν ἀντίληψίν της, ὅτι αἱ σημειούμεναι «πηγαὶ» τυγχάνουσιν ἄγνωστοι. Θὰ διέλαθε, προφανῶς, τῆς προσοχῆς σας ὅτι εἰς τὸ κείμενον τῆς καταδίκης τοῦ Τεκτονισμοῦ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐν ἔτει 1933, γίνεται παραπομπὴ εἰς τὰ Τεκτονικὰ τυπικά, τὸν διέποντα αὐτὸν Κανονισμόν, ἅμα δὲ καὶ εἰς ἐγκόλπια, εἰς περιοδικὰ καὶ βιβλία τεκτόνων τὰ ὁποῖα ἐκπροσωποῦν γνώμας τῶν συγγραφέων των.

Δὲν ἔλαβε γνῶσιν τοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ Μασωνισμὸς» βιβλίου τοῦ Καθηγητοῦ κ. Παναγιώτου Ν. Τρεμπέλα, εἰς τὴν σελίδα 228 τοῦ ὁποίου καὶ ὑπὸ τὸν τίτλον «Πηγαὶ καὶ βοηθήματα» ἀναφέρονται 16 ἐν ὅλῳ «Μασωνικὰ κείμενα ἐπίσημα», ὡς λέγει, ἐν οἷς τὸ Σύνταγμα τῆς Μεγάλης Ἀνατολῆς τῆς Ἑλλάδος, οἱ Γενικοὶ Κανονισμοί, τὰ Τυπικὰ τῶν Συμβολικῶν βαθμῶν, Τεκτονικὸν ἐγκόλπιον γενικῶν ἀρχῶν μετὰ προεισαγωγῆς τῶν τεκτονικῶν τελετῶν; Δὲν ἀνέγνωσε τὸ περὶ Τεκτονισμοῦ βιβλίον τοῦ ἀρχιμανδρίτου Ἐπιφανίου Θεοδωροπούλου, δηλοῦντος ἐν σελίδι 5 ὅτι κατεῖχεν ἅ π α ν τ α τὰ ἐπίσημα Μασωνικὰ κείμενα, Συντάγματα, Κανονισμούς, Τυπικὰ βαθμῶν ἀπὸ τοῦ 1ου μέχρι καὶ τοῦ 30οῦ καὶ «τυπικὰ» τῶν τεκτονικῶν λειτουργιῶν καὶ τελετῶν;

Διερωτώμεθα, τί ἀπομένει τυχὸν ἵνα «παραδώσωμεν» πρὸς μελέτην καὶ ἔλεγχον; Ἀπολύτως ο ὐ δ έ ν. Ἅπαντα τὰ περὶ τὸν Τεκτονισμὸν ἐπίσημα κείμενα εὑρίσκονται, ἀπὸ δεκαετηρίδων, εἰς τὴν διάθεσιν τῶν πολεμίων τοῦ Τεκτονισμοῦ, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι ἐχρησιμοποιήθησαν π ε π λ α ν η μ έ ν ω ς ἢ κακοβούλως.

Ἐκεῖνο, λοιπόν, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ὑπάρχῃ, λείπει δὲ ἀπὸ τοὺς κριτὰς τοῦ Τεκτονισμοῦ, δὲν εἶναι οἱονδήποτε ἐπίσημον κείμενον, ἀλλὰ μόνον ἡ ἀ μ ε ρ ό λ η π τ ο ς διάθεσις, τὴν θέσιν τῆς ὁποίας ἔχουν καταλάβει, ὡς μὴ ὤφειλεν, ἡ προκατάληψις καὶ ἡ μισαλλοδοξία.

Ὁ «Μέγας Ἀρχιτέκτων»

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ: Ὑποστηρίζετε μετὰ πάθους ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς δὲν εἶναι θρησκεία. Ὅμως διὰ τῶν φυλλαδίων σας, ὡς ἀπὸ μικρᾶς σχισμῆς ἑρμητικῶς κεκλεισμένου παραθύρου προβαλλόμενον, διατυπώνετε ὡς ἑξῆς τὸ «πιστεύω» σας:

«Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς πιστεύει εἰς τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ, ὑπὸ τὴν προσωνυμίαν «Μέγας Ἀρχιτέκτων τοῦ Σύμπαντος», καὶ εἰς τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, σεβόμενος δὲ τὴν εἰς ἣν ἕκαστος Τέκτων ἀνήκει θρησκείαν, τηρεῖ ἀπόλυτον ἀνοχὴν πρὸς πᾶσαν θρησκευτικὴν δοξασίαν».(Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καὶ ὁ Τεκτονισμός σελ. 11).

Τὸ μοναδικόν σας ἐπιχείρημα, τὸ ὁποῖον, δίκην σημαίας, περιφέρετε, ὅτι ὡς βασικὴν ἀρχὴν τῆς ὀργανώσεώς σας ἔχετε τὴν πίστιν εἰς Θεόν, ἀποβαίνει καὶ τὸ μέσον τῆς τελικῆς καταδίκης σας. Θέτετε ὡς θεμέλιον τῆς μασωνικῆς σας συναδελφώσεως τὴν πίστιν εἰς Θεόν. Ἀλλ' εἰς ποῖον Θεόν; Μέσα εἰς τὰς σκοτεινὰς στοάς σας συνωθοῦνται ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι ὡς παράδοσιν ἔχουν τὴν πίστιν εἰς τὸν Τριαδικὸν Θεὸν καὶ ἄλλοι οἱ ὁποῖοι πιστεύουν εἰς τὸν Μωάμεθ ἢ τὸν Βούδδαν. Συναντῶνται ἐκεῖ οἱ λάτραι τοῦ πυρὸς ἢ τῶν ποταμῶν ἢ τῶν ἀγελάδων. Καὶ ὅλοι αὐτοὶ καταθέτουν ὡς βασικὸν καὶ κοινὸν κεφάλαιον τὴν πίστιν εἰς Θεόν. Ποῖος εἶναι αὐτὸς ὁ Θεός; Πιθανὸν νὰ εἶναι ἕνα πλαστογραφημένον πρόσωπον, μὲ χαρακτηριστικὰ δανεισμένα ἀπὸ τὰς διαφόρους θρησκείας τοῦ κόσμου καὶ ἀπὸ τὰς ἀντιλήψεις τῶν διαφόρων ἱστορικῶν ἐποχῶν Τὸ πρόσωπον ὅμως αὐτὸ δὲν εἶναι ὁ Θεὸς τῆς Βίβλου. Ἀποτελεῖ νέον τι. Εἶναι ὁ ἰδικός σας Θεός, τὸν ὁποῖον λατρεύετε μὲ τὰς τελετάς σας καὶ ὁ ὁποῖος σᾶς συνδέει εἰς τὴν μασωνικὴν οἰκογένειαν. Τὸ ὅτι δὲ εἰς τὰς συναντήσεις σας ἀπαγορεύετε τὴν συζήτησιν γύρω ἀπὸ θρησκευτικὰ θέματα, αὐτὸ ξέρετε τί σημαίνει; Σημαίνει ὅτι εἰσάγετε μὲν τὴν νέαν Θεότητα, τὴν συγκρητιστικῶς σχηματιζομένην, καὶ ταυτοχρόνως ἐμποδίζετε τὰ μέλη σας νὰ ἐκφράσουν τὴν πίστιν τῶν πατέρων των καὶ νὰ θεμελιώσουν τὸν ἠθικόν των ἀγῶνα καὶ τὴν οἰκογενειακὴν καὶ κοινωνικήν των ζωὴν ἐπὶ τοῦ θεμελίου τῆς πίστεώς των.

ΤΟ ΤΕΚΤΟΝΙΚΟΝ ΙΔΡΥΜΑ: Δυστυχῶς, ὅσα λέγομεν, τὰ παρανοεῖτε. Οὐδὲν σφαλερώτερον τῆς ἰδέας ὅτι ὁ «Μέγας Ἀρχιτέκτων τοῦ Σύμπαντος» τοῦ Τεκτονισμοῦ εἶναι «κάποιος ἄλλος θεός, ξένος καὶ ἄσχετος πρὸς τὸν θεὸν τῶν γνωστῶν θρησκειῶν». Ἡ χρησιμοποιουμένη ὑπὸ τοῦ Τεκτονισμοῦ λέξις «προσωνυμία» σημαίνει τὸ ἐκτὸς τοῦ κυρίου ὀνόματος πρόσθετον ὄνομα.

Χρησιμοποιῶν ὁ Τέκτων τὸ πρόσθετον τοῦτο ὄνομα, σκέπτεται ἐνδοχύμως τὸ κύριον ὄνομα τοῦ θεοῦ, εἰς τὸ ὁποῖον πι-

στεύει πάντοτε. Οὕτω οἱ πιστοὶ διαφόρων θρησκειῶν, εἰσερχόμενοι εἰς τὸν Τεκτονισμόν, διατηροῦν ἀκεραίαν τὴν πίστιν των (καθόσον τὸ Τάγμα ἡμῶν σέβεται πᾶσαν θρησκείαν, ἀπαγορεύει ὡς ἀντιτεκτονικὸν τὸν προσηλυτισμὸν καὶ πᾶσαν ἐπὶ θρησκευτικῶν ζητημάτων συζήτησιν), πιστεύουν πάντοτε εἰς τὸν θεὸν τῆς ἰδίας αὐτῶν θρησκείας, ἀλλά, ἁπλῶς, χάριν τῆς μεταξύ των ἁρμονίας καὶ ἀδελφικῆς συνεννοήσεως, χρησιμοποιοῦν διὰ τὸν θεὸν ὄχι τὸ ὑπὸ ἑκάστης θρησκείας ἀποδιδόμενον ὄνομα, ἀλλὰ ἓν κοινῶς ἀποδεκτὸν προσωνύμιον.

Τὸ δὲ προσωνύμιον «Μέγας Ἀρχιτέκτων τοῦ Σύμπαντος» ἐκφράζει τὸν θεόν, τὸν Πλάστην, τὸν Δημιουργόν. Δὲν εἶναι, ἄλλως τε, ξένον πρὸς τὸν Χριστιανισμὸν τὸ προσωνύμιον τοῦτο, καθόσον καὶ εἰς τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεώς μας ὁ θεὸς ἀναφέρεται μὲ τὴν προσωνυμίαν τοῦ «Ποιητοῦ οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀοράτων», καὶ κατὰ τοὺς ἀποστόλους Πέτρον καὶ Παῦλον ὁ θεὸς εἶναι «κτίστης», ἀλλὰ καὶ ἡ Ἐκκλησία μας ἐν τῇ λειτουργικῇ καὶ τῇ ὑμνογραφίᾳ χρησιμοποιεῖ τὴν λέξιν «κτίστης». Πόσον μᾶλλον ἐδικαιοῦτο νὰ χρησιμοποιήσῃ τὴν λέξιν «ἀρχιτέκτων» ὁ Τεκτονισμός, πνευματικὸς διάδοχος τῶν οἰκοδόμων τῶν καθεδρικῶν ναῶν τῆς Εὐρώπης, λαμβάνων τὰ σύμβολά του ἐκ τῶν θαυμασίων ἐκείνων οἰκοδόμων.

Κατὰ τὰ ἀνωτέρω, οἱ ἐκ τῶν Τεκτόνων Ὀρθόδοξοι Χριστιανοί, ὡς εἶναι ἡ ὁλότης σχεδὸν τῶν Ἑλλήνων, δὲν θεωροῦμεν ὡς κάποιον ἄγνωστον θεὸν τὸν Μ.Α.Τ.Σ., ἀλλὰ ὑπὸ τὴν προσωνυμίαν αὐτὴν ἐννοοῦμεν τὸν Ἕνα, ἐν Τριάδι Θεόν, τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως ἡμῶν.

Ὁ Τεκτονισμός, λοιπόν, δὲν εἶναι κάποια νέα καὶ ἄγνωστος θρησκεία, οὔτε ὑπερθρησκεία. Στερεῖται, ἄλλως τε, παντελῶς τῶν γνωρισμάτων τῆς θρησκείας.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ: Ἀλλὰ καὶ ὅσα σεῖς οἱ ἴδιοι διακηρύττετε δὲν ἀποτελοῦν βασικὰ χαρακτηριστικὰ θρησκείας; Τότε, τί ἄλλο δύναται νὰ περιληφθῇ εἰς ἓν γενικὸν διάγραμμα θρησκείας; Ὅταν πιστεύετε εἰς Θεόν, καὶ ἡ πίστις σας αὐτὴ δὲν δύναται νὰ εἶναι ἀφῃρημένη ἀλλὰ θὰ ἔχῃ ἔστω τὴν σκιώδη μορφὴν ἑνὸς ὄντος τὸ ὁποῖον πλανᾶται ὑπεράνω τῶν ἄλλων θρησκειῶν καὶ αὐτοῦ ἀκόμη τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὅταν παραδέχεσθε τὴν ὕπαρξιν τῆς ψυχῆς, ὅταν ἔχετε συμβολικὰς τελετάς, αἱ ὁποῖαι ἔχουν ἠθικὸν περιεχόμενον καὶ ἀπὸ τὰς ὁποίας πιστεύετε ὅτι ἀντλεῖτε τὴν ἠθικὴν προσταγὴν καὶ τὴν ἠθικὴν τελείωσιν, ὅταν διακηρύττετε ὅτι ἔχετε σύστημα τεκτονικῆς ἠθικῆς, ὅταν διδάσκεσθε ἀπὸ τὸν Τεκτονισμὸν ὑψηλὰς διδασκαλίας περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς, ζωῆς καὶ ὑπερπέραν, ὅλα αὐτὰ τί συγκροτοῦν; Σωματεῖον ἐμπορικόν, ἐπιστημονικόν, πολιτικόν; Ἢ μίαν νέαν θρησκείαν;

Ὁ Τεκτονισμὸς δὲν εἶναι θρησκεία

ΤΟ ΤΕΚΤΟΝΙΚΟΝ ΙΔΡΥΜΑ: Καίτοι δὲν ὑπάρχει ἀδιαφιλονίκητος ὁρισμὸς τῆς θρησκείας, ἐν τοσούτῳ οἱ διάφοροι συγγραφεῖς συμφωνοῦν εἴς τινα βασικὰ γνωρίσματα τῆς θρησκείας, ἤτοι:

α) Σύστημα διδασκαλίας ἐξ ἀποκαλύψεως: Ὁ Τεκτονισμὸς δὲν ἔχει τοιοῦτον τι. Οὔτε ἀποκάλυψιν, βασικὸν παράγοντα πάσης θρησκείας, οὔτε καὶ διδασκαλίαν οἱανδήποτε, οὔτε δόγματα πλὴν τῆς πίστεως εἰς τὸν θεὸν καὶ τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς.

β) Θεολογία: Ἐπίσης ὁ Τεκτονισμὸς δὲν ἔχει.

γ) Ἱερατεῖον: Ἐπίσης δὲν ἔχει.

δ) Ἐσχατολογίαι: Ἐπίσης δὲν ἔχει ἰδίαν τοιαύτην ὁ Τεκτονισμός. Οἱ Τέκτονες ἀκολουθοῦν ἕκαστος ἐκείνην τῆς ἰδίας αὐτοῦ θρησκείας.

Ἐξ οὗ καὶ αἱ ποικίλαι γνῶμαι, ἔναντι τῶν ὁποίων ὁ Τεκτονισμὸς τηρεῖ ἀνοχήν, διότι — θὰ τὸ τονίσωμεν ἅπαξ ἔτι — δὲν εἶναι οὔτε θρησκεία, οὔτε ὀργάνωσις ἐπιδιώκουσα θρησκευτικοὺς σκοπούς, ἀλλὰ μόνον ὀργάνωσις φιλοσοφική, φιλανθρωπικὴ καὶ ἠθικοπλαστική, διὰ τοῦ ἰδιοτύπου ἀλληλοδιδακτικοῦ συστήματος καί, πρὸ πάντων, τοῦ ἠθικοῦ βιώματος τὸ ὁποῖον ἄλλως τε δὲν ἀποκλείει οἱαδήποτε ἄλλα καὶ ἰδίᾳ τὰ ὑπὸ θρησκείας τινὸς ὑποβαλλόμενα εἰς τοὺς πιστούς της.

«Καὶ αἱ τελεταί σας;»

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ: Εἰς τὴν σελ. 11 τοῦ βιβλίου «Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καὶ ὁ Τεκτονισμὸς» γράφετε ὅτι ἔχετε τελετάς, αἱ ὁποῖαι «δὲν εἶναι, κατ' ἀκολουθίαν, μυστήρια, ἀλλὰ συμβολικαὶ πράξεις, ἔχουσαι ἠθικὸν περιεχόμενον καὶ ἐξηγούμεναι ἐκ τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ, ὅστις στηρίζεται μὲν ἐπὶ τῶν γενικωτάτων ἀρχῶν τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἰδεοκρατικῆς φιλοσοφίας, ἀλλὰ πολὺ ἀπέχει ἀπὸ τοῦ νὰ εἶναι θρησκευτικός... (αὐτόθι σελ. 19). «Ὡς φιλοσοφικός, προοδευτικὸς καὶ φιλανθρωπικὸς ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἀποσκοπεῖ τὴν ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν βελτίωσιν τῶν μελῶν του διὰ τῆς αὐτογνωσίας, τῆς ἐρεύνης τῆς Ἀληθείας, τῆς Ἀλληλεγγύης καὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἀρχῶν τῆς Τεκτονικῆς Ἠθικῆς». (Αὐτόθι, σελ. 11).

ΤΟ ΤΕΚΤΟΝΙΚΟΝ ΙΔΡΥΜΑ: Περὶ τῶν τελετῶν, θὰ ἐπαναλάβωμεν καὶ πάλιν, ὅτι, πλὴν τοῦ ὅτι δὲν τυγχάνουσιν ὑποχρεωτικαὶ — καὶ δὲν εἴμεθα μακρὰν τῆς πραγματικότητος λέγοντες

ὅτι ἕνας εἰς τοὺς χιλίους τέκτονας ἐπιζητεῖ π. χ. τὴν τεκτονικὴν ἀναγνώρισιν γάμου — αἱ τοιαῦται τελεταὶ εἶναι ὅλως συμβολικαί, ἄνευ ἱερατικοῦ χαρακτῆρος, ἐξαίρουσαι ἁπλῶς τὰς ἠθικὰς ἀρχάς, τὰ καθήκοντα κ.λ.π. Ἐξ ἄλλου, ἰσχυρίσθη κανεὶς ποτὲ ὅτι «ἱεροποιοῦν»;

Ἐπ᾽ αὐτοῦ θὰ ἐπαναλάβωμεν ὅ,τι ἔγραψεν ὁ Καθηγητὴς Μπαλᾶνος: «Καὶ ἐὰν ἡ Μασωνία ἠξίου ὅτι εἶναι θρησκεία, καθῆκον τῆς Ὀρθοδόξου Θεολογικῆς Σχολῆς θὰ ἦτο νὰ ἀπέκρουε τὴν ὅλως ἀστήρικτον καὶ παράλογον ταύτην ἀξίωσιν, ἐφ᾽ ὅσον ἡ Μασωνία οὐδένα τῶν βασικῶν ὅρων περιέχει, ἐξ ὧν ἀποτελεῖται ἡ θρησκεία».

Περὶ τῶν διδασκαλιῶν

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ: Σεῖς οἱ ἴδιοι (εἰς τὸ ὡς ἄνω βιβλίον, σελ. 27) ἀναφέρετε ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς τάσσεται εἰς τὰ Μυστήρια. Ἐπὶ λέξει:

«Τὰ μυστήρια, εἰς ἃ τάσσουν τὸν Τεκτονισμόν... ἐδίδαξαν, ὡς φαίνεται, ὑψηλὰς διδασκαλίας περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς, ζωῆς, ὑπερπέραν κλπ., ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ θεωρηθοῦν ἀντίθετα πρὸς τὰς θρησκείας» (αὐτόθι σελ. 27). «Ὁ ὑψηλὸς ἠθικὸς σκοπός, ὃν ἐπιδιώκει ὁ Τεκτονισμός, δύναται νὰ εἶναι ἀπότοκος τῆς θρησκείας, ἀλλὰ δὲν εἶναι θρησκεία» (αὐτόθι, σελ. 20).

Θὰ σᾶς ἐρωτήσωμεν, λοιπόν: Αὐτὰς τὰς περὶ τοῦ ὑπερπέραν «ὑψηλὰς διδασκαλίας» ἀπὸ ποῦ τὰς ἀντλεῖτε; Μήπως ἀπὸ τὸ ραδιόφωνον ἢ τὴν τηλεόρασιν; Ἐρωτῶ, ἐπειδὴ ἰσχυρίζεσθε ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς δὲν εἶναι θρησκεία, ἐπειδὴ δὲν ἔχει ἀποκάλυψιν...

ΤΟ ΤΕΚΤΟΝΙΚΟΝ ΙΔΡΥΜΑ: Ἁπλούστατα, δὲν ὑπάρχουν διδασκαλίαι τοῦ Τεκτονισμοῦ ὡς θεσμοῦ. Ἕκαστος Τέκτων, ὡς ἄτομον, ἀντλεῖ τὰς πεποιθήσεις του ἀπὸ τὴν θρησκείαν του, ἀπὸ τὴν ἐπιστήμην καὶ ἀπὸ πᾶσαν πηγήν, κατὰ τὴν κρίσιν του καὶ τὴν ψυχοσύνθεσίν του, εἰς πάντα δὲ ταῦτα ὁ Τεκτονισμὸς οὐδόλως ἐπεμβαίνει. Εἶναι ζητήματα αὐστηρῶς ἀτομικά. Δὲν ἀνευρίσκεται ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ ἓν σημεῖον ὑπεροχῆς του;

Περὶ τῆς «Αἰωνίας Ἀνατολῆς»

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ: Ὡσὰν νὰ μὴ ἔφθαναν αἱ ἀπορίαι, τὰς ὁποίας μᾶς ἐδημιουργήσατε μὲ τὰς ἀνωτέρω φράσεις σας, ἔρχεται ὁ κ. Ἀλέξανδρος Τζαζόπουλος, μὲ τὴν προσφώνησίν του πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ 1969 νὰ εἴπη εἰς τοὺς ἀδελφούς του: «Καλῶ ὑμᾶς, πρὶν ἢ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν, ὅπως τεθῶμεν ὄρθιοι καὶ ἐν τάξει πένθους, ἵνα ἐπικαλεσθῶμεν τὴν μνήμην τῶν ἀδελφῶν μας ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ λήξαντος ἔτους ἐτερμάτισαν τὴν

μεθ' ἡμῶν ἐργασίαν των, διὰ νὰ συναντήσουν εἰς τὴν Αἰωνίαν Ἀνατολὴν τὴν ἄνευ τέρματος τελειοποίησιν, κατ' εἰκόνα τῆς ὁποίας ἐπεζήτησαν νὰ διαπλάσουν ἑαυτοὺς κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς τεκτονικῆς τούτων ζωῆς» (σελ. 3).

Ἡμεῖς, καὶ μεθ' ἡμῶν ὅλος ὁ Χριστιανικὸς κόσμος, πιστεύομεν ὅτι μετὰ τὴν πύλην τοῦ τάφου ὑπάρχει ἡ αἰωνία ζωή, ἡ ἀτελεύτητος βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ὁ κ. Τζαζόπουλος, ἐκ καταγωγῆς ὢν Ἕλλην καὶ Ὀρθόδοξος, πιστεύει εἰς τὴν «Αἰωνίαν Ἀνατολήν». Ποία εἶναι αὐτὴ ἡ «αἰωνία Ἀνατολή;» Δὲν εἶναί τι διάφορον τῆς ἰδικῆς μας πίστεως; Καὶ ἐὰν μὲν ὁ κ. Τζαζόπουλος ἦτο Μωαμεθανὸς ἢ Ἰνδουιστὴς ἢ Βραχμανιστὴς καὶ ταυτοχρόνως καὶ Μασῶνος, θὰ ἐλέγομεν ὅτι ἡ διατύπωσις «αἰωνία Ἀνατολὴ» ἐκπροσωπεῖ τὴν ἄγνωστον εἰς ἡμᾶς θρησκευτικήν του πεποίθησιν. Ὅταν ὅμως ἀγωνίζεται νὰ μᾶς πείσῃ ὅτι εἰς οὐδὲν διαφέρει ἡμῶν, καὶ μάλιστα διεκδικεῖ καὶ τίτλον πιστότητος, τότε ἂς μᾶς ἐξηγήσῃ ποῦ ἐπῆγαν οἱ ἀδελφοί του οἱ Μασῶνοι, ἀπελθόντες ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. Πᾶς διαθέτων στοιχειώδη λογικὴν θὰ παραδεχθῇ ὅτι ἡ πίστις εἰς τὴν «αἰωνίαν Ἀνατολὴν» ἀποτελεῖ διαφοροποίησιν θρησκευτικῆς πεποιθήσεως, στοιχεῖον μιᾶς νέας θρησκείας, εἰς τὴν ὁποίαν προσεχώρησεν ὁ κ. Τζαζόπουλος, ἀπαρνηθεὶς τὴν Ὀρθόδοξον πίστιν τῶν πατέρων του.

ΤΟ ΤΕΚΤΟΝΙΚΟΝ ΙΔΡΥΜΑ: Ἡ λέξις «Ἀνατολή», μὲ πλούσιον συμβολισμόν, ὑπάρχει καὶ εἰς τὰς Γραφὰς καὶ εἰς τὰ Πατερικὰ κείμενα. Εἶναι τὸ ἐξ ὕψους ἀναφαινόμενον φῶς, τὸ εἰκονίζον τὸν Χριστόν. Εἶναι ἀσύλληπτος εἰς κάλλος ἡ εἰκὼν τῆς ἀνατολῆς, πρὸς τὴν ὁποίαν πορεύεται ὁ εἰς Χριστὸν πιστεύων. Καὶ τὸ ἀπολυτίκιον τῆς Γεννήσεως ἀναφέρεται εἰς τὴν «ἐξ ὕψους ἀνατολήν». Πρόκειται λοιπὸν περὶ ὡραίου συμβολισμοῦ τῆς μελλούσης ζωῆς διὰ τοὺς πιστεύοντας εἰς τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, ἡ ὁποία εἶναι μιὰ ἄλλη (μετὰ τῆς πίστεως εἰς Θεὸν) ἐκ τῶν βασικῶν προϋποθέσεων διὰ νὰ γίνῃ τις Τέκτων.

Ἡ στροφὴ τοῦ Βατικανοῦ

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ: Εἰς τὴν προσφώνησίν του, ἀναγγέλλει μετὰ χαρᾶς καὶ θριαμβευτικοῦ τόνου ὁ κ. Τζαζόπουλος τὴν μεταβολὴν τῆς στάσεως τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ἔναντι τοῦ Τεκτονισμοῦ. Ἀλλ' ἐδῶ πλέον ὁ θρίαμβός του μετατρέπεται εἰς παγίδα, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ ἴδιος ἐγκλωβίζεται. Διότι, διὰ νὰ ἀποδείξῃ τὴν ἄποψίν του περὶ μεταβολῆς τῆς στάσεως ἐπικαλεῖται τὰς συζητήσεις καὶ τὰς ἀποφάσεις τῆς δευτέρας Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ. Λέγει ἐπὶ λέξει:

«Εἶναι ἡ μόνη Σύνοδος, ἡ ὁποία διὰ πρώτην φορὰν δὲν ἐξέδωκεν οὔτε ἕνα ἀναθεματισμόν. Ἔφερε τὴν Ἐκκλησίαν πλησίον τοῦ λαοῦ,ὁ ὁποῖος πρὸ τῆς Συνόδου, κατὰ μεσαιωνικὴν ἀντίληψιν τῶν διοικούντων αὐτὴν,ἐ κράτει εἰς ἀπόστασιν. Ἔταμε νέαν ὁδὸν δι'ὅλα τὰ σύγχρονα προβλήματα σχέσεων καὶ ἐπαφῶν πρὸς τὸν ἐκτὸς αὐτῆς κόσμον, πρὸς ὅλους τοὺς λαούς, πρὸς ὅλα τὰ στρώματα, πρὸς ὅλας τὰς ἰδεολογίας τῶν ἀνθρώπων, περιλαμβανομένων καὶ τῶν Μασώνων, ἀκόμη καὶ πρὸς τοὺς ἀλλοθρήσκους μέχρι καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν ἀθέων, τοὺς ὁποίους οὔτε καταδικάζει, οὔτε καλεῖ ν'ἀνανήψουν, ὡς ἔπραττε μεγαθύμως μέχρι τοῦδε, ἀλλὰ ἁπλῶς, εἰς διάλογον διαφωτισμοῦ ὡς προσήκει εἰς τὸ χριστιανικὸν πνεῦμα».

Αὐτὸ τί σημαίνει; Ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία ἤνοιξε διάλογον καὶ ἐπαφὰς μὲ τὸν ἐκτὸς αὐτῆς κόσμον. Καὶ εἰς αὐτὸν τὸν ἐκτὸς τῶν κόλπων της κόσμον — κατὰ τὴν βεβαίωσιν πάντοτε τοῦ κ. Τζαζοπούλου — συνήντησε καὶ τοὺς Μασώνους. Ἄρα οἱ Μασῶνοι δὲν εἶναι μέλη τῆς Ἐκκλησίας. Δὲν εἶναι οἱ πιστοί. Εἶναι ξένοι πρὸς αὐτήν. Εἶναι ἄθεοι, εἶναι ἀλλόθρησκοι, εἶναι ὁ,τιδήποτε ἄλλο, ἐκτὸς ἀπὸ μέλη τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτό, δὲν τὸ βεβαιοῦμεν ἡμεῖς. Τὸ βεβαιοῖ ὁ κ. Τζαζόπουλος, ὁ «ἔνδοξος μεγάλος διδάσκαλος» τῆς ἑλληνικῆς Μασωνίας. Τώρα, ἐὰν ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία ὁμιλῇ μετὰ προσηνείας εἰς τοὺς Μασώνους, αὐτὸ δὲν μειώνει τὴν ἀπόστασιν, ἡ ὁποία χωρίζει τὴν Ἐκκλησίαν ἀπὸ τὴν Στοάν. Δὲν παύει ἡ Στοὰ νὰ εἶναι ἕνα «ἄλλο» πρᾶγμα. Λυπούμεθα, διότι αὐτὸ τὸ συμπέρασμα βγαίνει ἀπὸ τὰ γραφόμενα τοῦ κ. Τζαζοπούλου, ἀλλά... δυστυχῶς, βγαίνει.

ΤΟ ΤΕΚΤΟΝΙΚΟΝ ΙΔΡΥΜΑ: Ὁποῖον γραφίδος ὀλίσθημα! Γράφετε: «Ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία ἤνοιξε διάλογον μὲ τὸν ἐκτὸς αὐτῆς κόσμον... Καὶ εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν συνήντησε καὶ τοὺς μασώνους... Ἄρα οἱ Μασῶνοι «δὲν εἶναι μέλη τῆς Ἐκκλησίας... Εἶναι ἄθεοι, εἶναι ἀλλόθρησκοι, εἶναι ὅ,τιδήποτε ἄλλο, ἐκτὸς ἀπὸ μέλη τῆς Ἐκκλησίας.. Καὶ αὐτὸ — δῆθεν — τὸ λέγει ὁ κ. Τζαζόπουλος, ὁ Μέγας Διδάσκαλος τῆς Ἑλληνικῆς Μασωνίας»...

Ὥστε, καθ' ὑμᾶς, μόνη Χριστιανικὴ Ἐκκλησία εἶναι ἡ Ρωμαιοκαθολική; Ἔ, ὄχι, Σεβασμιώτατε! Ὄχι! Παρεσύρθητε, ἐν τῷ ζήλῳ σας, εἰς ἀσέβειαν πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον καὶ τὰς ἄλλας Χριστιανικὰς Ἐκκλησίας, τὰς ἔξω τῆς Καθολικῆς. Ἐνδιατρίβομεν ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ, ἂν καὶ ταράσσει τοὺς ἐξ ἡμῶν Ὀρθοδόξους τὸ θρήσκευμα. Ἀλλά, ὑπεράνω τὸ Χριστιανικόν μας καθῆκον καὶ ἡ ἀνοχή.

Ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία ἤνοιξε διάλογον μὲ ὅλους τοὺς ἐκτὸς αὐτῆς. Ἤτοι, μὲ τοὺς ἐντὸς μὲν τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας, ἀλλὰ ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης, μὲ τοὺς ἐκτὸς τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀλλοθρή-

σκους καὶ μὲ ἀθρήσκους ἀκόμη, συνολικῶς μὲ ἅπασαν τὴν ἀνθρωπότητα.

Χαρακτηριστικῶς, ὁ Πάπας Παῦλος ΣΤ´ εἰς τὴν ἐγκύκλιόν του «ECCLESIAM SUAM», διαιρεῖ τὸν Οἰκουμενικὸν διάλογον εἰς τρεῖς κύκλους. Ὁ πρῶτος κύκλος περιέχει «πᾶν τὸ ἀνθρώπινον». Εἰς τοῦτον περιλαμβάνονται καὶ οἱ ἄθεοι. Ὁ δεύτερος κύκλος περιέχει τοὺς πιστεύοντας εἰς Θεόν, ἀλλὰ μὴ Χριστιανούς, ἤτοι τοὺς Ἑβραίους καὶ τοὺς πιστοὺς Ἀφρικανικῶν καὶ Ἀσιατικῶν θρησκειῶν. Ὁ δὲ τρίτος κύκλος ἀναφέρεται εἰς ὁλόκληρον τὸ Χριστιανικὸν ποίμνιον, μὲ τὸν σκοπὸν «ἀνασυνθέσεως» τούτου. Εἰς τὸν τελευταῖον κύκλον περιλαμβάνονται ὅλαι αἱ Χριστιανικαὶ ὁμολογίαι, καθὼς καὶ οἱ εἰς ταύτας ἀνήκοντες Τέκτονες.

Μὲ τὴν ἔκφρασιν «ἐκτὸς αὐτῆς», ὁ πρόεδρος τοῦ Τεκτονικοῦ Ἱδρύματος ἠννόει σαφέστατα τοὺς «ἐκτὸς τῆς ἐκκλησίας τῆς Ρώμης» καὶ ὄχι, ὡς ἡ Σεβασμιότης Σας ὑποστηρίζει, τοὺς «ἐκτὸς τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας». Ὑπάρχει κάποια διαφορά!

Πράγματι, οἱ Τέκτονες εἶναι ἐκτὸς τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, λόγῳ τῶν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1738 καὶ ἐπέκεινα ἀφορισμῶν (οἱ ὁποῖοι, ἤδη, τελοῦν ὑπὸ «ἑρμηνείαν» καὶ ἀναθεώρησιν, οὐσιαστικῶς). Ὅταν δὲ ἡ Ρώμη ὁμιλῇ περὶ τῆς «Καθολικῆς Ἐκκλησίας», εἶναι πασίγνωστον — γνωστὸν ἴσως καὶ εἰς ὑμᾶς — ὅτι θεωρεῖ ὡς «κεχωρισμένους» ἀπὸ αὐτῆς ὅλους τοὺς ἄλλους μὴ Ρωμαιοκαθολικοὺς Χριστιανούς. Ἐάν, ὅθεν, λάβῃ τις τὴν ἄποψιν αὐτὴν κατὰ γράμμα, τότε δὲν εἶναι μόνον οἱ Μασῶνοι «κεχωρισμένοι» καὶ «ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας», ἀλλὰ καὶ οἱ Ὀρθόδοξοι καὶ οἱ Διαμαρτυρόμενοι καὶ ὅλοι οἱ λοιποὶ Χριστιανοί.

Ἐλπίζομεν ὅτι ἡ Σεβασμιότης Σας θὰ συναισθανθῇ τὸ μέγεθος τοῦ ὀλισθήματός της, ὑποστηρίζουσα ἐν τῷ ζήλῳ της πρὸς προάσπισιν τῆς «κινδυνευούσης» Χριστιανοσύνης ὅτι οἱ Τέκτονες εἶναι «ἐκτὸς τῆς Χριστιανικῆς ἐκκλησίας», διὰ τὸν λόγον ὅτι εἶναι «ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης».

Εἶναι αὐταπόδεικτον ὅτι οἱ Ἀγγλικανοὶ τέκτονες εἶναι ἐντὸς τῆς Χριστιανικῆς ἐκκλησίας — τῆς ὁποίας ὁ Προτεσταντισμὸς γενικώτερον εἶναι μερὶς τοῦ ὅλου Χριστιανισμοῦ — ἔχοντες καὶ πλειάδα ἐπισκόπων Τεκτόνων, πρό τινων δὲ ἐτῶν καὶ αὐτὸν τὸν ἀρχιεπίσκοπον τοῦ Καντέρμπουρυ λόρδον Φίσερ. Εἶναι ὡσαύτως αὐταπόδεικτον ὅτι οἱ Ἕλληνες Ὀρθόδοξοι Τέκτονες εἶναι ἐντὸς τῆς Χριστιανικῆς ἐκκλησίας, ἀφοῦ δὲν ἔχουν ἀφορισθῇ.

Ἀποσύρατε, λοιπόν, Σεβασμιώτατε, τὸν ἰσχυρισμόν Σας ὅτι οἱ Τέκτονες εἶναι «ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας», ὅπως θὰ συνέβαινε, πράγματι, ἐὰν ἡ Ρώμη ἦτο ἡ μόνη χριστιανικὴ Ἐκκλησία... Ἄλλως τε, καὶ αὐτὴ ἡ Ρώμη ἤδη πραγματοποιεῖ «στροφήν».

Αἱ Ἐκκλησίαι Β. Εὐρώπης

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ: Ἐρχόμεθα λοιπὸν εἰς τὸ θέμα, τὸ ὁποῖον ἐδημιουργήθη εἰς τὰς Σκανδιναυικὰς χώρας. Ὁ κ. Τζαζόπουλος, προκειμένου νὰ μᾶς πείσῃ ἀπολύτως ὅτι ὄντως ἐγένετο ἀλλαγὴ εἰς τὴν στάσιν τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ἔναντι τοῦ Τεκτονισμοῦ, ἐπικαλεῖται τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἐπισκοπικῆς Διασκέψεως τῶν βορείων Κρατῶν τῆς Εὐρώπης (Δανίας, Νορβηγίας, Ἰσλανδίας, Φινλανδίας καὶ Σουηδίας). «Δι' αὐτῆς ἐπιτρέπεται εἰς τὰ μέλη τῆς Ὀργανώσεως τῶν τεκτόνων, τὰ ἐπιθυμοῦντα νὰ γίνουν καθολικοί, νὰ γίνωνται δεκτὰ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, χωρὶς διὰ τοῦτο νὰ ἀπαρνηθοῦν τὴν ἰδιότητά των ὡς ἐνεργῶν μελῶν τῆς ὀργανώσεως». Μέχρις ἐδῶ τὰ πράγματα πηγαίνουν καλά. Ἡ ἀπόφασις αὐτὴ πράγματι ἐξεδόθη. Ἀναφέρεται εἰς τοὺς ἀθέους, εἰς τοὺς ἄνευ θρησκείας, οἱ ὁποῖοι ἦσαν μασῶνοι, καὶ οἱ ὁποῖοι, ἐνδεχομένως, ἐξεδήλωσαν τὴν διάθεσιν νὰ γίνουν μέλη τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας. Οἱ ἐκδώσαντες τὴν ἀπόφασιν δὲν ἠθέλησαν νὰ φανοῦν ἐκ πρώτης ἀρχῆς σκληροί. Ἐν συνεχείᾳ ὅμως, ὁ κ. Τζαζόπουλος μᾶς δίδει τὴν ἑξῆς πληροφορίαν: «Ἡ ἀπόφασις αὐτὴ τῶν βορείων κρατῶν, ἥτις ρητῶς ἐπεκυρώθη ὑπὸ τῆς ρωμαϊκῆς Congregation τῆς Συνόδου τῶν ἐπισκόπων ἐν τῇ παπικῇ αὐλῇ διὰ τὸ δόγμα πίστεως, δεικνύει ἐμπράκτως τὴν καταπληκτικὴν στροφὴν εἰς τὴν στάσιν τῆς Ἁγίας Ἕδρας ἔναντι τοῦ Τεκτονισμοῦ» (σελ. 20).

Ἐρωτῶμεν τὸν κ. Τζαζόπουλον: Πότε καὶ ὑπὸ ποίου ἐγένετο ἡ ἐπικύρωσις αὐτή; Διατί δὲν μᾶς ἀναφέρει τὴν ἡμερομηνίαν καὶ τὸ περιεχόμενον καὶ τὴν ὑπογραφὴν τῆς ἐπικυρώσεως; Μήπως διότι τοιαύτη ἐπικύρωσις δὲν ὑπάρχει; Μήπως διότι τὰ πράγματα εἶναι κάπως διαφορετικά; Ἕ, λοιπόν, ἂς τὸ μάθῃ ὁ ἑλληνικὸς λαὸς καὶ ἂς καταλογίσῃ εὐθύνας: Τοιαύτη ἐπικύρωσις δὲν ἐγένετο. Ἀντιθέτως, τὸ Βατικανὸν ἀντέδρασε. Ἐπειδὴ οἱ Μασῶνοι διετυμπάνισαν τὴν περίπτωσιν μὲ τὸ σχόλιον ὅτι ἡ ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία ἤλλαξε στάσιν, ἡ Congregation διὰ τὰ θέματα πίστεως ἔδωκε τὴν 15ην Μαρτίου 1967 τὴν ἑξῆς ἀνακοίνωσιν διὰ τοῦ γραφείου Τύπου: «Συμφώνως πρὸς προσφάτους πληροφορίας, αἱ ὁποῖαι ἐνεφανίσθησαν εἰς τὸν τύπον διαφόρων χωρῶν, ἡ Ἁγία Ἕδρα θὰ ἐπέτρεπε τὴν παραμονὴν εἰς τὰς μασονικὰς ὀργανώσεις ἀτόμων μεταστραφέντων εἰς τὸν καθολικισμὸν καὶ θὰ ἐσκέπτετο νὰ προβῇ εἰς θεμελιώδη τροποποίησιν τῆς κανονικῆς πειθαρχίας τῆς σχετιζομένης μὲ τοὺς Μασώνους. Ἔχομεν ἐξουσιοδοτηθῆ παρὰ τῆς ἁρμοδίας Ὑπηρεσίας τῆς Ἁγίας Ἕδρας νὰ διαψεύσωμεν ὅλας αὐτὰς τὰς πληροφορίας, ὡς στερουμένας παντελῶς βάσεως. (Alain Guichard Les Franc—Maçons, σελ. 211).

Δὲν καταλογίζομεν δόλον εἰς τὸν ἔνδοξον μεγάλον διδάσκαλον, τὸν κ. Τζαζόπουλον, διὰ τὴν ἀνακρίβειάν του αὐτήν. Πιθανὸν νὰ μὴ ἦτο ἐπαρκῶς πληροφορημένος. Πιθανὸν ἡ ἀγωνία του καὶ ὁ ἀγών του νὰ ἀποδείξῃ πάσῃ θυσίᾳ τὴν μεταστροφὴν τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ τονώσῃ οὕτω τὴν θέσιν τῶν Μασώνων ἀδελφῶν του εἰς τὸν ἑλληνικὸν χῶρον, τὸν ἔκαναν νὰ δεχθῇ ἀνεξελέγκτως προχείρους δημοσιογραφικὰς πληροφορίας καὶ νὰ τὰς παρουσιάσῃ ὡς ἀποδεδειγμένα γεγονότα. Τί ἔχει ὅμως νὰ εἴπῃ τώρα ποὺ πληροφορεῖται ὅτι ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία εἶναι ἀπολύτως κατηγορηματική; Θὰ ἀναγνωρίσῃ τὸ σφάλμα του ἤ, μετὰ τὸ ἐγκώμιον, τὸ ὁποῖον τῆς ἔπλεξε, θὰ ἀρχίσῃ καὶ πάλιν νὰ τὴν κατηγορῇ;

Δέχονται τοὺς Τέκτονας

ΤΟ ΤΕΚΤΟΝΙΚΟΝ ΙΔΡΥΜΑ: Ἡ Σεβασμιότης Σας ὡμίλησε περὶ «παγίδος», εἰς τὴν ὁποίαν, δῆθεν, ὁ κ. Τζαζόπουλος «ἐνεκλωβίσθη», ἐπικαλεῖσθε δὲ ἓν βιβλίον, τὸ ὁποῖον κακοποιεῖτε κατὰ τρόπον — ἀλλά, ἂς μᾶς ἐπιτραπῇ ἡ σιγή... Οὔτε περισσότερον, οὔτε ὀλιγώτερον, ἡ Σεβασμιότης Σας, μᾶς κατηγορεῖ ὡς ψεύστας. Ἡμεῖς σεβόμεθα ὑμᾶς ὡς ἱεράρχην. Δὲν δυνάμεθα ὅμως νὰ μὴ ἐπικαλεσθῶμεν τὴν κρίσιν τῆς κοινῆς γνώμης. Λοιπόν: Ὄχι μόνον ἡ ἀπόφασις τῶν Καθολικῶν Ἐκκλησιῶν βορείου Εὐρώπης ἐ π ε κ υ ρ ώ θ η ἀπὸ τὸ Βατικανόν, ἀλλὰ καὶ εἶχε προκαταβολικῶς ὑποβληθῆ εἰς τὴν κρίσιν του καὶ τὸ Βατικανὸν δ ὲ ν ἀ ν τ έ δ ρ α σ ε ν! Ἀγνοεῖτε βεβαίως πῶς ἀντιδρᾷ ὅταν ἐκφύγῃ τις ἐκ τῆς χαραχθείσης ὑπ' αὐτοῦ πορείας καὶ δὴ ἐπὶ τοιαύτης σοβαρότητος θέματος.

Εἰς τὸ φύλλον τοῦ Παρισινοῦ «ΚΟΣΜΟΥ» («LE MONDE»), τῆς 24ης Ἰανουαρίου 1968 (θὰ ἔχετε δὲ ἀκούσει περὶ τοῦ κύρους τῆς ἐφημερίδος ταύτης) ἀνεγράφησαν τὰ ἑξῆς: «Ἡ ἐπισκοπικὴ σύνοδος τῶν βορείων χωρῶν (Δανίας, Νορβηγίας, Ἰσλανδίας, Φινλανδίας καὶ Σουηδίας), ἧς πρόεδρος εἶναι ὁ σεβ. Τζὼν Κ. Ταίηλορ, μοναχὸς τοῦ Τάγματος τῆς Ἀσπίλου Μαρίας, ἐπίσκοπος Στοκχόλμης, καὶ γραμματεὺς ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Ὄσλο σεβ. Τζὼν Γκρὰν (τραππιστής), ἀπεφάσισεν ὅτι ἕκαστος τοπικὸς ἐπίσκοπος τῆς συνόδου «δύναται ὅπως ἐπιτρέψῃ εἰς τὰ μέλη τοῦ Τάγματος τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων, τὰ ἐπιθυμοῦντα νὰ γίνωσι καθολικοί, ὅπως γίνωσι δεκτοὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, χωρὶς νὰ παραιτηθῶσι τῆς ἰδιότητος αὐτῶν ὡς ἐνεργῶν μελῶν τοῦ τάγματος τῶν ἐλευθεροτεκτόνων». Ἡ ἀπόφασις αὕτη ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ σεβ. Γκρὰν προσωπικῶς εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐφημερίδα αὐτοῦ «Σὰνκτ Ὀλὰφ» τοῦ Ὄσλο. Ἡ ἀπόφασις τῆς ἐπισκοπικῆς συνόδου τῶν βορείων χωρῶν, ἥτις ρ η τ ῶ ς ἐ π ε δ ο κ ι μ ά σ θ η ὑπὸ τῆς Ρωμαϊκῆς συνοδικῆς ἐπιτροπῆς διὰ τὸ δόγμα τῆς πίστεως,

σημειοῖ ἀξιοσημείωτον στροφὴν εἰς τὴν στάσιν τῆς Ἁγίας Ἕδρας ἔναντι τοῦ ἐλευθεροτεκτονισμοῦ».

Ἐπίσης εἰς τὸ φύλλον τῆς 29ης Φεβρουαρίου 1968 τῆς αὐτῆς παγκοσμίου κύρους ἐφημερίδος τῶν Παρισίων ἐδημοσιεύθη ἄρθρον τοῦ γνωστοῦ Καθολικοῦ συγγραφέως κ. Ἀλὲκ ΜΕΛΛΟΡ, ἐκ τοῦ ὁποίου παραλαμβάνομεν τὴν κάτωθι παράγραφον: «Ἡ ἀπόφασις αὕτη, προηγουμένως ὑποβληθεῖσα πρὸς συναίνεσιν τῇ Ἱερᾷ Ἐπιτροπῇ ἀμύνης τῆς πίστεως (τέως Σὰντ ὀφφίτσιο), ἧς ὁ Πάπας αὐτοπροσώπως εἶναι προϊστάμενος, τοποτηρητὴς δὲ αὐτοῦ ἦτο ὁ καρδινάλιος Ὀτταβιάνι, ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ ἐπισήμῳ ἐφημερίδι τῆς ἐπισκοπῆς «Σὰνκτ Ὀλὰφ» ὑπὸ τοῦ σεβ. Γκράν, ἐπισκόπου τοῦ Ὄσλο, εἶναι ἐφεξῆς κανονική».

Ὥστε, ἡ εἰσδοχὴ Τεκτόνων εἰς τὰς καθολικὰς ἐκκλησίας τῶν πέντε εὐρωπαϊκῶν βορείων χωρῶν ἀποτελεῖ Κανόνα τῆς Ἐκκλησίας, τεθέντα προκαταβολικῶς, πρὸ τῆς ψηφίσεώς του, εἰς τὴν συναίνεσιν τοῦ Βατικανοῦ, ὅπερ καὶ μετὰ τὴν ψήφισίν του, τὸν ἐνέκρινε. Τίς ἐψεύσθη, Σεβασμιώτατε;

Ἐπειδὴ ὅμως, δυνατὸν νὰ ἀμφισβητήσητε εἴτε τὴν βασιμότητα τῶν πληροφοριῶν μας, εἴτε τὴν ἀκρίβειαν τῆς μεταφράσεως τῶν κειμένων, παρακαλοῦμεν ἀπευθυνθῆτε πρὸς τὸν ἐν Ἀθήναις Ἀρχιεπίσκοπον τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν, ὅστις θὰ σᾶς ἐνημερώσῃ ἐγκύρως.

Λοιπὸν τὰ περὶ «παγίδος» καὶ «ἐγκλωβισμοῦ», «δόλου» καὶ «ἐνοχῆς» καὶ ἐν συνεχείᾳ τὰ περὶ τῆς «θλιβερωτέρας τῶν ἐντυπώσεων τῶν μαθητῶν τοῦ δημοτικοῦ σχολείου» ἠδύναντο, Σεβασμιώτατε, νὰ παραλειφθοῦν, διότι εἶναι πολὺ φυσικὸν νὰ παρασύρουν εἰς ἀντίκρουσιν, ἥτις μοιραίως ἀποτελεῖ ἀνταπόδοσιν, τὴν ὁποίαν ἐκ σεβασμοῦ ὀφείλομεν νὰ παραλείψωμεν.

Διὰ νὰ ἐνισχύσητε τὴν καταγγελίαν Σας περὶ ἀνακριβείας τῶν ἰδικῶν μας πληροφοριῶν, προσφεύγετε εἰς τὸ βιβλίον τοῦ κ. **Alain Guichard «Les Francs—Maçons»** καὶ ἀναφέρετε ὅτι εἰς τὴν σελίδα 211 περιέχεται ἀνακοίνωσις τῆς Ρωμαϊκῆς συνοδικῆς ἐπιτροπῆς διὰ τὰ θέματα πίστεως, ὑπὸ χρονολογίαν 15 Μαρτίου 1968, ἔχουσα καθ' ὑμᾶς οὕτω: «Συμφώνως πρὸς προσφάτους πληροφορίας, αἱ ὁποῖαι ἐνεφανίσθησαν εἰς τὸν τύπον διαφόρων χωρῶν, ἡ Ἁγία Ἕδρα θὰ ἐπέτρεπε τὴν παραμονὴν εἰς τὰς μασωνικὰς ὀργανώσεις ἀτόμων μεταστραφέντων εἰς τὸν καθολικισμὸν καὶ θὰ ἐσκέπτετο νὰ προβῇ εἰς θεμελιώδη τροποποίησιν τῆς κανονικῆς πειθαρχίας τῆς σχετιζομένης μὲ τοὺς μασώνους. Ἔχομεν ἐξουσιοδοτηθῇ παρὰ τῆς ἁρμοδίας ὑπηρεσίας τῆς Ἁγίας Ἕδρας νὰ διαψεύσωμεν ὅλας αὐτὰς τὰς πληροφορίας, ὡς στερουμένας παντελῶς βάσεως».

Ἐκ πρώτης ὄψεως, τὸ κείμενον ἀνατρέπει τοὺς ἰδικούς μας

ἰσχυρισμούς. Ἀλλά, μόνον ἐκ πρώτης ὄψεως καὶ δι᾽ ὅσους ἀναγνώσουν τὸ ἰδικόν Σας κείμενον, τὸ ὁποῖον, δυστυχῶς, δὲν εἶναι πιστὴ μετάφρασις τοῦ πρωτοτύπου, παρέλκει ὁ χαρακτηρισμὸς προηγεῖται ἡ ἀπόδειξις. Τὸ κείμενον τῆς ἀνακοινώσεως, ὡς ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ ἐπικαλούμενον ἀπὸ τὴν Σεβασμιότητά Σας βιβλίον, ἔχει ὡς ἀκολούθως:

«Selon des récentes informations parues dans la presse de divers pays, le Saint - Siège aurait autorisé le maintien dans des organisations maçonniques de personnes converties au catholicisme et songerait à modifier profondément la discipline canonique en vigueur concernant la franc-maçonnerie. Nous sommes autorisés par le dicastère compétent du Saint-Siège à démentir toutes ces informations comme dénuées de tout fondement».

Μετάφρασις τούτου ἔχει οὕτω: «Συμφώνως πρὸς προσφάτους πληροφορίας δημοσιευθείσας εἰς τὸν τύπον διαφόρων χωρῶν, ἡ Ἁγία Ἕδρα εἶχεν ἐξουσιοδοτήσει τὴν παραμονὴν εἰς τὰς τεκτονικὰς ὀργανώσεις προσώπων μεταστραφέντων εἰς τὸν καθολικισμὸν κλπ.».

Ὑπάρχει, ὡς βλέπετε, μία οὐσιωδῶς διαφορετικὴ ἔννοια, ὅταν, Σεῖς ἢ ὁ συνεργάτης Σας, μετέβαλεν ἐκ τῆς ἄνω παραγράφου τὸ ρῆμα «ἐξουσιοδοτῶ» καὶ τὸ ἔκαμεν «ἐπιτρέπω». Τὸ ἀνακοινωθὲν τῆς συνοδικῆς ἐπιτροπῆς τῆς Ρώμης ἤθελε, προφανῶς, νὰ διαψεύσῃ ὅτι ἡ Ἁγία Ἕδρα εἶχεν ἡ ἰδία παράσχει ἐξουσιοδότησιν διὰ τὴν λῆψιν τῆς ἀποφάσεως τῶν ἐπισκόπων βορείου Εὐρώπης. Τὸ νόημα τοῦ ἀνακοινωθέντος ἦτο ὅτι δὲν εἶχε λάβει ἡ Ἁγία Ἕδρα τὴν πρωτοβουλίαν εἰς τὴν λῆψιν τῆς τοιαύτης ἀποφάσεως. Ἐκ τῶν προαναφερθέντων δημοσιευμάτων προκύπτει ὅτι ἡ σύνοδος τῶν ἐπισκόπων βορείου Εὐρώπης, προτοῦ συζητήσῃ ἐπὶ τοῦ θέματος, ὑπέβαλε τὴν πρότασιν εἰς τὴν συναίνεσιν τῆς Ἁγίας Ἕδρας, ἥτις καὶ ἐδόθη. Ἄνευ αὐτῆς θὰ ἐπρόκειτο περὶ ἐπαναστάσεως καὶ ἀνακηρύξεως τῶν βορείων ἐπαρχιῶν τῆς Εὐρώπης εἰς αἱρετικάς. Δὲν γνωρίζομεν ἂν ἡ Ἁγία Ἕδρα εἶχεν ἡ ἰδία ζητήσει τὴν λῆψιν τῆς ἀποφάσεως, ἢ τὴν ἐζήτησαν οἱ ἐπίσκοποι βορείου Εὐρώπης, ἀλλὰ νομίζομεν ὅτι τὸ θέμα δὲν ἔχει σημασίαν.

Νομίζομεν ὅτι ἡ Σεβασμιότης Σας θὰ πεισθῇ ὅτι οὕτως ἔχουσι τὰ πράγματα, ἐὰν θελήσῃ νὰ συνεχίσῃ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἐκλεγέντος παρ᾽ αὐτῆς βιβλίου. Εἰς τὴν ἀμέσως ἑπομένην σειρὰν τοῦ ἀνακοινωθέντος, ὅπου ὁ συγγραφεύς, μὴ τέκτων, γράφει εἰς τὸ αὐτὸ βιβλίον ποὺ ἐπικαλεῖσθε ἐπὶ λέξει: «Ἡ Ρωμαϊκὴ συνοδικὴ ἐπιτροπὴ δὲν ἠκύρωνε τὴν ἀπόφασιν τῶν Σκανδιναβῶν ἐπισκόπων, ἀλλά, διευκρινίζουσα ὅτι δὲν τὴν εἶχεν «ἐξουσιοδοτήσει», ἐξέπεμπε μίαν προειδοποίησιν πρὸς τοὺς

ἐθνικοὺς ἐπισκόπους, οἵτινες θὰ ἠσθάνοντο τὸν πειρασμὸν νὰ τοὺς ἀκολουθήσωσι».

Ἡ Σεβασμιότης Σας θὰ ἔπρεπε νὰ λάβῃ τὸν κόπον νὰ διεξέλθῃ τὸ βιβλίον ἢ τοὐλάχιστον νὰ στρέψῃ τὸ φύλλον τοῦ αὐτοῦ βιβλίου, ὅπερ ἡ ἰδία ἐπεκαλέσθη, πρὶν ἢ ἀναγγείλῃ θριαμβευτικῶς τὸν «ἐγκλωβισμὸν» τοῦ κ. Τζαζοπούλου. Θὰ μᾶς ἐπιτραπῇ νὰ παράσχωμεν πρὸς τοῦτο τὴν συνδρομήν μας. Οὕτω εἰς τὴν σελίδα 212 θὰ ἀναγνώσῃ: «Ὥστε, τίποτε δὲν μετεβλήθη;... Θὰ ἴδωμεν ὅτι δὲν ἔχει οὕτως. Ἡ Ρωμαϊκὴ ἐξουσία πράγματι ἐπιζητεῖ νὰ δώσῃ εἰς ἑαυτὴν χρόνον πρὸς ἐνημέρωσιν καὶ σκέψιν προτοῦ ἀναλάβῃ (ἐὰν εἶναι δυνατὸν) διαδικασίαν ἀναθεωρήσεως ἤ, ἐν ἀδυναμίᾳ, ἕνα διάλογον ἀδελφικόν. Διὰ τὴν προπαρασκευαστικὴν ταύτην ἐργασίαν εἶναι ἀναγκαία πολὺ μεγάλη ἐχεμύθεια, τὴν ὁποίαν αἱ ἐπίσημοι διαψεύσεις εὐνοοῦν...».

Καὶ περαιτέρω: «Ἡ ἀπόφασις τῶν βορείων Ἐκκλησιῶν, ἥτις δὲν ἠκυρώθη ὑπὸ τῆς Ἁγίας Ἕδρας, ἀποδεικνύει ἀφ' ἑαυτῆς τὰς τεραστίας δυνατότητας, τὰς διανοιγείσας εἰς τοὺς ἐπισκόπους τῶν διαφόρων ἐθνῶν ἐντὸς τοῦ Κανονικοῦ δικαίου. Ἐὰν ἡ ἀπόφασις αὐτὴ εἶναι πρακτικῶς ἀρκετὰ περιωρισμένης ἐκτάσεως, ἐν τούτοις, πράγματι, πλήττει αὐτὰ ταῦτα τὰ θεμέλια τῆς καταδίκης τῶν τεκτόνων».

Ἐν ἐπιμέτρῳ, τρόπον τινά, παρακαλοῦμεν τὴν Σεβασμιότητά Σας ὅπως ἀναγνώσῃ εἰς τὴν σελίδα 211 καὶ ὀλίγον ἄνωθεν τοῦ ἀνακοινωθέντος ὅπου ὁ συγγραφεὺς ἀποκαλύπτει ὅτι, εἰς τὴν πραγματικότητα, ἐκπρόσωπος τοῦ Βατικανοῦ, παρεσκεύασε τὴν ἀπόφασιν τῆς συνόδου βορείων ἐκκλησιῶν περὶ εἰσδοχῆς Τεκτόνων εἰς τὰς Ρωμαιοκαθολικὰς ἐκκλησίας τῆς δικαιοδοσίας των. «Ἡ ἀπόφασις αὕτη — γράφει ὁ συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου, ὅπερ Σεῖς, Σεβασμιώτατε, τὸ τονίζομεν, ἐπεκαλέσθητε... ἐναντίον μας — εἶχε «παρασκευασθῇ» ὑπὸ τοῦ εἰς Σκανδιναβίαν ἀποστολικοῦ ἀπεσταλμένου σεβ. Μπροῦνο Χάϊμ, γραμματέως τοῦ σεβ. Ρονκάλι — τοῦ μέλλοντος πάπα Ἰωάννου XXIII— ὅταν οὗτος ἦτο νούντσιος εἰς Παρισίους. Ὁ σεβ. Χάϊμ εἶχε μάλιστα εἰδοποιήσει τὴν Ἁγίαν Ἕδραν περὶ τοῦ ὑπὸ προπαρασκευὴν μέτρου».

Σᾶς προσφέρομεν φωτοτυπίαν ὁλοκλήρου τοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ περίπτωσις τῶν Βορείων Ἐκκλησιῶν» κεφαλαίου τοῦ βιβλίου (σελίδες 210—213), ἵνα δυνηθῆτε νὰ διαπιστώσητε ὅτι, προφανῶς, ἐπέσατε θῦμα κακοβούλων πληροφοριοδοτῶν, καθόσον δὲν θέλομεν οὐδὲ νὰ σκεφθῶμεν ὅτι ἱεράρχης τῆς Ἐκκλησίας μας ἔχων ἀναγνώσει τὸ ἐπικαλούμενον παρ' αὐτοῦ βιβλίον, ἀπέσπασε μίαν μόνον περικοπήν, σαφέστατα ἀντίθετον πρὸς τὸ σύνολον, ἀπεμόνωσε ταύτην, κατὰ τὸ γνωστὸν σύστημα τῆς παραλείψεως τῆς φράσεως «εἶπεν ἄφρων ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ», ἵνα ἀποδειχθῇ

ὅτι ἐν τῇ Γραφῇ διακηρύσσεται ἡ... μὴ ὕπαρξις Θεοῦ. Ἡμεῖς, σεβόμενοι οὐ μόνον τὴν Ἐκκλησίαν ἀλλὰ καὶ τοὺς Ἱεράρχας αὐτῆς, περιοριζόμεθα εἰς τὸ νὰ ἐπαναλαμβάνωμεν τὴν ἐρώτησιν: Ἡμεῖς ἐψεύσθημεν ἢ ἄλλος τις; Ἡμεῖς ἐνεπέσαμεν εἰς «παγίδα» ἢ ἄλλος τις; Ἡ Σεβασμιότης Σας ἂς ἀπαντήσῃ.

Δὲν νομίζομεν ὅτι εἶναι ἐκτὸς τοῦ ἐνδιαφέροντος οἱουδήποτε Χριστιανοῦ τὸ γεγονὸς τὸ ὁποῖον εἶδε τὸ φῶς πρὸ τεσσάρων ἐτῶν. Εἶναι ἡ στροφὴ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἐκδηλωθεῖσα οὐ μόνον ἔναντι τοῦ Τεκτονισμοῦ, διὰ τῆς ἐπὶ τετραετίαν ἐργασθείσης συνόδου τοῦ Βατικανοῦ καὶ τῶν ἐγκυκλίων τῶν δύο τελευταίων Παπῶν. Ἡ μεταστροφὴ αὕτη τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἐκρίθη παγκοσμίως ὡς ἱστορικὸν γεγονὸς παγκοσμίου σημασίας. Ὁ δὲ ἀείμνηστος καθηγητὴς καὶ Ἀκαδημαϊκὸς Ἀλιβιζᾶτος, γνωστοῦ κύρους θεολόγος καὶ γνώστης τῶν παρ' ἡμῖν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, ἴσως ὅσον οὐδεὶς ἄλλος, ἐχαρακτήρισε τὸ ἔργον τῆς Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ ὡς «τὸ σπουδαιότερον ἐκκλησιαστικὸν γεγονὸς τοῦ αἰῶνος, τὸ ὁποῖον ἡμεῖς διὰ ἐκκλησιαστικὰς καὶ πολιτικὰς ἀθλιότητάς μας ἀφήσαμεν νὰ παρέλθῃ ἀπαρατήρητον».

Ἐν τῇ ἱστορικῇ ἐξελίξει τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας, ἔρχεται μία κρίσιμος περίοδος διὰ τὴν ἀνθρωπότητα, καθ' ἣν φαίνεται αὕτη νὰ ὀλισθαίνῃ τυφλῶς, ἀλλὰ καὶ ὁλοταχῶς πρὸς τὴν ἄβυσσον. Ὀρθῶς ἐκτιμήσας τὴν κατάστασιν ταύτην ὁ τότε Πάπας Ἰωάννης ὁ ΚΓ' ἐκπέμπει, τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1963, διὰ τῆς ἐγκυκλίου του Pacem in Terris, ἓν ὑψίστης σημασίας διάγγελμα, τὸ ὁποῖον ἀπευθύνει, ὄχι μόνον πρὸς τὸν Καθολικὸν κόσμον, ὡς ἔπραττον οἱ μέχρις αὐτοῦ Πάπαι, ἀλλὰ καὶ πρὸς πάντας τοὺς ἀγαθόφρονας ἀνθρώπους.

Ἐγκαταλείπει τὴν ἄτεγκτον τακτικὴν τῶν πρὸ αὐτοῦ Παπῶν, δημιουργεῖ νέον σταθμὸν ἀγάπης καὶ ἀνακαινίσεως τῆς χριστιανικῆς ἰδεολογίας, καὶ καλεῖ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, οἱαιδήποτε καὶ ἂν εἶναι αἱ θρησκευτικαὶ ἢ πολιτικαί των πεποιθήσεις, καὶ «ἐκείνους ἀκόμη, οἱ ὁποῖοι ζοῦν ἐκτὸς πάσης χριστιανικῆς πίστεως ἀλλ' οἱ ὁποῖοι, ὁδηγούμενοι ἀπὸ τὰ φῶτα τῆς λογικῆς, εἶναι πιστοὶ εἰς τὴν φυσικὴν ἠθικήν», νὰ συνεργασθοῦν διὰ τὴν πραγμάτωσιν ἔργων εἰρήνης καὶ δικαιοσύνης, τὰ ὁποῖα ἀναμένουν τοὺς ἀνθρώπους τῆς ἐποχῆς μας, διὰ τὸν σχηματισμὸν τῆς παγκοσμίου κοινότητος τῶν ἀνθρώπων. Ὑποκλίνεται πρὸ τῶν νέων ὁδῶν γνώσεων, ἐξυμνεῖ τὴν ἀναζήτησιν τῆς ἀληθείας, συνιστᾷ εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν ἀμοιβαίαν κατανόησιν καὶ ἀγάπην, ὡς ἀδελφῶν, καὶ ἐνθαρρύνει αὐτοὺς εἰς τὸν ἀγῶνα κατὰ τῶν πολέμων.

Τὸ ἐνδιαφέρον ἀπὸ τεκτονικῆς ἰδίᾳ ἀπόψεως ἔγκειται ἐν τῷ ὅτι αἱ ἐξαγγελλόμεναι δι' αὐτοῦ νέαι ἀρχαὶ εἶναι ἐκεῖναι ἀκριβῶς τὰς ὁποίας ὁ Τεκτονισμὸς δὲν ἔπαυσε νὰ ἐξαγγέλλῃ εἰς τὸν ἔξω κόσμον ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεώς του πρὸ 300 περίπου ἐτῶν καὶ

τὰς ὁποίας ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία ἀπεδοκίμαζε σφοδρῶς καὶ ἔφερε τὸν Τεκτονισμὸν εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρώμης.

Αἱ ἀρχαὶ αὗται ἀπορρέουν οὐ μόνον ἐκ τῆς ἐντολῆς «ἀγαπήσῃς τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν» (Ματθ. κβ΄ 41), ἀλλὰ καὶ τῆς ἄλλης (Ματθ. ε΄ 45): «Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου, εἶπεν ὁ Κύριος ἡμῶν. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοὺς μισοῦντας ὑμᾶς καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων (ἐνοχλούντων) ὑμᾶς, καὶ διωκόντων ὑμᾶς, ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους».

Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ περιληφθοῦν ἐδῶ, καὶ τροχάδην ἔστω, αἱ ἐξαγγελλόμεναι διὰ τῶν ἐγκυκλίων ἀρχαὶ καὶ ἰδέαι. Ἐπ᾽ αὐτῶν ἠσχολήθη ὁ κ. Τζαζόπουλος. Ἀλλὰ λίαν ἐνδιαφέροντα εἶναι τὰ ὅσα ἐπ᾽ αὐτῶν ἔγραψε καὶ ἐδημοσίευσεν ὁ καθηγητὴς Ἀλιβιζᾶτος. Ἔχων τις ὑπ᾽ ὄψιν του τὰ γραφόμενα παρ᾽ αὐτοῦ, θὰ ηὔχετο νὰ ἤρχοντο ταῦτα εἰς εὐρυτέραν δημοσιότητα.

«Ἡ ἐγκύκλιος — ἐτόνισεν — εἶναι ἀξία θαυμασμοῦ καὶ ἐξάρσεως διὰ τὴν ἐμπεριστατωμένην ἀνάπτυξιν ὅλων τῶν ζητημάτων, τὰ ὁποῖα ἀπασχολοῦν σήμερον πάντα ἀληθινὸν χριστιανόν, ἐνδιαφερόμενον κατὰ ἰδεολογικὸν καθῆκον διὰ τὴν κοινωνίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ζῇ, ἀλλὰ καὶ πάντα ἀληθινὸν ποιμένα, ἔχοντα ἀντίληψιν καὶ συνείδησιν τῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ θέσεώς του καὶ τῆς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἀποστολῆς του».

Ἐπίσης: «Ἡ παπικὴ ἐγκύκλιος, ἐπὶ ὀρθῇ ἀντιλήψει τῆς ἐκτάσεως τοῦ ἀληθινοῦ οἰκουμενισμοῦ, ἀπευθύνεται μὲ ὅλην τὴν ἁπλότητα καὶ καλωσύνην καὶ πρὸς ὅλον τὸν μὴ χριστιανικὸν κόσμον, περιλαμβανομένων τῶν Ἑβραίων, τῶν Μωαμεθανῶν καὶ ὅλων τῶν μὴ χριστιανῶν καὶ τῶν ἀθέων κομμουνιστῶν ἀκόμη, πρὸς τοὺς ὁποίους καὶ αὐτοὺς βεβαίως ἔχει νὰ εἴπῃ ρήματα ζωῆς ὁ Χριστός, διότι θέλει «πάντας τοὺς ἀνθρώπους σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν» (1, Τιμ. 2—4). Μόνον ἡ ἐπιβολὴ τοῦ λόγου τῆς ἀγάπης, ἡ ἐκφραζομένη μετὰ κύρους ὑπὸ τῶν ἀληθινῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ, ὁμιλούντων ὡς Ἐκεῖνος ἀπὸ παραδείγματος βιώματος ἁγιότητος ρήματα ζωῆς διὰ τὰ ὁποῖα ὡμολογεῖτο ὅτι «οὐδέποτε ὡμίλησεν ἄνθρωπος, ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος», δύναται νὰ ἔχῃ ἀληθῶς θαυματουργικὰ ἀποτελέσματα ἐπὶ τῆς ταραπαιούσης σημερινῆς κοινωνίας. Καὶ μόνον διὰ τὴν ὑπόμνησιν τοῦ σπουδαίου τούτου κεφαλαίου τῆς πτωχείας ἀξίζει ἡ νέα παπικὴ ἐγκύκλιος πάσης δυνατῆς καὶ πρεπούσης ἀναγνωρίσεως καὶ τιμῆς».

«Εἶναι δ᾽ ἀληθῶς παρήγορος καὶ ἐνθαρρυντικὴ ἡ πρὸς πάντας καὶ ἰδίᾳ τοὺς ποιμένας ἀπευθυνομένη ἔκκλησις αὐτὴ τοῦ Πά-

πα πρὸς ἐπιστροφὴν τῆς Ἐκκλησίας, ἄνευ δὲ τῶν διαφόρων «ναὶ μὲν ἀλλά», εἰς τὴν πτωχείαν καὶ τὴν ἁπλότητα, τὴν ὁποίαν διψοῦν καὶ νοσταλγοῦν οἱ ὀλίγοι γνήσιοι ὀπαδοὶ Ἐκείνου ὁ ὁποῖος δὲν ἐδίδαξεν ἁπλῶς, ἀλλὰ ἤνοιξε τὸν δρόμον ἀπὸ τὸν ὁποῖον χωρὶς ἡ ἰδία κατὰ φύσιν νὰ τὸ θέλῃ ἐμφανίζεται ὅτι παρεκκλίνει».

Ἀλλ' ἐκτὸς ὅλων τούτων διερωτώμεθα ἐὰν εἶναι δυνατὸν νὰ φαντασθῇ τις, γνωρίζων ἔστω καὶ ἀκροθιγῶς τὰ ἐν τῇ Καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἰδίᾳ τὰ πρὸ τῆς μεταστροφῆς, ὅτι εἶναι νοητὸν νὰ συνέλθουν εἰς σύνοδον ὅλοι οἱ καθολικοὶ Ἐπίσκοποι τῶν Βορείων Κρατῶν τῆς Εὐρώπης καὶ λάβουν ἀπὸ κοινοῦ ἀποφάσεις περὶ τοῦ Τεκτονισμοῦ, ἄκρως ἀντιθέτους πρὸς τὰς ὀκτὼ Βούλας τῶν Παπῶν καὶ ἰδίως τῆς τελευταίας τοῦ Λέοντος τοῦ ΙΓ' ἥτις ἀποτελεῖ ἐπανάληψιν τῶν προηγουμένων καὶ ἐνέχει τὸ ἀλάθητον, τὴν ἀποκαλοῦσαν τοὺς τέκτονας «τέκνα τοῦ Σατανᾶ», δι' ὅσα κακὰ ἔπραξαν κατὰ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἀγνοοῦντες καὶ τὸν κανόνα 2388. Ὅλα δὲ αὐτὰ ἄνευ ἐγκρίσεως, ὑποδείξεως, συγκαταθέσεως τῆς Ἕδρας... Φρονοῦμεν ὅτι οὐδὲ μαθητὴς τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου θὰ ἐνόμιζεν ὡς δυνατὸν τοιοῦτον τι. Τοιαύτη πρᾶξις καὶ ἑνὸς μόνον καθολικοῦ ὡς ἀτόμου θὰ εἶχε δι' αὐτὸν σοβαρὰς συνεπείας.

Ἀλλὰ πῶς ἦτο δυνατόν, μετὰ τὴν μεταστροφὴν τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, νὰ παραμένουν ὅσα κατὰ τοῦ Τεκτονισμοῦ περιέχουν αἱ κατ' αὐτοῦ Βοῦλαι τῶν Παπῶν; Οὐδεὶς βεβαίως ἀγνοεῖ τὰς δυσκολίας, τὰς ὁποίας παρεμβάλλει τὸ δόγμα τοῦ «ἀλαθήτου» καὶ αἱ ὁποῖαι ἐξηγοῦν τὴν βραδύτητα μεθ' ἧς βαδίζει ἡ Ἕδρα. Ἡ ἔναντι τοῦ Τεκτονισμοῦ ἀλλαγὴ τακτικῆς τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ὑπῆρξεν ἄμεσος καὶ φυσικὴ συνέπεια τῆς μεταστροφῆς. Ἀποτελεῖ λοιπὸν γεγονὸς ἀναμφισβήτητον ἡ στροφὴ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας. Εὐχόμεθα ὅπως ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐμβαθύνῃ εἰς τὸ νόημα καὶ τὴν σκοπιμότητα τῆς ἐξελισσομένης εἰσέτι στροφῆς καὶ ἐκ ταύτης συναγάγῃ τὰ ἀναγκαῖα συμπεράσματα. Τὸ πρώτιστον ἐξ αὐτῶν εἶναι ὅτι ἡ Ἁγία Ἕδρα θεωρεῖ, πλέον, ἀπηρχαιωμένην καὶ ἀποδυναμωμένην τὴν παλαιὰν καταδίκην τοῦ Τεκτονισμοῦ, διὸ καὶ ἐγκρίνει τὴν εἰσδοχὴν τεκτόνων εἰς τὸν καθολικισμόν, μὴ ἐφαρμόζουσα, πλέον, τὸν Κανόνα 2335, καθ' ὃν «ἀφορίζεται αὐτομάτως» πᾶς ὅστις συνδέει ἑαυτὸν μετὰ τεκτονικῆς ὀργανώσεως. Καί, φυσικῷ τῷ λόγῳ, δὲν θεωρεῖ τὸν Τεκτονισμὸν ὡς θρησκείαν, οὐδὲ ὡς αἵρεσίν τινα, διὰ νὰ δέχεται, ἔστω καὶ ἐν περιωρισμένῃ γεωγραφικῇ περιοχῇ, ἐπὶ τοῦ παρόντος, ὅτι δύναται νὰ εἶναι τις τέκτων καὶ καλὸς καθολικὸς ἐν ταὐτῷ.

Περὶ τοῦ καθηγητοῦ κ. Τρεμπέλα

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ: Ἀλλά, ὑπάρχει ἓν θέμα, εἰς τὸ ὁποῖον ὑποψιάζομαι ὅτι ὑπάρχει ὄντως δόλος καὶ ἐνοχή. Εἶναι τὸ ἀκόλουθον. Κατὰ τὸ 1964 ὁ κ. Τζαζόπουλος ἐξέδωκεν ἓν φυλλάδιον μὲ τὸν τίτλον «Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καὶ ὁ Τεκτονισμός». Εἰς αὐτό, μεταξὺ τῶν ἄλλων, καταχωρεῖ καὶ μίαν κριτικὴν τοῦ βιβλίου τοῦ Καθηγητοῦ Τρεμπέλα «Ὁ Μασωνισμός». Δριμὺς καὶ ἐπιθετικὸς, ὁ κ. Τζαζόπουλος, θεωρεῖ ὅτι τὸ βιβλίον τοῦ κ. Τρεμπέλα βρίθει τολμηρῶν συμπερασμάτων καὶ παραλείψεων (σελ. 69, 71). Παραλείπει ὅμως νὰ μᾶς παρουσιάσῃ τὰ «πολλὰ σφάλματα» τοῦ κ. Τρεμπέλα, διότι, ὡς παρατηρεῖ, «κατὰ τεκτονικὴν ἀρχὴν» αἱ ἀπόψεις τοῦ κ. Τρεμπέλα εἶναι ἀπολύτως σεβασταί. Ἀναφέρει μόνον, ἐνδεικτικῶς, δύο βασικὰ σφάλματα. Πρῶτον, ὅτι ὁ κ. Τρεμπέλας δὲν μνημονεύει τὴν πρώτην ἀρχὴν τοῦ Τεκτονισμοῦ, δηλαδὴ τὴν πίστιν εἰς Θεὸν καὶ δεύτερον, ὅτι κατηγορεῖ τοὺς Τέκτονας ὡς ἀσκοῦντας προσηλυτισμόν, ἐνῷ τοιοῦτον τι, κατὰ τὴν βεβαίωσιν τοῦ κ. Τζαζοπούλου, δὲν συμβαίνει.

Ἀπ' ἐδῶ καὶ πέρα ἀρχίζει τὸ παράδοξον, τὸ ὁποῖον καταλήγει εἰς φαιδρότητα. Κατὰ τὸ 1965 ὁ κ. Τζαζόπουλος δημοσιεύει ἄλλο φυλλάδιον ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀπόσπασμα ἐκ τῆς διοικητικῆς λογοδοσίας τοῦ Μεγάλου Διδασκάλου τῆς μεγάλης Στοᾶς τῆς Ἑλλάδος, τοῦ ἔτους 1964». Εἰς αὐτὸ ἐπαναλαμβάνει τὴν κριτικήν του ἐνατίον τοῦ βιβλίου τοῦ καθηγητοῦ Τρεμπέλα, τὸν ὁποῖον παραδέχεται ὡς «κάτοχον τῶν βασικῶν καὶ ἄλλων κειμένων ἀφορώντων τὸν Τεκτονισμὸν» (σελ. 5), μᾶς πληροφορεῖ ὅμως ὅτι εἰς τὸ ἔργον του «θὰ συναντήσῃ τις ἠ θ ε λ η μ έ ν α ς π α ρ α λ ε ί ψ ε ι ς κ α ὶ ἀ π ο σ ι ω π ή σ ε ι ς, ἄ ν ε υ τ ῶ ν ὁ π ο ί ω ν ἡ ὑ π ο σ τ η ρ ι ζ ο μ έ ν η π α ρ' α ὐ τ ο ῦ θ έ σ ι ς π ε ρ ὶ τ ο ῦ Τ ε κ τ ο ν ι σ μ ο ῦ ὡ ς θ ρ η σ κ ε ί α ς θ ὰ π α ρ ο υ σ ι ά ζ ε τ ο κ α ὶ ε ἰ ς τ ο ὺ ς π λ έ ο ν ἀ φ ε λ ε ῖ ς τ ῶ ν ἀ ν α γ ν ω σ τ ῶ ν τ ο υ ἐ μ φ α ν ῶ ς π α ρ ά λ ο γ ο ς, ἂ ν μ ή τ ι ἄ λ λ ο» (σελ. 6). Ἀναγινώσκων τὴν διαπίστωσιν αὐτὴν τοῦ κ. Τζαζοπούλου ἐσκέφθην: Εἰς τὸ φυλλάδιον, τὸ ὁποῖον ἐξέδωκε τὸ προηγούμενον ἔτος ἀναφέρει δύο σφάλματα τοῦ καθηγητοῦ Τρεμπέλα. Ὁπωσδήποτε, ἐδῶ θὰ ἀπαριθμῇ τὰ ὑπόλοιπα. Δι' αὐτὸ καὶ μετὰ ζωηροῦ ἐνδιαφέροντος ἐδοκίμασα νὰ προχωρήσω εἰς τὴν μελέτην, προκειμένου νὰ σχηματίσω πλήρη καὶ ὡλοκληρωμένην εἰκόνα τῆς πλάνης τοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Μασωνισμὸς» βιβλίου τοῦ καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς κ. Παν. Τρεμπέλα. Ὁποία ὅμως ἔκπληξις καὶ ὁποία ἀπογοήτευσις! Εἰς τὴν ἀμέσως ἑπομένην παράγραφον εἶδον νὰ γράφῃ ὁ κ. Τζαζόπουλος: «Ἐνδεικτικῶς ἀναφέρω δύο μόνον (ἀπὸ τὰ λάθη)». Καὶ συνεχίζει στηλιτεύων ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν παράλειψιν τῆς περὶ πίστεως εἰς Θεὸν ἀρχῆς τῶν τεκτονικῶν τυ-

πικῶν καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν ἀναγραφὴν μεταξὺ τῶν σκοπῶν τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ τοῦ προσηλυτισμοῦ. Οὐδὲ ἓν δηλαδὴ πλέον, ὅσων εἰς τὸ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐκδοθὲν φυλλάδιόν του ἐμνημόνευσε. Καὶ ἐνῷ δὲν ἐπεξετάθη εἰς τὴν ἔκθεσιν καὶ τῶν ὑπολοίπων σφαλμάτων τοῦ βιβλίου τοῦ κ. Τρεμπέλα, μᾶς ἐπαναλαμβάνει τὴν βεβαίωσιν: «Τὸ βιβλίον γέμει τοιούτων σφαλμάτων. Τὰ ἀναφερθέντα ὅμως ἀρκοῦν ἵνα χαρακτηρίσουν ἐπαρκῶς τὸν τρόπον, καθ' ὃν ἐχειρίσθη οὗτος ἐν αὐτῷ τὸ θέμα του περὶ τοῦ Μασωνισμοῦ... Ἡ ἔλλειψις χρόνου δὲν ἐπιτρέπει νὰ μνημονεύσωμεν τὰ ὅσα ἐν αὐτῷ καταπληκτικὰ γράφονται». Δὲν γνωρίζω ἐὰν εἶμαι πολὺ ἀπαιτητικός. Ὅμως, δι' ἐμέ, οὔτε ἀρκετά, οὔτε πειστικὰ ἦσαν τὰ δύο σημεῖα τῆς κριτικῆς τοῦ κ. Τζαζοπούλου, διὰ νὰ μὲ πείσουν ὅτι ὁ κ. Τρεμπέλας δὲν ὑπῆρξεν εὔστοχος καὶ ἀμερόληπτος εἰς τὴν περὶ τοῦ Μασωνισμοῦ πραγματείαν του. Ἐφ' ὅσον τὸ βιβλίον του «γέμει σφαλμάτων», θὰ ἐπερίμενα νὰ τὰ ἴδω καὶ αὐτὰ μνημονευόμενα.

Ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα ἔχει καὶ συνέχειαν. Τὸ 1970 ὁ κ. Τζαζόπουλος ἐδημοσίευσε καὶ νέαν μελέτην, ἐκτενεστέραν τῆς τοῦ 1965, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐπὶ τοῦ Τεκτονισμοῦ ὡς θρησκείας ἀγνώστου καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς Τέκτονας». Καὶ εἰς αὐτήν, διὰ τρίτην φοράν, ἐπιχειρεῖ νὰ κρίνῃ τὸ βιβλίον τοῦ καθηγητοῦ Τρεμπέλα. Γράφει λοιπόν: «Εἰς αὐτὸ (τοῦ Μασωνικοῦ) θὰ συναντήσῃ τις ἠθελημένας παραλείψεις καὶ ἀποσιωπήσεις, ἄνευ τῶν ὁποίων, ἡ ὑποστηριζομένη παρ' αὐτοῦ θέσις περὶ τοῦ Τεκτονισμοῦ ὡς θρησκείας, θὰ παρουσιάζετο καὶ εἰς τοὺς πλέον ἀφελεῖς τῶν ὀπαδῶν του ἐμφανῶς παράλογος, ἂν μή τι ἄλλο» (σελ. 10). Δηλαδή, μὲ τὰς ἰδίας ἀκριβῶς λέξεις, μὲ τὰς ὁποίας διετύπωσε τὴν κριτικήν του κατὰ τὸ 1965, προσπαθεῖ καὶ ἐφέτος νὰ μᾶς ὑποβάλῃ τὴν ἐντύπωσιν σειρᾶς ἀτελειώτου ἐσκεμμένων παραλείψεων καὶ ἀποσιωπήσεων εἰς τὸ κατὰ τοῦ Μασωνισμοῦ βιβλίον τοῦ κ. Τρεμπέλα. Ὅμως, νέα ἔκπληξις καὶ νέα ἀπροσδόκητος ἀπορία. Ὁ κ. Τζαζόπουλος συνεχίζει: «Ἐνδεικτικῶς ἀναφέρω δύο μόνον». Καὶ ἐπαναλαμβάνει αὐτὰ ποὺ εἶχεν εἴπει κατὰ τὸ 1965 καὶ τὰ ὁποῖα ἦσαν ἐπανάληψις ἐκείνων, ποὺ εἶχε γράψει κατὰ τὸ 1964. Πάντοτε ἐλλείψει χώρου ἀναφέρει μόνον δύο πλάνας τοῦ κ. Τρεμπέλα. Καὶ πάντοτε ἀναφέρει τὰ ἴδια. Τοὐλάχιστον δὲν ἐμνημόνευσεν εἰς ἕκαστον φυλλάδιόν του δύο νέα στοιχεῖα κριτικῆς, ὥστε νὰ ἔχωμεν ἐν συνόλῳ 6 περιπτώσεις ἠθελημένων παραποιήσεων τῆς ἀληθείας ἐκ μέρους τοῦ κ. Τρεμπέλα. Καὶ ἐνῷ ἐπὶ ἓξ ἔτη ἀναφέρει «ἐνδεικτικῶς μόνον δύο» (!), καταλήγει γράφων: «Τὸ βιβλίον τοῦτο γέμει τοιούτων ὀλισθημάτων. Τὰ ἀναφερθέντα ὅμως ἀρκοῦν, ἵνα χαρακτηρίσουν ἐπαρκῶς τὸν τρόπον, καθ' ὃν ἐχειρίσθη οὗτος ἐν αὐτῷ τὸ θέμα του περὶ Μασωνισμοῦ». Ἡ ἔλλειψις χρόνου δὲν ἐπιτρέπει νὰ μνημονεύσωμεν τὰ ὅσα ἐν αὐτῷ καταπληκτικὰ γράφονται... (σελ.

11). Τί νὰ εἴπωμεν; Εὐχόμεθα εἰς τὸν κ. Τζαζόπουλον μακροημέρευσιν ὑπὲρ τὰ συνήθη εἰς ἡμᾶς τοὺς «βεβήλους» μέτρα, ὥστε νὰ κατορθώσῃ νὰ εὕρῃ χρόνον καὶ χῶρον, ἂν μὴ διὰ νὰ ἀνασκευάσῃ πλήρως τὰς «ἠθελημένας παραλείψεις καὶ ἀποσιωπήσεις» τοῦ κ. Τραμπέλα, καθ' ὅσον, λόγῳ τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ των (!), θὰ εἶναι τοῦτο ἀδύνατον, τοὐλάχιστον διὰ νὰ τὰς ἀπαριθμήσῃ.

ΤΟ ΤΕΚΤΟΝΙΚΟΝ ΙΔΡΥΜΑ: Ἡ ὑμετέρα Σεβασμιότης ἐκτεταμένως ἀσχολεῖται καὶ μὲ ὅσα διημείφθησαν μεταξὺ τοῦ Προέδρου τοῦ Τεκτονικοῦ Ἱδρύματος καὶ τοῦ Καθηγητοῦ κ. Τρεμπέλα. Πρέπει ὁ Σεβασμιώτατος νὰ ἔχῃ λάβει τὴν συγκατάθεσιν τοῦ κ. Τρεμπέλα διὰ νὰ ἀσχοληθῇ μὲ αὐτόν. Ἐν τῇ πεποιθήσει ταύτῃ δίδομεν ἀπάντησιν:

— Ἡ Σεβασμιότης Σας, ἐν τῇ πρὸς τὸ Τεκτονικὸν Ἵδρυμα ἀπαντήσει της, ἀποδίδει «δόλον καὶ ἐνοχὴν» εἰς τὸν Πρόεδρον ἡμῶν, μόνον καὶ μόνον διότι ἐνῷ διεπίστωσε πλεῖστα σφάλματα τοῦ κ. Καθηγητοῦ, περιωρίσθη νὰ ἀναφέρῃ μόνον δύο ἐξ αὐτῶν, Εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι δὲν ὑπῆρχε λόγος νὰ ἀσχοληθῇ τις ἀναλυτικώτερον μὲ τὰ δημοσιεύματα τοῦ κ. Καθηγητοῦ, ἐφ' ὅσον τὰ ἀναφερθέντα δύο σφάλματά του, ἐπιεικῶς χαρακτηρισθέντα οὕτως, ἦσαν βασικὰ καὶ θεμελιώδη καὶ λίαν χαρακτηριστικά. Ἐκτὸς δὲ τῶν δύο τούτων ἐμνημονεύθησαν καὶ ἄλλα ὡσαύτως καταπληκτικὰ ἐξ ἀφορμῆς ἄλλων δημοσιευμάτων.

Ποῖα ἦσαν ταῦτα; Τὸ πρῶτον ἦτο ὅτι ὁ κ. Καθηγητὴς παρέλειψε νὰ ἀναφέρῃ τὸ πρῶτον ἐκ τῶν πέντε ἐρωτημάτων, ἅτινα τίθενται εἰς πάντα ὑποψήφιον ἵνα εἰσέλθῃ εἰς τὸν Τεκτονισμὸν καὶ καλούμενον νὰ ἀπαντήσῃ: 1) Τίνα τὰ πρὸς τὸν Θεὸν καθήκοντα. 2) Τίνα τὰ πρὸς τὴν πατρίδα. 3) Τίνα τὰ πρὸς τὸν πλησίον. 4) Τίνα τὰ πρὸς τὴν οἰκογένειαν, καὶ τέλος 5) Τίνα τὰ πρὸς ἑαυτόν.

Μόνον δὲ ὅταν αἱ ἀπαντήσεις κριθοῦν ἱκανοποιητικαί, προχωρεῖ ἡ διαδικασία τῆς εἰσδοχῆς. Ἄρα ὁ τεκτονισμὸς ἀποδίδει ἰδιάζουσαν σημασίαν εἰς τὴν εὐσέβειαν τῶν μελῶν του καὶ εἰς τὴν κατὰ τοῦ ὑλισμοῦ ἀντίθεσίν των.

Καὶ Σεῖς μέν, Σεβασμιώτατε, δὲν ἀποδίδετε σημασίαν εἰς τὴν τοιαύτην παράλειψιν, ἀντιπαρερχόμενος ταύτην καὶ περιοριζόμενος νὰ χαρακτηρίσετε τὸν συγγραφέα «εὔστοχον καὶ ἀμερόληπτον».

Ὁ Τεκτονισμὸς ὅμως, δεινὸς πολέμιος τοῦ ὑλισμοῦ, ἀποδίδει ἐξαιρετικὴν σημασίαν, ὥστε ἀσαφεῖς ἐξ ὑλιστικῶν ἀντιλήψεων ἀπαντήσεις ἐπὶ τοῦ ἐρωτήματος αὐτοῦ εἶχον ὡς συνέπειαν τὴν ἀπόρριψιν αἰτήσεων εἰσδοχῆς εἰς τὸν Τεκτονισμὸν προσώπων, κατεχόντων ἐξέχουσαν θέσιν εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ τὰς ἐπιστήμας.

Αὐτὴ ἡ παράλειψις, παρὰ παντὸς ἄλλου θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ὀνομασθῇ πλαστογραφία, παραποίησις, κακὴ πίστις. Ὁ κ. Τζα-

ζόπουλος ὡμίλησεν ἁπλῶς περὶ παραλείψεως, μὴ θέλων νὰ ἀποδώσῃ δόλον, μὲ τὴν εὐκολίαν, ἡ ὁποία βλέπομεν ὅτι χαρακτηρίζει τὸ κείμενον τῆς ὑμετέρας Σεβασμιότητος.

Τὸ δεύτερον σφάλμα ἦτο ἡ ἀπὸ μέρους τοῦ κ. Καθηγητοῦ παρασιώπησις τῆς συνταγματικῆς διατάξεως τοῦ Τεκτονισμοῦ καθ' ἣν οὗτος «ἀποκρούει ὡς ἀντιτεκτονικὸν πάντα προσηλυτισμὸν» καὶ ἐν ταὐτῷ παρέλειψε ν' ἀναφέρῃ τὰς διατυπώσεις εἰσδοχῆς, αἵτινες αὐταὶ καθ' ἑαυτὰς καθιστοῦν ἀκατανόητον καὶ ἀδύνατον τὸν προσηλυτισμόν.

Ἡ τοιαύτη παράλειψις, ἐν συνδυασμῷ μὲ τὴν πρώτην, ἐγένετο προφανῶς ἵνα μὴ ἀνατραπῇ ὁ ἰσχυρισμὸς περὶ τοῦ Τεκτονισμοῦ ὡς δῆθεν θρησκείας καὶ μὴ φανῇ ἡ ἀντίθεσις τοῦ Τεκτονισμοῦ πρὸς τὸν ὑλισμόν.

Ἄνευ τῶν τοιούτων αὐθαιρέτων παραλείψεων καὶ παραποιήσεων τῶν κειμένων, τὸ ἔργον καὶ ὁ ἐπιδιωκόμενος σκοπὸς αὐτοῦ δὲν ἐστηρίζετο καὶ ἀνετρέπετο ἡ βάσις τοῦ βιβλίου ἐν τῷ συνόλῳ της.

Ὅταν, λοιπόν, ὑπῆρχον αἱ δύο αὗται πράξεις, χειρότεραι τῶν ὁποίων φρονοῦμεν ὅτι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ διαπραχθοῦν, δὲν ὑπῆρχε λόγος οὐδ' ἐπετρέπετο ἴσως ν' ἀσχοληθῇ τις μὲ τὰ περαιτέρω ἀναγραφόμενα. Προφανῶς διότι αὗται ἦσαν τοιαύτης μορφῆς καὶ πλέον ἢ ἀρκεταὶ διὰ νὰ καταδείξουν τὸ ἐπίπεδον τῶν πολεμίων τοῦ Τεκτονισμοῦ, καὶ λάβουν οἱ πρὸς οὓς ἀπηυθύνετο συναίσθησιν τῆς ὀδυνηρᾶς παρ' ἡμῖν πραγματικότητος.

Περὶ τὴν γνωμάτευσιν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ 1933

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ: Ἂς ἔλθωμεν τώρα εἰς τὴν κατὰ τὸ 1933 γενομένην γνωμάτευσιν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Κατ' ἀρχήν, δὲν μᾶς πληροφορεῖτε ἐάν, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Θεολογικὴν Σχολήν, ἐζητήθη γνωμάτευσις καὶ ἀπὸ ἄλλους παράγοντας. Δὲν νομίζετε ὅτι διὰ λόγους εὐσυνειδησίας θὰ ἔπρεπε νὰ τὸ ἀναφέρετε; Ἐξ ἄλλου, πόσοι ἦσαν οἱ ὑπογράψαντες τὴν γνωμάτευσιν; Ἐὰν δὲν κάμνωμεν λάθος, οἱ καθηγηταὶ ἦσαν ἐν ὅλῳ ἑπτά.

ΤΟ ΤΕΚΤΟΝΙΚΟΝ ΙΔΡΥΜΑ: Οἱ καθηγηταὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ἦσαν δέκα. Εἰς τὴν τελικὴν σύσκεψιν τῆς 15ης Ἰουλίου 1933 παρέστησαν ὀκτώ. Ἐκ τούτων, εἷς (ὁ κ. Μπρατσιώτης) διαφωνήσας πρὸς τοὺς συναδέλφους του, ὑπέβαλεν, ὡς μειοψηφία, ἰδίαν ἔκθεσιν πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον. Οἱ λοιποὶ ἑπτὰ ὑπέγραψαν τὴν γνωμάτευσιν, καθ' ἥν:

«—Ὁ Τεκτονισμὸς δὲν εἶναι θρησκευτικὴ ὀργάνωσις, οὐδὲ σωματεῖον ἐπιδιῶκον θρησκευτικοὺς σκοπούς.

— Δὲν ἔχει ἀντιθρησκευτικὸν χαρακτῆρα.

— Δὲν ἔχει ἀντιχριστιανικὸν χαρακτῆρα.

— Οὐ μόνον οὐδόλως συντελεῖ, ἀμέσως ἢ ἐμμέσως, εἰς μείωσιν τῆς πίστεως τοῦ χριστιανοῦ, ἀλλὰ σέβεται ἀπολύτως τὸν Χριστιανισμόν, τὰ δὲ μέλη του εἶναι πιστότατα μέλη τῆς ἐκκλησίας, εἰς ἣν ἀνήκουσι.

— Καὶ αἱ ἠθικαὶ ἀρχαὶ τοῦ Μασωνισμοῦ δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ἀντιστρατευόμεναι πρὸς τὰς τοῦ Χριστιανισμοῦ».

Προσετίθετο ἐν τῷ πορίσματι τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, ὅτι καὶ ἐν τῇ πράξει ἀπεδείχθησαν αἱ ἀρχαὶ τοῦ Τεκτονισμοῦ ἐν Ἑλλάδι.

«Ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ — ἐπὶ λέξει ἀνεφέρετο — καταλέγονται ἄνδρες εὐσεβέστατοι καὶ συντηρητικωτάτων ἀρχῶν, ὧν πολλοὶ οὐ μόνον κατέσχον καὶ κατέχουσιν ἀνώτατα ἀξιώματα, ἀλλὰ καὶ προσέφεραν καὶ προσφέρουσι πολυτιμοτάτας ὑπηρεσίας πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, ἥν τινες καὶ πιστότατα ὑπηρετοῦσιν».

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ: Εἰς τὸ τεῦχος «Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καὶ ὁ Τεκτονισμὸς» δημοσιεύεται ὁλόκληρον τὸ κείμενον τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς. Διὰ λόγους ἀμεροληψίας, δὲν νομίζετε ὅτι εἴχετε τὴν ὑποχρέωσιν νὰ δημοσιεύσητε καὶ τὰ ὑπομνήματα, τὰ ὁποῖα ὑπεβλήθησαν ἀλλαχόθεν, καθὼς ἐπίσης καὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἱεραρχίας, ὥστε νὰ δυνηθῇ ὁ ἀναγνώστης νὰ ἐξαγάγῃ μόνος του συμπεράσματα;

ΤΟ ΤΕΚΤΟΝΙΚΟΝ ΙΔΡΥΜΑ: Εἰς τὴν λεγομένην «λευκὴν βίβλον» τοῦ Τεκτονικοῦ Ἱδρύματος περιελήφθησαν διάφορα κείμενα εἰς ἀνασκευὴν τῆς ἀλλοκότου ἰδέας, ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς εἶναι θρησκεία. Ἔχομεν τὴν ἐντύπωσιν ὅτι, καθὼς ἡμεῖς δὲν περιελάβομεν τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἱεραρχίας (γνωστῆς, ἄλλως τε), οὕτω καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος δὲν ἐδημοσίευσεν εἰς τὸ περιοδικόν της τὸ ὑπόμνημα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, τὸ ὑποβληθὲν εἰς αὐτὴν τῇ παρακλήσει της, καὶ τὸ ὁποῖον ἦτο ὅλως ἀντίθετον πρὸς τὴν ἀπόφασίν της. Ἑκάστη πλευρὰ εἴθισται νὰ δημοσιεύῃ τὰ ἰδικά της κείμενα. Ἐν τούτοις, ἀποδεχόμεθα τὴν ἄποψιν τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος ὅτι, «διὰ λόγους ἀμεροληψίας», ὡς γράφετε, θὰ ἔδει νὰ δημοσιευθῶσι τὰ ἑκατέρωθεν κείμενα. Καὶ προτείνομεν ὅπως ἐπιλεγῶσι δύο μέσα ἐντύπου ἐνημερώσεως τῆς κοινῆς γνώμης, εἰς τὰ ὁποῖα νὰ δημοσιευθῶσιν ἅπαντα τὰ ἐξ ἑκάστης πλευρᾶς κείμενα καί, οὕτω, νὰ δοθῇ εἰς τὸ ἀναγνωστικὸν κοινὸν ἡ εὐκαιρία ἀμερολήπτου διαφωτίσεως.

Ὡς πρὸς τὸ Τεκτονικὸν Ἵδρυμα, δηλοῦμεν ὅτι τὸ παρ' αὐτοῦ

ἐκδιδόμενον «Τεκτονικὸν Δελτίον», θὰ δεχθῇ νὰ δημοσιεύσῃ πᾶν κείμενον ἐκκλησιαστικῆς ἢ λαϊκῆς πλευρᾶς στρεφόμενον κατ' αὐτοῦ, ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἀμοιβαιότητος, ἤτοι τῆς ἀναλόγου διαθέσεως τῶν στηλῶν ἰδικοῦ Σας περιοδικοῦ πρὸς δημοσίευσιν τῶν ἀπόψεων τοῦ Τεκτονικοῦ Ἱδρύματος εἰς ἀπόκρουσιν τῶν ἐναντίον του κατηγοριῶν καὶ ἀπόψεων.

Περὶ τῶν ὑπογραφῶν

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ: Ἔστω, δὲν εἴχετε τὴν τόλμην νὰ δημοσιεύσητε τὰς ἀντιθέτους ἀπόψεις, διότι ἐφοβήθητε ὅτι θὰ ἐξησθένει τὸ προβαλλόμενον ὑπόμνημα. Διατί κάτωθεν αὐτοῦ δὲν ἐθέσατε τὰς ὑπογραφάς; Ἀνυπόγραφον ἐστάλη ἀπὸ τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τὸ ὑπόμνημα;

ΤΟ ΤΕΚΤΟΝΙΚΟΝ ΙΔΡΥΜΑ: Βεβαίως, ὄχι. Ἐὰν δὲν ἐγνωρίζετε τίνες ὑπέγραψαν, ἠδύνασθε νὰ λάβητε τὴν πληροφορίαν ἀπὸ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον ἥτις ἐζήτησε τὴν γνωμάτευσιν καὶ πρὸς τὴν ὁποίαν ἀπεστάλη.

Ἀλλά, διερωτώμεθα, ποίαν ἔννοιαν δύναται νὰ ἔχῃ τὸ ἐρώτημα τῆς Σεβασμιότητός Σας, ἐφ' ὅσον εἶναι τοῖς πᾶσι γνωστὸν ποῖοι ἀπήρτιζον, κατὰ τὸν ἐνδιαφέροντα χρόνον, τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Καὶ τὰ ὀνόματα τῶν μετασχόντων τῆς συσκέψεως Καθηγητῶν ἐδημοσιεύθησαν ἔκτοτε εἰς τὸν θρησκευτικὸν τύπον (ὅρα καὶ περιοδικὸν «Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι», ἀριθ. 806/28-2-1934). Ἡ Ὑμετέρα Σεβασμιότης σοβαρῶς ὑποθέτει ὅτι ὑπῆρχε λόγος τις διὰ τὴν μὴ δημοσίευσιν τῶν ὀνομάτων; Πάντως, δὲν ἀνεμένομεν ἐπίκρισιν ἀπὸ τὴν Ὑμετέραν Σεβασμιότητα, ἀλλά, μᾶλλον, ἀπὸ τὰ μέλη τοῦ Τεκτονικοῦ Ἱδρύματος, ὡς παραλείψαντες ὀνόματα τόσον σημαντικά, τὰ ὁποῖα θὰ ἔδιδον πρόσθετον βάρος εἰς τὸ περιεχόμενον τῆς γνωματεύσεως.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ: Ἡ Ἱεραρχία ἐμελέτησε, τόσον τὴν γνωμάτευσιν τῶν καθηγητῶν, ὅσον καὶ τὰς γνωματεύσεις τὰς ὑποβληθείσας αὐτῇ ὑπὸ τῆς εἰδικῆς ἐπιτροπῆς, τῆς συγκροτηθείσης ὑπ' αὐτῆς, καὶ τοῦ μειοψηφήσαντος καθηγητοῦ καὶ ἀφοῦ συνεζήτησεν ἐν πλάτει καὶ βάθει τὸ πρόβλημα, κατέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ Μασωνισμὸς ἀποτελεῖ θρησκευτικὸν κίνημα οὐδόλως συμβιβαζόμενον πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἓν ἐπίσημον σῶμα ἔχει πάντοτε τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ γνωμάτευσιν ἐκ μέρους ἀτόμων ἢ ὁμάδων. Ἡ γνωμάτευσις ὅμως δὲν ἀφαιρεῖ τὸ δικαίωμα τῆς μελέτης καὶ τῆς κρίσεως ἐκ μέρους τοῦ ἐπισήμου Σώματος. Ἄλλωστε τὴν σχετικότητα τῶν ἀπόψεών της τονίζει ἡ ἰδία ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ βεβαιοῦσα ἐν τῇ γνωματεύσει:

«Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου καταλήξασα εἰς τὰ πορίσματα ταῦτα θεωρεῖ καθῆκον της νὰ διατυπώσῃ αὐτὰ πρὸς τὴν Ἱ. Σύνοδον. Ἐφ' ὅσον ὅμως ἡ Ἱ. Σύνοδος ἐπὶ τῇ βάσει στοιχείων, ἅτινα ἡμεῖς δὲν ἔχομεν ὑπ' ὄψει, ἤθελε πεισθῇ καὶ ἀποφανθῇ, ὅτι ὁ Μασωνισμὸς εἶναι ὀργανισμὸς ἀντιχριστιανικός, τότε ἀναντιρρήτως, συνεπὴς πρὸς ἑαυτήν, δὲν δύναται να θεωρῇ τα μέλη τῆς Μασωνίας ἅμα ὡς Χριστιανούς, καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὀφείλει νὰ ἀποκηρύξῃ αὐτα ἐκ τῶν κόλπων αὐτῆς, ὅτε οὐ μόνον δὲν ειναι δυνατὸν νὰ ἔχῃ Μασώνους ἐν τῇ, ὑπηρεσίᾳ της λειτουργούς, συνεργάτας, ὑπαλλήλους ἐπιτρόπους ναῶν κλπ., ἀλλὰ δέον νὰ ἀρνηθῇ εἰς αὐτούς, οὐ μονον εἰς τοὺς ἁπλοῦς ἰδιώτας, ἀλλὰ καὶ εἰς τους ἐν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ἐξουσίαις, τὸ δικαίωμα τῆς συμμετοχῆς αὐτῶν εἰς τὰ θεῖα μυστήρια καὶ τὰς ἱερας τελετάς αὐτῆς».

Ἐὰν λοιπὸν ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἶχεν εἰς τὴν διάθεσίν της καὶ στοιχεῖα τὰ ὁποῖα ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ δὲν εἶχε, βάσει ποίας λογικῆς ζητεῖτε νὰ τὰ παραμερίσῃ αὐτὰ καὶ νὰ εὐθυγραμμισθῇ πρὸς τὴν γνώμην τῶν ὀλίγων;

Ἔ, πῶς τὸ θέλετε, κύριοι! Εἶναι πολὺ τολμηρὰ καὶ ἀνεξήγητος ἡ ἀπαίτησίς σας νὰ ὑποταχθῇ ὁλόκληρος ἡ Ἱεραρχία, ἀποτελουμένη ἐξ ὑπερεξήκοντα ἀρχιερέων, εἰς τὴν γνώμην τῶν πέντε καθηγητῶν...

Οἱ Ἑπτὰ καθηγηταὶ καὶ οἱ 67 Ἱεράρχαι

ΤΟ ΤΕΚΤΟΝΙΚΟΝ ΙΔΡΥΜΑ: Οἱ ὑπογράψαντες τὴν γνωμάτευσιν καθηγηταὶ ἦσαν ἑπτά, εἴπομεν. Ἐὰν δὲ εἴχομεν τὴν γνώμην ὅτι ὁ ἀριθμὸς 7 εἶναι «ἰσχνὸς» ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν ἀριθμὸν 67 (τῶν ἀρχιερέων), ὄχι μόνον δὲν θὰ παρεσιωπούσαμεν τὰ ὀνόματα τῶν Καθηγητῶν, ἀλλὰ θὰ τὰ ὑπεγραμμίζαμεν, μᾶλλον, ὡς ἐκ τοῦ πνευματικοῦ ὄγκου τῶν προσωπικοτήτων ἐκείνων, ὁ ὁποῖος συντρίβει τοὺς ἁπλοὺς ἀριθμούς. Πράγματι, οἱ 67 Ἱεράρχαι ἦσαν μαθηταὶ τῶν 7 Καθηγητῶν, οἱ ὁποῖοι καὶ ἄλλας πολλὰς ἑκατοντάδας μαθητῶν ἐγαλούχησαν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ μὲ τὰ νάματα τῆς Πίστεως. Μήπως ἡ Σεβασμιότης Σας θὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι μεταξὺ Καθηγητῶν Πανεπιστημίου καὶ ἀποφοίτων αὐτοῦ ὑπάρχει ἁπλῆ ἀριθμητικὴ σχέσις; Ὁμολογουμένως δὲν θὰ μᾶς ἐξένιζεν οὐδ' ὁ τοιοῦτος ἰσχυρισμός...

Χωρὶς νὰ διανοηθῶμεν μείωσιν τῆς προσωπικότητος οἱουδήποτε Ἱεράρχου, δὲν διανοούμεθα ἐπίσης νὰ συγκρίνωμεν, δι' ἁπλῆς ἀριθμητικῆς σχέσεως, τὰ ποιοτικῶς ἀνόμοια, ὡς εἶναι ἕνας Καθηγητὴς Πανεπιστημίου καὶ ἕνας ἀπόφοιτος αὐτοῦ. Ἀλλά, ἵνα καταστῇ περισσότερον ἔκδηλος ἡ συντριπτικὴ ὑπεροχὴ τοῦ ἀριθμοῦ 7 τῶν Καθηγητῶν ἔναντι τοῦ ἀριθμοῦ 67 τῶν Μητροπολιτῶν, παραθέτομεν, συνοπτικώτατα λίαν, τὰ πληροφοριακὰ στοιχεῖα τῆς «Χριστιανικῆς καὶ Ἠθικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας» περὶ τῶν ἑπτὰ Κα-

θηγητῶν, οἵτινες ἐγνωμάτευσαν ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς δὲν εἶναι θρησκεία, οὔτε ὀργάνωσις θρησκευτική, ὅτι δὲν εἶναι ἀντιχριστιανικὸς ἢ ἀντιθρησκευτικός, καὶ ὅτι οἱ Τέκτονες δὲν εἶναι ὡς τοὺς νομίζει ὁ ἐσκοτισμένος ἀμαθὴς ὄχλος, ἀλλὰ εἶναι εὐσεβέστατοι καὶ πιστότατοι.

α) Ἀμίλκας Ἀλιβιζᾶτος: Καθηγητὴς τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου καὶ τῆς Ποιμαντικῆς καὶ Ἀκαδημαϊκός. Ἔθεσε τὰ θεμέλια προγράμματος ἐκκλησιαστικῆς πολιτικῆς ἐν Ἑλλάδι. Μέλος τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς Πίστεως καὶ Τάξεως. Ὁ πρῶτος διεθνῶς ἀνεγνωρισμένος Ὀρθόδοξος θεολόγος τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως. Πνευματικὸς ἀπόγονος τῆς φιλελευθέρας Πατερικῆς παραδόσεως τῶν χρόνων τῆς ἀκμῆς τοῦ Χριστιανικοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἔργα του μετεφράσθησαν εἰς τὴν Γαλλικήν, Ἀγγλικὴν καὶ Ρωσικήν.

β) Κωνσταντῖνος Δυοβουνιώτης: Καθηγητὴς τῆς Δογματικῆς καὶ Χριστιανικῆς Ἠθικῆς. Ἔγραψεν ἄνω τῶν 100 συγγραμμάτων. Ἀφωσιωμένος εἰς τὰ δόγματα καὶ τὰς παραδόσεις τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Συνδυάζων τὴν ὑγιᾶ συντηρητικότητα πρὸς τὴν ὑγιᾶ προοδευτικότητα.

γ) Νικόλαος Λούβαρις: Καθηγητὴς τῆς Εἰσαγωγῆς καὶ ἑρμηνείας τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ Ἀκαδημαϊκός. Ἐπέτυχεν ὅσον οὐδεὶς ἄλλος τὴν ἀφύπνισιν τοῦ ζωηροτέρου ἐνδιαφέροντος τῆς κοινῆς γνώμης πρὸς τὰ πνευματικὰ θέματα. Κίνητρον εἶχε τὴν πίστιν του εἰς τὸν Χριστὸν καὶ τὴν ἀγάπην του πρὸς τὸν ἄνθρωπον. Διεκρίνετο διὰ τὴν προβολὴν τῶν ἀρχῶν τῆς Πίστεως, ὡς ἐπιδιώκει ταύτην ἡ σύγχρονος Ἀπολογητική. Προέβαλε τὴν καθαρότητα τῆς Ὀρθοδόξου Πίστεως.

δ) Δημήτριος Μπαλᾶνος: Καθηγητὴς τῆς Πατρολογίας καὶ Ἀκαδημαϊκός. Διέπρεψεν ὡς πανεπιστημιακὸς διδάσκαλος. Συνέγραψε σωρείαν ἐπιστημονικῶν μελετῶν.

ε) Γρηγόριος Παπαμιχαήλ: Καθηγητὴς τῆς Ἀπολογητικῆς καὶ τῆς ἐγκυκλοπαιδείας τῆς Θεολογίας. Συνεδύαζεν ἐπιστημονικὴν ἐμβρίθειαν, πολυμάθειαν καὶ ὑγιᾶ κρίσιν. Διεκρίνετο διὰ τὴν προσήλωσιν εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν καὶ τὴν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας.

στ) Βασίλειος Στεφανίδης Ἀρχιμανδρίτης: Καθηγητὴς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας. Ὑπῆρξεν ἐκ τῶν μεγάλων διδασκάλων τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν.

ζ) Γεώργιος Σωτηρίου: Καθηγητὴς τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογίας. Συνέγραψεν ἄνω τῶν 200 μελετῶν. Ὑπῆρξεν ἐπιστήμων διεθνοῦς κύρους.

Μόνον ὁ Ν. Λούβαρις...

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ: Πόσοι ἐκ τῶν Καθηγητῶν τούτων ἦσαν Μασόνοι;

ΤΟ ΤΕΚΤΟΝΙΚΟΝ ΙΔΡΥΜΑ: Εἷς μόνον: Ὁ Νικόλαος Λούβαρις.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ: ...Δὲν εἶχε κατορθώσει νὰ ἀποκρύψῃ τὴν μασονικήν του ἰδιότητα...

ΤΟ ΤΕΚΤΟΝΙΚΟΝ ΙΔΡΥΜΑ: Σᾶς διαβεβαιοῦμεν ὅτι οὐδόλως ἐπεχείρησε τοῦτο, οὔτε καὶ εἶχε λόγον ὅπως ἀποκρύψῃ τὴν ἰδιότητά του ταύτην. Τοὐναντίον, εὔλογον εἶναι νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι παρέσχεν εἰς τοὺς συναδέλφους του Καθηγητὰς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τὰ ἐπίσημα ἐκεῖνα κείμενα, ἅτινα ἀποκαλεῖτε «πηγάς», ὡς καὶ τὰς προσωπικάς του ἐντυπώσεις, ἔπειτα ἀπὸ δέκα ἔτη (τότε) θητείας του εἰς τὸν Τεκτονισμόν.

Οἱ συνάδελφοί του Καθηγηταὶ ἦσαν τόσον διακεκριμένοι ἐπιστήμονες, ἀλλὰ καὶ τόσον ἀκέραιοι χαρακτῆρες, ὥστε θὰ ἀπετέλει ὕβριν προκειμένου περὶ καθηγητῶν Πανεπιστημιακοῦ ὕψους καὶ δὴ τῆς Θεολογίας, ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι «παρεσύρθησαν» ἀπὸ οἱονδήποτε. Ἐρωτῶμεν: Εἶναι νοητὸν νὰ παρεσύρθησαν ὁ Ἀλιβιζᾶτος, ὅστις περιγράφεται εἰς τὴν Χριστιανικὴν Ἐγκυκλοπαιδείαν ὡς «ἰσχυρὰ καὶ θεληματικὴ προσωπικότης» ἢ ὁ «ἀφωσιωμένος εἰς τὰ δόγματα καὶ τὰς παραδόσεις τῆς Ἐκκλησίας Δυοβουνιώτης» ἢ ὁ διακρινόμενος «δι' ὑγιᾶ κρίσιν» Παπαμιχαὴλ ἢ ὁ ἀρχιμανδρίτης Στεφανίδης, ὅστις περιγράφεται ὡς νοησιαρχικὸς τύπος «τὰ πάντα ὑποβάλλων εἰς ἔρευναν καὶ κρίσιν» καὶ «ξένος πρὸς συμβιβασμοὺς συνειδήσεως» ἢ ὁ «ἔγκυρος ἐρευνητὴς» Σωτηρίου καὶ ὁ Μπαλᾶνος, ὅστις ἐχαρακτηρίσθη ὡς «πρότυπον εὐσυνειδησίας. Θὰ μᾶς ἐπιτρέψῃ ὁ Σεβασμιώτατος νὰ πιστεύωμεν ὅτι οἱ διαπρεπεῖς ἐκεῖνοι Καθηγηταὶ ἐπείσθησαν περὶ τῆς ἀληθείας καὶ δὲν ἐδίστασαν νὰ τὴν διακηρύξουν. Τοσοῦτον μᾶλλον καθ' ὅσον δὲν κατείχοντο ἀπὸ τὸν φόβον, ὡς πᾶς κληρικός, νὰ ὑποστοῦν ἐξευτελισμοὺς ἐν τῇ ἀσκήσει τοῦ ἱεροῦ λειτουργήματός των, οἷον ὑπέστη, ὡς πρέπει νὰ ἐνθυμούμεθα, ὁ ἀείμνηστος Χρυσόστομος, ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀλλαγῆς τοῦ ἡμερολογίου.

Ἀναφορικῶς πρὸς τὸν Νικόλαον Λούβαριν, δραττόμεθα τῆς εὐκαιρίας ἵνα ἀποκρούσωμεν τὸν ἀδίστακτον ἰσχυρισμὸν τῆς Συνοδικῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ θεμάτων δόγματος κ.λ.π. καθ' ὃν ὁ διαπρεπὴς Καθηγητὴς εἰσῆλθεν εἰς τὸν Τεκτονισμόν, ἁπλῶς «ἵνα γνωρίσῃ αὐτὸν» καὶ κατόπιν ἀπῆλθεν. Ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος εἶναι καθ' ὁλοκληρίαν ψευδής. Ὁ Νικόλαος Λούβαρις, φύσις βαθύτατα πνευματικὴ καὶ μυστικιστική, εἱλκύσθη ἀπὸ τὸν Τεκτονισμόν,

ἐξετίμησε τὴν ἀξίαν του ὡς μυσταγωγικῆς μεθόδου καὶ παρέμεινε πιστὸς εἰς αὐτὸν μέχρι τῶν τελευταίων πρὸ τοῦ θανάτου του μηνῶν. Τεκμήρια τῆς ἀμετακινήτου ἀφοσιώσεως τοῦ σεβασμίου Διδασκάλου ἀποτελοῦν αἱ ὁμιλίαι του εἰς τὰς Στοὰς μέχρι καὶ τοῦ 1960 καὶ ἡ συμμετοχή του εἰς ἀπονομὴν τιμητικῆς διακρίσεως τὴν 26ην Ἀπριλίου 1960, ἤτοι 11 μῆνας πρὸ τοῦ θανάτου του, ἐπελθόντος τὴν 26ην Μαρτίου 1961. Δεδομένου ὅτι εἶχε μυηθῇ τὸ 1923 (εἰς τὴν Στοὰν «Φίλιππος» Θεσσαλονίκης, ἧς ὑπῆρξε και Ρήτωρ) παρέμεινεν εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ἐν ἐνεργείᾳ ἐπὶ 37 συναπτὰ ἔτη. Ἐὰν ἡ πρόθεσίς του ἦτο «νὰ γνωρίσῃ τὸν Τεκτονισμὸν καὶ νὰ φύγῃ», ὡς ἀναληθῶς ἰσχυρίσθη ἡ Συνοδικὴ ἐπιτροπή, θὰ ἐχρειάζετο τόσον χρόνον;

Περὶ τοῦ «Νεκροταφείου» τῶν διασήμων Τεκτόνων

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ: Εἰς τὴν προσπάθειαν, τὴν ὁποίαν κάνετε, διὰ νὰ μᾶς πείσετε ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς δὲν παραβλάπτει καθόλου τὰς ἀρχὰς τῆς θρησκείας καὶ εἰδικῶς τοῦ Χριστιανισμοῦ, χρησιμοποιεῖτε καὶ ἓν ἄλλο ἐπιχείρημα. Ἐπιστρατεύετε ὀνόματα σημαινόντων προσώπων καὶ δὴ ἱερωμένων καὶ μᾶς λέγετε: Ἡ συμμετοχὴ ὅλων αὐτῶν εἰς τὸν Τεκτονισμὸν δὲν σᾶς πείθει περὶ τῆς καθαρότητος τῶν μασωνικῶν ἐπιδιώξεων καὶ δὲν ἀποτελεῖ ἐγγύησιν τοῦ σεβασμοῦ τῆς τεκτονικῆς ὀργανώσεως πρὸς τὴν θρησκείαν; Ἀλλ' ὢ τῆς παραδοξότητος! Μᾶς ξεναγεῖτε εἰς ἓν ἀπέραντον Νεκροταφεῖον. Μία ἀνεξήγητος προτίμησις σᾶς κάνει νὰ καταχωρῆτε ὀνόματα νεκρῶν καὶ οὐχὶ ζώντων. Διατί δὲν μᾶς δίδετε τὸν κατάλογον τῶν ἐν ζωῇ Τεκτόνων; Τί ἠμποροῦν νὰ μᾶς εἴπουν οἱ νεκροί; Ἐρωτῶμεν τὰς μαρμαρίνας πλάκας, τὰς καλυπτούσας τοὺς τάφους των, καὶ δὲν μᾶς δίδουν καμμίαν ἀπάντησιν. Δὲν μᾶς βεβαιώνουν ἐὰν ὄντως ὑπῆρξαν Μασῶνοι, ἐὰν ἐλευθέρως καὶ ἐν ἐπιγνώσει προσῆλθον εἰς τὸν Μασωνισμὸν ἢ ἐὰν παρεσύρθησαν ἢ ἐδελεάσθησαν ἢ ἠπατήθησαν. Μὴ δυνάμενοι νὰ ἔχωμεν πληροφορίας ἀκριβεῖς ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω ἀποριῶν μας, πῶς νὰ ἐξαγάγωμεν συμπεράσματα; Βεβαίως, εἰς τόνωσιν τοῦ καταστίχου τῶν νεκρῶν ἐπιστρατεύετε καὶ τὸ βαρύγδουπον κῦρος μερίδος ἐπισκόπων τῆς ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας. Καὶ ὁ κ. Τζαζόπουλος, εἰς τὸ ἐντελῶς πρόσφατον φυλλάδιόν του, ὑπὸ τὸν τίτλον «Προσφώνησις τοῦ ἐνδόξου μεγάλου διδασκάλου πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ ἔτους 1969», ὁμιλεῖ περὶ «ἀσυλλήπτου ὄγκου κύρους τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας». Δὲν μᾶς λέγει ὅμως ἐὰν κάτω ἀπὸ τὸν ἀσύλληπτον αὐτὸν ὄγκον τοῦ κύρους νομιμοποιοῦνται καὶ παγιοποιοῦνται καί τινες τῶν ἐσχάτως διατυπωθεισῶν γνωμῶν καὶ ἀποφάσεων τῶν ἐπισκόπων τῆς ἀγγλικανικῆς ἐκκλησίας.

ΤΟ ΤΕΚΤΟΝΙΚΟΝ ΙΔΡΥΜΑ: Ἡ ἀπάντησίς μας ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ εἶναι ἁπλῆ: Εἰς ἐλαχίστας ἤδη χώρας ὁ Τεκτονισμὸς ἐξακολουθεῖ καὶ σήμερον νὰ συκοφαντῆται, ὅπως καὶ πρὸ τριῶν περίπου αἰώνων, ἀπὸ ἄτομά τινα (πλὴν τῆς Ἑλλάδος ὅπου τὸν ρόλον αὐτὸν ἀνέλαβεν ἡ Ἐκκλησία) καὶ νὰ θεωρῆται ὡς μειωτικὴ ἡ ἰδιότης τοῦ Τέκτονος. Ἀπόδειξιν τούτου ἀποτελεῖ καὶ ἡ ἐπιμονὴ ὡρισμένων κληρικῶν ὅπως «μὲ τὸ στανιὸ» — καθὼς ἔλεγεν ὁ Καθηγητὴς Μπαλᾶνος — τὸν χαρακτηρίσουν «θρησκείαν» ἵνα δικαιολογήσουν τὸν ζῆλον των. Οἱ ἐπιφανεῖς κληρικοί, ὅπως οἱ Πατριάρχαι Βασίλειος ὁ ἀπὸ Ἀγχιάλου, ὁ Μελέτιος Δ΄ καὶ ὁ Φώτιος, οἱ Μητροπολῖται Χρυσόστομος Σμύρνης ὁ ἐθνομάρτυς, ὁ Τραπεζοῦντος Χρύσανθος καὶ τόσοι ἄλλοι, οἵτινες ὑπῆρξαν Τέκτονες, ἀσφαλῶς δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ ἐκπληρώσωσι τὴν ἀποστολήν των πρὸς τὸ Ἔθνος καὶ τὴν Ἐκκλησίαν, ἐὰν διελάλουν τὴν Τεκτονικήν των ἰδιότητα, διότι θὰ ἦσαν θύματα μιᾶς εὐαρίθμου, πλὴν καλῶς πρὸς τοῦτο ὠργανωμένης ζηλωτείας. Ἐξ ἄλλου, οἱ Τέκτονες οὗτοι οὐ μόνον οὐδὲν ἔπραξαν, ἕνεκα τῆς ἰδιότητός των ταύτης, τὸ ἀντιβαῖνον πρὸς τὴν Πίστιν, ἀλλὰ καὶ ὑπῆρξαν ἀγλάϊσμα τῆς Ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας. Ἑπομένως, ἡ μὴ διαλάλησις τῆς Τεκτονικῆς ἰδιότητος ἦτο πρᾶξις συνέσεως καὶ προϋπόθεσις διὰ τὴν ἀπρόσκοπτον ἄσκησιν τοῦ λειτουργήματός των καὶ οὐδὲν ἄλλο.

Τοὐναντίον, εἰς χώρας, ὅπως ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Ἀμερική, ὅπου ὁ Τεκτονισμὸς θεωρεῖται ὡς θεσμὸς ἐθνικὸς καὶ οὐδεὶς λόγος ὑπάρχει πρὸς παρασιώπησιν τῆς Τεκτονικῆς ἰδιότητος, βλέπομεν Ἱεράρχας Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, Βασιλεῖς, Πρίγκιπας καὶ Προέδρους καὶ Στρατηγοὺς καὶ ἄλλας ἐπιφανεῖς προσωπικότητας νὰ φωτογραφίζωνται μὲ τὰ Τεκτονικὰ διάσημα καὶ νὰ μετέχουν ἐπισήμων Τεκτονικῶν τελετῶν, τοὺς δὲ ἁπλοῦς πολίτας νὰ προβάλλουν τὴν Τεκτονικήν των ἰδιότητα ὡς τίτλον τιμῆς, ὅπως καὶ πράγματι εἶναι. Σᾶς «ξεναγοῦμεν», λοιπόν, εἰς νεκροταφεῖον. Ναί! Ἀλλά, θὰ παραδεχθῆτε ὅτι εἶναι νεκροταφεῖον ἐπιβλητικόν, ὅταν περιλαμβάνῃ τοῦτο τὸν ψάλτην τῆς ἐλευθερίας Ρήγαν Φεραῖον, τὸν πρῶτον ἱδρυτὴν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας Ἐμμανουὴλ Ξάνθον, τὸν ἀρχηγὸν τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 Ἀλέξανδρον Ὑψηλάντην, τὸν πρῶτον Κυβερνήτην Ἰωάννην Καποδίστριαν, 12 μετέπειτα πρωθυπουργούς, τὸν μέγαν Φιλέλληνα Βύρωνα, τοὺς φιλοσόφους, μουσουργούς, συγγραφεῖς καὶ ἐπιστήμονας, τῶν ὁποίων ἡ συμβολὴ εἰς τὴν πρόοδον τῆς ἀνθρωπότητος ὑπῆρξε λαμπροτάτη, τοὺς στρατιωτικοὺς ἡγέτας τοῦ ἐλευθέρου κόσμου Τζὼρτζ Μάρσαλ, Ὀμὰρ Μπράντλεϋ, Μὰκ Ἄρθουρ, Τζὼρτζ Πάττον καὶ τόσους ἄλλους, τὸν πρωταθλητὴν τοῦ ἐλευθέρου κόσμου Οὐΐνστων Τσῶρτσιλ, τὸν ἱδρυτὴν τοῦ προσκοπισμοῦ λόρδον Μπάντεν—Πάουελ, τὸν ἱδρυτὴν τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ

Ἐρρῖκον Ντυνάν, τὸν ἀνακαλύψαντα τὴν πενικιλλίνην Φλέμιγκ καὶ τόσους ἄλλους.

Ἀλλὰ δὲν Σᾶς ἀνεφέραμεν ὀνόματα τεθνεώτων μόνον. Ἐκ τῶν 16 Προέδρων τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ζοῦν εἰσέτι ὁ Λύντον Τζόνσον καὶ ὁ Χάρρυ Τροῦμαν, ὅπως ἐπίσης ζῇ ὁ ἕως πρὸ ὀλίγων μηνῶν ἀρχηγὸς τῶν δυνάμεων τοῦ ΝΑΤΟ ἐν Εὐρώπῃ στρατηγὸς Λέμνιτσερ.

Οὕτω, ἀναγιγνώσκει τις εἰς τὸ δελτίον πληροφοριῶν ὑπὸ τὸν τίτλον «The Masonic Brotherhood Center at the New York World's Fair 1964—1965» τὸ ὁποῖον ἐκυκλοφόρησεν ἡ Μεγ. Στοά τῆς Ν. Ὑόρκης διὰ τοῦ ἐν τῇ παγκοσμίῳ ἐκθέσει μεγαλειώδους Περιπτέρου αὐτῆς καὶ τὸ ὁποῖον ἔχετε ἐν μεταφράσει, τά ὀνόματα τῶν ἐπιφανῶν Ἀμερικανῶν Τεκτόνων. Ἐπίσης βλέπομεν ἐν Οὐάσιγκτων τὸ Μαυσωλεῖον, τὸ ὁποῖον ὁ Ἀμερικανικὸς λαὸς ἀνήγειρεν εἰς ἔνδειξιν εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν Οὐάσιγκτων, τὸν Μέγαν Διδάσκαλον τοῦ Ἀμερικανικοῦ Τεκτονισμοῦ, ὅπου ἐμφανίζεται ὁ ἀνδριάς του μὲ ὅλα τά τεκτονικά διάσημά του. Τὸ αὐτὸ καὶ ἐν Ρώμῃ διά τὸν Γαριβάλδην μὲ τά τεκτονικά διάσημα, καὶ τοῦτον Μεγάλον Διδάσκαλον τοῦ Ἰταλικοῦ Τεκτονισμοῦ.

Καὶ ἐάν μὲν ἤθελέ τις ἀμφισβητήσει τὴν Τεκτονικὴν ἰδιότητα συγκεκριμένου τινὸς προσώπου ἐκ τῶν ἀναφερθέντων, θά ἐλάμβανε τὴν δέουσαν ἀπάντησιν. Ὅπως ἔλαβον ἀπάντησιν συντριπτικήν, διὰ πληθώρας στοιχείων, οἱ ἀμφισβητήσαντες τὴν τεκτονικὴν ἰδιότητα τοῦ ἀειμνήστου Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων Γεωργίου Β΄.

Καθ' ὅσον ἀφορᾷ δὲ εἰς τὸ τί θά ἠδύναντο «νά εἴπουν οἱ νεκροί», θά διαφωνήσωμεν μὲ τὴν Σεβασμιότητά Σας. Πολλά!! Πάρα πολλά! Δὲν νομίζετε ὅτι θά διεκινδύνευε τὴν σοβαρότητά του, ὅστις ἤθελεν ἰσχυρισθῇ ὅτι οἱ τοσοῦτον διακεκριμένοι ἄνδρες εἰσῆλθον εἰς τὸν Τεκτονισμὸν «δελεασθέντες, παρασυρθέντες ἢ ἀπατηθέντες»; Τά ὀνόματά των, τά ὁποῖα εἶναι ἐγγεγραμμένα εἰς τάς χρυσᾶς δέλτους τῆς ἀνθρωπότητος, «μᾶς λέγουν» ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς ἐθεωρήθη ὑπ' αὐτῶν, ὅπως καὶ εἶναι, θεσμὸς προοδευτικός.

Λογικὸν ἢ παράλογον;

Κατόπιν τούτων, ἐρωτᾶται: Εἶναι λογικὸν ἢ παράλογον τὸ νά ὑποστηρίζεται ὅτι οἱ Τέκτονες, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀρχηγοὶ κρατῶν, σοφοί, ἐπιστήμονες καὶ ἄλλοι ἐξέχοντες ἄνδρες, ἠσπάσθησαν ἄλλην θρησκείαν, πλὴν ἐκείνης τῶν πατέρων των καὶ δὲν ὁμολογοῦσι τοῦτο, ὅταν καὶ ὁ ἔσχατος Ἰεχωβίτης ὁμολογῇ ἀδιστάκτως τὴν δοξασίαν του; Εἶναι λογικὸν ἢ εἶναι παράλογον νά ὑποστηρίζεται ὅτι οἱ Τέκτονες, ἀσπασθέντες ἄλλην θρησκείαν, ἐγκατέλειψαν τά προσφιλέστερα εἰς αὐτοὺς πρόσωπα, τά μέλη

τῶν οἰκογενειῶν των; Εἶναι λογικὸν ἢ εἶναι παράλογον νὰ ὑποστηρίζεται ὅτι οἱ Τέκτονες, ἀσπασθέντες ἄλλην θρησκείαν, ἀποκρύπτουν τὴν ἀλλαξοπιστίαν των καὶ ἐμφανίζουν ἑαυτοὺς ἀπατηλῶς ὅτι ἐξακολουθοῦν παραμένοντες εἰς τὴν παλαιὰν εἰς τὴν ὁποίαν προσφέρουν μάλιστα, ὡς ἀνεγνώρισε καὶ αὐτὴ ἡ Θεολογικὴ Σχολή, πολυτιμοτάτας ὑπηρεσίας;

Εἶναι, ἐξ ἄλλου, λογικὸν ἢ εἶναι παράλογον νὰ ὑποστηρίζεται ὅτι οἱ Τέκτονες, ἀσπασθέντες νέαν θρησκείαν, ἀδιαφοροῦν διὰ τὴν διάδοσίν της, οὐ μόνον ἀπαγορεύοντες τὸν προσηλυτισμόν, ἀλλὰ καὶ ὑψοῦντες ποικίλα ἐμπόδια εἰς τὴν εἴσοδον ἀτόμων ἐπιθυμούντων νὰ γίνωσι τέκτονες;

Ὡς γνωστόν, ὁ Τεκτονισμὸς θέτει αὐστηρὰς προϋποθέσεις, ὡς: ἡλικίαν τοὐλάχιστον 23 ἐτῶν, τὴν ἰδιότητα τοῦ ἐλευθέρου, τοῦ χρηστοήθους, τοῦ ἀμέμπτων ἠθῶν ἀνθρώπου, οἰκονομικὴν ἐπάρκειαν, βαθμόν τινα μορφώσεως, ἰδιότητα ἄρρενος μόνον καὶ συγκέντρωσιν σχεδὸν παμψηφίας διὰ τὴν ἔγκρισιν τῆς εἰσδοχῆς του.

Εἶναι λογικὸν ἢ εἶναι παράλογον νὰ ὑποστηρίζεται ὅτι οἱ Βασιλεῖς τῆς Ἀγγλίας, ἔχοντες ἀπὸ αἰώνων τὸν τίτλον τοῦ «Ἀμύντορος τῆς Χριστιανικῆς Πίστεως», ἔχουν αὐτοπροσώπως ἢ διὰ μέλους τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας, τὴν ὑπερτάτην ἡγεσίαν τῆς... ἄλλης θρησκείας, τοῦ Μασωνισμοῦ, τῆς... ἀντιχριστιανικῆς;

Ἤδη Μέγας Διδάσκαλος τοῦ Ἀγγλικοῦ Τεκτονισμοῦ εἶναι ἡ Α.Β.Υ. ὁ Ἐδουάρδος - Γεώργιος, Δοὺξ τοῦ Κὲντ (υἱὸς τῆς πριγκιπίσσης Μαρίνας τῆς Ἑλλάδος), ἐγκατασταθεὶς εἰς τὸ ἀξίωμά του ἐν μεγαλειώδει συγκεντρώσει τεκτονικῶν ἀντιπροσωπειῶν ἐξ ὅλου τοῦ κόσμου, τὸν Ἰούνιον τοῦ 1967, εἰς τὸ Ρόαγιαλ Φέστιβαλ Χὼλλ τοῦ Λονδίνου.

Ὡς γνωστόν, κατ' ἔθιμον, Μέγας Διδάσκαλος τοῦ Ἀγγλικοῦ Τεκτονισμοῦ ἐκλέγεται ὁ ἑκάστοτε Διάδοχος τοῦ Βρεταννικοῦ Θρόνου ἐφ' ὅσον εἶναι ἐνήλικος καὶ ἄρρην, καθ' ὅτι, ὡς γνωρίζετε, ἡ... θρησκεία αὐτή, ὁ Μασωνισμός, δὲν δέχεται γυναῖκας.

Εἶναι λογικὸν ἢ εἶναι παράλογον νὰ ὑποστηρίζεται ὅτι οἱ σοφοὶ Ἱεράρχαι τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ἦσαν τόσον εὐήθεις ὥστε νὰ μὴ ἀντιληφθοῦν ὅτι εἰσερχόμενοι εἰς τὸν Τεκτονισμὸν εἰσήρχοντο εἰς ἄλλην θρησκείαν καὶ ὅτι, ἐν συνεχείᾳ, ὑποκριτικῶς καὶ πρὸς ἐξαπάτησιν ἐλειτούργουν εἰς δύο θρησκείας;

Εἶναι λογικὸν ἢ εἶναι παράλογον νὰ ὑποστηρίζεται ὅτι τὸ Βατικανόν, δεχθὲν εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας Τέκτονας, ἐδέχθη ἕνα εἶδος διπλῆς θρησκευτικῆς ὑπηκοότητος;

Περὶ ἀπαγορεύσεως κηδειῶν καὶ μνημοσύνων

Καὶ ἤδη, Σεβασμιώτατε, ἐπιτρέψατέ μας νὰ ἀσχοληθῶμεν δι' ὀλίγων μὲ τὴν ἀφορμὴν τοῦ διαλόγου. Ἐννοοῦμεν τὴν πρότασιν τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς περὶ ἀπαγορεύσεως κηδείας, μνημοσύνων κλπ. εἰς τέκτονας, οἱ ὁποῖοι δηλοῦν τὴν πίστιν των εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν, ὁμολογοῦν τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως καὶ παρέχουν πλείστας ὑπηρεσίας εἰς τὴν ἐκκλησίαν των, εἶναι δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κοινωνικοὶ παράγοντες. Ὅταν ἔχῃ τις ὑπ' ὄψιν του ὅτι οὐδέποτε ἠκούσθη πρότασις ἀπαγορεύσεως κηδείας κλπ. τῶν ληστῶν καὶ γενικῶς τῶν ἐγκληματιῶν, ἀκόμη καὶ τῶν ἀθέων.

Οἱ τέκτονες, συμμορφούμενοι πρὸς τὴν ὑψίστην ἐπὶ τῆς Γῆς διδασκαλίαν, ἣν ἐμνημονεύσαμεν ἀνωτέρω (ἐκ τοῦ Ματθ. ε΄, 45) περιοριζόμεθα ἁπλῶς εἰς τὴν ἐκδήλωσιν ἀπορίας.

Ἐξ ἄλλου, εἶναι γνωστὸν καὶ εἰς ὑμᾶς βεβαίως, ὅτι τοὺς ἐντὸς τοῦ Παραπετάσματος τέκτονας ὅπου τὰ πολλὰ ἑκατομμύρια τῶν ὀρθοδόξων, τοὺς ἔθεσαν ἐκποδών, χρησιμοποιήσαντες ἰδιάζοντα πρὸς τοῦτο μέσα.

Προβάλλει φυσικῶς ὡς πρόβλημα πῶς θὰ ἐξαφανισθοῦν οἱ ἐκτὸς τοῦ Παραπετάσματος τέκτονες. Τὸ πρόβλημα αὐτό ἀνέλαβε ν' ἀντιμετωπίσῃ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος διὰ λογαριασμὸν τοῦ ἑνὸς δισεκατομμυρίου περίπου χριστιανῶν, οἱ ὁποῖοι ἀδυνατοῦν ν' ἀντιληφθοῦν τὸν «κίνδυνον», τὸν ὁποῖον διατρέχει ἡ Χριστιανωσύνη παρὰ τῶν τεκτόνων. Ἀλλά, τὸ μὲν παραπέτασμα εἶχεν εἰς τὴν διάθεσίν του μέσα, τὰ ὁποῖα δὲν διαθέτει ἡ Ἐκκλησία. Ἀντ' αὐτῶν προτείνεται ἤδη ὅπως χρησιμοποιηθῇ τὸ εἰς χεῖρας τῆς Ἐκκλησίας ἔσχατον μέσον: Ἀπαγόρευσις κηδειῶν τῶν τεκτόνων!

Πρὸς ἐφαρμογὴν ὅμως καὶ αὐτοῦ, ἀνάγκη νὰ εὑρεθῇ εἷς λόγος: Ὁ Τεκτονισμὸς «εἶναι θρησκεία», διαφέρει δὲ ἀπὸ τὰς ἄλλας θρησκείας, Ἰουδαϊσμὸν κ.λ.π., διότι ὁ Τεκτονισμὸς εἰδικῶς «εἶναι ἀντιχριστιανική» κ.λ.π. Ὅλος λοιπὸν ὁ ζῆλος πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτήν...

Ὑπάρχουν, ὅμως, — ἂς μᾶς ἐπιτραπῇ νὰ τὰ χαρακτηρίσωμεν οὕτω — μερικὰ ἐμπόδια, π. χ.:

1) Ἡ ἔγγραφος δήλωσις τῶν ὀλίγων χιλιάδων ὀρθοδόξων τεκτόνων, διακεκριμένων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μελῶν τῆς κοινωνίας, ὁμολογούντων τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως καὶ τὴν ἀφοσίωσίν των εἰς τὴν Ἐκκλησίαν πιστοποιουμένην δι' ἔργων.

2) Ἡ γνωμάτευσις τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, ἡ αἰτηθεῖσα παρὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἵνα ἐπὶ τῇ βάσει ταύτης καθορίσῃ τὴν στάσιν της ἔναντι τοῦ τέκτονος, καὶ ἥτις μὴ δυναμένη νὰ τιμωρήσῃ τοὺς ἐκδόντας αὐτὴν καθηγητὰς περιωρίσθη εἰς τὸ νὰ μὴ λάβῃ ὑπ' ὄψιν

της ταύτην καὶ νὰ διαβιβάσῃ ἐπιπροσθέτως εἰς τὸν μόνον μειοψηφήσαντα καὶ τὴν εὐλογίαν της.

3) Ὑπάρχει ἀκόμη ὁ ὄγκος τῶν χριστιανῶν τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας οἱ ἱεράρχαι δι' ἐπιστολῶν δηλοῦν τὴν τεκτονικήν των ἰδιότητα καὶ ὅτι δι' αὐτῆς ἐκπληροῦν τὰ χριστιανικά των καθήκοντα καλλίτερον.

4) Ὑπάρχει τὸ ἐπισῦραν τὴν παγκόσμιον προσοχὴν καὶ θαυμασμὸν γεγονός, τῆς μεταστροφῆς τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας διὰ τῆς ἐγκαταλείψεως τῆς ἐπὶ 250 ἀκριβῶς ἔτη μονολιθικῆς τακτικῆς της, ἔναντι παντὸς μὴ καθολικοῦ τὸ θρήσκευμα.

5) Ὑπάρχουν τὰ ἑκατομμύρια τῶν Ἀμερικανῶν τεκτόνων, μεταξὺ τῶν ὁποίων Πρόεδροι τῶν Η.Π.Α. μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Οὐάσιγκτων, οἱ Κυβερνῆται τῶν Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, μέλη τοῦ Ἀνωτάτου Ὁμοσπονδιακοῦ Δικαστηρίου κλπ., κλπ., ἅπαντες δεδηλωμένοι χριστιανοί.

6) Ὑπάρχουν οἱ θητεύσαντες εἰς τὸν Τεκτονισμὸν Ἕλληνες Ἱεράρχαι (πρὸς Θεοῦ! οὐχὶ ζῶντες), πολιτικοί, ἀνώτεροι ὑπάλληλοι κλπ., ἡ παρουσία τῶν ὁποίων εἰς τὸν Τεκτονισμόν ἀποτελεῖ διάψευσιν τῶν προσαπτομένων κατηγοριῶν.

7) Ὑπάρχει ἡ εἰσφορὰ τοῦ Τεκτονισμοῦ εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν καὶ τοὺς Ἐθνικοὺς γενικῶς ἀγῶνας καὶ τῶν ἡγηθέντων αὐτῶν.

Τὴν ἀπάντησιν εἰς ὅλα αὐτὰ τὴν διαισθάνονται οἱ τέκτονες: «Τί σημασίαν ἔχουν ὅλα αὐτά; Ἡμεῖς λέγομεν εἶναι θρησκεία καὶ δὴ ἀντιχριστιανική». Καὶ ἐν συνεχείᾳ: «Διατί δὲν ἀνοίγουν τὰς πύλας των διὰ νὰ ἴδωμεν τί κάμνουν εἰς τὰς συνεδριάσεις των; Πῶς ἐπετρέπετο τοῦτο εἰς τὴν Ἱερὰν Ἐξέτασιν τῶν Καθολικῶν; Πῶς ἡμεῖς οἱ Ἱεράρχαι ἔχομεν τὰς πύλας μας ἀνοικτὰς κατὰ τὰς συνεδριάσεις μας; Καὶ τί σημασίαν ἔχει ἐὰν τοῦτο γίνεται ὡς προσφορὰ παραδείγματος πρὸς μίμησιν, ἁρμονικῆς, ἁγνῆς, ἄνευ πάθους, χριστιανικῆς ἐν ἑνὶ λόγῳ συζητήσεως τῶν θεμάτων;»...

Ἐνώπιον τῶν σημαντικῶν τούτων ἐξελίξεων, θεωρεῖ ἡ Σεβασμιότης Σας, ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος δικαιολογεῖται νὰ λάβῃ ἀποφάσεις αὐτόχρημα ἀναχρονιστικάς, ἀποκόπτουσα ἐκ τοῦ σώματος αὐτῆς τοὺς Ἕλληνας τέκτονας, οἵτινες, ὀρθόδοξοι ἐν τῇ ὁλότητί των σχεδόν, ὁμολογοῦν ἀπολύτως ὅσα ἡ Ὀρθοδοξία περιλαμβάνει καὶ οὐδέποτε διεκήρυξαν αἵρεσίν τινα ἢ ἐκινήθησαν κατὰ τῆς θρησκείας καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἐν γένει, ἀλλά, τοὐναντίον, τὴν ὑπηρέτησαν καὶ τὴν ὑπηρετοῦν, λογιζόμενοι μεταξὺ τῶν καλῶν αὐτῆς τέκνων; «Ἐφ' ὅσον, ἀπεφάνθη ἡ Θεολογικὴ Σχολή, ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς δὲν ἀναμιγνύεται εἰς δογματικὰ ζητήματα καὶ δὲν ἦλθεν εἰς ἀντίθεσιν ἢ σύγκρουσιν πρὸς τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν, δογματικὴν καὶ ἠθικήν, οὐδ' ἐκήρυξεν ἀνατρεπτικὰς θεωρίας, νομίζομεν ὅτι οὐδεὶς λόγος ὑπάρχει ἵνα ἡ

Ἐκκλησία ἀναλάβῃ ἀγῶνα κατ' αὐτοῦ, καὶ φρονοῦμεν ἀδιστάκτως ὅτι τοιοῦτος ἀγὼν οὐ μόνον δὲν ἐπιβάλλεται, ἀλλ' ἀντενδείκνυται καὶ δὴ εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ἀγῶνες ὑψίστης σπουδαιότητος ἐναντίον δεδηλωμένων ἐχθρῶν τοῦ κοινωνικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ καθεστῶτος δέον νὰ προκαλέσωσιν ἀμέριστον τὴν προσοχήν της.

Θεωρεῖτε, Σεβασμιώτατε, ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος δικαιολογεῖται νὰ ἀπομακρύνῃ ἐκ τῶν κόλπων της τὰς οἰκογενείας τῶν χιλιάδων εὐσεβῶν χριστιανῶν Τεκτόνων, ἐν ὀνόματι τοῦ παραλογισμοῦ, τοῦ μὴ ἀπαντωμένου εἰς οὐδὲν ἕτερον μέρος τοῦ κόσμου, ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς ἀποτελεῖ θρησκείαν;

Οὐδεμίαν, λοιπόν, σημασίαν ἔχει ἡ σύστασις μιᾶς Πανεπιστημιακῆς σχολῆς, τῶν θεολόγων καθηγητῶν αὐτῆς, αὐτῶν τῶν μυησάντων εἰς τὴν Θεολογίαν τὸ σύνολον τῶν Ἱεραρχῶν, τὴν ὁποίαν καὶ παραθέτομεν:

«Ἡ Ἐκκλησία, ἥτις ἔχει ὡς ἀποστολήν της νὰ καλῇ πρὸς ἑαυτὴν τοὺς ἔξω αὐτῆς εὑρισκομένους,δὲν θὰ ἦτο ὀρθὸν καὶ σκόπιμον νὰ ἀπωθῇ τῶν κόλπων της τοὺς θέλοντας νὰ εἶναι μέλη της καὶ θεωροῦντας αὐτὴν ὡς Θεοσύστατον Ἵδρυμα»

Εὐχὴ ὑπὲρ νηφαλιότητος

Ἡ Ὀρθόδοξος Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία διεκρίνετο ἀνέκαθεν διὰ τὸ φιλελεύθερον αὐτῆς πνεῦμα καὶ δὲν θέλομεν νὰ σκεφθῶμεν ὅτι ἐζήλωσεν, ἤδη, τὴν φήμην τῶν Χίτλερ, Μουσολίνι καὶ Στάλιν, οἱ ὁποῖοι κατεδίωξαν τὸν Τεκτονισμόν· ἢ ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ μιμηθῇ τοὺς Πάπας τῶν παρελθόντων αἰώνων, οἱ ὁποῖοι κατεδίκασαν, ἐπίσης, τὸν Τεκτονισμόν, ὅταν, τώρα, τὸ Βατικανὸν μεταστρέφεται.

Εἰς ἐποχήν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπιβάλλεται ἡ ἑνότης καὶ συσπείρωσις ὅλων τῶν Χριστιανῶν, διὰ τὴν λυσιτελεστέραν ἀντιμετώπισιν τῶν κινδύνων τῆς ἀνθρωπότητος ἐκ τοῦ ὑλισμοῦ καὶ τοῦ πυρηνικοῦ ὁλοκαυτώματος, πολεμικὴ κατὰ τῆς παγκοσμίου αὐτῆς ὀργανώσεως τοῦ Τεκτονισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς πατρίδος μας, θὰ μᾶς ἐπιτραπῇ νὰ νομίζωμεν ὅτι θὰ ἦτο ἄκρως ἀντίθετος πρὸς τὸ καθῆκον της.

Εὐχόμεθα διὰ τοῦτο ὅπως ὁ Παντοδύναμος Θεὸς Σᾶς φωτίσῃ.

Η ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΣ

Καντιώτης ἐναντίον Φρειδερίκης

Καὶ ἐπιστολὴ τοῦ κ. Ε. Ἀβέρωφ

«Σὲ τριακόσια χρόνια οἱ ἄνθρωποι θὰ ἐκπλήττωνται γιὰ τὴν διαγωγὴ τῶν ἱερέων τῆς ἐποχῆς μας».

«Ζήτημα» ἐδημιουργήθη ἀπὸ τὸν Μητροπολίτην Φλωρίνης κ. Αὐγουστῖνο Καντιώτη (μαχητὴν κατὰ τοῦ Καρναβάλου κλπ., κλπ) γιὰ τὶς ἀπόψεις τῆς Βασιλίσσης Μητρὸς Φρειδερίκης περὶ Θρησκείας καὶ Κλήρου, ποὺ διετύπωσε τὸν Αὔγουστο τοῦ 1961 σὲ ἰδιωτική της συνομιλία μὲ τὸν Ἀμερικανὸ δημοσιογράφο κ. Κῦρο Σουλτζμπέργκερ καὶ ποὺ αὐτὸς περιέλαβε σὲ προσφάτως κυκλοφορῆσαν βιβλίο του γιὰ τὶς διάφορες ἐπαφές του μὲ διεθνεῖς προσωπικότητες. Ἡ Βασίλισσα Μήτηρ (ὅρα «ΙΑΣΟΝ» Νοεμβρίου - Δεκεμβρίου 1970, σελ. 447) εἶχε πῆ ὅτι δὲν δίδει πρωτεύουσα σημασία στὸ ἂν ὁ Χριστὸς ὑπῆρξε ποτέ, ὅσο στὴν διδασκαλία Του, εἶχε δὲ ἐπικρίνει τὸν Κλῆρο ὅτι ἀσχολεῖται συνεχῶς μὲ τύπους, μὲ γελοῖες ἐπισημότητες, μένοντας μακρυὰ ἀπὸ τὸν λαό. «Σὲ τριακόσια χρόνια —κατέληγε— οἱ ἄνθρωποι θὰ ἐκπλήττωνται ὅταν θὰ μελετοῦν τὴν διαγωγὴ τῶν ἱερέων τῆς ἐποχῆς μας».

«Ἔμεινα ἐμβρόντητος — λέγει ὁ κ. Καντιώτης σὲ ἀναφορά του πρὸς τὴν Ἱερὰ Σύνοδο. Ἐγνώριζον, ἐξ ἄλλων λόγων καὶ ἐκδηλώσεων τῆς βασιλομήτορος Φρειδερίκης, ὅτι δὲν ὀρθοδοξεῖ εἰς ζητήματα τῆς Ὀρθοδόξου Πίστεως καὶ ὅτι αὐτη εἶναι ἐπηρεασμένη ἀπὸ διαφόρους φιλοσοφικὰς θεωρίας καὶ ὅτι ἐξεφράζετο πανθεϊστικῶς. Ἀλλ' ὅτι ἡ Φρειδερίκη θὰ ἔφθανε μέχρι τοιούτου σημείου, ὥστε νὰ ἐκφρασθῇ ἀσεβῶς περὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀδιαφοροῦσα ἐὰν εἶναι ἢ ὄχι ἱστορικὸν πρόσωπον καὶ μόνον διὰ τὴν ἰδέαν καὶ τὸν θρῦλον τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐνδιαφερομένη, οὐδέποτε ἐφανταζόμην».

Ἀπειλῶν ἐμμέσως ὅτι «τὸ

σκάνδαλον δύναται νὰ προσλάβη διαστάσεις», καλοῦσε τὴν Ἱερὰ Σύνοδο νὰ ζητήση ἐξηγήσεις. «Νὰ δηλωθῆ δὲ εἰς αὐτὴν ὅτι ἐν περιπτώσει μὴ ἀπαντήσεώς της ἐντὸς τακτῆς προθεσμίας καὶ μὴ διαψεύσεως ἢ ἀποκηρύξεως τῶν δημοσιευθέντων, θὰ ἔχη ἐπ' αὐτῆς ἐφαρμογὴν τὸ ὑπ' ἀριθ. 41 ἄρθρου τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (περὶ ἀφορισμοῦ)».

Συγχρόνως, εἰς ἄρθρον του ὁ Μητροπολίτης «διηρωτᾶτο» ἂν ἐπιτρέπεται τοῦ λοιποῦ νὰ περιλαμβάνεται εἰς τὸ Πολυχρόνιον τὸ ὄνομα τῆς Φρειδερίκης (ἢ νὰ παύση ἀπὸ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς λετουργοὺς αἰτούμενον ἀπὸ τὸν Ὕψιστον τὸ «ρουσφέτι», ὅπως διατηρήση «εἰς πολλὰ ἔτη» ΚΑΙ τὴν βασίλισσαν μητέρα...).

«Τρικυμία ἐν ποτηρίῳ» ἐχαρακτήρισε τὸ δημιουργηθὲν «ζήτημα» ὁ πρώην Ὑπουργὸς Ἐξωτερικῶν κ. Εὐάγγελος Ἀβέρωφ, μὲ ἐπιστολή του πρὸς τὸν «Ἐλεύθερο Κόσμο» (24 Ἰανουαρίου), ὅπου, μεταξὺ τῶν ἄλλων, ἔγραφε τὰ ἀκόλουθα:

«Πρῶτον: Ἡ Βασίλισσα Φρειδερίκη εἶπε σὲ μιὰ ἰδιωτικὴ συνομιλία πολὺ ὀλιγώτερα ἀπὸ ὅσα λένε εἰς ὅλον τὸν κόσμον οἱ περισσότεροι τῶν σκεπτομένων ἀνθρώπων, καὶ αὐτὰ ποὺ εἶπε εἶχαν καὶ μίαν πλευρὰν πολὺ χριστιανικὴν καὶ ὡραίαν.

Δεύτερον: Ὅσον καὶ ἂν ἐγὼ δὲν δέχομαι αὐτὰς τὰς παντοῦ τόσον διαδεδομένας ἀπόψεις, δὲν δέχομαι ὅτι ὁ ὑγιὴς Χριστιανισμὸς ὁδηγεῖ εἰς τὸν ἀφορισμὸν ἐκείνων, ποὺ συζητοῦν αὐτὰς τὰς ἀπόψεις. Ἐλπίζω ὅτι ἡ Ἑλλὰς τῶν Ἑλλήνων Χριστιανῶν δὲν εἶναι ἡ Ἱσπανία τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως. Ὁ φανατικὸς χριστιανισμὸς τοῦ ἀφορισμοῦ δὲν προσελκύει, δὲν φοβίζει. Διώχνει. Ἴσως νὰ ὁδηγῇ καὶ πιστοὺς Χριστιανοὺς εἰς τὴν πρὸ ἑκατονταετίας δήλωσιν τοῦ Ἀνδρέα Λασκαράτου: «Ἀφόρισε, Δεσπότη μου, τὰ παπούτσια τῶν παιδιῶν μου, γιὰ νὰ μὴ λυώνουν οἱ σόλες τους...». Ἰδίως τὸ 1971, μὲ τὴν ἐξέλιξιν τῶν πνευμάτων καὶ τῶν ἰδεῶν, αἱ φανατικαὶ ἀντιδράσεις δὲν ἐνισχύουν τὸν Χριστιανισμὸν καὶ τὰς Ἐκκλησίας του. Τὸν ἀδυνατίζουν καί, κατὰ ἕνα τρόπον, τὸν δ ακωμωδοῦν.

Τρίτον: Τέλος, λυποῦμαι ὅτι θέμα μὲ αὐτὴν τὴν οὐσίαν ἐγείρει ἱερωμένος, τὸν ὁποῖον ὁλόκληρος ἡ Ἱεραρχία ἐπανειλημμένως καὶ διὰ πολλὰ ἐπέκρινε καὶ ὅτι θῦμα τοῦ ἐγερθέντος περιέργου θορύβου εἶναι ἡ Βασίλισσα, ἡ ὁποία διέπραξε σφάλματα, ἀλλὰ ἡ ὁποία σήμερα πολλοὺς λόγους θλίψεως ἔχει καὶ ἡ ὁποία εἰς κρισιμώτατα διὰ τὴν Ἑλλάδα μας ἔτη μεγάλας προσέφερεν ἐθνικὰς ὑπηρεσίας. Τὸ νὰ τὴν ἀφήνουμε ἀνυπεράσπιστη καὶ ἰδίως γιὰ ἐπίκριση ἄδικη σὲ τέτοιες ὧρες, δὲν ἁρμόζει σὲ ἄντρες Ἕλληνες, ἔστω καὶ ψυχραμένους μαζί της. Τοῦτο εἶναι ἀκόμα ἀληθέστερο γιὰ ὅσους Ἕλληνες δὲν ἔτυχε νὰ ψυχράνη. Ἡ Ἑλλάς, ποὺ ἐβγῆκε ἀπὸ τὶς φλόγες τοῦ 40—50, δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἢ νὰ ἐμφανίζεται διεθνῶς ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ μοιάση μὲ τὴν

φλογισμένη Ἱσπανία τῶν Ἱεροεξεταστῶν».

Ὁ Αὐλάρχης τῆς Βασιλίσσης Μητρὸς ἀπήντησε ὅτι αὐτὴ «δὲν διενοήθη νὰ θίξῃ τὸν κλῆρον», ὅτι «πιστεύει εἰς τὴν ὕπαρξιν καὶ θείαν ἰδιότητα τοῦ Κυρίου ἡμῶν» καὶ «δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπεισέλθουν σκέψεις, οἷαι αἱ ἀποδιδόμεναι αὐτῇ».

Ἡ ἀπάντησις ἐκρίθη ἱκανοποιητικὴ ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Σύνοδο, ἡ ὁποία ἐξέφρασε καὶ τὴν λύπη της διότι «μέλη τινα τῆς Ἱεραρχίας ἄγουν εἰς τὴν δημοσιότητα ὑπηρεσιακὰ θέματα μὲ ἀποτέλεσμα νὰ προκαλῆται σκανδαλισμὸς τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας».

«Καταντᾶ γελοῖο —ἔγραψε σὲ χρονογράφημά του ὁ κ. Δημ. Ψαθᾶς — νὰ γίνεται κουβέντα περὶ τιμωριῶν τῆς Ἐκκλησίας μας γι' ἀμφίβολα κουβεντολογικὰ παραστρατήματα καὶ δὴ περί... ἀφορισμῶν, ποὺ ἀποπνέουν μεσαιωνισμὸ καὶ μούχλα, ἀπαράδεκτη στὶς μέρες μας».

«Χρειάζεται φραγγέλιον»

Ἡ «Ἀκρόπολις» μὲ ὀκτάστηλο ἄρθρο της (27 Ἰαν.) χαρακτηρίζει «ἄδικον καὶ ἄχρηστον» τὸν θόρυβον γιὰ τὶς ἀπόψεις τῆς Βασιλίσσης Μητρός, ποὺ δὲν εἶχαν τίποτε τὸ μεμπτόν. «Εἶναι φανερὸν — γράφει — ὅτι ἡ Φρειδερίκη διὰ τῶν λόγων της ἠθέλησε νὰ ὑπογραμμίσῃ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ Ἐκκλησία περιορίζεται συχνὰ εἰς τοὺς τύπους καὶ δείχνει κάποτε ὀλιγωρίαν ὅσον ἀφορᾶ τὴν πραγματοποίησιν τῶν οὐσιαστικῶν ἐπιταγῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ. Χρειάζονται ἔργα. Ὁ Ἰάκωβος εἰς τὴν Β' ἐπιστολήν του, γράφει: «Τί τὸ ὄφελος, ἀδελφοί μου, ἐὰν πίστιν λέγει τις ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ ἔχει;». Ὁ Ἰωάννης εἰς τὴν πρώτην του ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς πιστοὺς τῆς ἐποχῆς του ἐπιτάσσει: «Μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ μηδὲ τῇ γλώσσῃ ἀλλ' ἐν ἔργῳ». Καὶ εἰς ἄλλην ἐπιστολήν του λέγει: «Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐγνώκαμεν τὸν Χριστόν, ἐὰν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν».

Ἡ οὐσία, λοιπόν, εἶναι νὰ τηρῶμεν τὰς ἐντολὰς τοῦ Ἰησοῦ καὶ νὰ μὴν ἀρκούμεθα εἰς τὴν τυπολατρείαν ἢ τὰς συζητήσεις περὶ ὑπάρξεως ἢ ὄχι τοῦ Χριστοῦ. Καὶ αὐτὸ ἀκριβῶς ἐτόνισεν ἡ Φρειδερίκη, κατὰ τὸν Ἀμερικανὸν δημοσιογράφον».

Ἐξ ἀφορμῆς, πάντως, τοῦ ἐγερθέντος θορύβου, ἡ ἐφημερὶς γράφει γιὰ τὴν κατάστασιν τῆς Ἐκκλησίας:

«Πράττει ὅ,τι θὰ ἠμποροῦσε καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ πράξῃ ἡ Ἐκκλησία διὰ τὴν κοινωνίαν καὶ τὸν λαόν; Ὄχι, δυστυχῶς. Χρειάζεται ἐκ βάθρων ἀνασυγκρότησιν — ὅλοι τὸ λέγουν, ὅλοι τὸ ὁμολογοῦν, ἂν ὄχι δημοσίᾳ, πάντως εἰς τὰς ἰδιωτικάς των συνομιλίας. Χρειάζεται ἐπαναστατικὰς καινοτομίας — πρὸς τὸ καλόν. Χρειάζεται, ἐν ἀνάγκῃ, νὰ ἐγκαταλείψῃ, ἐν λογικῷ μέτρῳ, πάντοτε, τὴν ὑπερβολικὴν τυπολατρείαν, χάριν τῆς κοινωνικῶς ὠφελίμου δράσεως. Χρειάζεται ῥωμαλέαν ἀντιμετώπισιν τῶν

προβλημάτων. Φραγγέλιον. Ἀναγέννησιν. Τόλμην. Πρέπει νὰ καταστῆ δυνατόν, ὥστε τὸ ράσον νὰ εἰσδύη βαθειὰ εἰς τὴν κοινωνίαν, νὰ προσεγγίζη τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰς σκέψεις των, νὰ ἐπεκτείνη συνεχῶς περισσότερον τὴν δρᾶσιν του πέραν τῶν στενῶν καὶ ἀνεπαρκῶν ὁρίων τῶν αὐστηρῶς λειτουργικῶν του καθηκόντων. Εἶναι ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη. Πρέπει, ἰδίως, νὰ κερδηθῆ ἡ νέα γενεὰ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν. Καὶ αὐτὸ δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐπιτευχθῆ μὲ λόγους. Χρειάζονται ἔργα».

Ὁ Πάπας Παῦλος Στ΄ πρὸς ἀνατολάς

Μὲ τὴν ἐπιστροφὴ τοῦ Παπα Παύλου ΣΤ΄ ἀπὸ τὸ ταξίδι τῆς Ἄπω Ἀνατολῆς (Φιλιππῖνες 27 - 29 Νοεμβρίου, Αὐστραλία 30 Νοεμβρίου — 3 Δεκεμβρίου, Ἰνδονησία 3 - 4 Δεκεμβρίου, Χὸγκ Κὸγκ 4 Δεκεμβρίου) ὁ κ. Ζὰκ Ντυκὲν - Ζὼρζ Συφφὲρ ἔγραψε στὸ περιοδικὸ «Ἐξπρές», ὅτι τὸ νόημα τῆς περιοδείας αὐτῆς ἦταν ἡ προσέγγισις τῆς Ἐκκλησίας στὸ πιὸ φτωχὸ μέρος τῆς ἀνθρωπότητος, γιὰ μιὰ βαθύτερη ἀλλαγή, ὥστε νὰ μπορέση νὰ ξεπεράση τὴν σημερινὴ βαρειὰ κρίσι.

«Ἡ Νέα Ἐκκλησία —ἔγραψε— πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἐκκλησία τῶν φτωχῶν καὶ ὄχι πλέον τῶν ἀνακτόρων. Πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἐκκλησία τῶν λαῶν καὶ ὄχι τῶν κυβερνώντων. Πρεπει, λοιπόν, νὰ ἀλλάξη ἡ Ἐκκλησία γιὰ νὰ μπορέση νὰ ἐπιβιώση ἀπο τις ἀναστατώσεις ποὺ περνᾶ τώρα.

Ὁ Πάπας Παῦλος, ποὺ ἐπικοινωνεῖ μὲ τοὺς ἀρχιεπισκόπους καὶ τοὺς ἐπισκόπους, ἔχει λάβει γνώση αὐτῆς τῆς ἀναστατώσεως καὶ βλέπει ὅτι, κατὰ κάποιον τρόπο, ἡ ἔκρηξις εἶναι ἀναπόφευκτος. Ὑπάρχει ὅμως ἕνας τρόπος νὰ γλυτώση ἡ Ἐκκλησία ἀπο τὸ ἀναπόφευκτο καὶ αὐτὸς ὁ τρόπος εἶναι νὰ βαδίση πρὸς τοὺς φτωχούς. Σὲ πολλὲς χῶρες τοὺς ἔχει ἀγκαλιάσει ὁ καμμουνισμος και ὑπαρχει κίνδυνος νὰ συμβῆ τὸ ἴδιο σε ὅλους τοὺς φτωχοὺς πληθυσμοὺς τῆς Ἀσίας»

Ὁ Παπας, ἀψηφώντας τον κίνδυνο νὰ κατηγορηθῆ ὅτι ἀκολουθεῖ πολιτικὴ φιλοκομμουνιστικὴ (πρᾶγμα που

δὲν ἀπέφυγε, στὴν ἐθνικιστικὴ Κινα) ἀπηύθυνε ἀπὸ τὸ Χογκ Κογκ ἕνα μήνυμα στὴν Κίνα γιὰ τὴν «ἔλευσι μιᾶς νέας ἐποχῆς» συνεργασίας τῶν ἀνθρώπων μὲ «δικαιοσυνη», τῆς ὁποίας «και ἡ Κίνα παρέχει ἕνα δεῖγμα».

«Βαδίζει λοιπὸν πρὸς τὰ ἀριστερα;» διερωτᾶται ὁ κ. Συφφερ

«Πολλὲς ἐξελίξεις —λέγει— και πολλὰ παραδείγματα ὑπαρχουν, ἀλλὰ ἡ Ἀρχή, ἡ Ἡγεσία τοῦ Κλήρου δὲν ἐνοχλεῖται πλέον ἀπὸ αὐτό. Οἱ μαχητικοὶ Χριστιανοὶ ἀσπάζονται πολλὰ πράγματα ἀπὸ τὸν Κομμουνισμο. Ἕνας Καθολικος ἡγέτης στην Χιλη ἔλεγε ὅτι εἶναι ὑπὲρ τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀτόμου. Ὑπάρχουν ὅμως και ἄλλες τάσεις ποὺ τείνουν νὰ συνδέσουν τὴν πολιτικὴ μὲ τὴν θρησκεία. Ἕνας Γάλλος μελετητὴς τοῦ Καθολικισμοῦ ἔλεγε: «Σήμερα ἡ πολιτικὴ μᾶς ἐπιβάλλεται. Πρῶτα ἡ πολιτική».

Γιὰ νὰ ἑρμηνευθῆ σωστὰ ἡ περιοδεία τοῦ Πάπα, πρέπει νὰ ληφθῆ ὑπ ὄψιν ἡ κατάστασις στὴν Ἀσία και

τὰ προβλήματα τῆς Ἐκκλησίας ἐξ αἰτίας τῶν κοινωνικῶν ἐκεῖ μεταβολῶν.

Ἀπὸ τὰ δύο δισεκατομμύρια τῶν Ἀσιατῶν, ἕνα 3% μόνον, δηλαδὴ 58 ἑκατομμύρια, εἶναι Χριστιανοὶ καὶ ἀπ' αὐτοὺς τὰ 44 ἑκατομμύρια Ρωμαιοκαθολικοί.

Ἂν ἀνατρέξωμε στὸν 16ο καὶ στὸν 17ο αἰῶνα, θὰ δοῦμε ὅτι αἱ ἱεραποστολαὶ στὴν Ἀσία ἦταν ἰδιαίτερα παραγωγικὲς καὶ κυρίως αὐτὲς ποὺ ἀνελάμβαναν οἱ Ἰησουῖτες.

Στὴν Κίνα ὁ πατὴρ Ματτέο Ρίτσι φόρεσε τὴν στολὴ ἑνὸς Κομφουκιανοῦ μελετητοῦ καὶ κέρδισε ἔτσι πλατὺ σεβασμό, τόσο γιὰ τὴν ἐπιστημονική του κατάρτισι ὅσο καὶ γιὰ τὴν σοφία τῆς Καθολικῆς διδασκαλίας.

Στὴν Ἰνδία ὁ πατὴρ Ρομπέρτο ντὲ Νόμπιλι φόρεσε τὴν ρόμπα καὶ ἀκολούθησε τὴν αὐστηρὴ δίαιτα τῶν Ἰνδουιστῶν ἱερέων καὶ χρησιμοποίησε τὶς Βέδες γιὰ νὰ διδάξη τὸν λόγο τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ κερδίση ἔτσι ὑποστηρικτὰς ἀνάμεσα καὶ στοὺς ἴδιους τοὺς Βραχμάνους.

Αὐτὴ ὅμως, ἡ παλιὰ τεχνική, δὲν μποροῦσε νὰ ἀναπτυχθῇ σὲ μιὰ ἑνιαία πολιτική. Αἱ μέθοδοι τῶν Ἰησουιτῶν στὴν Κίνα ἐσκανδάλισαν τοὺς Φραγκισκανοὺς ἀντιπάλους τους ποὺ δὲν ἐνέκριναν μιὰ προσέγγισι μὲ τοὺς Ἀσιάτας κάτω ἀπ' αὐτὲς τὶς συνθήκες. Ἔτσι, ἀνεπτύχθη μιὰ διαμάχη διαρκείας ἑνὸς αἰῶνος γιὰ τὸ ἂν οἱ Κινέζοι Χριστιανοὶ θὰ εἶχαν τὸ δικαίωμα νὰ διατηροῦν καὶ τὰ ἤθη τῶν προγόνων τους. Ὅταν τελικὰ τὸ Βατικανὸ ἀποφάσισε ὅτι αὐτὰ τὰ δύο δὲν συμβιβάζονται καὶ ἀπέκλεισε κάθε τι τὸ Κομφουκιανο ἀπὸ τὰ ἤθη τῶν Κινέζων Χριστιανῶν, τότε οἱ Καθολικὲς ἐλπίδες στὴν Κίνα ὠπισθοχώρησαν.

Ὁ Χριστιανισμὸς ὠπισθοχώρησε ἐπίσης, διότι συνεταυτίσθη μὲ τὴν Δύσι.

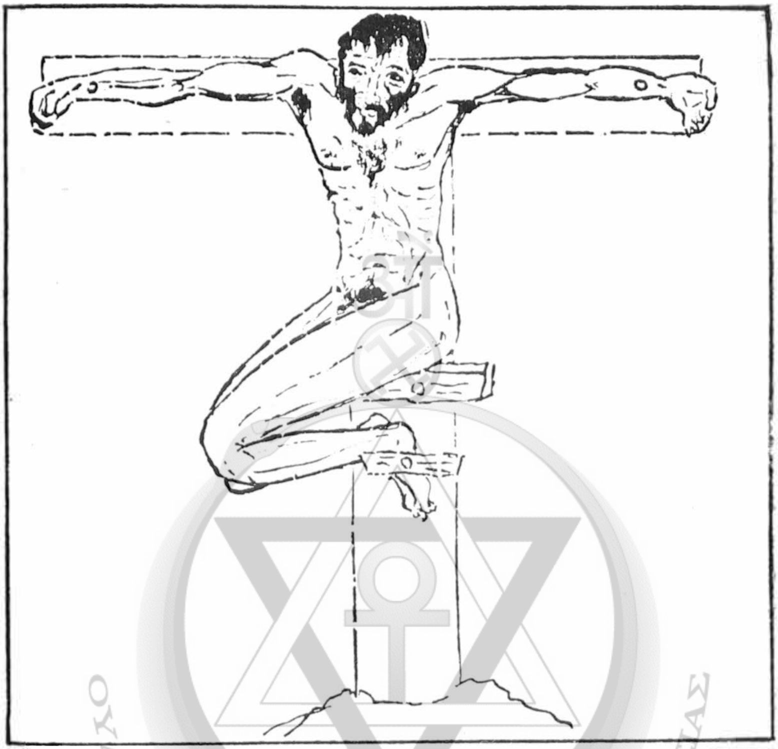
Στὴν Κεϋλάνη, ὅπου οἱ 880.000 Ρωμαιοκαθολικοὶ ἀποτελοῦν τὸ 7% τοῦ πληθυσμοῦ, τὸ πρόγραμμα ἐθνικοποιήσεων τῆς κυβερνήσεως ἔχει στὴν οὐσία πλήξει τὴν Ἐκκλησία, γιατὶ τὰ περισσότερα Καθολικὰ σχολεῖα ἀναγκάζονται νὰ κλείσουν μιὰ ποὺ ἡ κυβέρνηση διευρύνει τὸν θεσμὸ τῆς δωρεὰν δημόσιας ἐκπαιδεύσεως.

Στὶς Φιλιππῖνες, παρὰ τὴν ἀξιόλογη κοινωνικὴ ἀνησυχία ποὺ διέπει τοὺς πιὸ νέους Καθολικοὺς κληρικοὺς μετὰ τὸν Β΄ παγκόσμιο πόλεμο, ἡ ἱεραρχία εἶναι ὡστόσο στενὰ ταυτισμένη μὲ τὸ κατεστημένο. Γιὰ ἕναν ὁλοένα αὐξανόμενο ἀριθμὸ ἐπικριτῶν, ἡ Ἐκκλησία ἀποτελεῖ ἀκόμα τὸν θεματοφύλακα τῶν πλουσίων καὶ τῶν προνομιούχων. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ ὑπάρχει μιὰ ἀνησυχητικὴ μείωσις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἱερέων (ἕνας γιὰ κάθε 7.000 Καθολικοὺς) καὶ ἔτσι ἡ Ἐκκλησία δὲν κατορθώνει νὰ μεταδώση τὰ κηρύγματά της στὸν κυρίως Καθολικὸ πληθυσμὸ τῶν Φιλιππίνων. Σὲ μιὰ σφυγμομέτρησι ποὺ ἔγινε λίγο πρὶν ἀπὸ τὴν ἐπίσκεψι τοῦ Πάπα στὶς Φιλιππῖνες, τὸ 60% τῶν Καθολικῶν ποὺ ρωτήθηκαν δὲν ἤξεραν ποιός εἶναι ὁ Πάπας.

Οἱ Αὐστραλοὶ Καθολικοὶ ποὺ ἀριθμοῦν τὸ ἕνα τέταρτο περίπου τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ἠπείρου, ἀντιμετωπίζουν προβλήματα πολὺ πιὸ σύγχρονα, ὄχι ὅμως καὶ λιγώτερο ὀδυνηρά. Τὰ πρῶτα μεταπολεμικὰ χρόνια ἡ Ἐκκλησία ἔχασε ἀρκετὸ ἀπὸ τὸ γόητρό της, ὅταν ἡ ἱεραρχία ἐδιχάσθη πάνω στὸ θέμα τῆς κομμουνιστικῆς ἐπιρροῆς στὶς ἐργατικὲς ἑνώσεις. Τώρα, τὸ πρόβλημα εἶναι αἱ ἀπαγορεύσεις ποὺ ἐπέβαλε ἡ Αὐστραλία στὴν μετανάστευσι ἐγχρώμων.

Στὸ Χὸγκ Κόγκ, οἱ προσπάθειες ποὺ κατέβαλαν οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ γιὰ τὴν ἀνακούφισι τοῦ πληθυσμοῦ κατέλαβαν τὴν δεύτερη θέσι, μετὰ τὴν κρατικὴ πρόνοια. Αὐτὸ τὸ γεγονὸς ἐντυπωσίασε τόσο τοὺς πρόσφυγες ποὺ κατέφυγαν στὴν βρετανικὴ ἀποικία, ὥστε ὅλοι σχεδὸν προσεχώρησαν στὸν Καθολικισμό. Σ' ὅλες τὶς Ἀσιατικὲς χῶρες ὁλοένα καὶ περισσότερα μέλη τόσο τοῦ κατωτέρου κλήρου ὅσο καὶ τῆς ἱεραρχίας στρατολογοῦνται ἀπὸ τοὺς ντόπιους. Πουθενὰ ἐκτὸς ἀπὸ τὴν κομμουνιστικὴ Κίνα ἡ Ἐκκλησία δὲν ἀντιμετωπίζει ἐπίσημη δίωξι καὶ σὲ μερικὲς μάλιστα χῶρες συναντᾶ ἀπροσδόκητη ὑποστήριξι.

Σταύρωσις εἰς Ἱερουσαλήμ

Ὁ Ἰησοῦς ἐσταυρώθηκε, ἴσως, μισοκαθιστὸς πάνω σὲ μιὰ σανίδα πρὸς τὸ μέσον τοῦ σταυροῦ, ὁ ὁποῖος, ἐξ ἄλλου, ἔμοιαζε αἰγυπτιακός, σὰν τὸ ἑλληνικὸ γράμμα Ταῦ. Σ' αὐτὴ τὴν ἐκδοχὴ τείνουν τώρα οἱ ἐπιστήμονες, ἔπειτα ἀπὸ ἕνα μακάβριο εὕρημα σὲ ἀρχαῖο νεκροταφεῖο τῆς Ἱερουσαλήμ, τὸ 1968. Πρόκειται περὶ σκελετοῦ ἀτόμου θανατωθέντος διὰ σταυρώσεως μεταξὺ τοῦ ἔτους 1 καὶ 70 μ.Χ. καὶ ταφέντος στὸ Γκιβὰτ Χαμιβτάρ, Β.Α. τῆς παλαιᾶς ἰσραηλιτικῆς πρωτευούσης. Ὁ σταυρωθεὶς ἦτο 24 - 28 ἐτῶν, ἀναστήματος 1,67 καὶ ἐλέγετο Γιεχοχανάν, ὅπως ἀνεφέρετο σὲ ἐνεπίγραφη πλάκα. Ἀπὸ τὴν ἐξέτασι τοῦ σκελετοῦ προέκυψε ὅτι ὁ κατάδικος εἶχε σταυρωθῆ καθήμενος στὸ σταυρό, δηλαδὴ μὲ τὸ κορμὶ στηριζόμενο σὲ πρόσθετο ξύλο καὶ μὲ τὰ πόδια λυγισμένα καὶ δεμένα, μὲ ἕνα μεγάλο καρφὶ κάτω ἀπὸ τὸ κόκκαλο τοῦ ἀστραγάλου. Τὰ χέρια ἦσαν σταυρωμένα σὲ ἔκτασι στὰ δύο ἄκρα τῆς ὁριζοντίας δοκοῦ τοῦ σταυροῦ, μὲ τὰ καρφιὰ ὄχι στὶς παλάμες, ἀλλὰ στοὺς βραχίονες.

Ἡ παραδοσιακὴ ἀπόδοσις τῆς σταυρώσεως μὲ καρφιὰ στὶς παλάμες καὶ μὲ τὸ σῶμα ὄρθιο στὸ σταυρὸ εἶναι ἀφύσικη διὰ λόγους ἀνατομικοὺς καὶ οἱ ἐπιστήμονες τὸ ἐγνώριζαν πρὸ πολλοῦ, ἀλλὰ ἐστεροῦντο τεκμηρίων γιὰ τὸν πραγματικὸ τρόπο σταυρώσεως. Ἤδη τὸ τεκμήριο ὑπάρχει!

Κατὰ τοὺς εἰδικούς, ἀποκλείεται —πλὴν τῆς διαφορᾶς τοῦ ὀνόματος— νὰ πρόκειται περὶ τοῦ σκελετοῦ τοῦ Ἰησοῦ, διότι ὁ σταυρωθεὶς ἦτο πολὺ νεώτερος καὶ ἦτο θαμμένος ἕνα μί-

λι μακρυά ἀπὸ τὴν θέσι τοῦ Γολγοθᾶ. Θὰ ἦτο κανένας «ζηλωτὴς» (ἀντάρτης ἐναντίον τῆς Ρωμαικῆς κατοχῆς) ἢ κοινὸς κατάδικος.

Τὸ εὕρημα ἔχει ἰδιαίτερη σημασία, διότι μαζὶ μὲ τὸν σκελετὸ εὑρέθη καὶ ἕνα ἀπὸ τὰ καρφιά, ποὺ φαίνεται ὅτι εἶχε στραβώσει καὶ δὲν μπόρεσαν νὰ τὸ βγάλουν κατὰ τὴν ταφή, ὅπως ἦτο ἡ συνήθεια, καθὼς τὰ καρφιὰ τῶν σταυρωμένων εἶχαν μεγάλη ἀξία, χρησιμοποιούμενα ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους πρὸς... θεραπείαν τῆς ἑλονοσίας, τῆς ἐπιληψίας, τῶν οἰδημάτων καὶ τῶν δηλητηριάσεων ἀπὸ φίδια...

Εὐχαὶ τοῦ Πάπα πρὸς τὸ Ρόταρυ

«Ἡ Εὐρώπη καὶ ἡ Μεσόγειος κατὰ τὰ ἔτη τοῦ 70» ἦτο τὸ θέμα τοῦ 8ου συνεδρίου τῶν Ροταριανῶν τὸ ὁποῖον συνῆλθεν ἐν Ρώμῃ. Τὰ 3.000 μέλη τῆς ὀργανώσεως, ἐκ 32 χωρῶν τοῦ κόσμου, μετὰ τὸ πέρας τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου, ἐγένοντο δεκτὰ εἰς ἀκρόασιν ὑπὸ τοῦ Πάπα Παύλου ς΄.

Ὁ Ἅγιος Πατὴρ ὡμίλησε πρὸς τοὺς συνέδρους ἰταλιστί, γαλλιστὶ καὶ ἀγγλιστί: «Ἐκφράζοντες θερμοτάτας εὐχὰς πρὸς τοὺς συνέδριον ὑμῶν, ἐφαρμόζομεν ἐπ' αὐτοῦ τοὺς λόγους τῆς Βίβλου: «Ὡς εὐλογημένοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων τὴν εἰρήνην, τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ ἀγαθά» (Ἠσ. ΝΒ΄, 7) «Μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται» (Ματθ. ε΄, 9).

1971: Ἔτος δράσεως ἐναντίον τῶν φυλετικῶν διακρίσεων

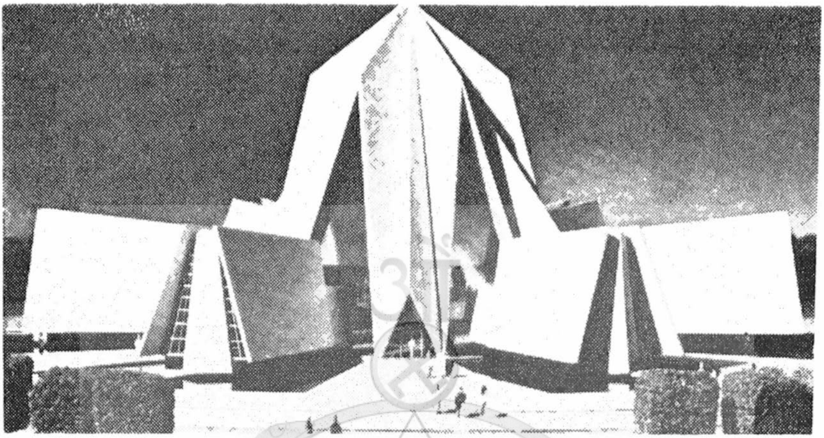
Κατ' ἀνακοίνωσιν τῆς ΟΥΝΕΣΚΟ, τὸ 1971 ὡρίσθη Ἔτος διεθνοῦς δράσεως ἐναντίον τοῦ ρατσισμοῦ καὶ τῶν φυλετικῶν διακρίσεων.

Ὁ μορφωτικὸς αὐτὸς ὀργανισμὸς τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν θὰ κινητοποιήσῃ τὸν μηχανισμό του σὲ ὅλον τὸν κόσμο γιὰ νὰ δημιουργήσῃ ἕνα ρεῦμα συνειδήσεων κατὰ τῶν διακρίσεων, ποὺ ἀποτελοῦν ἄρνησι τοῦ ἀνθρωπισμοῦ.

Ἀσχέτως τοῦ ὅτι ἡ πολιτικὴ ὡρισμένων κρατῶν εἶναι «ρατσιστική», εἶναι μεγάλη ἡ σημασία τῆς ἐκστρατείας τῆς ΟΥΝΕΣΚΟ, ἔστω κι ἂν δὲν μπορέσῃ νὰ ἀλλάξῃ τὴν πολιτικὴ τῶν κρατῶν. Ἡ πανανθρώπινη συμπαράστασις στὸν εὐγενῆ σκοπὸ τῆς ἰσότητος ὅλων τῶν ἀνθρώπων, ὁποιο καὶ ἂν εἶναι τὸ χρῶμα τῆς ἐπιδερμίδος των, θὰ καρποφορήσῃ μιὰ ἡμέρα. Ἤδη, τὸ ὅτι ἕνα τέτοιο σύνθημα ἀποτελεῖ ἐπίσημη πολιτικὴ τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν εἶναι μία κατάκτησις, γιὰ τὴν ὁποίαν ἐπὶ ἔτη ἠγωνίζοντο τὰ φωτισμένα πνεύματα καὶ πρωτοποριακὲς ὀργανώσεις, ὅπως ὁ Τεκτονισμὸς καὶ ἡ Θεοσοφικὴ Ἑταιρία.

Ὁ Τεκτονισμὸς ἀπὸ τὸ 1717 καὶ ἡ Θεοσοφικὴ Ἑταιρία ἀπὸ τὸ 1875 διεκήρυξαν ὅτι εἶναι ὑπὲρ τῆς παγκοσμίου ἀδελφότητος ὅλων τῶν ἀνθρώπων χωρὶς διακρίσεις φυλῆς, χρώματος, θρησκείας, τάξεως ἢ ὁποιασδήποτε ἄλλης.

Ὑπὲρ τοῦ «Ναοῦ Κατανοήσεως»

Μακέττα τοῦ «Ναοῦ τῆς Κατανοήσεως» τῆς Οὐάσιγκτων

Ἐνῶ στὴν Ἑλλάδα ἐκδηλώνεται ζωηρὴ ἀντίδρασις (ἂν καὶ μεθοδευμένη ἀπὸ παραθρησκευτικὲς ὀργανώσεις χωρὶς μεγάλο λαικὸ ἀντίκρυσμα) ἐναντίον τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, ποὺ ἀποκαλεῖται «παναίρεσις», δηλαδὴ ἐναντίον τῆς συνεργασιας ὅλων ἐκείνων, ποὺ πιστεύουν στὸν Χριστο, ἀλλὰ ἀνήκουν σὲ διάφορες θρησκεῖες καὶ ἐκκλησίες, στὴν Ἀμερικὴ προχωρεῖ στὴν πραγματοποίησι ἡ ἰδεα τῆς ἀνεγερσεως «Ναοῦ Κατανοησεως» ὅλων ὅσοι πιστεύουν γενικῶς εἰς Θεον, ἀσχέτως τοῦ ὀνοματος που τοῦ δίδουν.

Ὁ Ναος θα ἀνεγερθῆ στην Οὐασιγκτων – ἐπὶ γηπέδου συνολικῆς ἐκτασεως 20 στρεμμάτων, που ἀντικρύζει τον ποταμο Πότομακ, επτα μίλια απο το κέντρον τῆς ἀμερικανικῆς πρωτευούσης, καὶ θὰ ἔχη πτερυγες γιὰ τὴν λατρεία τῶν Χριστιανῶν, Μουσουλμάνων, Ιουδαίων, Βουδιστῶν, Ἰνδουιστῶν καὶ Κομφουκιανῶν.

Τὴν ἀνεγερσι τοῦ «Ναοῦ Κατανοησεως» ἔχει ἀναλαβει ὀργανισμος διαθρησκευτικος, με συμμετοχὴ προσωπικοτήτων ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμο. Σκοπός εἶναι ἡ διεξαγωγὴ διαλόγου με

Ἐκπρόσωποι ὅλων τῶν θρησκειῶν συνεργάζονται

ταξὺ τῶν μειζόνων θρησκειῶν τοῦ κόσμου, ἡ καλλιέργεια τῆς ἀμοιβαίας κατανοήσεως καὶ ἡ ἐπιδίωξις συμφιλιώσεως μεταξὺ τῶν λαῶν ὅλου τοῦ κόσμου, ἀσχέτως τῶν θρησκευτικῶν των διαφορῶν, χάριν τῆς εἰρήνης.

Ὁ Ναός, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς ἔξη πτέρυγες, γιὰ κάθε μία ἀπὸ τὶς ἔξη θρησκεῖες, θὰ ἔχη μία κεντρικὴ αἴθουσα κοινόχρηστη γιὰ ὑπερθρησκευτικὸ διαλογισμό, ἐπίσης αἴθουσες βιβλιοθηκῶν, ἐκθέσεων χειροτεχνίας ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμο, αἴθουσες προβολῶν καὶ ὁμιλιῶν, παρεκκλήσια, σπουδαστήρια καὶ γραφεῖα. Τὸ ἀρχιτεκτονικὸ σχέδιο τοῦ Ἀμερικανοῦ Λάθροπ Ντάγκλας παρουσιάζει ἕναν ἥλιο μὲ ἔξη ἀκτῖνες.

Ὁ Πάπας Παῦλος ΣΤ' ἀπηύθυνε μήνυμα συγχαρητηρίων στὸν ὀργανισμὸ τοῦ «Ναοῦ Κατανοήσεως». Λέγει: «Ἐπικαλούμεθα ἐφ' ὑμᾶς καὶ πάντας τοὺς συνεργάτας σας τὴν χάριν καὶ τὴν εὔνοιαν τοῦ Παντοδυνάμου Θεοῦ... Θὰ προσεύχωμαι ὑπὲρ τοῦ Ναοῦ Κατανοήσεως».

Συγχαρητήρια ἐπίσης ἀπηύθυναν ὁ γενικὸς γραμματεὺς τοῦ Ο.Η.Ε. κ. Οὖ Θάντ, ὁ πρόεδρος τῆς Ἰνδίας κ. Ραδακρίσναν, ὁ πρώην πρόεδρος τοῦ Ἰσραὴλ κ. Σαζάρ κ.ἄ.

Ὁ Ὀργανισμὸς τοῦ Ναοῦ ζητεῖ προσφορὰς ἀπο ὅλον τὸν κόσμο, δεδομένου ὅτι ἀπαιτοῦνται ἀκόμη 6 ἑκατομμύρια δολλάρια, ἀλλὰ καὶ χάριν συμβολισμοῦ. Τὰ ὀνόματα τῶν δωρητῶν θὰ καταγραφοῦν εἰς τὸν Ναό, μετὰ τὴν ἀνέγερσί του.

Διεύθυνσις ἀποστολῆς εἰσφορῶν:
THE TEMPLE OF UNDERSTANDING, Inc
1346 Connecticut Avenue, N. W.
Washington, D C. 20036—U S A'

Ἀγγλικανὸς ἱερεὺς στὴν τελετὴ θεμελιώσεως Τεκτονικοῦ μεγάρου

Στὴν πόλι Γκρίσμπυ τῆς Ἀγγλίας ἐγένετο ἡ κατάθεσις τοῦ θεμελίου λίθου τοῦ νέου Τεκτονικοῦ μεγάρου παρουσίᾳ τοῦ Ἐπαρχιακοῦ Μεγάλου Διδασκάλου συνταγματάρχου κ. Τζὼν Ἔκκλες καὶ ἄλλων προσωπικοτήτων τῆς περιφερείας Λίνκολνσάϊρ, κατὰ τὰ «ἀρχαῖα ἔθιμα».

Πρῶτα ὁ αἰδεσιμώτατος Σίδνεϋ Μπαίητς — λειτουργὸς τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας καὶ Τέκτων συνάμα, μὲ τὸ ἀξίωμα τοῦ Μεγάλου Εὐχέτου — ἄνοιξε τὴν Βίβλο καὶ ἔτσι ἄρχισε ἡ τελετή. Πρῶτος μίλησε ὁ ἀναπληρωτὴς Μέγας Διδάσκαλος τῆς ἐπαρχίας καθηγητὴς κ. Ρόλανδ Ρίτσαρδσον.

«Ὅλοι ἐμεῖς — εἶπε — ποὺ συναθροισθήκαμε σήμερα ἐδῶ ξέρομε πολὺ καλὰ ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς δὲν εἶναι «μυστικὴ ἑταιρία», ἀλλὰ ἑταιρία πασίγνωστη, ποὺ ἔχει μερικὰ μυστικά. Ὅταν κατετίθετο ὁ θεμέλιος λίθος τοῦ παλαιοῦ τεκτονικοῦ μεγάρου, πρὶν 95 χρόνια, οἱ τέκτονες συνεκεντρώθησαν στὸ Ἰνστιτοῦτο τῶν μηχανικῶν καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἐξεκίνησαν γιὰ τὸν τόπο τῆς θεμελιώσεως, φορῶντας ὅλα τὰ διάσημά τους. Σήμερα, τὸ ξέρει ὅλος ὁ κόσμος σὲ ποιό μέρος συνεδριάζομε καὶ μὲ τί ἔργα ἀσχολούμεθα. Ὁ κανὼν ἔχει τεθῆ πρὸ 250 καὶ πλέον ἐτῶν, τὸ 1717: «Οὐδεὶς ἀποκλείεται ἐκ τοῦ Τάγματος λόγῳ τῆς θρησκείας του, ὅποια καὶ ἂν εἶναι, ἀρκεῖ νὰ πιστεύῃ εἰς τὸν Μεγάλον Ἀρχιτέκτονα τοῦ Σύμπαντος καὶ νὰ ἀσκῇ τὰ ἱερὰ καθήκοντα τῆς Ἠθικῆς».

Στὸ σημεῖο αὐτὸ ὁ ἀναπληρωτὴς Μέγας Διδάσκαλος ἐκάλεσε

τὸν Μεγάλο Διδάσκαλο νὰ ἐπιθεωρήση τὰ σχέδια τῆς οἰκοδομῆς καὶ νὰ καταθέση τὸν θεμέλιο λίθο. Ἀφοῦ τὰ σχέδια ἐπεθεωρήθησαν ἀπὸ τὸν Μεγάλο Διδάσκαλο ἐν συνεργασίᾳ μὲ τοὺς μηχανικοὺς τοῦ ἔργου, ἀνυψώθη ὁ λίθος στὸ τριγωνικὸ ἰκρίωμα, μὲ τρεῖς διακεκομμένες κινήσεις.

Ἀκούσθηκε τότε, γιὰ μιὰ ἀκόμη φορά, τὸ μήνυμα ποὺ ἐξέδωσε τὸ 1927, κατὰ τὴν θεμελίωσι τοῦ μεγάρου τοῦ Λονδίνου, ὁ τότε Μέγας Διδάσκαλος τῆς Ἀγγλίας δοὺξ τοῦ Κόννωτ: «Ἄνδρες καὶ ἀδελφοί, συνηθροισμένοι ἐδῶ πρὸς συμμετοχὴν εἰς τὴν τελετή, γνωρίζω ὅτι εἴσθε ὅλοι νομοταγεῖς Τέκτονες, ἀληθινὰ καὶ πιστὰ τέκνα τῆς χώρας μας, ἐγκατεστημένοι παλαιόθεν μὲ εἰρήνη καὶ τιμὴ σὲ πολλὲς χῶρες καὶ ἐπισήμως δεσμευμένοι νὰ ἐργαζώμεθα, ἐν φόβῳ Θεοῦ, εἰς τὴν ὑπηρεσία τῶν ἀδελφῶν μας. Ἔχομε ἐν μέσῳ ἡμῶν, κρυμμένα ἀπὸ τὰ μάτια τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, μυστικὰ ἀμετάδοτα. Ἀλλὰ τὰ μυστικὰ αὐτὰ εἶναι νόμιμα καὶ ἔντιμα, μὴ ἀντιτιθέμενα στοὺς νόμους τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων. Μᾶς παρεδόθησαν ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων καὶ εἶναι χρέος μας νὰ τὰ παραδώσωμε μὲ εἰρήνη καὶ τιμὴ στοὺς μεταγενεστέρους. Ἐὰν τὸ Τάγμα μας δὲν ἦταν ἀγαθὸν καὶ ὁ προορισμός μας ἔντιμος, δὲν θὰ εἶχε διαρκέσει τόσους αἰῶνες, οὔτε θὰ εἶχε τιμηθῆ μὲ τὴν προστασία τό-

σων ἐπιφανῶν ἀνδρῶν ὅλων τῶν ἐποχῶν, οἱ ὁποῖοι ἐφάνησαν πρόθυμοι νὰ προωθήσουν τὸ ἔργον μας καὶ νὰ τὸ προστατεύσουν ἀπὸ πάντα πολέμιον. Σήμερα, θεμελιοῦντες αὐτὸ τὸ τεκτονικὸν μέγαρον, εὐχόμεθα ὅπως ἀποβῆ κέντρον ὁμονοίας τῶν καλοπροαιρέτων ἀνθρώπων, διὰ τὴν προώθησιν τῆς ἁρμονίας καὶ τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης εἰς ὅλον τὸν κόσμο, ἐσαεί!».

Κατόπιν ὁ αἰδεσιμώτατος Σίδνεϋ Μπαίητς ἀνέπεμψε δέησιν. Μετὰ ταῦτα, ἐτοποθετήθησαν μέσα στὸν θεμέλιο λίθο, στὸν εἰδικὸ χῶρο, μία φιάλη μὲ νομίσματα τρεχούσης κυκλοφορίας, ἑτέρα φιάλη μὲ ἕνα ἀντίτυπο τῶν «Τάϊμς» τῆς ἡμερομηνίας τῆς θεμελιώσεως καὶ ἀναλυτικὴ ἔκθεσις περὶ τῆς τελετῆς, τῶν σχεδίων κλπ.

Ὁ λίθος κατεβιβάσθη πάλι μὲ τρεῖς διακεκομμένες κινήσεις. Ὁ Ἐπαρχιακὸς Μέγας Διδάσκαλος, χρησιμοποιώντας τὴν σφύρα τῆς θεμελιώσεως τοῦ προηγουμένου μεγάρου (1875), ἐκτύπησε τὸν λίθο στὶς τέσσαρες γωνίες του, λέγοντας: «Διὰ τῆς Ἐγκρατείας, τῆς Ἰσχύος, τῆς Φρονήσεως καὶ τῆς Δικαιοσύνης εἴθε τὸ ἔργον μας νὰ θεμελιωθῆ καλῶς».

Ἀξιωματοῦχοι τῆς Μεγάλης Στοᾶς τῆς Ἐπαρχίας ἤλεγξαν τὸν λίθον διὰ τοῦ νήματος, τῆς στάθμης, καὶ τοῦ γνώμονος. Κατόπιν ἐδηλώθη ὅτι ὁ λίθος εὑρέθη καλῶς τοποθετηθείς.

Ἀνεπέμφθη νέα δέησις ἀπὸ τὸν ἱερέα καὶ ἀνεγνώσθη ἡ εὐλογία τοῦ περιφερειακοῦ ἐπισκόπου. Ἡ θεμελίωσις εἶχε συντελεσθῆ.

Ἐπηκολούθησε συμπόσιον.

Στὰ 43 χρόνια τοῦ ΑΡΧΑΙΟΦΙΛΟΥ Ὁμίλου Ἐκδρομῶν

Ὑπὸ ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΤΣΙΤΣΩΝΗ

Κατὰ τὸν πανηγυρισμὸ τῆς 43ης ἐπετείου τῆς ἱδρύσεως τοῦ Ἀρχαιοφίλου Ὁμίλου Ἐκδρομῶν, στὴν Καλοπούλα Καισαριανῆς, ὁ ἀντιπρόεδρός του κ. Εὐάγγ. Τσιτσώνης ἀπηύθυνε τὸν ἀκόλουθον χαιρετισμόν:

Πιστοὶ εἰς τὴν παράδοσιν καὶ τὸ καθῆκον προσήλθομεν καὶ σήμερον, ἀγαπητοί μου συνεκδρομεῖς, εἰς τὸν ἱερὸν τοῦτον χῶρον, ἵνα ἀποτίσωμεν φόρον τιμῆς καὶ εὐλαβείας εἰς τοὺς ἱδρυτὰς τοῦ ὁμίλου καὶ ἵνα ἑορτάσωμεν τὴν 43ην ἐπέτειον ἀπὸ τῆς ἱδρύσεώς του.

Προσήλθαμεν ἐνταῦθα καὶ δι' ἄλλον λόγον, διότι ἐδῶ, οἱ ἱδρυταὶ συνέταξαν καὶ ἀνέγνωσαν τὸ καταστατικὸν τῆς ἱδρύσεως τοῦ ὁμίλου. Ἀλλὰ ποῖοι ἦσαν οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι καὶ διατί ἐπροτίμησαν τὴν τοποθεσίαν ταύτην, ἀντὶ ἑνὸς κλειστοῦ χώρου ἢ ἑνὸς γραφείου;

Ἦσαν ὅλοι πνεύματα ἐμπνευσμένα, μύσται καὶ φορεῖς μιᾶς γνησίας καὶ καθαρᾶς φυσιολατρικῆς ἰδεολογίας.

Ἕνα τοιοῦτον πνεῦμα ἦτο καὶ ὁ Μυσταγωγὸς Σπυρίδων Νάγος, θεῖον πνεῦμα, τὸ ὁποῖον κατῆλθεν ἐπὶ τῆς γῆς διὰ νὰ μεταφέρῃ τὸ πῦρ τῆς σοφίας καὶ τῆς προόδου. Ἐξ αὐτῶν ἐπιζεῖ, μόνον, ὁ παριστάμενος κ. Γεώργιος Εὐαγγελίου, εἰς τὸν ὁποῖον εὐχόμεθα ὅλοι μας ὁλοψύχως νὰ τὰ χιλιάσῃ, διότι τὰ ἑκατὸν τὰ προσήγγισεν ἤδη.

Αὐτοὶ λοιπὸν ἀψηφοῦντες τὰς παιδιαριώδεις προλήψεις τῶν ἀμαθῶν τῆς τότε κοινωνίας μας, προέβησαν εἰς τὴν ἵδρυσιν τοῦ ὁμίλου μας, τὴν 11ην Δεκεμβρίου τοῦ ἔτους 1927, διότι ἐπίστευον ὅτι, διὰ νὰ καταστῇ ὁ ἄνθρωπος τέλειος, πρέπει νὰ ἀκολουθήσῃ ἀσφαλέστερον δρόμον, ὅπως δὲ μᾶς ἀποκαλύπτουν οἱ ἀρχαῖοι σοφοί, ὁ δρόμος αὐτὸς εἶναι ἡ ἀγάπη πρὸς τὴ μεγάλη Μάνα μας τὴ Φύση. Ὅμως ἡ ἀγάπη αὐτὴ πρέπει νὰ εἶναι καθολικὴ καὶ νὰ ἐκδηλώνεται πρὸς κάθε τί ποὺ ἔχει πνοή, ποὺ ἔχει συνείδησιν, ποὺ ἔχει οἱανδήποτε ὑπόστασιν.

Ἀπὸ τὰς ἀρχὰς αὐτὰς ἐνεπνεύσθησαν οἱ ἱδρυταί, τοὺς σκοποὺς καὶ τὴ μορφὴ ποὺ ἔδωσαν εἰς τὸν ὅμιλόν μας. Συνώψισαν δὲ τὰς ἀρχὰς ταύτας εἰς τὴν τριλογίαν: Φύσις — Ἀλήθεια — Ἀνθρωπισμός.

Ἀλλὰ ὅπως θὰ ἴδωμεν καὶ ἄλλος λόγος ἠνάγκασε τοὺς ἱδρυτὰς νὰ ἔλθουν εἰς τὸν χῶρον αὐτόν.

Ἐδῶ ὑπῆρξαν καὶ ἔζησαν ἄλ-

λοτε ἐκλεκτοὶ μύσται. Ἐδῶ, αὐτοί, ἀνήγειραν ναοὺς καὶ ἐκάλουν τὰς διψώσας τὴν ἀλήθειαν ψυχὰς νὰ πίουν ἀπὸ τὰ μυστηριακὰ νάματα τῶν πνευματικῶν πηγῶν τοῦ Ὑμηττοῦ. Ὡς ἐκ τούτου νομίζω ὅτι, πρέπει νὰ ὀνομάζωμεν τὸν Ὑμηττὸν ἱ ε ρ ὸ ν ὄ ρ ο ς τ ο ῦ ἄ σ τ ε ω ς.

Ἐδῶ, τὸ ἀρχαιότερον ἱερατικὸν γένος τῶν Μινυῶν καὶ κατόπιν τὸ τῶν Λυκομηδῶν, ἵδρυσαν ἄρτια μυστήρια καὶ ἐμυσταγώγησαν τοὺς κατοίκους τῆς Κεκροπίας. (Κεκροπία ἐλέγοντο τότε αἱ Ἀθῆναι). Λυκομῆδαι ἦσαν οἱ υἱοὶ τοῦ Λύκου, δηλαδὴ τοῦ φωτός. Λύκος, Λύκη σημαίνει φῶς. Γίνονται δὲ αἱ λέξεις αὐταί, ἀπὸ τὴν Ἰνδοευρωπαϊκὴν ρίζαν «Λυκ» ποὺ σημαίνει φῶς. Ἐκ τῆς ρίζης αὐτῆς προέκυψαν αἱ λέξεις λυκαυγές, λυκόφως κ.λ.π.

Εἶναι λοιπὸν καθηγιασμένα τὰ μέρη αὐτὰ ἀπὸ τὸ ἀρχαῖον Ἑλληνικὸν πνεῦμα, δι' ὃ καὶ ἡμεῖς οἱ ἀρχαιόφιλοι δὲν θὰ παύσωμεν νὰ ἐρχώμεθα κατ' ἔτος τὴν ἰδίαν ἐποχὴν διὰ νὰ ἑορτάζωμεν τὴν ἐπέτειον τῆς ἱδρύσεως τοῦ ὁμίλου μας.

Ἀγαπητοί μου συνεκδρομεῖς. Ὁ Ὅμιλός μας θὰ ζήσῃ. Οἱ διάδοχοί μας ὀφείλουν νὰ συλλάβουν καλῶς τὸ βαθύτερο νόημα τῆς ἱδρύσεώς του καὶ νὰ πιστέψουν ὅτι, προβάλλοντες πάντοτε τὰ διδάγματα τῆς ἀρχαίας συλλήψεως, βοηθοῦν θετικὰ τὴν κοινωνίαν μας.

Ὅ,τι παρελείψαμεν ἡμεῖς, ἂς τὸ συμπληρώσουν αὐτοί.

Καὶ τώρα, ἀγαπητοί μου συνεκδρομεῖς, εἰς μνήμην τῶν ἱδρυτῶν, οἱ ὁποῖοι ἀσφαλῶς θὰ εὑρίσκωνται εἰς φωτεινοτέρους τόπους καὶ θὰ μᾶς παρακολουθοῦν, ἂς τηρήσωμεν ἑνὸς λεπτοῦ σιγήν... καὶ ἂς εὐχηθῶμεν ὅπως ἡ ψυχή των ἀνέρχεται συνεχῶς τὰς βαθμίδας τῆς πνευματικῆς τελειότητος, εἰς ὑμᾶς δὲ ὅλους, εὔχομαι ὅπως ἡ ὑγεία καὶ ἡ χαρὰ εἶναι σύντροφός σας εἰς ὅλη τὴ ζωή σας.

Γράφει ὁ ΚΡΙΣΝΑΜΟΥΡΤΙ:

Τί νὰ κάνωμε σήμερα ἢ αὔριο;

Πάντα κανεὶς εἶναι μπερδεμένος, σχετικὰ μὲ τὴ δράση κι᾿ αὐτὸ τὸ μπέρδεμα αὐξάνει ὅταν ἀντιληφθοῦμε τὸ πολύπλοκο τῆς ζωῆς. Εἶναι τόσα τὰ πράγματα ποὺ θἄπρεπε νὰ γίνουν! καὶ μερικὰ χρειάζονται ἄμεση δράση. Ὁ κόσμος γύρω μας ἀλλάζει γρήγορα, οἱ ἀξίες του, ἡ ἠθική του, οἱ πόλεμοι κι᾿ ἡ εἰρήνη. Αἰσθάνεται κανεὶς σὰν χαμένος μπρὸς στὴν ἐπείγουσα ἀνάγκη τῆς δράσεως, καὶ ὅμως διερωτᾶται: «Τί θἄπρεπε νὰ γίνη, ἀντιμετωπίζοντας τὸ πελώριο πρόβλημα τοῦ ζεῖν;» Ἔχει κανεὶς χάσει τὴν πίστη του σχεδὸν γιὰ ὅλα τὰ πράγματα: στοὺς ἀρχηγούς, στοὺς δασκάλους, στὶς πίστεις καὶ πολλὲς φορὲς θὰ ἐπιθυμοῦσε νὰ ὑπάρχη μιὰ ξαστεριὰ σὰν ἀρχὴ ποὺ θὰ φώτιζε ἕνα μονοπάτι, ἢ μιὰ αὐθεντία ποὺ νὰ μᾶς ἔλεγε τί νὰ κάνωμε· ἀλλὰ μέσα στὴν καρδιά μας ξέρομε πὼς αὐτὸ θἄταν κάτι τὸ νεκρό, τὸ ἑτοιμόρροπο. Καὶ πάλι διερωτώμεθα: «μὰ τί συμβαίνει καὶ τί πρέπει νὰ κάνωμε;».

Καθὼς μποροῦμε νὰ παρατηρήσωμε, ἔχομε πάντα ἐνεργήσει ἀπὸ κάποιο κέντρο, ἕνα κέντρο ποὺ συστέλλεται καὶ διαστέλλεται. Κάποτε εἶναι ἕνας πολὺ μικρὸς κύκλος καὶ ἄλλοτε πάλι εἶναι νοήμων, ἀποκλειστικὸς καὶ ἀπόλυτα ἱκανοποιημένος· ἀλλὰ πάντα εἶναι ἕνα κέντρον θλίψεως καὶ πόνου, περαστικῶν εὐχαριστήσεων καὶ ἀθλιότητος· τὸ μαγευτικὸ παρελθὸν ἢ τὸ ὀδυνηρό. Εἶναι ἕνα κέντρο ποὺ οἱ περισσότεροι ἀπὸ μᾶς γνωρίζουν συνειδητὰ ἢ ἀσυνείδητα, καὶ ἀπ᾿ αὐτὸ τὸ κέντρο δροῦμε καὶ σ᾿ αὐτὸ ἁπλώνομε τὶς ρίζες μας.

Τὸ ἐρώτημα: «Τί νὰ κάνωμε τώρα ἢ αὔριο», γίνεται πάντα ἀπὸ τὸ κέντρο καὶ ἡ ἀπάντησι πρέπει πάντα ν᾿ ἀναγνωρίζεται ἀπὸ τὸ κέντρο. Παίρνοντας τὴν ἀπάντησι εἴτε ἀπὸ ἄλλον, εἴτε ἀπὸ τὸν ἑαυτό μας, ἀρχίζομε νὰ ἐνεργοῦμε σύμφωνα μὲ τὸν περιορισμὸ τοῦ κέντρου. Εἶναι σὰν ἕνα ζῶο δεμένο σ᾿ ἕναν πάσσαλο· καὶ ἡ δράση του ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ μῆκος τοῦ σχοινιοῦ. Αὐτὴ ἡ δρά-

ση ποτὲ δὲν εἶναι ἐλεύθερη· κι᾽ ἔτσι, πάντα ὑπάρχει πόνος, βλάβη καὶ σύγχυση.

Μόλις τὸ ἀντιληφθῆ αὐτό, τὸ κέντρο λέει: Πῶς μπορῶ νᾆμαι ἐλεύθερο; ἐλεύθερο γιὰ νὰ ζήσω εὐτυχισμένα, ὁλοκληρωτικά, ἀνοιχτὰ καὶ νὰ ἐνεργῶ χωρὶς λύπη ἢ μεταμέλεια; Ἀλλὰ εἶναι πάντα τὸ κέντρο ποὺ κάνει αὐτὴ τὴν ἐρώτηση. Τὸ κέντρον εἶναι τὸ παρελθόν. Τὸ κέντρον εἶναι τὸ «ἐγὼ» μὲ τὶς ἐγωϊστικές του ἐνέργειες, ποὺ γνωρίζει τὴ δράση μόνον σὲ ὅρους ἀμοιβῆς ἢ τιμωρίας, ἐπιτυχίας ἢ ἀποτυχίας καὶ τὰ κίνητρά του σὰν αἰτίες καὶ ἀποτελέσματα. Εἶναι πιασμένο σ᾽ αὐτὴ τὴν ἁλυσίδα, καὶ ἡ ἁλυσίδα εἶναι τὸ κέντρο, καὶ τὸ κέντρο εἶναι ἡ φυλακή.

Ὑπάρχει μιὰ ἄλλη δράση ποὺ ἔρχεται ὅταν ὑπάρχει χῶρος δίχως κέντρο, μιὰ διάσταση εἰς τὴν ὁποίαν δὲν ὑπάρχει αἴτιον καὶ ἀποτέλεσμα. Ἀπ᾽ τὸ σημεῖον αὐτό, ἡ ζωὴ εἶναι δράση. Ἐδῶ, ἐφ᾽ ὅσον δὲν ὑπάρχει κέντρον, ὁ,τιδήποτε κι᾽ ἂν γίνεται εἶναι ἐλεύθερο, χαρούμενο, χωρὶς πόνο καὶ ἱκανοποίηση. Αὐτὸς ὁ χῶρος κι᾽ αὐτὴ ἡ ἐλευθερία δὲν εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα προσπαθείας ἢ ἐπιτεύξεως, ἀλλὰ ὅταν τὸ κέντρο τελειώση, τὸ «ἄ λ λ ο» εἶναι.

Ἀλλά, θὰ ρωτήσωμε: πῶς μπορεῖ νὰ τελειώση τὸ κέντρο, τί πρέπει νὰ κάνωμε γιὰ νὰ τελειώση; Ποιές πειθαρχίες, ποιές θυσίες καὶ τί μεγάλες προσπάθειες θὰ πρέπει νὰ γίνουν; Κ α μ μ ι ά. Μόνον νὰ βλέπωμε χωρὶς ἐκλογὴ τὶς ἐνέργειες τοῦ κέντρου, ὄχι σὰν θεατής, σὰν παρατηρητὴς ποὺ βλέπει πρὸς τὰ μέσα, ἀλλ᾽ ἁπλῶς νὰ παρατηροῦμε χωρὶς τὸ λογοκριτή. Μπορεῖ καὶ τότε νὰ πεῖτε: μὰ δὲν μπορῶ νὰ τὸ κάτι πάνω σ᾽ αὐτό. Νᾆσαι ἁπλὸς καὶ γνώριζε πὼς ὁ,τιδήποτε κι᾽ ἂν προσπαθῆς νὰ κάμνης, θὰ δυναμώσης μόνον τὸ κέντρο· κι᾽ αὐτό, εἶναι μιὰ ἀπάντηση τῆς ἐπιθυμίας γιὰ διαφυγή.

Ἔτσι, δὲν ὑπάρχει διαφυγή, δὲν ὑπάρχει προσπάθεια, οὔτε καὶ ἀπελπισία. Καὶ τότε μπορεῖτε νὰ δῆτε τὴν πλήρη ἔννοια τοῦ κέντρου καὶ τὸν μέγιστον κίνδυνό του...

ΚΙ᾽ ΑΥΤΟ ΑΡΚΕΙ.

ΑΝΕΞΑΡΓΥΡΩΤΗ ΕΠΙΤΑΓΗ

Του αίδεσ. ΖΑΝΝΟΥ ΓΟΥΓΟΥΤΑ

Ὁ κάθε ἄνθρωπος εἶναι σὰν ἐπιταγὴ ποὺ πρέπει νὰ ἐξαργυρωθῆ στὴν Τράπεζα τῆς καρδιᾶς τοῦ ἄλλου ἀνθρώπου, ὅστις διαθέτει κεφάλαια ἐκτιμήσεως καὶ ἀγάπης.

Ἀλλέως, ἡ ἐπιταγὴ δὲν ἐξαργυρώνεται ἀπὸ ἔλλειψη κεφαλαίων ἐκτιμήσεως καὶ ἀγάπης.

Αὐτὸ εἶναι τὸ μεγάλο παράπονο τῶν πολλῶν ὅτι: «στὴ ζωή τους δὲν βρῆκαν κατανόηση καὶ ἀγάπη» καὶ γιὰ νὰ ξεχνοῦν αὐτὴ τὴν ἀπογοήτευσή τους, καταφεύγουν σὲ διάφορες αὐταπάτες!

Ἡ Ἁγία Γραφὴ μᾶς παρουσιάζει τὸν Θεὸ ν' ἀπαιτῆ ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη καρδιὰ τὴν ἐξαργύρωση αὐτῆς τῆς ἐπιταγῆς, μάλιστα μὲ ἀμοιβὴ τὸν παράδεισον. Μὰ τόσο δύσκολο εἶναι ν' ἀγαπάη ὁ ἄνθρωπος τὸν συνάνθρωπό του, ὥστε ἂν τὸν ἀγαπᾶ θὰ τυγχάνη τῆς Ἐδέμ;

Ἄραγε, ποιά εἶναι τὰ ἐμπόδια τῆς ἀγάπης καὶ ἀρνεῖται νὰ ἐξαργυρώνη τὴν κάθε ἀνθρώπινη ἐπιταγή, ἀφοῦ ἐγγυᾶται ὁ Θεός;

Νομίζω ὅτι περισσότερο ἀπὸ τὴν θρησκεία καὶ τὴν ἠθική, ἡ ἀναλυτικὴ ψυχολογία θὰ πρέπει νὰ δώση τὴν ἐξηγητικὴ ἀπάντηση, ἡ ὁποία, ἀσφαλῶς, θὰ εἶναι διαφωτιστική, ὄχι ὅμως καὶ παρηγορητική!...

Γιὰ τοῦτο ἐπιβάλλεται τὸ δυνάμωμα τῆς ἠθικῆς συνείδησης, ὥστε αὐτὴ ν' ἀναπληρώνη τὰ ἐλλείποντα κεφάλαια τῆς ἀγάπης, καὶ νὰ ἐξαργυρώνωμε τὴν κάθε ἐπιταγὴ ποὺ μᾶς στέλλει ὁ Θεός.

Σὺ εἶσαι ἐξαργυρωμένη ἐπιταγή; Ἔχεις κεφάλαια κατανόησης καὶ ἀγάπης γιὰ νὰ ἐξαργυρώνης ἐπιταγάς;

Μὴν προφασίζεσαι τὴν πίστη σου στὸν Θεό, γιατὶ ἡ πίστη εἶναι «ἡ θυρωρὸς» ποὺ ἀνοίγει τὴν πόρτα τῆς Τραπέζης.

Ὅταν ὅμως ἀπουσιάζει ἡ ἀγάπη, δὲν ἐξαργυρώνεται ἡ ἐπιταγή, καὶ ἀλλοίμονον ὅταν δὲν διαφεντεύει καὶ ἡ ἠθικὴ συνείδηση!

Ἂς μὴ λησμονοῦμε ὅτι, τὴν αἱματογραμμένη μὲ ἀνθρώπινο αἷμα Ἱστορία —κυρίως τῶν θρησκευτικῶν ἀγώνων— τὴν ἔγραψαν ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι διεκρίνοντο γιὰ τὴν θρησκευτική τους πίστη καὶ ὅμως τοὺς ἔλειπε ἡ ἀγάπη, σὰν φωνὴ τοῦ Θεοῦ τῆς ἀγάπης, καὶ ἡ συνείδηση σὰν χαλινὸς στὸν ἐσωτερικὸ ἄνθρωπο.

Καὶ τὸ κακὸ γίνεται τάχατες μὲ τὴν «εὐλογία τοῦ Θεοῦ», γιὰ τοῦτο, ἀφοῦ ὅλοι δὲν μποροῦμε ν' ἀγαποῦμε, πρέπει ὅλοι νὰ ἀποκτήσωμε ἠθικὴν συνείδηση, ποὺ εἶναι διδακτή.

Συμφωνεῖς;

Ὀλυμπιακὸ Φῶς

Στὴν ἱέρεια τῆς Ὀλυμπίας κ. ΑΛΕΚΑ ΚΑΤΣΕΛΗ

Ἀπ' τὸ βαθὺ τὸν ὕπνο σου, Πίνδαρε Θεῖε, ξύπνα,
διθύραμβους γιὰ τὰ κορμιὰ νὰ ψάλλεις τ' ἀντρειωμένα.

Ὅμως, σπασμένα μάρμαρα στῆς Ὀλυμπίας τὴν Ἄλτη
μέσ' στὰ χορτάρια κείτονται καὶ τὸ παιδὶ δὲ θά 'ρθει
μὲ τὸ χρυσὸ μαχαῖρι του τ' ἀγρίλι γιὰ νὰ κόψει...
Ἀργὸ τὸ βῆμα κι ὁ ρυθμὸς στὴ γῆ τῆς Ὀλυμπίας·
ἀργὸ σὰν τοὺς ἀμέτρητους αἰῶνες ποὺ διαβῆκαν...
Μ' ἂν ἔσπασαν τὰ μάρμαρα, ἡ Ἰδέα πάντα μένει
κι ἁπλώνεται στὰ πέρατα τῆς Γῆς κι ὅλο πλαταίνει
καὶ φίλους κάνει τοὺς ἐχθρούς, ἑνώνει τὶς ἠπείρους.
Τί κι ἂν τὸ χρῶμα κίτρινο, μαῦρο ἢ λευκὸ στὸ δέρμα;
Ἡ λάμψη ἡ ὁλογάλαζη τῆς Ὀλυμπίας Ἰδέας
λούζει μὲ φῶς πανέμορφο τὰ νιάτα ποὺ μοχθοῦνε
μέσ' στὸν ἀγώνα τὸν καλό, τὸν τίμιο, τὸν γενναῖο.
Ὦ ποιητή, κι ἂν γύριζες σ' αὐτὸν τὸν χῶρο πάλι,
συντρίμμια καὶ χαλάσματα θ' ἀντίκρυζαν τὰ μάτια·
ὅμως ἡ Ἰδέα ὁλόστητη ἐμπρός σου θὰ στεκόταν
μέσ' στὸν χιτώνα τὸ λευκὸ — σὰ μαρμαρένια — κόρη
ξανθόμαλλη, καλλίκορμη, γαλανομάτα —ἱέρεια—
φλόγα νὰ δίνει ἀπ' τὴ φωτιὰ τοῦ ἥλιου σὲ μιὰ δάδα
γιὰ νὰ φωτίζει ὅλης τῆς Γῆς τὰ πλάτη πέρα ὡς πέρα
καὶ νὰ ζεσταίνει τὶς καρδιές, λαοὺς νὰ ἀδερφώνει.
Ὀλύμπια γῆ πανέμορφη, τὸ φῶς θὰ δίνεις πάντα
ἁγνό, γαλάζιο, ὁλόλαμπρο, στὰ πέρατα τοῦ κόσμου...
Κι ἂν χρόνοι δίσεχτοι, πικροί, περάσαν ἀπ' τὴ γῆ μας
καὶ μάρμαρα ταξίδεψαν σὲ χῶρες μακρυσμένες
μένει σ' ἐμᾶς ἡ ἱερὴ κληρονομιὰ τῆς δόξας.
Τιμὴ τὴ δάδα νὰ κρατᾶς καὶ φῶς νὰ σοῦ ζητοῦνε...

Ἀπ' τὸ βαθὺ τὸν ὕπνο σου Πίνδαρε ξύπνα πάλι,
μολπὲς νὰ ψάλλεις σὲ κορμιὰ μιᾶς Γῆς λεβεντογέννας.

ΤΑΣΟΣ Π. ΒΕΛΛΙΟΣ

(Ἀπὸ τὴ συλλογὴ «Σπονδὲς»)

T.S. ELLIOT: Κοκταίηλ-πάρτυ

'Ανάλυσις ΣΟΦΙΑΣ ΑΝΤΖΑΚΑ

Μία ἀναλυση τοῦ ἔργου τοῦ Τ. Σ. Ἔλλιοτ δὲν θὰ εἶχε και τολυ νοημα χωρὶς μία σύντομη ἀναφορα στὴν ἐσωτερικὴ πορεία τοῦ ἴδιου τοῦ συγγραφέα. Γιὰ ὅσους δεν ἔχουν ὑπ' οψη τους τί θὰ πῆ «ἐσωτερικη πορεία», ἀρκεῖ νὰ λεχθῆ ὅτι το ἐσωτερικὸ τοῦ ἀνθρώπου ἔχει απειρο βαθος, ἕνα βαθος αγνωστο γιά οσους κινοῦνται στὴν ἐπιφανεια και νομιζουν οτι αὐτο εἶναι το ἅπαν. Ἐσωτερικη πορεία λοιπὸν σημαίνει μια κατακόρυφη καταδυση στο ἐσωτερικο μας, ἀπὸ τὴν ἐπιφανεια στην οποία ζοῦμε συνηθως, πρᾶγμα που συνεπαγεται ανακαλυψη κρυμμένων τάσεων. Μία ἀπο τὶς τασεις που αποκαλύπτονται μ' αὐτον τον τροπο εἶναι ὅτι κινούμεθα γύρω ἀπο ἕναν αξονα που μονοτονα ἐπαναλαμβάνει «ἐγὼ — ἐγὼ — ἐγώ», καὶ ἀναφέρει τὰ παντα στον ἑαυτο του. Ὅλα τα θεωρεῖ κτῆμα του, ὅλα θελει να το ὑπακούουν, νὰ το ὑπολογιζουν να τὸ σεβωνται, νὰ το θαυμαζουν, καὶ θιγεται ὅταν δὲν τοῦ φερωνται αναλογως. Δεν ἔχει ματια να δῆ τα αλλα «ἐγω» που το περιβαλλουν, και φυσικὰ δὲν ὑπολογιζει τους αλλους, γιατὶ ἁπλούστατα ἀπαιτεῖ νὰ το ὑπολογίζουν οἱ αλλοι. Με λίγα λογια, αὐτὴ ἡ κατασταση ἀξίζει τον τιτλο τῆς αὐτοπεριστροφῆς, τῆς αὐτοαναφορᾶς ἢ τοῦ ἐγωκεντρισμοῦ, με τὴν ἔννοια ὅτι κεντρον τῶν παντων εἶναι τὸ ἐγώ μας.

Αὐτὴ τὴν ἐσωτερικη κατασταση ὁμως λίγοι ἄνθρωποι τὴν ἀνακαλύπτουν. Γιατι χρειαζεται μια καποια καταδυση απο την ἐπιφανεια για νὰ τὴν ἀνακαλυψη κανεις. Προ τῆς ἀνακαλύψεως της, μπορεῖ νὰ νομιζη ὅτι εἶναι ἀλτρουιστης, κατα κανονα, οτι βλεπει τους αλλους για τους αλλους, ὅτι εἶναι καλος καὶ τα παρομοια. Το πρῶτο λοιπον που ἀνακαλύπτει κάνοντας το ἐσωτερικο ταξιδι εἶναι το ἐγώ του που τὰ θελει ὅλα δικα του. Ἀνακαλυπτει ὅτι πισω ἀπὸ ολες τὶς ὡραῖες προθεσεις και πραξεις του βρισκεται κρυμμενο ψυχολογικο συμφερον και αὐτο συνηθως ἐπιφερει ἕναν ὑγιῆ κλονισμο. Φεύγει ἡ πλαστη και ὡραιοποιημενη ιδέα που εχει κανεις γιὰ τον ἑαυτο του, και αρχιζει νὰ ἀντιμετωπιζη τα γεγονοτα στὴν γυμνη τους πραγματικότητα.

Ἀλλὰ ἀν ἡ παραμονη στην ἐπιφανεια, ἐκεῖ που εχει κανεις μιαν ὡραιοποιημενη ιδεα τοῦ ἑαυτοῦ του, εἰναι ἕνα σφαλμα, σφαλμα εἶναι ἐξ ἴσου καὶ ἡ παραμονὴ σ' αὐτο το βαθυτερο καὶ ρεαλιστικο στρῶμα που ἀνακαλύπτει κατω ἀπο τὴν ἐπιφανεια, δηλαδη, το στρῶμα τοῦ ἐγωκεντρισμοῦ.

Ἡ πορεια προς τα εσω πρεπει να συνεχισθῆ. Ἴσως πολλοι νὰ προτιμοῦν να μεινουν σ' αὐτο το ἐπιπεδο γιὰ ὅλη τους τὴν ζωή, ὄντας εἰλικρινεῖς ὡς προς τις ἐγωκεντρικες προθέσεις καὶ τὰ ἐγωκεντρικὰ κινητρα τους καὶ προσπαθώντας νὰ συμβιβασθοῦν με τὰ γυρω τους «ἐγώ». Γι' αλλους ὁμως, το σταματημα σ' αὐτὸ το ἐπίπεδο εἶναι κάτι χειροτε-

ρο ἀπὸ καταδίκη καὶ φυλακή. Κάτι μέσα τους τοὺς ὠθεῖ νὰ βγοῦν ἀπὸ τὸ ἀδιέξοδο καὶ τὸν φαῦλο κύκλο τοῦ ἐγωκεντρισμοῦ πρὸς ἕνα βαθύτερο καὶ πιὸ ἐσωτερικὸ ἐπίπεδο τοῦ εἶναι τους ποὺ τὸ χαρακτηρίζει ἡ πραγματικὴ Ἀγάπη γιὰ τοὺς ἄλλους καὶ τὸ ἀφιλοκερδὲς δόσιμο σ' αὐτοὺς καὶ τὶς ἀνάγκες τους. Ἐκεῖ, σ' αὐτὰ τὰ βαθύτερα στρώματα, συναντᾶ κανεὶς τὸν πραγματικό, πηγαῖο ἀλτρουισμὸ ποὺ πρὶν ἀπλῶς ἀπέδιδε στὸν ἑαυτό του. Σ' αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ ἐπίπεδο τῆς Ἀγάπης ἀνακαλύπτει κανεὶς ἐπίσης αὐτὴ τὴν τόσο παρεξηγημένη ἔννοια τοῦ Θεοῦ, μόνο πού ἐδῶ πιὰ δὲν εἶναι ἔννοια, ἀλλὰ ζωντανὸ βίωμα. Καὶ τότε ἐπιστρέφει στοὺς κόλπους τῆς Θρησκείας, πρὸς μεγάλην ἔκπληξιν τῶν γνωστῶν καὶ φίλων του οἱ ὁποῖοι πιθανὸν νὰ ἐγνώριζαν πολὺ καλὰ τὶς ἀθεϊστικὲς θέσεις του στὸ παρελθόν. Μὴ μπορῶντας νὰ ἐξηγήσουν μιὰ τέτοια μεταβολή, προσάπτουν σ' αὐτὴν ἐξηγήσεις ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὰ δεδομένα τοῦ δικοῦ τους ἐπιπέδου. Καὶ τὸ δικό τους ἐπίπεδο εἶναι τὸ ἐπίπεδο τῆς ἐπιφανείας ἤ, τὸ πολὺ-πολύ, τὸ ἐπίπεδο τοῦ ἀνεγνωρισμένου ἐγωκεντρισμοῦ. Κατὰ κανόνα ἐπικρίνουν τὴν εἴσοδο στὴν Θρησκεία σὰν μιὰ μορφὴ ἡττοπαθείας ἢ συμβιβασμοῦ μὲ τὰ καθιερωμένα ἢ σὰν τάση συντηρητικότητας ἢ ἴσως καὶ φόβου ἀπέναντι στὴν ζωὴ καὶ τὸν θάνατο. Τέτοιες ἐπικρίσεις γιὰ τὸν συγγραφέα ἔχω ἀκούσει κατὰ κόρον, ἰδιαιτέρως δὲ ἀπὸ ἀνθρώπους τῆς ἐπιφανείας ποὺ δὲν ξέρουν τί θὰ πῆ ἐσωτερικὴ πορεία ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια στὸ βάθος τοῦ ἀνθρωπίνου ὄντος.

Ἑπόμενον εἶναι, λοιπόν, ἕνα ἔργο σὰν τὸ «Κοκταίηλ Πάρτυ» νὰ μὴν γίνη κατανοητὸ ἢ τὸ χειρότερο νὰ παρεξηγηθῆ ἐντελῶς ἂν τὸ δῆ κανεὶς ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τοῦ εἶναι του.

Γιὰ νὰ γράψη κανεὶς ἕνα τέτοιο ἔργο, πρέπει νὰ ἔχη περάσει ὁ ἴδιος ἀπὸ τὶς καταστάσεις ποὺ ἀπεικονίζει. Καὶ τὸ ἔργο τοῦ Ἔλλιοτ χτυπαει κατὰ πρόσωπο τὸν θεατὴ μὲ τὴν κοφτερὴ συνειδητότητα ποὺ τὸ διακρίνει. Ὁ Ἔλλιοτ ξέρει τί λέει. Ἡ κάθε του λέξη ἔχει βιωθῆ μέσα του σὰν κατάσταση. Δὲν εἶναι ἀβέβαιος γιὰ τὰ λόγια του, γιὰ τὸ μήνυμά του. Γ ν ω ρ ί ζ ε ι ἐ κ π ε ί ρ α ς. Καὶ γι' αὐτό, τὸ ἔργο του ἔχει μιὰ βαρύτητα ποὺ καμμιὰ ἀνάλαφρη καὶ ἐπιπόλαια κριτικὴ δὲν μπορεῖ νὰ τοῦ ἀφαιρέση.

Μὲ αὐτὰ τὰ λίγα, περὶ ἐσωτερικῆς πορείας καὶ περὶ Ἔλλιοτ, μποροῦμε νὰ προχωρήσουμε τώρα στὴν ἀνάλυση τοῦ ἔργου του.

Ἀπ' τὴν πρώτη κι' ὅλας πράξη μᾶς φέρνει ἀντιμέτωπους μὲ τὴν ἀνακάλυψη τάσεων ποὺ δὲν τὶς ὑπωπτεύετο τὸ ζεῦγος Ἔντουαρντ — Λαβίνια ὅσο ζοῦσαν στὴν ἐπιφάνεια τοῦ εἶναι τους. Καὶ οἱ δύο εἶχαν πλῆθος λανθασμένες ἰδέες γιὰ τὸν ἑαυτό τους καὶ ἑπομένως ὁ ἕνας γιὰ τὸν ἄλλον. Ποτέ τους δὲν εἶχαν πραγματικὴ σχέση. Πῶς ἦταν δυνατόν, ἄλλωστε, ἀφοῦ αὐτὸ ποὺ ὁ καθένας τους ζοῦσε ἦταν ἕνας ψεύτικος ἑαυτός; Ψεύτικος ἑαυτὸς λοιπόν, ψεύτικη σχέση. Ἀνύπαρκτη θὰ μποροῦσε νὰ πῆ κανείς. Ὅμως, κάποτε αὐτὸ ὡδήγησε σὲ μιὰ κρίση ποὺ τοὺς ἀνάγκασε νὰ δοῦν τί γινόταν λίγο βαθύτερα μέσα τους, νὰ κάνουν ἕναν ἀπολογισμὸ τῶν πεπραγμένων τους καὶ νὰ θελήσουν νὰ ζητήσουν θεραπεία γιὰ τὸ κενὸ ποὺ δημιουργήθηκε μὲ τὸ γκρέμισμα τοῦ πλαστοῦ ἑαυτοῦ στὸν ὁποῖον εἶχαν ζήσει τόσα χρόνια.

Αὐτὸ τὸ κενὸ εἶναι μιὰ κατάσταση ποὺ συχνὰ συναντᾶται στὴν πορεία πρὸς τὰ ἔσω κάθε φορὰ ποὺ περνᾶ κανεὶς ἀπὸ ἕνα πιὸ ἐπιφανειακὸ σὲ ἕνα βαθύτερο στρῶμα τοῦ εἶναι του. Τὸ ἐπιφανειακὸ γκρεμίζεται, ἐνῶ τὸ βαθύτερο δὲν ἔχει ἀκόμα ἐδραιωθῆ καὶ αὐτὴ ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸ ἕνα στὸ ἄλλο βιώνεται σὰν μιὰ προσωρινὴ ἀνυπαρξία, σὰν ἕνα κενὸ ποὺ πιστεύει κανεὶς πὼς δὲν θὰ ξεπερασθῆ ποτέ. Αὐτὴ τὴν κατάσταση τῆς μεταβάσεως ἀπὸ τὸ πλαστὸ στὸ σχετικὰ πραγματικό, τὴν περιγράφει μὲ θαυμαστὴ πυκνότητα καὶ μεστότητα νοήματος ὁ συγγραφεύς, ὅταν τὴν βάζη στὸ στόμα τοῦ Ἀγνώστου ποὺ ἀπαντᾶ στὸ ἐρώτημα τοῦ Ἔντουαρντ: «Ποῦ ὁδηγεῖ αὐτό;»

«Στὸ νὰ βρῆτε τὸ ποιὸς εἶσθε στὴν

πραγματικότητα. Τί αἰσθάνεσθε στὴν πραγματικότητα. Τὸ τί εἶσθε στὴν πραγματικότητα ἀνάμεσα στοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Τὸν περισσότερο καιρὸ παίρνουμε τὸν ἑαυτό μας σὰν κάτι τὸ δεδομένο καὶ ζοῦμε μὲ τὴν μικρὴ γνώση ποὺ ἔχουμε περὶ τοῦ ἑαυτοῦ μας ὅπως ἦταν στὸ παρελθόν. Ἀλλὰ ποιός εἶσθε τώρα; Δὲν ξέρετε, οὔτε ἐγὼ ξέρω. Δὲν εἶσθε τίποτα ἄλλο ἀπὸ μιὰ συλλογὴ ἀπὸ νεκρὲς ἀντιδράσεις. Τὸ μόνο πρᾶγμα ποὺ μπορεῖτε νὰ κάνετε εἶναι νὰ μὴν κάνετε τίποτα. Περιμένετε».

Ἀργότερα βλέπουμε αὐτὸ τὸ κενὸ καὶ τὴν προτροπὴ «Περιμένετε» στὴν περίπτωση τῆς νεαρῆς Σήλιας. Αὐτὴ ὅμως εἶχε περάσει μόνη καὶ ἀβοήθητη τὸ πρῶτο κενό, τὴν πρώτη «νεκρὴ ζώνη» καὶ βρισκόταν τώρα ἀνάμεσα στὸ ἐγωκεντρικὸ ἐπίπεδο καὶ στὸ βαθύτερο ἐπίπεδο τῆς Ἀγάπης, τοῦ ἀλτρουϊσμοῦ καὶ τῆς Θρησκείας, ποὺ πρὸς τὸ παρὸν τῆς ἦταν ἄγνωστο. Ἐκεῖνο ποὺ γεύτηκε ὡς τὸ κατακάθι του καὶ ποὺ τὴν ὡρίμασε μέσα σὲ λίγες ὧρες ἦταν τὸ ἐγωκεντρικὸ ἐπίπεδο. Σὰν σὲ ἀστραπή, εἶδε καὶ ἔζησε ὅλη τὴν ἀθλιότητα τοῦ ἐγωκεντρισμοῦ της καθὼς εἶχε ἐπιχειρήσει νὰ χρησιμοποιήση ψυχολογικὰ τὸν ἐραστή της, ντύνοντάς τον μὲ τὸ ἰδεατὸ ροῦχο τῶν δικῶν της ἐπιθυμιῶν καὶ μὴ βλέποντάς τον ἔτσι ὅπως ἦταν. Ἑπομένως, δὲν εἶχε οὐσιαστικὴ σχέση μαζί του, ἀλλὰ μὲ μιὰ δική της ἀπαίτηση, δηλαδή, ἀπαίτηση τοῦ «ἐγώ» της, μὲ μιὰ προβεβλημένη εἰκόνα τῆς ἐγωκεντρικῆς ἐπιθυμίας της. Λέει χαρακτηριστικὰ στὸν ἐραστή της:

«Δὲν εἶσαι αὐτό. Αὐτὸ εἶναι ὅ,τι ἀπέμεινε ἀπὸ ἐκεῖνο ποὺ νόμιζα πὼς ἤσουν. Βλέπω ἕναν ἄλλον ἄνθρωπο, σὲ βλέπω σὰν ἕνα πρόσωπο ποὺ ποτὲ δὲν εἶχα δεῖ πρωτύτερα. Ὁ ἄνδρας ποὺ ἔβλεπα πρὶν ἦταν μόνο μιὰ προβολὴ —τὸ βλέπω καθαρὰ τώρα— ἐκείνου ποὺ ἤθελα —ὄχι, ὄχι ἐκείνου ποὺ ἤθελα — ἐκείνου ποὺ φιλοδοξοῦσα— κάτι ποὺ ,ἤθελα ἀπελπισμένα νὰ ὑπῆρχε —πρέπει νὰ συμβαίνη κάπου— ἀλλὰ τί, καὶ ποῦ εἶναι, Ἐντουαρντ, βλέπω ὅτι ἁπλῶς σὲ χρησιμοποιοῦσα. Καὶ σοῦ ζητῶ νὰ μὲ συγχωρήσης».

Ὁ Ἔλλιοτ δείχνει μὲ τὸ ἔργο του καὶ τὰ τρία ἐπίπεδα τὰ ὁποῖα περιγράψαμε. Στὸ ἐπιφανειακὸ ζεῖ καὶ κινεῖται ἡ πλειοψηφία τῶν ἀνθρώπων, πιστεύοντας σὲ μιὰ πλαστὴ πραγματικότητα. Στὸ ἀμέσως βαθύτερο, βυθίζεται ἕνα σχετικὰ μικρὸ μέρος τῆς ἀνθρωπότητας μὲ τὴ βοήθεια τοῦ «γνῶθι σαὐτόν». Ἐκεῖ ἀντιμετωπίζει κανεὶς κατὰ πρόσωπο τον ἐγωκεντρισμὸ πίσω ἀπὸ κάθε του κίνητρο. Οἱ περισσότεροι ἱκανοποιοῦνται μὲ αὐτὸ καὶ δὲν ζητοῦν τίποτα περισσότερο. Ὁ Ἔλλιοτ γνωρίζει ὅμως ἐκ πείρας καὶ τὸ τρίτο ἐπίπεδο. Γνωρίζει ἐπίσης ὅτι λίγοι τὸ ἐπιθυμοῦν τόσο ὥστε νὰ τὸ ἐπιδιώκουν ἐπιμελῶς καὶ ἐπιμόνως. Ἐκεῖνο ποὺ τοὺς ἐμποδίζει νὰ μεταβοῦν ἀπὸ τὸ δεύτερο στὸ τρίτο ἐπίπεδο εἶναι ἡ ἀγάπη ποὺ νοιώθουν γιὰ τὸ «ἐγώ» τους. Τοὺς ἀρέσει, δὲν θέλουν νὰ τὸ ἀπαρνηθοῦν καὶ νὰ ἀγκαλιάσουν τὸ σύνολο τῶν ἀνθρώπων, οὔτε θέλουν νὰ δοθοῦν σε ὅλους. Λίγοι εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ ἐπιτυγχάνουν αὐτὴ τὴν ἀπάρνηση τοῦ ἑαυτοῦ τὴν ὁποία συναντοῦμε τόσο συχνὰ στὰ Εὐαγγέλια. Αὐτὴ ἡ ἀπάρνηση τοῦ «ἐγώ» μας συνεπάγεται ἕνο δόσιμο στοὺς ἄλλους ποὺ φθάνει μέχρι θυσίας καὶ τῆς σωματικῆς μας ζωῆς ἀκόμα, δηλαδὴ συνεπάγεται τὴν νίκη κατὰ τοῦ ἐνστίκτου τῆς αὐτοσυντηρήσεως. Καὶ ὡς αὐτὸ τὸ ἀκραῖο σημεῖο τῆς ἀπαρνήσεως τοῦ ἐγώ της φθάνει ἡ νεαρὴ Σήλια πού, ἀφοῦ μεταβῆ ἀπὸ τὸ «ἐγώ» στοὺς «ἄλλους», μπαίνει στὴν ὑπηρεσία τους καὶ βρίσκει τελικὰ φρικτὸ θάνατο σὲ κάποια ζούγκλα τῆς Μαύρης Ἠπείρου.

Τὸ μήνυμα τοῦ Ἔλλιοτ δὲν εἶναι ἀπαισιόδοξο ὅπως θὰ μποροῦσε νὰ ἰσχυρισθῆ μιὰ ἐπιπόλαια θεώρηση τοῦ ἔργου ἐξ αἰτίας τοῦ θανάτου τῆς Σήλιας. Ὅπως τὸ ἴδιο μήνυμα δὲν εἶναι ἀπαισιόδοξο στὶς γνωστὲς πε-

ριπτώσεις τοῦ Σωκράτη, τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν πρώτων Χριστιανῶν μαρτύρων. Ἁπλῶς θέλει νὰ δείξη, καὶ τὸ δείχνει μὲ παράδειγμα καὶ ὄχι θεωρητικά, τὶς δυνατότητες τοῦ ἀνθρώπου καὶ τί ριζικὴ ἐσωτερικὴ μεταβολὴ μπορεῖ νὰ ὑποστῆ ὥστε νὰ παραμερισθοῦν ἔνστικτα τόσο πρωταρχικὰ ὅπως ἡ αὐτοσυντήρηση, ποὺ γιὰ τὸν κόσμο τοῦ ἐγωκεντρικοῦ καὶ ἐπιφανεακοῦ ἐπιπέδου εἶναι τὸ ἅπαν.

Καὶ τί συμβολίζει ὁ Γιατρὸς στο ἔργο τοῦ Ἔλλιοτ; Εἶναι ὁ συνδετικὸς κρίκος μεταξὺ ὅλων τῶν προσώπων τοῦ ἔργου. Γύρω του κινοῦνται, θέλουν δὲν θέλουν. Εἶναι μιὰ δύναμη ὑπέρτερη ποὺ διευθετεῖ καὶ κατευθύνει, ποὺ γνωρίζει καὶ ὠθεῖ, ποὺ ἐπεμβαίνει ὅταν πρέπει νὰ ἐπέμβη. Εἶναι ἕνα κέντρο ποὺ ἐπιφέρει δημιουργικὲς μεταβολὲς στοὺς γύρω του. Δεσπόζει τῆς ζωῆς τῶν ἄλλων. Εἶναι μιὰ μικρογραφία Θεοῦ ποὺ μὲ τοὺς πράκτορές του, φύλακες - ἀγγέλους, κινεῖ καὶ κατευθύνει τὶς τύχες τῶν ἀνθρώπων γύρω του. Εἶναι ἐπὶ πλέον ἡ ἔμφυτη Σοφία ποὺ κάθε ἄνθρωπος κλείνει στὸ κέντρο τοῦ εἶναι του ἀρκεῖ νὰ τῆς ἐμπιστευθῆ τὴν τύχη του καὶ νὰ τῆς δώση τὸν ἡγετικὸ ρόλο.

Τὸ τέλος τοῦ ἔργου χαρακτηρίζεται ἀπὸ μίαν ἀνώτερη τάξη, ἀπὸ ἕναν ἄλλον ἀέρα ὑπέρτερης σκοπιμότητας μέσα στὴν ὁποία ἔχει τὴν θέση της τόσο ἡ θυσία μιᾶς μικρῆς μερίδος ἀνθρώπων ὅσο καὶ ὅλα τὰ ἄλλα ἐπίπεδα τῆς ἐσωτερικῆς τοποθετήσεως τῶν ἀνθρώπων.

Γενικά, τὸ ἔργο αὐτὸ τοῦ Ἔλλιοτ, ἔχει τὸ χάρισμα νὰ συγκροτῆ ἐσωτερικὰ τὸν θεατή, ἂν βέβαια τὸ δῆ σωστά, δηλαδὴ ἀπὸ τὸ βάθος ποὺ ἁρμόζει σ' ἕνα τέτοιο ἔργο. Γιατὶ πρόκειται γιὰ ἔργο βάθους ποὺ δίνει μὲ ἀσυνήθη μεστότητα νοήματα, βιώματα καὶ ἐσωτερικὲς καταστάσεις ποὺ λίγοι συνάνθρωποί μας ἔχουν γευθῆ. Καὶ τὸ κυριώτερο, εἶναι ἕνα ἔργο γραμμένο ἀπὸ τὴν κορυφὴ μιᾶς ὀξυτάτης συνειδητότητας.

«Βουδδιστικὸν» διαιτολόγιον τῆς πριγκηπίσσης Εἰρήνης

ΚΑΝΤΙΩΤΗΣ (Μητροπολίτης Φλωρίνης): Ἐσχάτως ἔμαθα ὅτι εἰς ἕνα γυναικεῖον περιοδικὸν ἐγράφη ὅτι ἡ πριγκίπισσα Εἰρήνη ἐδιάβασε, λέει, τὸν Βούδδα καὶ εἶδε ὅτι ὁ Βούδδας εἶναι καλύτερος ἀπὸ τὸν Χριστὸν καὶ ἔπαυσε, λέει, πλέον νὰ τρώῃ κρέας καὶ ψάρια καὶ νὰ πίνῃ κρασί, διότι αὐτά, λέει, ἀντίκεινται εἰς τὴν Βουδδιστικὴν θρησκείαν. Καὶ κάμνει καὶ ἡ μητέρα της τὸ ἴδιο. Ἐπηρεάσθηκε καὶ ἔκαμε καὶ ἡ Βασίλισσα τὸ διαιτολόγιόν της βουδδιστικόν.

— Θὰ τὸ ἀνακινήσετε καὶ αὐτό;

ΚΑΝΤΙΩΤΗΣ: Ἁπλῶς τὸ σημειώνω διὰ νὰ τὸ προσέξετε καὶ αὐτό.

Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΙΣ περὶ ἧς ἀνωτέρω ἐδόθη στὴ Ρώμη σὲ Ἑλληνίδα δημοσιογράφο, τὸν περασμένον Ὀκτώβριο.

«Ἀντίθετα μὲ ὅ,τι γράφει μία μερὶς τοῦ σκανδαλοθηρικοῦ Τύπου — εἶχε πῆ ἡ Εἰρήνη — ἡ δική μας οἰκογένεια εἶναι πολὺ συνδεδεμένη. Δὲν εἴμαστε ἁπλῶς συνδεδεμένοι, ἀλλὰ καὶ πολὺ θρησκευόμενοι. Ἡ ἐκτέλεσις τῶν θρησκευτικῶν μας καθηκόντων εἶναι παράδοσις τῆς οἰκογενείας μας. Σκεφθῆτε ὅτι φθάνοντας στὴ Ρώμη νοιώσαμε μεγάλη χαρὰ ὅταν διαπιστώσαμε ὅτι ἡ βίλλα ποὺ ἐπρόκειτο νὰ κατοικήσωμε ἦταν γεμάτη ἀπὸ αὐθεντικὲς βυζαντινὲς εἰκόνες».

Ὕστερα ἡ δημοσιογράφος πρόσεξε ὅτι στὸ ρεστωρὰν ποὺ εἶχαν πάει, ἡ Εἰρήνη δὲν ἔδειξε ἐνδιαφέρον γιὰ τὰ φαγητὰ ποὺ ἦταν γραμμένα στὸν κατάλογο καὶ θέλησε νὰ μάθῃ τὸν λόγο.

Ἐρώτησις: Πρόσεξα (τῆς εἶπε) ὅτι κλείσατε ἀμέσως τὸν κατάλογο τοῦ ρεστωράν. Γιατί;

Ἀπάντησις: Γιὰ μένα ὁ κατάλογος εἶναι ἄχρηστος. Δὲν τρώω οὔτε κρέας, οὔτε ψάρι.

Ἐρώτησις: Καὶ γιὰ ποιὸν λόγο;

Ἀπάντησις: Θὰ σᾶς φανῆ περίεργο, ἀλλὰ ἀπὸ τότε ποὺ ἄρχισα νὰ μελετῶ Σύγκριση Θρησκειῶν, καὶ κυρίως Βουδδισμό,

ἔπαψα νὰ τρώω κρέας καὶ ψάρι. Ἑπτὰ χρόνια ἔχω νὰ τὰ δοκιμάσω. Ἀλλὰ καὶ ἡ μητέρα μου, βλέποντας πόσο ὑπέφερα, ἔπαψε καὶ αὐτὴ νὰ τρώῃ ψάρι καὶ κρέας ἀπὸ πενταετίας.

«Μὰ σᾶς ρωτῶ — εἶπε — ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΑΤΕ νὰ φᾶτε τὸ κρέας ἑνὸς ζώου, ποὺ σκοτώσατε ΕΣΕΙΣ;»

(«ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ», 29-1-1971)

«Εἰρήνη καὶ Εὐδοκία»

Τοῦ Ε. Π. ΠΑΠΑΝΟΥΤΣΟΥ

Ἂς ποῦμε ὅτι τρία πλάσματα ἀπὸ τὸν Ἄρη κατεβαίνουν στὴ Γῆ, μιὰ νύχτα τῶν Χριστουγέννων. Καὶ ὅτι ἔχουν ἕνα τρόπο νὰ καταλαβαίνουν τὶς πράξεις καὶ τὴ γλώσσα μας. Τί ἰδέαν ἄραγε θὰ σχηματίσουν γιὰ τὶς κοινωνίες καὶ τὸν χαρακτήρα μας;

Ὁ παράδεισος τῆς νύχτας τῶν Χριστουγέννων ἦταν ἕνα μικρὸ διάλειμμα, μιὰ προσωρινὴ διακοπὴ τῆς λεγόμενης «σκληρῆς βιοπάλης», μιὰ σύντομη ἐκεχειρία στοὺς τόπους τῶν συρράξεων. Καὶ ἡ παρένθεση... εἶχε κλείσει. Ἔτσι, ἀφοῦ ἄκουσαν τὸ εὐαγγέλιο τῆς εἰρήνης καὶ τῆς εὐδοκίας, ἔσφιξαν μὲ ἐγκαρδιότητα τὰ χέρια φίλων καὶ ἐχθρῶν, εὐχήθηκαν εἰς ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους εὐτυχία καὶ ἀγάπη — οἱ ἄνθρωποι τῆς Γῆς κλείδωσαν στὸ συρτάρι τὴν ἀρετή τους γιὰ νὰ τὴν ξαναφορέσουν «τοῦ χρόνου» καὶ βουτήχθηκαν πάλι στὴν κερδοσκοπία, στὴν ἀσωτεία, στὸ αἷμα μὲ τὴ συνείδηση ἥσυχη ὅτι κάνουν τὸ καλύτερο ποὺ μποροῦν...

Στὸ δρόμο τῆς ἐπιστροφῆς τὰ πλάσματα τοῦ Ἄρη συζητοῦν καὶ σχολιάζουν, τὸ καθένα μὲ τὸν τρόπο του (εἶναι κ' ἐκεῖ διαφορετικὰ μεταξύ τους τὰ ὄντα ποὺ σκέπτονται), τὰ ὅσα εἶδαν στὴ Γῆ.

Τὸ ἕνα ὀργισμένο καὶ ἀηδιασμένο:

— Ψεῦτες, λέει, καὶ τσαρλατάνοι κατοικοῦν αὐτὸν τὸ μικρὸ πλανήτη. Μιλοῦν μὲ στόμφο καὶ μὲ δάκρυα γιὰ τὴ δικαιοσύνη, τὴν ἐλευθερία καὶ τὴν εἰρήνη (εἴτε ἐντολὲς τὶς θεωροῦν τοῦ Θεοῦ ποὺ λατρεύουν, εἴτε ὁράματα τῆς σπαραγμένης δῆθεν ἀπὸ τὴν ἐνοχὴ ψυχῆς τους) γιὰ νὰ μποροῦν ἀνενόχλητοι νὰ ἀδικοῦν, νὰ ἐξευτελίζουν καὶ νὰ σφάζουν τοὺς ὁμοίους των. «Ὄχι ἀπὸ τὸ τί πράττομε, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ τί πιστεύομε νὰ μᾶς κρίνετε» ψευτοκλαῖνε· «δὲν κάνομε πάντοτε αὐτὸ ποὺ θέλομε· εἴμαστε καλύτεροι ἀπὸ τὰ ἔργα μας»... Οἱ ὑποκριτές!

Τὸ δεύτερο ἐξωγήινο πλάσμα ἀγαπᾶ νὰ φιλοσοφεῖ· καὶ ψάχνει νὰ βρεῖ τὴν αἰτία τοῦ φαινομένου.

— Καμιὰ σχέση, λέει, δὲν ὑ-

πάρχει ἀνάμεσα σὲ ὅ,τι ὀνομάζομε πολιτισμὸ μιᾶς κοινότητας ἀνθρώπων καὶ στὸ ἠθικὸ ἐπίπεδο τῶν μελῶν της. Ἂς τὸ πάρομε ἀπόφαση. Μπορεῖ ἄριστα ἕνα ἀνθρώπινο ὂν νὰ κάνει θαύματα μὲ τὸ μυαλό του, νὰ στέλνει π. χ. ὣς τὰ πιὸ μακρινὰ ἀστέρια μας ρουκέτες καὶ ρομπότ, ἀλλὰ στὴν καρδιὰ νὰ εἶναι ἀγροῖκο καὶ ἀκόλαστο. Τὴν ἀπόδειξη τὴν ἔχομε τώρα. Αὐτοὶ ποὺ εἴδαμε εἶναι οἱ πιὸ ἔξυπνοι βάρβαροι τοῦ κόσμου.

Τὸ τρίτο πλάσμα ἀργεῖ νὰ μιλήσει· ἔχει καὶ ἄλλοτε ἐπισκεφθεῖ τὴ Γῆ, ξέρει τὰ περασμένα της· τώρα στοχάζεται σιωπηλά.

— Εἶναι, λέει, παράλογο νὰ ἔχομε ἀξιώσεις ἀπὸ ἕνα νήπιο. Ὁ ἠθικὸς ἄνθρωπος εἶναι ἕνα νέο, πολὺ νέο προϊὸν στὴ φυσικὴν ἱστορία τῆς Γῆς. Πόσους (γήινους) αἰῶνες θέλετε νὰ δώσομε στὴν ἡλικία του; Τριακόσιους, τετρακόσιους, πεντακόσιους; — Ἔστω. Ἕνα λεπτὸ φλούδι εἶναι τοῦτο, συγκρινόμενο μὲ τὰ παχιὰ στρώματα τῆς ζωοσύνης ποὺ βρίσκονται ἀπὸ κάτω. Ἐπὶ μυριάδες, ὄχι αἰώνων, ἀλλὰ χιλιετιῶν, τὸ θηρίο ἐκεῖνο ἔζησε σὰν τριχωτὸ δίποδο, παραδομένο στὰ ἄγρια ἔνστικτά του, ὥσπου νὰ ἡμερέψει καὶ νὰ ἀρχίσουν οἱ μυῶνες τοῦ προσώπου του νὰ χαλαρώσουν λίγο γιὰ νὰ σχηματίσουν ἕνα ἀχνὸ χαμόγελο βρεφικῆς καλοσύνης. Οὐσιαστικὰ ἀπὸ τότε γίνεται (ὀρθότερα: πάει νὰ γίνει) ἄνθρωπος. Πλάσμα δηλαδὴ μὲ συνείδηση ἠθική, ποὺ ἐπιθυμεῖ καὶ εἶναι ἱκανὸ νὰ δώσει στὴ ζωή του κάποιο νόημα, ἔξω καὶ πέρα ἀπὸ τὴν ἱκανοποίηση τῶν φυσικῶν ἀναγκῶν. Ἔχετε τὴν ἀξίωση τοῦτο τὸ νήπιο νὰ μὴν ὑποτροπιάζει στὴν κατάσταση τῆς θηριωδίας, τὴν τόσο οἰκεία στὸ εἶδος του ἀπὸ ἐμπειρίες παμπάλαιες; — Ἂς πετροβολάει τοὺς προφῆτες του· ἀπὸ τὸν καλό τους λόγο ὅλο καὶ κάτι μένει. Ἂς καταφρονεῖ τοὺς δασκάλους του· ἐκεινοι σιγὰ - σιγὰ μαλακώνουν τὴν καρδιά του. Ἂς ρίχνει στὴ φωτιὰ τοὺς σοφούς του· τὸ πνεῦμα τους δὲν καίγεται· γίνεται σπόρος καρπερὸς καὶ πάει παραπέρα. Εἶναι δυνατόν, μὲ τέτοιο δούλεμα, νὰ μείνει ἀνάλλαχτο τὸ προζύμι τῆς ψυχῆς του; Ἂν ξέρατε τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τότε ποὺ τοὺς πρωτογνώρισα ἐγώ, θὰ βλέπατε τὴ διαφορά. Ὑπάρχει. Καὶ μὲ τὸν καιρὸ θὰ μεγαλώσει· πρὸς τὸ καλύτερο. Κάνετε λοιπὸν ὑπομονή.

***

Τί νὰ εἶναι ἄραγε οἱ δύο μεγάλες ἔννοιες τῆς ἡμέρας ποὺ γιορτάζει περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλην ἡ Χριστιανοσύνη; «ἐπὶ γῆς εἰρήνη» καὶ «ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία»;

— Συνθήματα ἀπατηλά;

— Κούφια λόγια;

— Καημοῦ καὶ λαχτάρας μήνυμα ἐλπιδοφόρο;

Ε. Π. ΠΑΠΑΝΟΥΤΣΟΣ

(«ΒΗΜΑ», 25-12-1970)

«Ἐξαγωγή» καλογραιῶν στὴν Ἀφρική

Τοῦ ΔΗΜ. ΨΑΘΑ

Στέλνονται, λοιπόν, καὶ νεαρὲς καλόγριες στὴν Ἀφρική; Ὁ πατέρας τὸ βεβαιώνει κατηγορηματικά, ἀπὸ τὶς πληροφορίες ποὺ ἔχει. Ποῦ, ἀκριβῶς, στὴν Ἀφρική; Καὶ γιατί; Τί εἴδους ἱστορία εἶναι αὐτὴ μὲ τὶς ἀποστολὲς καλογραιῶν στὸ ἐξωτερικό; Εἶναι ἀλήθεια; Εἶναι φέματα; Ὅπως καὶ νἄχη τὸ πρᾶγμα χρειάζεται, νομίζω, ἄμεση ἐπέμβαση καὶ ἔρευνα τοῦ κράτους, γιὰ νὰ ἐξακριβωθῆ περὶ τίνος πρόκειται. Τὸ θέμα εἶναι σοβαρώτατο καὶ προκαλεῖ πολλὰ ἐρωτηματικά, ποὺ δὲν ἐπιτρέπεται, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μένουν ἀναπάντητα. Δὲν μπορεῖ νὰ μένη ἀσύδοτη αὐτὴ ἡ θρησκοληπτικὴ προπαγάνδα, ποὺ δημιουργεῖ τόσα δράματα σὲ σπίτια.

(ΤΑ ΝΕΑ, 30.12.1970)

Ἄλλη μιὰ φορὰ θ' ἀσχοληθῶ —καὶ δὲν εἶναι ἀσφαλῶς ἡ τελευταία— μ' αὐτὸ τὸ θέμα τῆς ἁρπαγῆς κοριτσιῶν σὲ μοναστήρια. Εἶναι τὸ σκανδαλῶδες θέμα μὲ τὸ ὁποῖο ὅσες φορὲς ἀσχολήθηκα στὸ παρελθόν, συνάντησα σιγὴν ἰχθύων. Οὐδεὶς γνωρίζει, οὐδεὶς ξέρει, οὐδεὶς εἶναι ἁρμόδιος. Κι' ἂς κλαῖνε κι' ἂς ὀδύρωνται οἱ γονιοὶ ποὺ χάνουν τὰ παιδιά τους.

Μιλῶ γιὰ «ἁρπαγή» κοριτσιῶν κι' ἂς μὴ φανῆ ὑπερβολικὴ ἡ λέξη. Πρόκειται γιὰ κάτι πολὺ χειρότερο, ἀφοῦ, προκειμένου γιὰ «ἁρπαγή», καταφεύγεις στὸ κάτω - κάτω στὴν Ἀστυνομία κι' ἔχεις κάποιαν ἐλπίδα νὰ βρῆς καὶ νὰ σώσης τὸ παιδί σου. Ἐνῶ στὴν περίπτωση τῆς καλογεροποιήσεως τῶν κοριτσιῶν, πρόκειται γιὰ πλύση ἐγκεφάλου, ποὺ γίνεται συστηματικά, ἐπίμονα, μεθοδικὰ —ἀντιστάσεως μὴ οὔσης— μέχρι σημείου πλήρους πνευματικῆς ἐξουθενώσεως τοῦ θύματος, γιὰ νὰ μὴν πῶ ἀποβλακώσεως. Γιατὶ μὴ μοῦ πῆτε ὅτι δὲν ἀποτελεῖ πλήρη ἀποβλάκωση τὸ γεγονὸς ὅτι μιὰ κοπέλλα 20 ἐτῶν, ὅλο ζωὴ καὶ νιάτα, πείθεται νὰ ὑπογράψη «δοκιμασίες», ὅπως ἡ παρακάτω:

«Ποιό λουλοῦδι προτιμῶ; Τὸ ἀγκάθι τοῦ Σταυροῦ! Ποιά τροφὴ προτιμῶ; Τὸν Ἄρτον τῶν Ἀγγέλων! Ποιό σπὸρ προτιμῶ; Τὴν γονυκλισία! Ποιά κορυφὴ προτιμῶ; Τὸν Γολγοθᾶ! Ποιά πατρίδα προτιμῶ; Τὸν οὐρανό! Ποιά ἡ ἰδιοκτησία μου; Ὁ τάφος! Τί μὲ ἐκπλήττει; Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ! Τί μὲ ἀπογοητεύει; Ἡ ἀχαριστία μου! Ὁ καλύτερος ἀνελκυστήρας; Ἡ προσευχή! ΓΕΝΟΙΤΟ».

Τί σχέση μποροῦν νὰ ἔχουν μὲ τὴ θρησκεία ὅλα αὐτά; Καὶ τί σχέση μποροῦν νὰ ἔχουν μὲ τὴν ἀληθινὴ χριστιανικὴ πίστη καὶ τὴν εὐλάβεια αὐτὲς οἱ ἀντιχριστιανικὲς μεσαιωνικὲς διακηρύξεις τῶν «ἀναχωρητῶν», ποὺ πείθονται νὰ ὑπογράφουν, ὕστερα ἀπὸ πολύχρονο φάγωμα τοῦ κεφαλιοῦ, μερικὰ δυστυχισμένα καὶ ἄβουλα πλάσματα, θύματα τῶν ἀσύδοτων προπαγανδιστῶν τῆς χειρότερης μορφῆς θρησκοληψίας;

ΔΗΜ. ΨΑΘΑΣ

(ΤΑ ΝΕΑ, 25.1.1971)

Ὁ Χρουστσώφ περὶ Θεοῦ καὶ μελλούσης ζωῆς

Ἔθεσα στὸν Χρουστσὼφ μιὰ φιλοσοφικὴ ἐρώτηση:

—Δὲν νομίζετε ὅτι οἱ κομμουνισταί, οἱ ὁποῖοι ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν ἰδεολογία τους εἶναι ἀθεισταὶ καὶ δὲν πιστεύουν οὔτε στὴν ἰδέα τοῦ Θεοῦ οὔτε τῆς μέλλουσας ζωῆς, φοβοῦνται ἴσως τὸν πόλεμο καὶ τὸν θάνατο περισσότερο ἀπὸ τοὺς θρησκευόμενους, οἱ ὁποῖοι πιστεύουν στὴν μέλλουσα ζωή;

—Πολὺ ἐνδιαφέρουσα ἐρώτηση. Θὰ ἀπαντήσω πολὺ εὐχαρίστως. Ἔζησα ἀρκετὰ χρόνια καὶ εἶδαν πολλὰ τὰ μάτια μου. Εἶδα πολέμους, εἶδα τὸν θάνατο ἀλλὰ ποτὲ δὲν συνάντησα κανένα, οὔτε παπᾶ —ποὺ θεωρεῖ τὸν ἑαυτό του κοντύτερα στὸ Θεὸ— καὶ κανονικὰ πρέπει νὰ ξέρη περισσότερα γιὰ τὴν μέλλουσα ζωή, δὲν εἶδα, λοιπόν, κανένα ποὺ νὰ βιάζεται νὰ περάση σ᾽ αὐτὴ τὴν μέλλουσα ζωή. Οἱ ἰμπεριαλισταί, οἱ ἀποικιοκράτες, οἱ μονοπωλισταὶ ποὺ λένε ὅτι πιστεύουν στὸ Θεὸ ἐνῶ εἶναι τοῦ διαβόλου σύμμαχοι, οὔτε αὐτοὶ δὲν βιάζονται νὰ κληρονομήσουν τὴν Βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ἀλλὰ στέλνουν στὸν πόλεμο τοὺς στρατιῶτες καὶ ὑπόσχονται σ᾽ αὐτοὺς τὸν παράδεισο, ἐνῶ οἱ ἴδιοι μένουν στὴ Γῆ δίπλα στὰ χρηματοκιβώτιά τους.

Οἱ σοβιετικοὶ ἄνθρωποι ποὺ κατὰ πλειοψηφία δὲν εἶναι θρησκευόμενοι —μολονότι ἔχομε καὶ θρησκευομένους— ἀγαποῦν τὴν ἐπίγεια ζωὴ καὶ δὲν ἔχουν καμμιὰν ἐπιθυμία νὰ πᾶνε στὸν ἐπουράνιο παράδεισο. Θέλουν τὸν Παράδεισο ἐδῶ στὴ Γῆ. Θέλουν νὰ ζήσουν, νὰ δουλέψουν, νὰ χαροῦν αὐτὰ ποὺ φτιάχνει ὁ κόπος τους.

(ΒΗΜΑ, 3.12.1970)

Τὰ περὶ «θρησκείας» Τεκτονισμοῦ

Κατὰ πληροφορίας μας, οἱ καθηγηταὶ κ.κ. Κωνσταντῖνος Μουρατίδης καὶ Ἀνδρέας Θεοδώρου, οἱ ὁποῖοι εἶχον ὁρισθῆ ὡς εἰσηγηταὶ ὑπὸ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν διὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς γνωματεύσεώς της πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον ἐπὶ τοῦ θέματος τοῦ Τεκτονισμοῦ, ἐπεράτωσαν ἤδη τὰς εἰσηγήσεις των καὶ τὰς ὑπέβαλον εἰς τὴν Σχολήν.

Ἀμφότεροι οἱ καθηγηταὶ ὑποστηρίζουν εἰς αὐτὰς ὅτι ὁ Τεκτονισμός, ἐν ἀντιθέσει πρὸς ὅσα ὑποστηρίζει τὸ Τεκτονικὸν Ἵδρυμα, εἶναι θρησκεία.

Τὴν Θεολογικὴν Σχολήν, τῆς ὁποίας ἀναμένεται ἤδη ἡ γνωμάτευσις, ἀπαρτίζουν οἱ καθηγηταὶ κ.κ. Ἀθανάσιος Χαστούπης (κοσμήτωρ), Φυτράκης, Μ. Σιώρης, Εὐάγγελος Θεοδώρου, Κ. Μουρατίδης, Ἀνδρ. Θεοδώρου, Βασίλειος Δεντάκης, Νικόλαος Μπρατσιώτης, Σάββας Ἀγουρίδης καὶ Ἠλίας Οἰκονόμου.

Ὑπενθυμίζεται, ἐξ ἄλλου, ὅτι ἡ κατὰ τὸ ἔτος 1933 ἐκδοθεῖσα ἐπὶ τοῦ ἰδίου θέματος γνωμάτευσις τῆς αὐτῆς Σχολῆς, ἐχαρακτήριζε τὸν Τεκτονισμὸν ὡς μὴ θρησκείαν. Τὴν γνωμάτευσιν ἐκείνην ὑπέγραφον οἱ καθηγηταὶ Δ. Μπαλᾶνος, Γρ. Παπαμιχαήλ, Β. Στεφανίδης, Κ. Δυοβουνιώτης, Ἀμ. Ἀλιβιζᾶτος, Ν. Λούβαρις καὶ Γ. Σωτηρίου, μειοψηφήσαντος τότε τοῦ κ. Παναγ. Μπρατσιώτου, ὁ ὁποῖος εἶχεν ὑποβάλει ἀντίθετον γνωμάτευσιν πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον.

(ΝΕΑ ΠΟΛΙΤΕΙΑ, 24.1.1971)

Κα αἱ «συνέπειαι» κατὰ τὸν λογοτέχνην κ. Γιάννην Σκαρίμπαν

Ἀνεξαρτήτως ὅμως αὐτῶν, οἱ σήμερον δύο αὐτοὶ καθηγητὲς τῆς ἴδιας Σχολῆς, οἱ ἀποφανθέντες τὸ ἀντίθετο, σκέφτηκαν, πρὶν τὸ κάμουν, τὴν ἔκτασιν τῶν βέβαιων συνεπειῶν (κοινωνικῶν, ἀστικῶν καὶ οἰκογενειακῶν), ἄν, ἡ γνωμάτευσίς τους, ἤθελε γίνει ἀποδεκτὴ ἀπὸ τὸ Κράτος;

Ὁ ἀπὸ τὸ λοιπὸν Χριστεπώνυμο ποίμνιο ἐξοβελισμὸς καὶ ὁ, ἀπὸ τὸ Κράτος, χρωματισμὸς (μὲ ἐπίσημην πλέον νομικὴν ρετσινιά), κάμποσων χιλιάδων ἀνύποπτων συμπολιτῶν, συν χριστιανῶν καὶ συνελλήνων μας, σκέφτηκαν ὁποίαν μεσαιωνικὴν διαταραχὴν καὶ ὁποίους ἀνέμους θὰ ἐξαπολύσουν κατὰ τῆς κοινωνικοθρησκευτικῆς ἑνότητας τοῦ ἔθνους; Σοφία, γιὰ μόνο τὴ σοφία, εἶναι ἀχρηστη «Ζηλώτρια» καὶ ἡ ἀρετὴ ἀκόμα, δὲν φελάει. Διότι, ἂν ὁ τεκτονισμὸς εἶναι θρησκεία παρὰ τὴν ἐφησυχαστικὴ πραότητά του καὶ παρὰ τὴν «ἰδαλγικὴ θεοσοφία του» γιατι δὲν εἶναι θρησκεία (καὶ μάλιστα τοτεμική), ἡ ἐξάλλη ἄλλη αὐτὴ... θρησκεία τῆς μπάλλας, ὅπου ἑκατοντάδες χιλιάδες συντοπίτων μας (καὶ ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια στὸν κόσμο) καταλαμβάνονται ἀπὸ παραληρικὸν ἀμόκ, μπρὸς στὶς κλωτσιες μιᾶς δερμάτινης καὶ ἠλίθιας φούσκας (μὲ ἀέρα), Τέτοιους καὶ τόσους ζηλωτὲς ἔχει καμμιὰ ἄλλη θρησκεία νὰ ἐπιδείξει; Γιά νὰ μὴν πῶ καὶ γιὰ τὴν ἄλλη «Θεατικὴ» ἐτούτη.. αἴρεσι, τὴν τηλεόρασι λεγόμενη, ὅπου «ἀποηλιθιοῦνται» καὶ γκαβίζονται (κατά τε τὰ μάτια καὶ τὸ νοῦν) οἱ καρδιογραφηματιστὲς καὶ τὰ παιδιά μας,

Καὶ θὰ ρώταγα τοὺς δύο σοφοὺς καθηγητές:

Ἔστω Κύριοι — θρησκεία! (Θρησκεία, ἐνῶ δὲν εἶναι ἀντιθρησκεία οἱ ὁραματίστριες τοῦ Αἰγάλεω καὶ οἱ μετὰ Χριστὸν θαυματουργίες!) Ἀλλὰ θὰ σᾶς θέσω κάποια ἀπορήματα· Μᾶς λέτε, παρακαλῶ, τί θὰ γίνει, ἂν ὁ υἱός μιᾶς οἰκογενείας, εἶναι —αὐτός— τέκτων, ἐνῶ οἱ γονεῖς του, οἱ ἀδελφοί του κ.λ.π., εἶναι —φυσικά— χριστιανοί; Τί εἶδους ἠθικοθυμικὸ κλῖμα καὶ τί λογῆς θρησκευτικὴ ὁμογένεια θὰ ὑπάρξει μεταξὺ χριστιανῶν καὶ τοῦ... ἀλλόθρησκου κάτω ἀπὸ τὰ κεραμίδια τῆς αὐτῆς οἰκογενείας; Ἕνα ἀπ' τὰ δύο: Ἤ, τὸ οἰκογενειακὸ αὐτὸ χωριὸ νὰ γίνει ...ἀπὸ δύο (ἀλληλοφασκελωνάμενα) χωριά, ἤ, ἂν ὁ υἱός συμβαίνει νὰ εἶναι καὶ ὁ οἰκονομικὸς παράγοντὰς τους,, νὰ προσχωρήσουν στὴν... ἀλλαξοπιστία του καὶ οἱ ἄλλοι. Καὶ θὰ εἶναι σάν... ἐξώμοσοι!

Δεύτερο: Ἂν ὑποθέσουμε ὅτι ὁ υἱὸς αὐτὸς πεθαίνει, ἔτσι ὅπως θὰ —πλέον— θεωρεῖται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία (καὶ τὸν Νόμο!)... ἀλλόθρησκος, μὲ τί εἶδους λιβάνι θὰ τὸν λιβανίσουν οἱ οἰκεῖοι του; Τί εἶδους εἰκόνισμα θά τοῦ βάλουν μέσ' στὰ χέρια; Τί εἶδους παπᾶς θὰ τὸν «σηκώσει» ἀπ' τὸ σπίτι του; Καὶ σὲ ποιά ἐκκλησία θὰ τόνε ψάλουν; Ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία, σὰν ἀλλόθρησκον, θά τὸν ἀπαξιώσει τῆς Χριστιανικῆς παράστασής της. (Ἤδη, καὶ ἔτσι ὡς ἔχουν σήμερα τὰ πράγματα, ὑπῆρξαν τέτοια... κρούσματα χριστιανοποιῶν ἱερωμένων. Καὶ ζηλωτὲς «Θεουσιάνικων» ὀργανώσεων, ὅπου, ἀντιτάχτηκαν, ἀκόμα καὶ στήν, στὰ χριστιανικὰ νεκροταφεῖα, ταφίασί τους!)

Ἔτσι, καὶ ἐν τοιαύτη περιπτώσει, οἱ ἀτυχεῖς αυτοὶ ὁμολογητές μας καὶ συνβίωτοι, θὰ πρέπει νά... ἀλλοξοπιστήσουν .. κατὰ Νόμον! Νὰ κάμουν... τὸ ἄλλο ἐκεῖνο χωριὸ (ποὺ εἶπε) καὶ Θεο... ἀνταγωνιζόμενο μέ... λυσσασμένη θεολογία τους, τὸν δικό μας! Καὶ ὥστε, (σάν, καλὴ ὥρα, οἱ Παλαιοημερολογίτες μας) χώρια Ἱερατεῖο κι' Ἐκκλησία τους, χώρια καντηλανάφτες κι' Ἐπιτρόπους. Τὶς οἶδε, δὲ μὴν (...εἰς ἀντίποινα) μᾶς... παραπέμψουν κι' αὐτοί σὲ ...κάνα «Τεκτονοσοφεῖον» τους, τῶν Θρησκευμάτων!...

Καὶ δόστου ναχει: Νὰ βαφτίζωνται καὶ νὰ παντρεύωνται... τεκτονικὰ καὶ νὰ τεκτολογᾶν... μασωνικάτα! Καὶ νἄχουν Ἡμερολόγιο...

μὲ τέκτονες ὅλους τοὺς Ἁγίους καὶ Πατριάρχες! Αὐτὴ ἡ «σὰν ἀποκεφαλισμένο κοκκορόπουλο», χοροπηδοῦσα) Σοφία τῶν Προφεσσόρων μας, σὲ τέτοιον θὰ μᾶς ὁδήγαε τραγέλαφο, ἂν γίνονταν ἀποδεχτὴ ἡ γνωμάτευσί της... Ἄλλο πρᾶγμα ἡ Δογματικὴ καὶ τὸ ἐπιστημονικὰ «ἀντικειμενίζειν» τὰ θρησκεύματα καὶ ἄλλο ἡ ἰδεολογικὴ μισαλλοδοξία. Τὸ πρῶτο μπορεῖ νὰ εἶναι καμμιὰ φορὰ ἀσχολία καὶ τῶν θεολόγων μας ...Τὸ δεύτερο, ὑπάγεται στὸ «περὶ ὀρέξεως οὐδεὶς λόγος» καλαντάρι. Ἐμεῖς δέ, ὄχι μόνο τὸν λόγον δὲν ποιούμεθα, ἀλλὰ οὔδε κἂν ὄρεξιν ἔχουμε — ἕνεκα ἡ ἔλλειψι τῶν σχετικῶν ὀρεκτικάτων...

Χαλκίδα, 24.1.1971

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΚΑΡΙΜΠΑΣ

Ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος περὶ Τεκτονισμοῦ

«Δὲν εἶναι καθόλου θρησκευτικὴ αἵρεσις»

Ὁ φίλος τοῦ «Ἰλισοῦ» κ. Σωκράτης Γ. Κογχυλάκης, ἀναφερόμενος εἰς δημοσίευμα τοῦ ἐπίσης φίλου κ. Γ. Στεργίου περὶ μυήσεως τοῦ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ εἰς τὸν Τεκτονισμόν, τὴν 25ην Φεβρουαρίου 1898 (π.ἡ.), καὶ συγκεκριμένως εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις Στοὰν «Ἀθηνᾶ» (Τεκτονικὸν Δελτίον 1965, σελ. 148 - 159), μᾶς πληροφορεῖ ὅτι ἐννέα ἔτη μετὰ τὴν μύησίν του εἰς τὸν Α΄ βαθμὸν —πιθανῶς δὲ μὲ ἄνοδόν του, ἐν τῷ μεταξύ, καὶ εἰς τὸν Γ΄ βαθμόν, τὸν τοῦ Διδασκάλου— ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος, ὁμιλῶν ἐνώπιον τῆς Β΄ Συντακτικῆς Συνελεύσεως τῶν Κρητῶν, παρέχει τὴν βεβαίωσιν ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς «δὲν εἶναι καθόλου θρησκευτικὴ αἵρεσις»

Ἀφορμὴν εἰς τὴν τοιαύτην βεβαίωσιν τοῦ Βενιζέλου —τὴν ὁποιαν δὲν εἶναι λογικὸν νὰ ὑποθέσῃ κανεὶς ὅτι ἔκαμε ἄνευ βαθείας γνώσεως τοῦ θέματος— ἔδωσαν τὰ ἑξῆς περιστατικά:

Εἰς τὴν Κρητικὴν Συνέλευσιν συνεζητεῖτο ἡ ψήφισις νέου Συντάγματος. Εἶχε συσταθῆ 30μελὴς Ἐπιτροπὴ διὰ τὴν ἐπεξεργασίαν τοῦ σχεδίου τούτου, μὲ πρότυπον τὸ Σύνταγμα τοῦ ἐλευθέρου Ἑλληνικοῦ Βασιλείου τοῦ ἔτους 1864, ὅπερ τοτε ἴσχυε.

Ὁ Ἐλευθ. Βενιζέλος ἡγεῖτο τοτε κόμματος ἀντιπολιτεύσεως καὶ μετεῖχε τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπεξεργασίας τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος τούτου.

Εἰς τὸ σχεδιον τοῦτο περιείχετο καὶ ἡ περὶ Θρησκείας διάταξις, ἡ ὁποία καθώριζε ἐν τῷ ἄρθρῳ 17 τὰ ἑξῆς·

«Ἕκαστος εἶναι ἐλεύθερος νὰ πρεσβεύῃ οἱονδήποτε θρήσκευμα προτιμᾷ. Ὁ προσηλυτισμὸς ἀπαγορεύεται ...κ.λ.π». (Ἐπίσημος ἐφημερὶς σελ. 56 Συνεδρίασις 8, Ὀκτωβρίου 20, 1906).

Κατὰ ἐπακολουθησάσας συζητήσεις ἀνεπτύχθησαν ἀπόψεις, μία τῶν ὁποίων ἐπεζήτει νὰ τεθῇ τὸ περὶ Θρησκείας ἄρθρον ὡς τὸ πρῶτον ἐν τῷ Συντάγματι, ἑτέρα δέ, νὰ τεθῇ εἰς ἑτέραν θέσιν (ἄρθρον 17)

Περαιτέρω συζητήσεις, ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Συνελεύσεως, ἐδημιούργησαν μίαν ἀτμόσφαιραν ἀνησυχιῶν, ὡς πρὸς τὰς προθέσεις τῶν συντακτῶν τοῦ σχεδίου Συντάγματος ἔναντι τῆς Ὀρθοδόξου Χριστιανικῆς Θρησκείας, κατὰ τον χαρακτηρισμὸν ταύτης ὡς «ἐπισήμου» ἢ «ἐπικρατούσης».

Ἐντὸς μιᾶς τοιαύτης ἀτμοσφαίρας ἤρξατο συζήτησις εἰς τὴν Συνέλευσιν, καὶ ἐξητάσθη ἡ διευκρίνισις τῆς προελεύσεως τῶν τοιούτων διαδοσεων.

Ἐπηκολούθησεν ἡ κατωτέρω διαλογικὴ συζήτησις:

ΙΩΣ. ΛΕΚΑΝΙΔΗΣ ...Εἶπον μόνον ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ ἐφρόντισε περὶ τῆς ὑλικῆς εὐημερίας τοῦ τόπου καὶ

μόνον, καὶ μοὶ ἀπήντησε μάλιστα ὁ κ. Βενιζέλος λέγων μοι «καὶ περὶ αὐτοῦ ἐκλήθημεν».

ΕΛΕΥΘ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ: Σήμερον ὅτε ἀνεγνώσθησαν τὰ Πρακτικὰ καὶ εἴπομεν ὅτι ὁ κ. Λεκανίδης δὲν ἀποδέχεται αὐτὴν τὴν ἔννοιαν... τὰ διόρθωσε μόνος του διότι τόν ἠρωτήσαμεν καὶ ἡμεῖς καὶ μᾶς εἶπε νὰ γράψωμεν τὴν φρᾶσιν «καὶ ἐν πνεύματι ὑλισμοῦ».

ΙΩΣ. ΛΕΚΑΝΙΔΗΣ: Εἰς τόν δρόμον ἔξω μὲ ἠρώτουν.

ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ: Ἐν πάσῃ περιπτώσει θὰ μοῦ ἐπιτραπῇ νὰ παρατηρήσω ὅτι ρητῶς καὶ κατηγορηματικῶς καὶ μετὰ θάρρους τὸ ὁποῖον χαρακτηρίζει τὸν κ. Λεκανίδην, ἐλέχθη αὐτὴ ἡ μομφή. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι εἰς τὰς ψυχὰς τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας ἤρχισε νὰ γεννᾶται ἡ ὑπόνοια καὶ νὰ λέγωσι τινές, «βρὲ παιδιὰ μήπως αὐτοὶ εἶναι Μασσόνοι καὶ θέλουν ν' ἀλλάξουν τὴν πίστιν μας;» Θέλω νὰ ἀμυνθῶ κατὰ τῶν τοιούτων διότι, καὶ ἂν δὲν λέγωνται ρητῶς καὶ κατηγορηματικῶς, νομίζω ὅμως ὅτι ὑποψιθυρίζονται.

ΙΩΣ. ΛΕΚΑΝΙΔΗΣ: Δὲν εἶναι παράδοξον ἐδῶ νὰ ὑπάρχουν ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι διαπνέονται ὑπὸ τεκτονικῶν ἰδεῶν. Ἀλλὰ δὲν εἶμαι ἐγὼ ἐξ ἐκείνων τῶν ἀνθρώπων οἱ ὁποῖοι κατακρίνουν τὰς ἰδέας τοῦ Μασσονισμοῦ καὶ δὲν εἶναι δυνατόν ποτὲ νὰ ἔλθω νὰ κατηγορήσω τὰς ἀρχάς του.

ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ: Δὲν εἶναι καθόλου θρησκευτικὴ αἵρεσις.

Σ. ΒΙΣΤΑΚΗΣ: Μήπως δὲν εἶναι Χριστιανοὶ καὶ αὐτοὶ οἱ Φιλελεύθεροι Μασσόνοι; Τοῦτο θὰ ἤθελον νὰ ἐρωτήσω τόν κ. Λεκανίδην.

ΙΩΣ. ΛΕΚΑΝΙΔΗΣ: Ἒξ εἶναι ἐδῶ μέσα. Ἒξ! (Γέλωτες παρατεταμένοι).

(Στενογραφημένα Πρακτικὰ τῆς Β' Συντακτικῆς τῶν Κρητῶν Συνελεύσεως. Ἐπίσημος Ἐφημερίς, σ. 115. Συνεδρίασις 10, Ὀκτωβρίου 28, 1906).

Εὔλογον εἶναι νὰ ὑποτεθῇ ὅτι ἡ Τεκτονικὴ ἰδιότης τοῦ Ἐλευθ. Βενιζέλου ἦτο γνωστὴ εἰς τὴν Συνέλευσιν ἢ καὶ ἐκτός αὐτῆς, διὰ νὰ ἀναγκασθῇ νὰ δώσῃ εἰς τὴν ἰδίαν ὡς ἄνω συνεδρίασιν καὶ εἰς ἑπομένην καὶ βεβαίωσιν περὶ τῆς προσηλώσεώς του εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Χριστιανικὴν πίστιν καὶ περὶ σεβασμοῦ πρός τόν κλῆρον.

Παραθέτομεν τὰ σχετικὰ ἀποσπάσματα:

ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ: «Μὴ νομίσετε ὅτι ἐγὼ πιστεύω εἰς τὸν Κομφούκιον ἢ εἰς τὸν Μωάμεθ. Οἱ γονεῖς μου ἐπίστευον εἰς τὸν Χριστὸν καὶ τὰ παιδιά μου τὰ ἔμαθα νὰ πιστεύουν εἰς τὸν Χριστόν».

(Ἀνωτέρω Πρακτικὰ σ. 113. Συνεδρίασις 10 Ὀκτωβρίου 28, 1906).

ΕΜΜ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ: ... Ἐκθέτει ἀπόψεις περὶ τῆς συμβολῆς τοῦ κλήρου κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς δουλείας τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

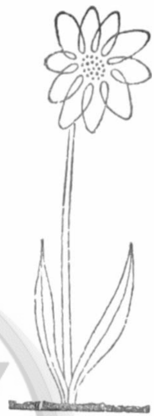
ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ: Δὲν ἀσφισβητεῖτε ὅτι καὶ ἡμεῖς οἱ ἄλλοι οἱ ὑποστηρίζοντες τὴν ἀντίθετον γνώμην (Σημ.: ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς θέσεως τοῦ ἄρθρου περὶ Θρησκείας εἰς τὸ Σύνταγμα) ἔχομεν τὸν ἴδιον σεβασμόν.

ΕΜΜ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ: Δὲν ἀμφισβητῶ ποσῶς αὐτό. Ἐγὼ μάλιστα ἔχω τὴν ἰδέαν ὅτι σεῖς εἶσθε ὑπὲρ πάντα ἄλλον Χριστιανός.

ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ: Ὄχι ὑπὲρ πάντα ἄλλον.

(Ἀνωτέρω Πρακτικὰ σ. 132. Συνεδρίασις 11, Ὀκτωβρίου 30, 1906).

Τὰ Σὰ ἐκ τῶν Σῶν...

Τρανὲ Θεέ, Δημιουργέ,
Δύναμη, Κάλλος καὶ Σοφία!
Δίας ἢ Κύριος Σαβαώθ,
Κομφούκιος, Ἀλλὰχ ἢ Βράχμας
— μ' ὅποια μορφὴ λατρεύεσαι,
σ' ὅποιο ὄνομα γροικιέσαι —
Σὲ προσκυνῶ. Σ' εὐχαριστῶ.
Καὶ μ' ἔκσταση καὶ σεβασμὸ
προσπέφτοντας στὰ πόδια Σου
τὰ «Σὰ ἐκ τῶν Σῶν» προσφέ-
(ρω...

...Καὶ Σὲ θωρῶ κατάμματα,
Σὲ ψηλαφῶ... Σὲ νοιώθω,
σὰν χαίρομαι τὴν πλάση Σου
— μόριο κι' ἐγὼ δικό της —
σὰν σκαρφαλώνω τὰ βουνά,
διαβαίνω τὰ ρουμάνια,
σὰν ἀγναντεύω θάλασσας
μπουνάτσες καὶ φουρτοῦνες,
σὰν ἀφουγκράζουμαι ἀηδονιοῦ
κελαϊδητό, νεροσυρμή,
ζώου κραυγή, φωνὴ παιδιοῦ,
γρύλλου καημὸ ἢ καντάδα·
σὰν βλέπω τὶς ἀστροφεγγιές,
τὸν ἥλιο, τὸ φεγγάρι,
τὸν κόσμο σὰν στοχάζομαι
καὶ σὰν ἀναλογιέμαι
τοῦ Ἀνθρώπου, κατ' εἰκόνα
(Σου,
τὸ θαυμαστὸ δαιμόνιο...

...Προσκλίνοντας τὴν κεφαλὴν
ὑψώνω τὴν ψυχή μου,

μὲ τὰ φτερὰ τοῦ πνεύματος,
μὲ τῆς καρδιᾶς τὴ φλόγα
ἴσαμε τὸν ὑπέρτατο
κι' ἀόρατό Σου θρόνο
καὶ δέομαί Σου ταπεινά:
— Θεέ, «ἐν τῇ εὐδοκίᾳ Σου»
Ρίξε τὸ βλέμμα Σου σὲ μᾶς,
τὰ δόλια πλάσματά Σου.
Σπλαχνίσου τὸν πλανήτη μας,
δῶσε μας σ' ὅλους φώτιση
κι' ἐπὶ τῆς Γῆς εἰρήνη...

ΜΝΗΜΩΝ

ΤΑ ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Σημειώσεις ΧΡΙΣΤΟΥ Α. ΡΙΖΟΠΟΥΛΟΥ

ΚΩΣΤΗ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ: ΜΗΤΙΣ

Δικαιοῦμαι, νομίζω, νὰ ἐπαναλάβω ὅσα εἶχα γράψει, τὸν χειμῶνα τοῦ 1963, γιὰ τὴν πρώτη ἔκδοσι αὐτῆς τῆς ἐξαιρετικῆς συλλογῆς ἀποφθεγμάτων, πρὸς ἐνημέρωσιν τῶν πολλαπλασίων σήμερα φίλων τοῦ ΙΛΙΣΟΥ:

«Δὲν εἶναι ἡ πρώτη συλλογὴ αὐτοῦ τοῦ εἴδους, ἀλλὰ εἶναι ἡ μόνη, ποὺ σχηματίσθηκε μὲ ἕνα σαφὲς πρόγραμμα, μιὰ συγκεκριμένη ἀρχή, μιὰ ὡρισμένη ἰδεολογία, ὥστε νὰ ἔχη σύνθεσι, ἁρμονία καὶ ἑνότητα... Ὑπάρχει ἕνα ἰθῦνον πνεῦμα ποὺ καθοδηγεῖ, ἕνα πολικὸ ἀστέρι ποὺ φωτίζει, μιὰ γαλανὴ κλωστὴ ποὺ συνδέει τὰ 1420 ἐν ὅλῳ (Σημ. τώρα 1450) ἀποφθέγματα ἢ ἀποσπάσματα: Εἶναι ἡ διψαλέα πρὸς μάθησιν, ἀλλὰ καὶ ἐνάρετη ἐλευθεροφροσύνη. Μονολεκτικά, ἡ Πνευματοδοξία. Ὁ συγγραφεὺς συνέλεξε ψήγματα καθαροῦ χρυσοῦ καὶ λαμπρὰ πολύεδρα ἀδαμάντων ἀπὸ τὴν πνευματικὴ κληρονομία τῆς ἀνθρωπότητος, ποὺ ξεκινάει ἑπτὰ αἰῶνες πρὸ Χριστοῦ καὶ φθάνει μέχρι τὴν ἐποχή μας».

Πρέπει νὰ προσθέσω (πέραν τῆς σημαντικῆς τεχνικῆς βελτιώσεως τῆς ἐκδόσεως) ὅτι ἡ δεύτερη ἔκδοσις εἶναι σημαντικὰ βελτιωμένη καὶ στὸ περιεχόμενο. Διότι προσετέθησαν, μεταξὺ ἄλλων, ὁ Πίνδαρος («Ἀνδρῶν δικαίων χρόνος σωτὴρ ἄριστος»), ὁ Ἰσοκράτης («Σοφία μόνον τῶν κτημάτων ἀθάνατον»), ὁ Πύρρων («Ἀμφιβάλλειν καὶ ἐπέχειν» = νὰ ἀμφιβάλλης καὶ νὰ ἐπιφυλάσσεσαι), ὁ Θωμᾶς Τζέφερσον («Ἡ ἐλευθερία εἶναι ταραγμένη θάλασσα· οἱ δειλοὶ προτιμοῦν τὴν γαλήνη τοῦ δεσποτισμοῦ»), ὁ Ρόμπερτ Ἴγκερσολ («Ἡ εὐτυχία εἶναι τὸ μόνον ἀγαθόν. Ὁ τόπος τῆς εὐτυχίας εἶναι ἐδῶ. Ὁ καιρὸς τῆς εὐτυχίας εἶναι τώρα. Ὁ τρόπος τῆς εὐτυχίας εἶναι νὰ τὴν προσφέρης στοὺς ἄλλους»), ὁ Μὰρκ Τουαὶν («Ὁ ἄνθρωπος εἶναι τὸ μόνο ζῶον ποὺ κοκκινίζει καὶ πρέπει νὰ κοκκινίζη»).

Θὰ ἤθελα ἀκόμη νὰ προσθέσω ὅτι ἡ ἐπιτυχία τοῦ βιβλίου τοῦ

ἀκούραστου πνευματικοῦ ἐργάτου καὶ φίλου μας Κωστῆ Μελισσαροπούλου, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν δίκαιη ἐπιβράβευσι τῶν κόπων του, ἀποτελεῖ καλὸ σημάδι γιὰ τὰ πνευματικὰ ἐνδιαφέροντα ὁλοένα καὶ περισσοτέρων συνανθρώπων μας. Πραγματικά, βιβλία τοῦ εἴδους αὐτοῦ, ποὺ εἶναι αἰώνια ἀρωματικὲς καὶ δροσερὲς ἀνθοδέσμες, ἀνταποκρίνονται στὴν σημερινὴ ἀγχώδη ἐποχή. Εἶναι ἀντίδοτο, γιὰ πνευματικὴ γαλήνη καὶ ἀνάτασι.

Κ, ΖΙΝΑΡΑΓΙΑΝΤΑΣΑ: Ἀπόκρυφος ἐξέλιξις τῆς Ἀνθρωπότητος

Τὸ βιβλίο αὐτὸ τοῦ Ἰνδοῦ φιλοσόφου Ζιναραγιαντάσα ἐγράφη τὸ 1910 καὶ μετεφράσθη στὴν ἑλληνικὴ τὸ 1928. Εἶχε πρὸ πολλοῦ γίνει περιζήτητο καὶ ἡ ἐπανέκδοσίς του (σὲ φωτοανατύπωσι ἀρίστης ποιότητος) ἦταν μιὰ πραγματικὴ ἀνάγκη γιὰ ὅσους θέλουν νὰ ἐνημερωθοῦν γιὰ τὶς «πρῶτες ἀρχὲς τῆς Θεοσοφίας» (ὅπως ἦταν καὶ ὁ τίτλος στὸ ἀγγλικὸ πρωτότυπο).

Τὰ κεφάλαια τοῦ βιβλίου μιλοῦν εὔγλωττα γιὰ τὸ περιεχόμενό του: Ἡ ἐξέλιξις τῆς Ζωῆς καὶ τῆς Μορφῆς. Ἡ ἄνοδος καὶ ἡ πτῶσις τῶν πολιτισμῶν. Οἱ Νόμοι τῆς Μετενσαρκώσεως. Ὁ Νόμος τοῦ Κάρμα. Οἱ ἀόρατοι κόσμοι. Ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν ζωὴ καὶ τὸν θάνατο. Ἡ ἐξέλιξις τῶν ζώων. Τὰ βασίλεια τῆς Ζωῆς. Ἡ ἐξέλιξις τῆς Ὕλης καὶ τῆς Δυνάμεως, τῆς Ζωῆς, τῆς Συνειδήσεως. Ἡ ἐσωτερικὴ κυβέρνησις τοῦ κόσμου. Ἡ Ἀτραπὸς τοῦ Μαθητοῦ κ. ἄ.

Ἡ πρώτη ἐντύπωσις ἐκείνου, ποὺ ἁπλῶς διατρέχει τὸν πίνακα αὐτὸν τῶν περιεχομένων, εἶναι ὅτι πρόκειται γιὰ θέματα βαρειὰ καὶ δυσνόητα. Ἀλλά, ὁ μελετητὴς τοῦ βιβλίου ἐκπλήσσεται μὲ τὸ συναρπαστικὸ ὕφος τοῦ συγγραφέως, ὁ ὁποῖος ἐπιτυγχάνει τὴν προσέγγισι τῶν ἁπλῶν διανοουμένων στὰ κοσμογονικὰ αὐτὰ καὶ ἀποκρυφιστικὰ θέματα, μὲ πειστικὴ ἁπλότητα καὶ μὲ ποιητικὴ διάθεσι. Εἶναι ἡ βασικὴ ἀρετὴ τοῦ βιβλίου, χάρις εἰς τὴν ὁποίαν καὶ ἐξακολουθεῖ, ἔπειτα ἀπὸ τόσα χρόνια, νὰ διατηρῆ μιὰ φρεσκάδα ἀμείωτη. Ἀλλὰ καὶ τὰ θέματα τοῦ βιβλίου, ποὺ ἀναφέρονται σὲ μεγάλα ἐρωτηματικὰ τοῦ σκεπτομένου ἀνθρώπου, δὲν εἶναι πάντα νέα καὶ τωρινά;

ΘΑΝΑΣΗ ΤΣΑΚΙΡΙΔΗ: Ἀνησυχίες, Ἡράκλειο 1969.

Αἰώνιες καὶ ἀναλλοίωτες ἀνησυχίες τῶν νέων ἀνθρώπων...

Ἀντὶ προλόγου, γράφει ὁ ποιητής: «Τί σταθήκαμε στὰ δυό μας πόδια; Νὰ μποροῦμε νὰ κυρτώνουμε σκυθρωποί, νὰ συλλογιζόμαστε, νὰ ὑποφέρουμε; Πές μου: Ντρέπομαι».

Ἡ καταδίκη τῆς κοινωνικῆς πραγματικότητος χαρακτηρίζει

τοὺς περισσότερους ἀπὸ τοὺς στίχους, τοῦ ποιητοῦ, ὁ ὁποῖος συμπυκνώνει τὴν καταδίκη σὲ πέντε στίχους:

Βιετνάμ, Μπιάφρα, Μέση Ἀνατολή, Τσεχοσλοβακία. .
Νάιτ - κλάμπ, κινηματογράφοι,
Χρηματιστήρια, Βιομηχανίες,
Στερλίνες, Δολλάρια, Ρούβλια,
Γῆ, Στάρι, Ψωμί, Πεῖνα . . .

Καὶ ἡ κατακλεῖδα, μιὰ πρόσκλησι στὸν «ἐγωϊστὴ ἄνθρωπο»:

Πάρε τὶς μηχανές σου
Καὶ βγες στὴν κορυφὴ τοῦ λόφου
—Κάτω ἀπὸ τὸ βουνὸ καὶ πάνω ἀπὸ τὴ θάλασσα—
Νὰ δεῖς τὸ τίποτα τῶν σιδερικῶν σου
Τὸ σχῆμα σου, τὸ μέγεθός σου
Κάτω ἀπὸ τὸ πέλμα τῆς φύσης.

ΛΕΑΝΔΡΟΥ ΝΙΚΟΚΛΗ ΜΙΧΑ: Τὰ Ταταῦλα: Ὁ ἱστορικὸς λόφος τῆς Πόλης.

Ὁ συγγραφεὺς ἀποκαλεῖ τὴν πατρίδα του, τὰ Ταταῦλα, «ἕνα κομμάτι ζωντανὸ ἀπὸ τὴν πολύπαθη γῆ ποὺ λέγεται Ἑλλάδα καὶ ἀτίμητο στολίδι στὸ ἀκάνθινο στεφάνι τοῦ ὑπόδουλου Ἑλληνισμοῦ». Καὶ δικαιώνει τὸν χαρακτηρισμὸ μὲ σειρὰ ἀφηγήσεις γιὰ τὸ τοπίο, τοὺς ἀνθρώπους, τὰ ἔθιμα, τὴν ζωή, τὰ συμβάντα — ὅλα μεγάλης λαογραφικῆς ἀξίας.

Τὸ γράψιμο εἶναι γοητευτικὸ καὶ δὲν ἀφήνει τὸν ἀναγνώστη, παρὰ ὅταν φθάση στὸ τέλος, ὅπου τὸ γλωσσάριο τῶν ἰδιωματισμῶν. Στὸ τέλος, ὅπου μεταγγίζει τὴν δική του συγκίνησι σὲ κάθε ἑλληνικὴ καρδιά.

ΚΑΛ. ΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΥ-ΓΡΙΒΑ: Θυμᾶσαι; (Διηγεῖται ὁ πατέρας μου μουχτάρης).

Καὶ αὐτὸ τὸ βιβλίο εἶναι ἐθνικο-λαογραφικό, ἀλλὰ γιὰ τὴν Σμύρνη. Μιὰ ἀξιόλογη συμβολὴ στὴν ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Ἰωνίας, τῶν «χαμένων πατρίδων».

ΓΙΑΝΝΗ ΓΑΛΑΝΟΜΑΤΙΔΗ: Ποντιακὴ Μοῦσα.

Πολὺ χαριτωμένη αὐτὴ ἡ πρωτότυπη συλλογή, μὲ τὰ Ποντιακὰ ποιήματα στὸ πρωτότυπο καὶ σὲ μετάφραση, ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν ποιητή, στὴ νεοελληνική. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν χάρι τῶν ἰδίων τῶν ποιημάτων, ποὺ διακρίνονται γιὰ τὰ λεπτά τους αἰσθήματα, ἡ χάρις τῶν στίχων στὴν ποντιακὴ διάλεκτο εἶναι μοναδική. Ἐπὶ πλέον, μᾶς μεταδίδουν τὴν νοσταλγία τοῦ Ἑλληνικοῦ Πόντου.

Κυττάξετε ἕνα κομμάτι ἀπὸ τὸ ποίημα γιὰ τὸν Ὀρφέα, ὁ

ὁποῖος «ἦταν λατρευτὸς ἀπὸ τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς ἀγγέλους, γιατὶ εἶχε πλασθῆ ἀπὸ τοὺς κρίνους τῆς θεᾶς Μούσας καὶ ἀπὸ τὴν ἀστείρευτη πηγὴ τῶν μαγικῶν της μουσικῶν ἤχων»:

Θεοὶ κι Ἀγγέλ' ἐλατραυάνατον μὲ πολλὰ - πολλὰ οὐράνιον (ἀγάπην.
Γιατὶ ὁ Ὀρφέαν ἐπλάσθεν ἂς τὰ κρίνους, κι ἂς το φῶς τί (θεᾶς Μούσας.
Κι ἂς τ' ἀστείρευτα τὰ ποτάμαι, τὸ ἔταν τ' ἐκεινές, τὰ μου- (σικομεγεμένα λαλίας»

ΜΑΙΡΗΣ ΜΠΟΥΣΜΠΟΥΡΕΛΗ: Δελφικοὶ ἀντίλαλοι

Τὸ πνεῦμα τῆς Εἰρήνης, ποὺ ἐχαρακτήριζε τοὺς Δελφούς, μὲ τὶς Ἀμφικτιονίες των, συγκινεῖ τὴν ποιήτρια, ἡ ὁποία στήνει μιὰ ἰδεατὴ γέφυρα μέχρι τὴν ἐποχὴ τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ.

Ἀλλά, δὲν πρόκειται μόνον γιὰ Δελφικοὺς ἀντίλαλους, ἀφοῦ ἀκόμη καὶ ἡ Γρανάδα βρίσκει θέσι στὴν συλλογή. Ὑπάρχουν ἐπίσης ποιήματα μὲ θέμα τὶς διαστημικὲς ἔρευνες, τὴν αἰνιγματικὴ Σφίγγα (ποὺ θὰ ἐκάγχαζε, ἂν μποροῦσε, γιατὶ ἐξαπατᾶ τοὺς ἀνθρώπους... μὴν ἔχοντας κανένα μυστικό, δοθέντος ὅτι ὁ ἄνθρωπος γεννιέται, παλεύει καὶ πεθαίνει), ἡ ἄρνησις τοῦ Πέτρου κ. ἄ.

Ὑπάρχει καὶ ἕνα ποίημα γραμμένο γαλλικά, μὲ πολὺ ὡραία ρίμα. Ἀπορεῖ κανείς, πῶς ἡ ποιήτρια ξεχνάει αὐτὴ τὴν ἱκανότητα ὅταν γράφει ἑλληνικά...

Πάντως, εὐτυχεῖ περισσότερο ὅταν καταπιάνεται μὲ θέματα φυσιολατρικὰ (καὶ ὄχι φιλοσοφικά). Μερικοὶ στίχοι ἀπὸ τὸ «Ποιμενικό» της εἶναι ὡραιότατοι:

Εἶμαι ἕνας φτωχὸς βοσκὸς στὸν Παρνασσό
Ἁπλοικιὰ εἶναι ἡ ψυχὴ κι ὁ νοῦς μου
Μὰ ἔχω τὴ φύση ὁδηγό. Μοὔμαθε αὐτὴ
νὰ ξεχωρίζω τὸν καιρό, ἂν βρέξει,
ἂν θἄρθει χιόνι ἢ παγωνιά. Πλοῦτη γιὰ μέ,
τὸ ἔλατο, ἡ καστανιά, τὸ ρέικι.
Καντήλα μου τ' ἄστρα στὸν οὐρανό
Γι' αὐτό, Θεέ μου, Σ' εὐχαριστῶ καί Σε ὑμνῶ
Μοὔδωσες δῶρα ἀνώτερα ἀπ' τὸ χρυσό
Κι ὅ,τι δέν εἶναι φύση, ναὶ τὸ μισῶ.

ΝΙΚΟΥ Α. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΥ: Χαμόγελα στὶς χίμαιρες

Παραμερίζοντας τοὺς συνδεδεμένους μὲ τὴν ἐπικαιρότητα στίχους, τοὺς ἀφιερωμένους σὲ παλαιὰ ἢ σύγχρονα γεγονότα, ξεχωρίζουν ἀπὸ τὴ συλλογὴ τὰ ποιήματα τῆς ἀγροτικῆς ζωῆς.

Ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ἥρως εἶναι ὁ «ζευγᾶς»:

«Κρατῶντας τὴν ἀξίνα του, στοῦ χωραφιοῦ τὴν ἄκρη,
σκύβει ὁ ζευγᾶς ἀπ' τὴν αὐγή, ὡς τὸ μεγάλο γιόμα
καὶ τρέχει ἀπὸ τὸ μέτωπο ὁ ἱδρῶτας, σὰ δάκρυ
δροσιὰ τοῦ πόνου, ποὺ κρυφὰ τὴν καρτερεῖ τὸ χῶμα

. . . .

Ζευγᾶ μόνη ἀξία στὴ ζωή,
χτίζει ἀπὸ χρόνους μακρυνούς, σ' ὅλης τῆς γῆς τὰ πλάτια,
λουσμένο στὸν ἱδρῶτα σου, μᾶς δίνει το ψωμὶ
καὶ τῆς ἀγάπης τῶν λαῶν, στεργιώνει τὰ παλάτια.

Καὶ ἀπὸ τὸν κόσμο τῶν ζώων τῆς ὑπαίθρου, ἥρως ὁ σκῦλος, ὁ πιστός. Ποὺ ἔμεινε στὴ θέσι του — καὶ μετὰ τὴν διάλυσι τῆς στάνης καὶ τὴν ἀναχώρησι τοῦ τσοπάνη — γιὰ νὰ πεθάνη στὰ χώματα τῆς ὑπηρεσίας του.

Γενικά, ἡ συλλογὴ διακρίνεται γιὰ τὴν στιχουργικὴ εὐχέρεια καὶ ζωηρότητα.

ΛΕΦΤΕΡΗ Β. ΤΖΟΚΑ: Στὰ στενορύμια τοῦ χωριοῦ μου

Στενορύμια τοῦ χωριοῦ, ἀλλὰ μὲ στέγη τὸν οὐρανό! Εἶναι μιὰ σειρὰ ἀπὸ ποιήματα ρυθμικά, μουσικά, δροσερά, μέσα στὸ φυσικὸ περιβάλλον. Τὰ χαίρεται κανείς, ἔπειτα ἀπὸ τὴν εἰσβολὴ τῶν ἐγκεφαλικῶν (ἢ καὶ ἀντι-εγκεφαλικῶν) προβληματισμῶν (ἢ αἰνιγματισμῶν). Τὰ «Χελιδόνια» εἶναι ἕνα δεῖγμα:

Σπαθάτα ἀπόδημα γοργόφτερα πουλιὰ
προμήνυμα μιᾶς ἄνοιξης καὶ τῆς ψυχῆς μας δῶρα
γέλιο ποὺ στέλνει μακρυνὴ κι ἐξωτικὴ μια χώρα,
πέταγμα πάνω ἀπ' ἀνθισμένη πασχαλιὰ

Τὶς γκρεμισμένες ξαναχτίζετε φωλιὲς
ποὺ κούρσεψε ἡ βαρειὰ πνοὴ τοῦ βουεροῦ χειμῶνα
καὶ λύγιζε στὸ δρόμο μας τὸ κουρασμένο γόνα
καὶ στὰ στεγνά μας χειλη σβήνουν οἱ μιλιὲς

Τὸ στάσιμό σας σημαδεύει ἀνθοβολή
δῶρο Θεοῦ κάθε ματιὰ ποὺ πρώτη σᾶς γνωρίζει
χύνεται ἡ ἀγάπη στὴν καρδιά, τὸ αἷμα στις φλέβες σφυζει
καὶ νὰ κρατήσει τοὺς παλμούς της δὲ βολεῖ.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἐνδείξεις ζωῆς σὲ ἄγνωστο πλανήτη

Ἐπιστήμονες τῆς ΝΑΣΑ (Ὑπηρεσίας Ἀεροναυτικῆς καὶ Διαστήματος τῶν Η.Π.Α.) διεπίστωσαν ὕπαρξι ἀμινοξέων, μὴ γηΐνης προελεύσεως, σ' ἕνα μετεωρίτη ποὺ ἔπεσε πλησίον τοῦ Μέρτσισον τῆς Αὐστραλίας, τὴν 28ην Σεπτεμβρίου 1969. Ἡ διαπίστωσις αὐτὴ —εἶπεν ὁ δόκτωρ Ποναμπεροῦνα— ἀποτελεῖ πιθανώτατα τὴν πρώτη θετικὴ ἀπόδειξι ἐξωγηΐνης χημικῆς ἐξελίξεως (τῆς χημικῆς διεργασίας, ἡ ὁποία προηγεῖται τῆς δημιουργίας τῆς ζωῆς).

Ἡ θεωρία τῆς χημικῆς ἐξελίξεως ἀρχίζει μὲ τὰ βασικὰ στοιχεῖα τοῦ πρωταρχικοῦ Σύμπαντος καὶ ὑποστηρίζει ὅτι διάφοροι τύποι πηγῶν ἐνεργείας συνετέλεσαν εἰς τὴν ἐξέλιξι ὁλονὲν καὶ περισσότερον πολυπλόκων μορίων. Ἐν συνεχείᾳ, μὲ τὴν πάροδο ἑκατοντάδων ἑκατομμυρίων ἐτῶν χημικῆς ἐξελίξεως, ἐνεφανίσθησαν ἐξαιρετικῶς πολύπλοκα μόρια, τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ ἀναπαραχθοῦν καὶ ὡς ἐκ τούτου ἠμπορεῖ νὰ χαρακτηρισθοῦν ὡς αἱ πρῶται μορφαὶ ζωῆς, βάσει τῆς θεωρίας αὐτῆς.

Ὁ μετεωρίης Μέρτσισον πιστεύεται ὅτι ἔχει ἡλικία 4,5 δισεκατομμυρίων ἐτῶν. Ἐπίσης πιστεύεται ὅτι τὰ ἀμινοξέα καὶ τὰ ἄλλα πολύπλοκα ὀργανικὰ μόρια ποὺ εὑρέθησαν πάνω του ὑφίστανται ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ σχηματισμοῦ τῆς Γῆς. Ἡ σημασία τῆς διαπιστώσεως συνίσταται στὴν βεβαιότητα ὅτι τὰ ἀμινοξέα δὲν ἀνεμίχθησαν στὸν μετεωρίτη κατὰ τὴν κάθοδό του στὴ Γῆ. ἀλλὰ ἔχουν μὴ γήϊνη προέλευσι, μὴ βιολογική. Ἄρα εἶναι ἡ πρώτη ἔνδειξις περὶ τῆς διαδικασίας ζωῆς σὲ κάποιον ἄγνωστο πλανήτη, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἀπεσπάσθη ὁ μετεωρίτης. Ὑποτίθεται, πλέον, μὲ κάποια βασιμότητα, ὅτι «κάπου στὸν οὐρανὸ» ὑπάρχει ἕνας πλανήτης, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔχουν ξεκινήσει οἱ ἀναρίθμητες χημικὲς ἀντιδράσεις γιὰ τὴν δημιουργία ἑνὸς ζωντανοῦ κυττάρου ἀμινοξέων, ποὺ ἀποτελοῦν τὸν ἀπώτατο πρόλογο ἐκδηλώσεως τῆς ζωῆς. Ἀλλὰ δὲν ἀποκλείεται ὁ μετεωρίτης νὰ ἀποτελῇ μέρος ἑνὸς πλανήτη, ποὺ κατεστράφη ἀπὸ ἄγνωστη αἰτία, ἢ μέρος ἑνὸς μικροῦ σωροῦ στερεᾶς ὕλης, ποὺ ἀπὸ τὴν φύσιν τῆς πυκνώσεώς του ἀπὸ κάποιο ἀρχικὸ νεφέλωμα δὲν κατωρθώθη νὰ συνενωθῇ σὲ οὐράνιο σῶμα μεγαλυτέρων διαστάσεων.

Συμπέρασμα: Ἐνῶ τὸ ἀποκτηθὲν τεκμήριο εἶναι ἀξιόλογο καὶ ἔρχεται νὰ ἐπιβεβαιώση τὴν λογικὴ ἄποψι περὶ μὴ μονοπωλήσεως τῆς ζωῆς ἀπὸ τὸν δικό μας πλανήτη μέσα στὸ ἄπειρο σύμπαν, ἀπέχει σὲ ἀσύλληπτη ἀπόστασι ἀπὸ κάποια συγκεκριμένη διαπίστωσι γιὰ τὸ «σημεῖον» τῆς ὑπάρξεως ζωῆς.

Ἐπικοινωνία μὲ ἄλλους κόσμους

Ἐν τῷ μεταξύ, οἱ Σοβιετικοὶ ἐπιστήμονες θὰ προσπαθήσουν νὰ ἔρθουν εἰς ἐπαφὴν μὲ τοὺς πολιτισμοὺς ἄλλων κόσμων, μὲ ραδιοαστροναυτικὲς συσκευὲς νέου τύπου, ποὺ ἄρχισαν ἤδη νὰ τὶς ἐγκαθιστοῦν εἰς ἀπόστασιν μερικῶν δεκάδων χιλιομέτρων ἀπὸ τὴ Μόσχα. Ἡ πληροφορία αὐτὴ ἀναφέρεται στὴν «Λιτερατούρναγια Γκαζέτα» ἀπὸ τὸν Ρῶσο ἀστροφυσικὸ Νικολάϊ Πέτροβιτς, ὁ ὁποῖος θεωρεῖ γεγονὸς ὅτι καὶ ἄλλα ὄντα προσπαθοῦν ἀπὸ τὸ βάθος τοῦ Διαστήματος νὰ ἔρθουν εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸν γαλαξία μας, καὶ ὑποστηρίζει ὅτι ὡρίμασαν πλέον αἱ προϋποθέσεις γιὰ ν' αναληφθῆ μιὰ τέτοια προσπάθεια κι' ἀπὸ τὴ Γῆ.

Ἡ προσπάθεια ἐπικοινωνίας θὰ γίνη μὲ φωτεινὰ κύματα. Πρὸ δέκα ἐτῶν, οἱ Ἀμερικανοὶ ραδιοαστρονόμοι εἶχαν κάμει ἕνα πείραμα τοῦ εἴδους αὐτοῦ, κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ ὁποίου τὸ ραδιοτηλεσκόπιο τοῦ «Γκρὴν Μπάνκ» τῆς Βιργινίας εἶχε ἐπὶ πολὺν καιρὸ προσανατολισθῆ πρὸς τὴν κατεύθυνσι τοῦ Ἄλφα τοῦ Κενταύρου (εἰς ἀπόστασιν 4 περίπου ἐτῶν φωτὸς ἀπὸ τὸν Ἥλιο, κάπου δηλαδὴ 38 χιλιάδων δισεκατομμυρίων χιλιομέτρων).

Τὰ ἀποτελέσματα δὲν ὑπῆρξαν θετικά. Ἀλλὰ σήμερα οἱ ἐπιστήμονες διαθέτουν τελειότερα ὄργανα καὶ θὰ ἐπαναλάβουν τὰ πειράματα. Ἀσφαλῶς, θὰ τὰ ἐπαναλαμβάνουν καὶ στὸ μέλλον, χωρὶς νὰ ἀπελπίζωνται...

Τηλεπάθεια μεταξὺ Γῆς καὶ Σελήνης

Ἕνα πείραμα λιγώτερο φιλόδοξο, ἀλλὰ πολὺ σημαντικό, ἔγινε κατὰ τὴν τελευταία (τρίτη κατὰ σειρὰν) ἀπόβασι Ἀμερικανῶν στὴ Σελήνη. Ὁ ἀστροναύτης Ἔντγκαρ Μίτσελ, ἐν συνεννοήσει μὲ τὸν κ. Ὄλαφ Τζόνσον, κάτοικο Σικάγου, συνεκέντρωσε τὴν σκέψι του, μία καθωρισμένη ὥρα, πάνω σ' ἕνα σύμβολο τῆς στιγμιαίας ἐκλογῆς του, καὶ ὁ κ. Ὄλαφ Τζόνσον ἀπὸ τὸ Σικάγο, προσεπάθησε νὰ τὸ συλλάβη, διὰ τῆς τηλεπαθείας. Οἱ δύο ἄνδρες οὐδέποτε εἶχαν συναντηθῆ, ἀλλὰ συνωμίλησαν ἀπὸ τηλεφώνου, λίγο πρὸ τῆς πτήσεως τοῦ διαστημοπλοίου «Ἀπόλλων 14».

Τὰ ἀποτελέσματα τοῦ πειράματος θ' ἀνακοινωθοῦν μετὰ τὴν ἐλευθεροκοινωνία τοῦ ἀστροναύτου.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ μέγεθος τῆς ἀποστάσεως, τὸ πείραμα δὲν εἶναι κάτι τὸ νέο. Τὸ ἀμερικανικὸ ναυτικὸ ἔχει ἐκτελέσει ὅμοια πειράματα μεταξὺ πληρώματος ὑποβρυχίου καὶ ναυτικῆς βάσεως, μὲ ἐκπληκτικὴ ἐπιτυχία. Τέτοια πειράματα εἶχαν ἐκτελεσθῆ, πρὶν 40 χρόνια, μεταξὺ Ἀθηνῶν — Βιέννης, ἀρκετὰ ἐπιτυχῶς.

Ἄγγελος Τανάγρας

Ὁ ἐμπνευστὴς τῶν πειραμάτων ἐκείνων, ἱδρυτὴς καὶ πρόεδρος τῆς Ἑταιρίας Ψυχικῶν Ἐρευνῶν, Ἄγγελος Τανάγρας, ἀπεβίωσε τὴν 2 Φεβρουαρίου, σὲ ἡλικία 94 ἐτῶν.

Ὁ Τανάγρας διετύπωσε τὴν θεωρία περὶ «ψυχοβολίας», μὲ τὴν ὁποίαν ἀσχολήθηκαν οἱ ἐπιστήμονες τοῦ μεσοπολέμου. Ἐξ ἄλλου, ἐμελετοῦσε κάθε περιστατικὸ τηλεπαθείας, τηλεκινησίας καὶ ψυχικῶν, γενικά, φαινομένων. Στὴν ἐποχὴ τῆς δράσεώς του, τὰ πειράματα εἶχαν καθαρῶς ἐπιστημονικὸ χαρακτῆρα. Ἀργότερα, τὰ διάμεσα ποὺ ἀνέδειξε, ἐστράφησαν στὸν ἐπαγγελματισμό. Ἡ κατάληξις ἦταν νὰ δημιουργηθοῦν καὶ διάφορα πνευματιστικὰ σωματεῖα, προβάλλοντας τὸ ὄνομά του ὡς «ἐπιτίμου προέδρου» κ.λ.π., ὅταν ὁ ἴδιος δὲν μποροῦσε πιά, νὰ ἀντιδράση, ἀσκοῦντα δὲ τὸν πνευματισμό, αὐτόν, ἀκριβῶς, ποὺ ὁ Τανάγρας ἔθεσε ὑπὸ ἀμφισβήτησιν!

Στὶς «τελευταῖες θελήσεις» του, μετὰ τὸ ἀστικὸ μέρος, ἀκολουθοῦσε τὸ πνευματικό, ὅπου ἔγραφε:

«Ἀφήνω τὸ βασανισμένον αὐτὸ σαρκίον, πιστεύων ἀκραδάντως καὶ μόνον, εἰς τὴν θρησκείαν τῆς ἐπιστήμης, ὅπως διεμορφώθη μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς ραδιενεργείας καὶ τῆς διασπάσεως τοῦ ἀτόμου. Δηλαδή, τὴν ταυτότητα ὕλης καὶ ἐνεργείας. Ὁ ἐστὶ τήν, εἰς τὴν πραγματικότητα, ἀνυπαρξίαν τῆς ὕλης, μὲ τὸ μέγα συμπέρασμα τῆς καταρρίψεως τῶν ὑλιστικῶν θεωριῶν καὶ τὴν πειραματικὴν ἀπόδειξιν τῆς ὑπάρξεως, μιᾶς παντοδυνάμου καὶ πανσόφου δημιουργικῆς δυνάμεως, μὴ ἐχούσης τίποτε τὸ ἀνθρώπινον καὶ ἀποτελούσης τὸ Σύμπαν καὶ ὅλας τὰς μορφὰς τῆς ζωῆς, ἐμψύχου καὶ μή, ὑπὸ μορφὴν ἠλεκτρικῆς πυκνώσεως πρωτονίων καὶ ἠλεκτρονίων».

Ἡ μουσική

Ὁ «Κήρυξ τῆς Νέας Ζηλανδίας» ἀνέγραψε ὅτι, ὅταν ἕνας Ἰταλὸς ἐπεσκέφθη τὸν γιατρό του καὶ τοῦ παρεπονέθη γιὰ στομαχικὲς διαταραχές, ἐκεῖνος τοῦ... ἔγραψε μιὰ συνταγή. Καὶ τοῦ εἶπε: «Τρεῖς φορὲς τὴν ἡμέρα, πρὸ τοῦ φαγητοῦ». Ἀλλά, δὲν ἦταν φάρμακο ἀπὸ τὸ στόμα. Ἦταν φάρμακο ἀπὸ τὸ... αὐτί: Ἕνας δίσκος τοῦ Μπάχ. Ἔπειτα ἀπὸ λίγες ἡμέρες, ὁ ἀσθενὴς μπόρεσε νὰ δεχθῆ τὸ φαγητὸ χωρὶς ν' ἀκολουθήση καμμία ἐνόχλησις.

Καὶ ἡ ἐφημερίδα διερωτήθηκε: Τί θὰ εἶχε συμβῆ ἂν πάρη ἕνα δίσκο μὲ... ρὸκ ἔντ ρόλλ; Ἀσφαλῶς, θὰ εἶχε πάθει ἕλκος. Ἡ μουσικὴ εἶναι, ἀναλόγως τῆς περιπτώσεως, φάρμακο ἢ δηλητήριο.

Ο ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

ΜΕΤΑΞΥ ΜΑΣ

ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΜΑΣ

Τά Γραφεῖα τοῦ «Ἰλισοῦ», Δραγατσανίου 6, ὄροφος 6ος, (Πλατ. Κλαυθμῶνος), εἶναι ἀνοικτά μόνον κάθε Δευτέρα καὶ Παρασκευὴ 10 - 12 π.μ.

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ

Παρακαλοῦμεν ἀποστέλλετε μὲ ταχυδρομικὴν ἐπιταγὴν εἰς τὴν διεύθυνσιν: «Κωστῆν Μελισσαρόπουλον, Δραγατσανίου 6, Ἀθήνας, 122». Ἀποστολαὶ μὲ τραπεζιτικάς ἐπιταγάς ἤ ἐντολάς μᾶς δυσκολεύουν. Νά ἀναγράφεται καθαρά τό ὀνοματεπώνυμον καὶ ἡ διεύθυνσις τοῦ ἀποστολέως.

ΠΑΛΑΙΑ ΤΕΥΧΗ ΚΑΙ ΤΟΜΟΙ

Τιμὴ τόμων παρελθόντων ἐτῶν δρχ. 60. Τιμὴ τεύχους δρχ. 10.

Δὲν ὑπάρχουν μεμονωμένα τεύχη ὑπ' ἀριθ. 1 - 5, 7 - 9, 11 - 12, 15 - 18, 23, 25 - 26, 28 - 30, 32 - 33, 40, 44, 49 - 50, 55 - 60, 67 - 70, 79 οὔτε τόμοι 1956 - 1959, 1961 - 1963 1967 - 1968.

ΑΛΛΑΓΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΝ

Τεύχη ἀποσταλέντα στοὺς κατωτέρω συνδρομητάς μας, ἐπεστράφησαν ἀπό τό Ταχυδρομεῖον μὲ τὴν σημείωσιν: «μετώκησε» ἤ «ἄγνωστος». Παρακαλοῦνται ὅσοι τούς γνωρίζουν νά τοὺς εἰδοποιήσουν ἤ νά μᾶς δώσουν τάς διευθύνσεις των.

ΑΘΗΝΩΝ:

Φωτ. Βαμβακάρη, Μενάνδρου 1, Κηφισιά. Ἀθαν. Βῆλος, Δασκαλάκη 36. Ἰω. Ζοῦγκος, Σπ. Τρικούπη 19. Γερ. Καγκελάρης, Δημητρακοπούλου 115. Μαίρη Καταρτζῆ, Ἀγγελετοπούλου 33. Νικ. Κωνσταντόπουλος, Ἰλισοῦ 86 Εὐ. Λαγούδης, Χαλκοκονδύλη 52. Γ. Μαμαλάκης, Ἀλφειοῦ 9 Ἀναστ. Μίχα, Ἱπποκράτους 92 Ἐμ. Μπλαζογιαννάκης, Δεριγνὺ 39. Θεοδ. Νικήτας, Ἄλδ. Μανουτίου 13. Στ. Παπαδημητρόπουλος, Βασ. Γεωργίου 43. Ἰορδ. Παπαδόπουλος, Ἰωαννίνων 119. Χαρ. Παπαδόπουλος, Ὁμήρου 48, Ν. Σμύρνη. Α. Παυλίδης, Γσιμισκῆ 24. Κων. Στάμου, Χατζηχρήστου 12.

ΕΠΑΡΧΙΩΝ:

Γ. Γιουματζίδης, Πελοποννήσου 11, Ἔδεσα. Τασούλα Ζαφειροπούλου, Γαμβέτα - Δημητριάδος, Βόλος. Σοφ. Καρανικόλας, Μητροπόλεως 129, Θεσσαλονίκη. Γεώργ. Λίγκος, Μπότσαρη 68, Καβάλα. Ν. Μολοχίδης, Π. Πατρῶν Γερμανοῦ 140, Θεσσαλονίκη Στυλ. Στεργίδης, Βασ. Ὄλγας 184, Θεσσαλονίκη. Κ. Τσαγκουρνῆς, ΟΤΕ, Ρόδος. Γ. Φλισκανόπουλος, Φράγκου 30, Λάρισα.

ΚΥΠΡΟΣ

Τεύχη «Ἰλισοῦ», τόμοι καὶ βιβλία στό Βιβλιοπωλεῖον Ἀντωνίου Στυλιανοῦ, Λεμεσός.

ΕΓΚΑΤΕΛΕΙΨΑΝ ΤΟΝ ΓΗΙΝΟΝ ΒΙΟΝ

Γεώργ. Νέλλας, Ν. Ψυχικό.
Ἰω. Δουβάκης, Ἡράκλειον.
Στυλ. Πιστολάκης, Χανιά.
Πάρις Ποῦρος, Ἀμμόχωστος.

ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ ΒΑΣ. ΚΡΙΜΠΑ

Ὁ κ. Κ. Μπερεδήμας ἀπέστειλεν εἰς τὴν Θεοσοφικὴν Ἑταιρίαν ἐν Ἑλλάδι δρχ. πεντακοσίας εἰς μνήμην Βασ. Κριμπᾶ. Ἡ Θεοσοφικὴ Ἑταιρία θερμῶς εὐχαριστεῖ.

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΕΛΑΒΕ Ο «ΙΛΙΣΟΣ»

(Μὲ τὴ σειρά προτεραιότητος)

Τό πνευματικό Ρόταρυ, Α' σειρά ὁμιλιῶν τοῦ Ροταριανοῦ Ὁμίλου Ἀθηνῶν — Βορρᾶ. Β' σειρά ὁμιλιῶν. Ἀθῆναι 1970.

Νῖκος Ἀδαμαντιάδης: Ἡ ὀργάνωση ἀσφαλείας στὴν διοίκηση τῶν ἐπιχειρήσεων. Ἀθῆναι 1970.

Ἑλένη Σιάτρα — Λαζανᾶ: Ἡ μουσικὴ τῶν ἀετῶν (Ποιήματα). Ἀθῆναι 1970.

Λεφτέρης Β. Τζόκας: Στὰ στενορύμια τοῦ χωριοῦ μου (Ποιήματα). Ἀθῆναι 1970.

Πέτρ. Μαριδάκης: Μάελστρομ (Ποιήματα). Ἀθήνα 1970.

Ἰάσων Εὐαγγέλου: Ἡ γοητεία τοῦ Μυστηρίου (Δοκιμιακὰ μελετήματα). Ἀθήνα 1971.

Δημ. Δ. Σταμούλης: Ἀρχαῖος νά 'μουν Ἀθηναῖος. Ἀθήνα 1970.

Ἀναστάσιος Γ. Στεφάνου: Ὁ γέρος τοῦ Μωριᾶ. Ἀθῆναι 1970.

Χρῆστος Βουνᾶς: Τὸ Κεφαλονίτικο Ἡμερολόγιο τοῦ 1971.

Δημ. Χ. Ἐλευθεριάδης: Τό τραγούδι τοῦ ἄγνωστου ἀδελφοῦ. Μυτιλήνη 1970.

Λούλα Δ. Κωνσταντινίδου: Ἀνθρώπινες στιγμὲς (Ἀφηγήματα — Ταξιδιωτικά). Ἀθήνα 1971.

Νῖκος Α. Στασινόπουλος: Χαμόγελα στὶς χίμαιρες (Ποιήματα). Ἀθήνα 1970.

Καλ. Καλισπούλου — Γρίβα: Θυμᾶσαι; (Λαογραφικὴ ἀφήγηση). Ἀθῆναι 1970.

Νῖκος Χατζηδημητρίου: Ἡ Λήθη (Ποιήματα). Ἀθήνα 1970.

Ἐκκλησία — Πνευματισμός (Ἀναβάπτισις εἰς τὰ ἰδανικά) Ἀθῆναι 1971.

Μαρίκα Γ. Μπαμπίλη: Ἄγγελοι στὴν Κόλαση (Μυθιστόρημα). Ἀθῆναι 1970.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Προβλήματα Ἐκκλησιαστικὰ Κοινωνικὰ (Νοέμβρ. 70, Δεκ. 70).
Πνευματικὴ Κύπρος (Νοεμ.-Δεκ. 70)
Κρίκος (Νοεμ. - Δεκ. 70).
Σάλπισμα (Δεκ. 70).
Σμύρνα (Νοεμ. - Δεκ. 70).
Κόσμος τῆς Ψυχῆς (Δεκ. 70).
Ἡ Χαραυγὴ τῆς Ἀληθείας (Δεκ. 70, Ἰαν. 71).
Ὁρίζοντες (Ἰαν. - Φεβρ. 71)

Ἰδιοκτήτης. Συν. Π.Ε. Ἐκδόσεις «Ἰλισός» Δραγατσανίου 6
Ἐκδότης - Διευθυντής: Κωστῆς Ν. Μελισσαρόπουλος. Πλατεῖα Ἐθνικῆς Τραπέζης 3, Φιλοθέη.
Προιστ. τυπογραφείου: Ἰορδ. Α. Ὀρφανίδης, Ποσειδῶνος 51 Π. Φάληρον.
Ἀθῆναι, Ἰαν. - Φεβρ. 1971
Τιμὴ τεύχους δρχ. 12.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ «ΙΛΙΣΟΥ»

Ἀλεξανδρούπολις. Σ Πεσσάχ
Ἀμμόχωστος: Ἀνδ Τσόκκος
Βόλος· Γ. Κουκουβῖνος
Δράμα· Φίλ Τζάλλας
Ζάκυνθος Ν Ταμπαλῆς
Ἡράκλειον: Λ Κουντῆς
Θεσσαλονίκη: Γ Βαρᾶνος
Καλαμάτα. Α. Οἰκονομοπουλος
Κοζάνη. Στέλλα Τσιομπανου
Λαμία· Εὐ Παπαντωνίου
Λάρισα: Εσδρᾶς Μωυσῆς
Λεμεσός Ἀντ Στυλιανοῦ
Λευκωσία Ἀχ Ζαβαλλῆς
Μυτιληνη. Γ Κακαδέλλης
Ξάνθη Ευελπις Ράνος
Πατραι Αθ Κοντοσακις
Πάφος Κ Καθητζιώτης
Ρόδος· Μ Φωστιέρης
Σῦρος Π Ζαραφωνίτης
Χαλκις Ιω Χριστοβασιλης
Χανιά: Γεώργ Γεωρβασακης
Ισταμπούλ· Γ Βακαλόπουλος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΕΥΧΟΥΣ

Σελ.

Τὸ ὡραιότερο δῶρο

ΕΝΑ ΚΑΛΟ ΒΙΒΛΙΟ

Βλέπε Τιμοκατάλογον Βιβλίων
εἰς σελ. 2 ἐξωφύλλου

('Αποστέλλονται ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν)

ΕΓΓΡΑΨΑΤΕ ΝΕΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ

Συνδρομὴ 1971 δρχ. 60 (ἐξωτερικοῦ 75)

Ὅλοι οἱ συνδρομηταὶ ἐσωτερικοῦ ἔχουν δικαίωμα νὰ ἀγοράζουν τούς τόμους ἐπιλογῆς

Α΄ Τριετίας 1956—1957—1958

Β΄ Τριετίας 1959—1960—1961

ἕκαστον πρὸς δρχ. 70 ἀντὶ δρχ. 90

ΒΙΒΛΙΑ ΚΩΣΤΗ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

'Αποκρυφισμὸς καὶ Μυστικισμὸς	ἄδ. 25	δεμ. 40
Μ ε λ ε τ ή μ α τ α	ἄδ. 50	δεμ. 70
Εἰσαγωγὴ στὴ Θεοσοφία	ἄδ. 60	δεμ. 80
Τὰ Βήματα τῆς Φιλοσοφίας . . .	ἄδ. 50	δεμ. 70
ΜΗΤΙΣ (Τὸ βιβλίον τῆς σοφίας) Β΄ ἔκδοση ἀναθεωρημένη 1970 . .		δεμ. 70

Τύποις: ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Ε.Π.Ε. ☎ 631.675—926.963